Pöytäkirja PTK 105/2021 vp

Täysistunto

Tiistai 28.9.2021 klo 12.02—20.59

Täysistunto alkoi klo 12.02. Täysistunto päättyi klo 20.59.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (12.02—13.57), ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (13.57—14.58, 16.57—18.57 ja 19.02—20.59) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (14.58—16.57 ja 18.57—19.02).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 27.9.2021 antanut hallituksen esitykset HE 142-154/2021 vp, jotka otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 46-48/2021 vp.

2.3. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 24.9.2021 toimitettu kansalaisaloite KAA 6/2021 vp: Oikeus olla - kansalaisaloite oikeudenmukaisemman translain puolesta.

3. Arto Satosen vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 50/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 29.9.2021 kello 10 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 29.9.2021 kello 7.

4. Petteri Orpon vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä
Vapautuspyyntö VAP 51/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 29.9.2021 kello 10 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 29.9.2021 kello 7.

5. Ben Zyskowiczin vapautuspyyntö suuren valiokunnan varajäsenyydestä ja hallintovaliokunnan jäsenyydestä
Vapautuspyyntö VAP 52/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnöt.

Täydennysvaalit toimitetaan keskiviikkona 29.9.2021 kello 10 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 29.9.2021 kello 7.

6. Sari Multalan vapautuspyyntö maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenyydestä
Vapautuspyyntö VAP 53/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 29.9.2021 kello 10 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 29.9.2021 kello 7.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022
Hallituksen esitys HE 146/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan eli viimeistään 1.11.2021.

Valtiovarainministeri Annika Saarikon esittelypuheenvuoron jälkeen lähetekeskustelu jatkuu ryhmäpuheenvuoroilla, joiden pituus on enintään 7 minuuttia. Ryhmäpuheenvuorojen ja debatin jälkeen keskustelu jatkuu nopeatahtisena ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia.

Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 8.—26. asiasta. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

12.05 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä eduskunta! Tämän kuluvan vuoden budjettia esiteltiin vuosi sitten kovin toisenlaisissa tunnelmissa, silloin edelleen kriisin keskellä, epävarmuudessa. Tuolloin ajatuksenamme oli, että valtio toimii talouden puskurina suhteessa muuhun yhteiskuntaan — niin kuntiin, yrityksiin kuin tietysti ihmisiinkin nähden. Me sanoimme tuolloin: ”Koronan hoito on parasta talouspolitiikkaa.” Tuo valinta on osoittautunut onnistuneeksi. Koronakuoppamme ei ollut yhtä syvä kuin verrokkimailla, ja me olemme siitä nopeasti nousseet. Valtiovarainministeriön eilen julkaistu ennuste kertoo, että bruttokansantuotteemme on nousemassa tänä vuonna hieman yli vuoden 2019 tason. Kasvulukema tälle vuodelle on 3,3 prosenttia ja ensi vuodelle 2,9 prosenttia. Hyvä eduskunta, kiitos tästä kuuluu ja kaikuu laajalti, yhteisesti meille kaikille: ihmisille, jotka ovat luottaneet viranomaisiin, noudattaneet uusia sääntöjä, ottaneet rokotteen nyt ja kaikkiaan uskoneet tulevaan epävarmuuden ja koronarajoitustenkin keskellä. Kiitos yrityksille, joissa on kehitetty uutta ja pidetty työntekijöistä kiinni, työmarkkinajärjestöille, jotka löysivät nopeasti yhteisymmärryksen, ja kunnille, joissa käytännön koronatoimia on hoidettu.

Arvoisa puhemies! Korona-aikana talouspoliittisen päätöksenteon euromääräinen mittakaava ja aikajänne muuttuivat. Vuosien sijaan me arvioimme viikkoja, joskus vain seuraavaa päivää etenevän pandemian keskellä. Ensi vuoden talousarvioesityksellä me siirrymme korona-ajasta kohti koronan jälkeistä aikaa. Siitä kertovat osaltaan valtion talouden alijäämäluvut: tänä vuonna yli 14 miljardia euroa, ensi vuodelle 6,9 miljardia euroa. Pidän selvänä, ettei tämän vuoden yli 14 miljardin alijäämää olisi millään keinoilla pystytty ensi vuodelle kokonaan sulattamaan, enkä sellaisia esityksiä konkreettisella tasolla ole nähnytkään. [Ben Zyskowicz: Edes osittain! — Jukka Gustafsson: Osittain tehdään!]

Kun rakennamme tietä kohti vakaata julkista taloudenpitoa, on hyvä ottaa oppia edellisistä kriiseistä, vaikka toki niiden luonteissa eroa onkin. Muistutan, että vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen jäimme kymmenvuotiseen taantumaan, kituliaan kasvun kauteen. Leikkausten ja veronkorotusten 50—50-malli ei toiminut, vaan menot ylittivät tulot vuosikymmenen ajan. Tuo kierre saatiin katkaistua vasta pääministeri Sipilän hallituksen toimilla. Sillä hallituskaudella tehdyt päätökset tasoittivat tietä tälle hallitukselle ja vahvistivat taloutemme pohjaa, ja tämän ansiosta me pystyimme osaltaan vastaamaan koronakriisin haasteisiin.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousennusteessa näkyy vahva luottamus tulevaisuuteen. Yhtenä merkkinä siitä syntyvyys on Suomessa nousussa, mikä on länsimaissa juuri nyt harvinaista. Toinen esimerkki luottamuksesta ovat yritysten vahvistuneet investointiaikeet. Mutta vuoden tai parin kasvupyrähdys taloudessa ei kuitenkaan riitä siihen, että varmistamme hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden rahoituksen tulevaisuudessa. Jo vuonna 23 talouskasvumme ennustetaan hiipuvan juuri noihin finanssikriisin jälkeisiin, ykkösellä alkaviin nihkeisiin numeroihin.

Kun kesäkuun alussa esittelin täällä tämän vuoden kolmatta lisätalousarviota, kerroin aikovani keskittyä omassa työssäni siihen, että pääsemme kiinni koronan jälkeiseen vahvaan kasvuun. Ja siihen toimeen koko hallitus tarttui nyt syksyn budjettiriihessä.

Me päätimme ensinnäkin vastata yritysten viestiin työntekijöiden saamisesta ja siihen liittyvistä ongelmista nopeavaikutteisilla toimilla: Ulkomaiset erityisasiantuntijat saavat jatkossa työluvan 14 vuorokauden sisällä hakemuksen lähettämisestä, ja muidenkin työperäisen maahanmuuton toimien edistämisestä ja Migrin toiminnan sujuvoittamisesta päätettiin. Ikääntyvässä Suomessa työperäinen maahanmuutto on välttämättömyys. Lisäksi nuorten työn tekemisen mahdollisuutta parannetaan opintotuen tulorajojen määräaikaisella nostolla ensi vuodeksi. Tästä on pitkään puhuttu, nyt se tehdään. [Ben Zyskowicz: Puhuttu, ja te vastustitte sitä!] Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan saatavuutta, joka tulee olemaan hyvinvointiyhteiskuntamme iso kysymys jatkossa, turvataan sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä, ja tähän käynnistetään laajamittainen ohjelma. Nämä toimet siis, hyvä eduskunta, erotuksena niin sanotuista rakenteellisista työllisyystoimista, joita hallitus on sopinut yhteensä 560 miljoonaa euroa. Näistä 450 miljoonan euron osalta päätökset on jo tehty, siis julkista taloutta vahvistavista rakenteellisista toimista, ja loput toimet päätetään helmikuussa.

Toiseksi, arvoisa puhemies, hallituksessa teimme satsauksia inhimillisen pääoman kasvattamiseksi. Se on valtavan tärkeä asia. Osana Suomen kestävän kasvun ohjelmaa hallitus esittää jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän ja digitalisaation kehittämiseen 33 miljoonaa euroa, korkeakoulujen uusiin aloituspaikkoihin 15 miljoonaa euroa ja vihreää siirtymää tukevaan tki-rahoituskokonaisuuteen yhteensä 93 miljoonan euron valtuuslisäyksiä Suomen Akatemialle ja Business Finlandille. Kaikkineen Suomen kestävän kasvun ohjelma kattaa yli miljardin euron panostukset ensi vuoden talousarvioesityksessä. Tuon ohjelman avulla me edistämme koko Suomen talouden pääsemistä kansainvälisen, vihreän ja digivetoisen kasvun vauhtiin. [Jukka Gustafsson: Upea suoritus!]

Hallituksen suurin uudistus on sote-rakenneuudistus, kun vastuu niistä palveluista siirtyy vuoden 23 alusta hyvinvointialueille. Tuo sote-uudistus on monin tavoin, myös kansantalouden näkökulmasta, välttämätön, puhumattakaan ihmisten palveluista. Sen toimeenpano on vaativa mutta innostava tehtävä, ja se edellyttää uudenlaista ohjausta. Mahdollisuudet ikääntymisen aiheuttamien kustannusten tehokkaaseen hillintään ovat paremmat kuin nykyisessä hajanaisessa kuntapohjaisessa mallissa — ihmisten paremmat palvelut, sujuva hallinto, palveluiden järkevä toteuttaminen myös talouden näkökulmasta. Ja me otamme ensimmäisiä askeleita kustannusvaikuttavuuden lisäämiseksi, kun 7 päivän hoitotakuulainsäädäntö tuodaan tällä kaudella vielä eduskuntaan.

Merkittäviin uudistuksiin luen myös hallituksen perhevapaauudistuksen — viitaten tuohon syntyvyyteen. Se tarjoaa tasa-arvoisia mahdollisuuksia työn ja perheen yhteensovittamiseen perheen tarpeista lähtien.

Mutta työtä uudistusten parissa on vieläkin edessä. Erityisesti uutta luovan tutkimuksen ja kehityksen panostusten turvaaminen pitkäjänteisesti on tulevaisuuden kannalta keskeistä, ja tässä luotan parlamentaariseen, asiaa pohtivaan työryhmään.

Arvoisa puhemies! Muutama nosto verotuksen ratkaisuista:

Ensi vuonna kotitalousvähennyksen enimmäismäärää ja korvausprosenttia korotetaan merkittävästi kotitalous-, hoiva- ja hoitotyön osalta. Kyse on kaksivuotisesta kokeilusta, jonka perusteella arvioidaan kotitalousvähennyksen vaikuttavuutta, ja tuon kokeilun hedelmät jäävät sitten seuraavan hallituksen arvioitaviksi. Pidän tätä kuitenkin merkittävänä tukitoimena Suomen kodeille, palvelualoille ja naisvaltaiselle työlle. Kotitalousvähennyksellä tuetaan myös lämmitystapamuutoksia öljylämmityksen korvaamisen osalta vastaavin korotuksin kuin tuon aiemmin kertomani mukaan.

Tutkimukseen ja tuotekehitykseen kannustetaan niin sanotulla tutkimusyhteistyökannustimella, joka kolminkertaistetaan ensi vuoden alusta alkaen yrityksille. Nykyinen 50 prosentin lisävähennys muutetaan 150 prosenttiin, ja voimassaoloa jatketaan seuraavan hallituskauden loppupuolelle asti.

Yritysten näkökulmasta merkittävä on kone- ja laiteinvestointien kaksinkertaisen poisto-oikeuden jatkaminen.

Yhteiskunnan sähköistymistä edistetään niin energiaverotuksen ratkaisuilla kuin myös autoveropäätöksilläkin.

100 miljoonan euron veronkorotukset linjattiin niin ikään loppuhallituskaudelle. Ne toteutetaan toisaalta veropohjaa tiivistäen ja osittain uusilla veroilla. Veropohjan tiivistämiseksi verotusvaltaa laajennetaan esimerkiksi ulkomaisten kiinteistösijoitusrahastojen sekä luonnollisten henkilöiden omaisuuden luovutusvoittojen osalta.

Ja uutena verona hallitus päätti ottaa käyttöön kaivosveron sen sijaan, että kaivosten sähköveroa olisi korotettu. 60 prosenttia tuloista ohjataan kaivoskunnille. Nämä valmistelut nyt siis käynnistyvät, ja tarkemmat linjaukset tehdään valmistelun kuluessa ennen ensi syksyn budjettiriihtä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ensi vuoden talousarvioesityksellä siis vahvistetaan kriisin jälkeisessä ajassa Suomen inhimillistä pääomaa, osaamista, parannetaan investointiympäristöä ja investointikykyä. Tästä huolimatta lisätoimia tullaan vielä tarvitsemaan. Pitkäjänteisen, vahvan ja kestävän talouskasvun aikaansaaminen edellyttää päättäjiltä ja etujärjestöiltä rohkeutta uudistua, yrityksille ja omistajille lupaa vaurastua ja sen myötä kykyä investoida, nuorille luottamusta perheellistyä ja kaikkineen koko Suomen, sen kaikkien alueiden, voimavarojen ja elinvoiman hyödyntämistä. Kysymys kuuluu, uskommeko kasvuun, luotammeko huomiseen. Jos valitsemme näin, sanomme ”kyllä”, kyllä keinotkin löytyvät. [Ben Zyskowicz: Ei uskominen riitä! Tarvitaan hallituksen tekoja!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Lindtman.

12.16 **Antti Lindtman sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ryhdymme käsittelemään valtion ensi vuoden tuloja ja menoja tilanteessa, jossa maailma toipuu koronasta. Maailmantalous on kääntynyt vahvaan nousuun, joskin monella maalla on vielä pitkä matka koronaa edeltäneeseen taloudellisen toimeliaisuuden tasoon. Kansakunnat ovatkin kilvan rasvanneet talouden rattaitaan elvytyksellä. [Oikealta: Menopuolen osaatte!]

Pandemia-aika on lisännyt jok’ikisen valtion velkaantumista Euroopassa. Suomi onneksemme kuuluu vähiten velkaantumista kasvattaneiden maiden joukkoon. Vain kaksi maata on onnistunut hillitsemään velkaantumista meitä paremmin euroalueella pandemia-aikana. [Jukka Gustafsson: Menikö perille?]

Myös talouden toipumisessa Suomi näyttää poikkeavan valtavirrasta. Kun euroalueen talouksien ennustetaan saavuttavan koronaa edeltänyt tuotannon taso ensi vuoden loppuun mennessä, niin Suomi näyttää päässeen tähän tavoitteeseen jo viime keväänä, ensimmäisten maiden joukossa koko Euroopassa. Jotakin me olemme täällä oikein tehneet.

Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiesitys puolittaa alijäämän tämän vuoden 14 miljardista 7 miljardiin. Se on vieläkin liian suuri, mutta olemme oikealla tiellä. Velkaan ei pidä suhtautua välinpitämättömästi, [Ben Zyskowicz: Kenelle puhutte?] ja velkaa, arvoi-

sat edustajat, vastustetaan parhaiten sillä, että pääsemme koronakuopan yli kerralla ja kunnolla. [Oikealta: Milloin Suomi aukaistaan?]

Juuri tästä talouden kansainväliset huippuasiantuntijat ovat meitä muistuttaneet. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD varoitti euromaita elvytyksen liian aikaisesta äkkijarrutuksesta vain pari viikkoa sitten. Viime torstaina Euroopan keskuspankki väänsi finanssikriisin opetuksia oikein paksusta rautalangasta: ”Finanssipoliittisten tukitoimien ennenaikainen päättyminen voisi heikentää elpymistä ja pahentaa taloudelle aiheutuvaa pitkäaikaista vahinkoa.”

Täällä Suomessa on esitetty myös poikkeavia näkemyksiä. Erityisesti oppositio on peräänkuuluttanut menoleikkauksia. Ketä siis uskoa: OECD:tä ja Euroopan keskuspankkia vai Riikka Purraa ja Petteri Orpoa? Siinäpä valinta, [Oikealta: Helppo valinta!] mutta ei ehkä sittenkään niin kovin vaikea.

Ärade talman! Vi är stolta men inte nöjda. Työtä riittää. Kun kasvu on vahvaa, on oikea aika siirtää viisaria asteittain elvytyksestä kohti julkisen talouden vahvistamista, hallitusti, kuten kansainväliset talousviisaat meille ja koko Euroopalle suosittelevat. Sanna Marinin hallitus tekee sopeutusta oikeudenmukaisella tavalla, sekä tulojen että menojen kautta. Jo aiemmin päätettyjen säästöjen lisäksi hallitus tasapainottaa taloutta tiivistämällä veropohjaa. Samalla vahvistetaan verovelvollisten välistä oikeudenmukaisuutta: korkovähennysrajoitusta tiukennetaan, ulkomaisten kiinteistösijoitusrahastojen voittoja ryhdytään verottamaan ja arvonnousuverolla varmistetaan, että myyntivoitosta maksettava vero on yhdenvertainen jokaiselle suomalaiselle.

Arvoisa puhemies! Jos haluamme pitää huolen julkisesta taloudesta, ei riitä, että huolehdimme vain valtionvelasta. Myös kertynyt hoiva- ja hyvinvointivelka on käännettävä laskuun, sillä tämä velkakirja erääntyy maksuun ensimmäisenä ja korko kasvaa vuosi vuodelta.

Liian moni on joutunut odottamaan takaisinsoittoa terveyskeskuksesta liian pitkään. Esimerkiksi viivästynyt diabeteksen hoito aiheuttaa yksilölle pysyviä haittoja ja yhteiskunnalle jopa nelinkertaiset kustannukset verrattuna ajoissa aloitettuun hoitoon. Pandemian aikana leikkausjonot ovat kasvaneet, diagnoosit viivästyneet. Tämä kehitys täytyy kääntää, ja siksi tämän budjettiesityksen tärkeimpiä päätöksiä on 400 miljoonan euron lisärahoitus hoito- ja hoivavelan purkamiseen. Myös SDP:n pitkäaikainen tavoite perusterveydenhuollon viikon hoitotakuusta etenee.

Ärade talman! Samtidigt som vi tar hand om Finlands ekonomi måste vi ta hand om landets invånare. Socialdemokraternas långvariga mål om att alla får vård inom sju dagar framskrider. Välmående människor bildar ett framgångsrikt Finland.

Arvoisa puhemies! Suomessa on nyt työllisiä 100 000 enemmän kuin vuosi sitten. Hallitus on valtiovarainministeriön mukaan saavuttamassa kunnianhimoisen työllisyystavoitteensa. Vuosikymmeniä olemme täällä kadehtineet Ruotsin korkeaa työllisyysastetta. Tämän vaalikauden aikana Ruotsin etumatka on kutistunut lähes puoleen, ja se on nyt pienempi kuin kertaakaan koko 2000-luvulla, vain pari prosenttiyksikköä. Tällä tiellä pitää jatkaa. Erityisesti osaajapula vaatii nyt ratkaisuja. Siksi panostamme koulutukseen ja työvoimapalveluihin, nostamme opintotuen tulorajoja, lisäämme lähihoitajien koulutuspaikkoja ja kevennämme ikääntyneiden verotusta työtulovähennyksellä.

Yhdenkään nuoren ei ole varaa antaa syrjäytyä tai jäädä vaille toisen asteen koulutusta. Siksi on tärkeää, että oppivelvollisuuden laajennus toimeenpannaan, ammatillista koulutusta vahvistetaan, opettajia ja ohjaajia palkataan kouluihin lisää ja lukiokoulutukseen, perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen ohjataan lisää resursseja.

Arvoisa puhemies! Moni täälläkin on väittänyt, että joudumme valitsemaan talouden kasvun ja ilmastonmuutoksen torjunnan väliltä. Jos suomalaisia maailmanluokan vientiyrityksiä kuuntelee, käy selväksi, että asia on juuri päinvastoin. Fossiilitalouteen takertuminen — arvoisat perussuomalaiset — olisi merkittävä riski kasvulle ja työllisyydelle. Tätä riskiä Suomen ei pidä ottaa.

Budjettiriihessä päätettiin toimista, joilla kunnianhimoinen tavoite hiilineutraalista Suomesta toteutetaan viimeistään vuonna 2035: teollisuuden sähköistämisen tuki otetaan käyttöön, kaukolämpöä tuottavien lämpöpumppujen, konesalien ja sähköpumppujen verotusta lasketaan, fossiilittoman liikenteen tiekartan toimiin osoitetaan 75 miljoonaa euroa. Bensa- ja lämmityspolttoaineiden verojen korotuksia ei tästä talousarvioesityksestä löydy. Luotamme mieluummin porkkanaan kuin keppiin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Ilmastomuutoksen torjuntaa, kasvupanoksia ja hoivavelkaa yhdistää ainakin yksi asia: lykkääminen käy kalliiksi. Jos emme maksa hoitovelkaa nyt, niin onko se helpompaa, kun talouskasvu taittuu? Jos emme tee ilmastotoimia nyt, niin hinta kasvaa vuosi vuodelta. [Puhemies koputtaa] Jos lykkäämme kasvupanoksia, lykkäämme kasvua. Talousarvioesitys vastaa näihin haasteisiin, ja siksi sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä antaa tukensa hallituksen talouspolitiikalle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

12.24 **Riikka Purra ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme tänään hallituksen laatimaa ensi vuoden talousarvioesitystä. Korona helpottaa ja talous kasvaa lujaa, mutta vain hetken. Pian palaamme taas perinteiseen nollakasvuun ja suuriin rakenteellisiin alijäämiin. Ainakin hetkellisesti meillä on pulaa komponenteista, energiasta, työvoimasta, turvasta ja näkemyksestä.

Kuulitte oikein, näkemyksestä. Hallituksella on monta kivalta kuulostavaa ideaa ilmastojohtajuudesta ilmaiseen koulutukseen. Nämä kuitenkin johtavat kasvavaan velkataakkaan ja veronkorotuksiin eivätkä luo uskottavaa kasvua, velkakestävyyttä, edes hyvinvointia tai ratkaisua varsinaisiin ongelmiin.

Hallitus kehuu työllisyystilannetta, joka on lähes kokonaan hyvän kansainvälisen suhdannetilanteen seurausta. Toimenpiteitä esimerkiksi työn kannustavuuden lisäämiseksi ei ole tehty, vaikka veronalennuksilla jo flirttaillaankin taas vaalien lähestyessä.

Hallituksen ykköshanke on maailman kunnianhimoisin ilmastopolitiikka, kunnianhimoisempi kuin kenelläkään muulla, edes Ruotsilla, Saksalla tai Euroopan unionilla. Mutta kyse ei ole vain siitä, että päätetään olla kunnianhimoisia. Se maksaa. Se lisää kustannuksia kansalaiselle nostaessaan monenlaisia arjen maksuja. Se heikentää teollisuuden kilpailukykyä. Samaan aikaan Bryssel hamuaa meidän metsiämme eli nykykielellä ilmastonieluja. Hallituksen elokapinapuolueet levittävät aatettaan, jossa maailmaa pelastetaan ilmastohätätilaa huutamalla, valoja sammuttamalla ja kansalaista kurjistamalla.

Euroopassa sähkö- ja kaasulaskut nousevat, päästöosuudet kallistuvat ja maksajia kaivataan. Riski on, että EU:n ilmastopaketin myötä suomalainen hoitaa ensin itse omat kallistuneet bensa- ja lämmityslaskunsa ja sen jälkeen osallistuu esimerkiksi italialaisten las-

kun maksamiseen — koska sitä on maailman kunnianhimoisin ilmastopolitiikka. [Jukka Gustafsson: Äkkiä Impivaaraan! Oikein äkkiä!]

Arvoisa puhemies! Keskellä nousukautta hallitus saa aikaiseksi melkein 7 miljardia euroa alijäämäisen budjetin, mutta ei pysty tarjoamaan riittävää rahoitusta poliisille. Kärjistyvä tilanne on ollut tiedossa kuukausia. Alkukesästä hallintovaliokunta yksimielisesti kertoi, että edessä on poliisin yt-neuvotteluita, jos budjettiin ei puututa. Poliisi ei kykene hoitamaan tehtäviään, ei tutkimaan rikoksia, ei suojaamaan katujamme. Poliisi ei pääse paikalle harvaan asutuilla alueilla, koska poliiseja ei ole. Valtiovarainministeri yrittää venkoilla vastuusta ja sanoo, että valiokunnan pitää selvittää asia. Kyllä on selvitetty moneen kertaan. Kentälle tarvitaan lisää poliiseja suojaamaan kansalaisia, vähemmän tutkailemaan toimistoon sitä, kuka sanoo sosiaalisessa mediassa vääriä sanoja, tai tutkimaan afrikkalaista ihmiskauppaa.

Pelastustoimen asema on vieläkin huonompi kuin poliisin.

Millainen hallitus ottaa melkein 7 miljardia uutta velkaa, mutta ei halua resursoida poliisia ja palokuntaa muutamilla kymmenillä miljoonilla euroilla? Kyse on kuitenkin turvallisuudesta ja ihmishengistä. [Leena Meri: Oikeuslaitoksesta puhumattakaan!]

Hallitus saa haettua lomailevia afgaaneja vallankumouksen keskeltä ja Isis-äitejä leireiltä, mutta ei pysty järjestämään pitkissä jonoissa kuulemma odottavien huippuosaajien oleskelulupien käsittelyä kohtuullisessa ajassa. Suomi lähettää mieluummin Maahanmuuttoviraston henkilökuntaa Pakistaniin, koska hallitus haluaa tehdä kaikkensa muun muassa afganistanilaisten perheenyhdistämisen helpottamiseksi.

Mitä jos tekisitte kaikkenne helpottaaksenne, että suomalainen pääsee lääkäriin ja hoitoon sitä tarvitessaan, siis aivan oikeasti, ei paperilla? Sote-uudistus ei tule takaamaan tätä. Sen sijaan uudistus tulee lisäämään valtavasti kustannuksia, jotka maksaa kukapa muu kuin veronmaksaja. Eikä toki sovi unohtaa niitäkään rahasummia, joita uudistuksen siivellä lapioitte puolueille ja kutsutte sitä kansanvallaksi. Jo on härskiä. [Pia Viitanen: Onko perussuomalaiset luopunut omistaan?]

Arvoisa puhemies! Hallitus kertoo, että julkisen talouden tasapainottaminen edellyttää 2,2 prosentin talouskasvua ja 78 prosentin työllisyysastetta. Kumpaakaan näistä ei teidän eväillänne tulla täyttämään. Keskeiset työllisyystoimenne paisuttavat julkisia menoja ja korkeintaan kaunistavat tilastoja. Taloutta ei kuitenkaan hoideta tai kestävyysvajetta korjata kosmetiikalla. Tuottavuus mataa, mutta julkisen puolen johtajien palkat liihottavat.

Kun kasvatatte menoja, te heikennätte julkisen talouden tasapainoa, jolloin paraneva työllisyys ei korjaakaan julkista taloutta. Kun te vaaditte maahanmuuttoa, te ette kiinnitä huomiota tulijoiden todelliseen vaikutukseen, palkkatasoon, maksettuihin veroihin, saatuihin tukiin ja palveluihin, vaan olette tyytyväisiä, kun joku on saatu maahan. Se on lyhyellä aikajänteellä ehkä äänestäjiänne miellyttävää politiikkaa, kunnes Ruotsin tie johtaa Ruotsin tuloksiin. Kukaan ei vastusta huippuosaajia, mutta vähänlaisesti heitä tänne on tulossa, erityisesti kun palkasta lähtee isompi osa veroihin kuin tulee omaan taskuun.

Entä luuletteko todella, että hoitoalan ongelmat työn kuormittavuuden suhteen korjaantuvat sillä, että tuodaan ulkomailta ne, jotka suostuvat sitä työtä tekemään? Väärä asenne, väärä lääke. Korjatkaa hoitoalan ongelmia. Jos ei ole rahaa, priorisoikaa.

Kun lisäätte pysyviä ja väliaikaisia menoja, te lisäätte kansalaisten ja yritysten vero- ja maksutaakkaa. Tämä vaikeuttaa ja hankaloittaa kasvua ja lannistaa koko yhteiskuntaa. Nousukaudella ei kannattaisi leuhkia omalla erinomaisuudella, vaan varautua siihen, että

se väistämättä päättyy ja koko karmeus tulee taas näkyviin. Luottoluokittaja on jo väläytellyt leikkausta. Eikö tämä huolestuta teitä?

Arvoisa puhemies! Te ette suostu tunnustamaan, että maailman parantaminen on aidosti pois suomalaisilta. Jos ei nyt, niin velkaantumisen myötä se on pois lapsiltamme. Rahat tulevat samasta kirstusta, veronmaksajien rahoista.

Ilmastojohtajuus tarkoittaa miljardien korotuksia veroihin ja hintoihin. EU:n mielistely tarkoittaa satojen miljoonien vuosittaisen nettomaksun lisäksi osallistumista säännöllisesti toistuviin miljardien tukipaketteihin, tulonsiirtoihin, yhteisiin veroihin ja yhteiseen velkaan.

Velkakestävyyttä te ette tällä politiikalla saavuta, ja kannatuksen ostaminenkin alkaa muodostua vaikeammaksi, koska äänestäjät kyllä huomaavat kulujen kasvavan. Kun teiltä loppuvat argumentit ja pää tulee vetävän käteen, otatte käyttöön vääristelyn.

Kansalaiset ansaitsevat arjen turvaa, riittävästi poliiseja ja hyväkuntoiset tiet, ennustettavat ja maltilliset sähkön, lämmön, liikenteen [Puhemies koputtaa] ja asumisen hinnat, EU:n, joka ei petä ja rahasta, valtion, joka luottaa kansalaisten kykyyn päättää itse [Puhemies koputtaa] omista rahoistaan, ja hallituksen, joka ajattelee laskun maksajaa ja on suomalaisen puolella. [Jukka Gustafsson: Olipa rakentava puheenvuoro! Impivaaraan! — Perussuomalaisten ryhmästä: Te tarvitsette ohjausta!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo. [Hälinää — Välihuutoja] — No niin, hyvät edustajat, pyydän rauhoittumaan ja kuuntelemaan ryhmäpuhujaa.

12.32 **Petteri Orpo kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talous on elpynyt koronan jälkeen vahvasti, mutta kuten yrittäjien juhlassa viikonloppuna puhunut tasavallan presidentti Sauli Niinistö muistutti, keskuspankkien rahapolitiikka oli jo ennen koronaa avokätistä, päälle on tullut EU:n elvytyspaketti, ja julkista velkaa on otettu lisää valtavasti. Siteeraan presidenttiä: ”Keskuspankkirahoitusta on vaikea katkaista edes kasvun nopean nousun koitettua. Talouspoliittisessa keskustelussa on kuulunut vähän mielipiteitä, saati vastauksia, mitä tämän tien päässä on vastassa.” Vaikka me emme tietäisi, mitä meillä on vastassa, minun mielestäni meidän pitää varautua erilaisiin vaihtoehtoihin. Pienen maan talouden pitää olla kunnossa ja velkaantumisen kurissa.

Hallitus on keskittynyt rahan jakamiseen, ei sen pohtimiseen, miten rahat saadaan riittämään — ja eiväthän ne riitä. Tällaisen tien päässä on vain näivettyminen ja veronkorotukset. Siksi me tarvitsemme muutoksen. Kasvupyrähdys on käytettävä hyvin. Nyt on tehtävä ne rakenteelliset uudistukset, jotka parantavat työllisyyttä ja vauhdittavat yrittäjyyttä vielä kasvupyrähdyksen jälkeenkin. Kun me nämä teemme, silloin tien päässä voi odottaa nykyistä valoisampi näkymä tulevaisuuteen.

Valtiovarainministeriön eilen julkaiseman ennusteen mukaan talouskasvumme vahvin vaihe on tänä vuonna — siis tänä vuonna. Tätä vuotta on jäljellä kolme kuukautta. Ensi vuonna kasvu jo hieman hidastuu, ja vuonna 23 nilkutetaan jo ykkösellä alkavalla talouskasvulla. Vaan mitä tekee hallitus? Tilanteessa, jossa talous on kasvanut ja työllisyys kohenee, hallitus ottaa ensi vuonna 7 miljardia euroa lisää velkaa. Meno on kuin Irwin Goodmanin rallissa: ”Kun on alkuun päästy, niin antaa mennä vaan”. Muiden muassa Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn yritti turhaan jo viime kevään kehysriihessä patistaa hallitusta palaamaan menokuriin. Keskustelua menokehykseen palaamisesta ei otettu Säätytalon pöytiin velkajuhlan tunnelmaa latistamaan. Jonnekin on unohtunut nyt se viisaus, että hy-

vinä aikoina pitää varautua ja kerätä puskuria. Isot liikahdukset maailmantaloudessa vaikuttavat myös Suomeen ja voivat nopeastikin muuttaa tukevan maan jalkojen alta juoksuhiekaksi.

Arvoisa puhemies! Minä olen huolissani, ja kokoomus on huolissaan. Suomalaiset ovat huolissaan. Vain hallitus ei ole huolissaan. Nyt sen pitäisi osata painaa jarrua ja kaasua samaan aikaan: jarrua velalle, kaasua kasvulle. Kun vauhtisokeus velanotossa yhdistyy julkisen talouden kestävyyden kannalta vaatimattomiin työllisyys- ja kasvutoimiin, tuloksena on tulevaisuudelle myrkyllinen cocktail. Suomen väestö vanhenee. Se tarkoittaa kasvulle suitsia. Palveluiden tarve lisääntyy. Talouskasvu ei ole vielä onnistunut sulattamaan vakavaa rakenteellista työttömyyttä.

Me kokoomuksessa olemme sitoutuneet lopettamaan tulevien sukupolvien piikkiin elämisen. Näin väittää myös hallitus — tekoja vain ei näy. Saavutuksistaan hallitus sen sijaan puhuu jatkuvasti suulla suuremmalla. Onhan työllisyys kyllä parantunut, mutta ei hallituksen päätöksillä. Taloutta vahvistavien työllisyysratkaisujen tekemistä hallitus on siirtänyt kuusi kertaa kautensa aikana!

On aivan käsittämätöntä, että samaan aikaan kun miljardit viuhuvat, hallitus ei löydä rahaa yhteiskunnan tärkeisiin perustoimintoihin, tulevaisuuteen ja turvaan. Poliisin ilmoitus yt-neuvotteluista on järkyttävä. [Oikealta: Historiallinen!] Jos hallitus ei tällä viikolla korjaa poliisin rahoitusta, kokoomus tekee asiasta välikysymyksen.

Surullisin esimerkki hallituksen katteettomista puheista on kuitenkin se, miten hallitus väittää laittaneensa vanhustenhoidon kuntoon säätämällä hoitajamitoituksen. Tuoreet uutiset kertovat riipaisevasti kotihoidon ahdingosta. Hoitajapulan takia sadat vanhukset ovat jääneet kokonaan ilman hoitokotipaikkaa.

Arvoisa puhemies! Ilman kestävää taloutta meillä ei ole hyvinvointia — ei maailman parasta koulua, ei laadukkaita terveys- ja sosiaalipalveluita, ei vanhuksille hoitajia. Hyvinvoinnin yhtälö on oikeastaan aika yksinkertainen: jotta voi jakaa, on ensin tehtävä jaettavaa. Siihen meidän on keskitettävä kaikki energiamme. Kokoomuksella on tarjottavana uskottava vaihtoehto vasemmistohallituksen ei huolta huomisesta -politiikalle. Olemme esittäneet konkreettisia keinoja, jotka parantavat työllisyyttä, ratkovat työvoimapulaa, tukevat yrittäjyyttä ja vauhdittavat kasvua. Niin teemme jälleen tänä syksynä. Meidän tavoitteenamme on sellainen työllisyys ja kasvu, että leikkauksia ei tarvita.

Suomessa on palattava vastuulliseen talouspolitiikkaan, jos hyvinvointivaltio halutaan säästää. Me emme voi luvata kaikkea kaikille, koska rahaa ei ole, mutta sen kokoomus lupaa, että parhaalla mahdollisella tavalla pidetään kaikki mukana, kaikista pidetään huolta. Haluamme ihmisille osaamista ja työtä, koska vain ne ovat Suomen menestykseen nostaneet. Jos ihmisen pitää laskea, kannattaako lähteä ansiotöihin vai menettääkö sen vuoksi liikaa tukia, on yhteiskunta epäonnistunut. Me pystymme turvaamaan hyvinvoinnin myös tulevina vuosina, jos teemme oikeita asioita ja jos me vain tahdomme. Hyvä hallitus, se vaatii kuitenkin tekoja, ei selittelyä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pylväs.

12.39 **Juha Pylväs kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä budjetissa on kyse jälleen kasvavan ja työllistävämmän Suomen rakentamisesta, tasa-arvoisen ja oikeudenmukaisen Suomen rakentamisesta. Suomen, joka kestää ja joka kasvaa. Suomi nou-

suun, takaisin jaloilleen, mutta niin, että kaikki pidetään mukana: [Ben Zyskowicz: Niinhän Petteri sanoi!] jokainen suomalainen perheen pienimmistä ikäihmisiin ja koko maa.

Toki valtion velkaantuminen huolettaa, mutta velkaa on otettu, jotta Suomi selviytyisi korona-ajasta mahdollisimman vähin vahingoin, [Mauri Peltokangas: Mitenkäs turvetuottajat?] jotta talous elpyisi kasvuun. Tärkeintä on, että pidemmällä aikavälillä velka saadaan pienenemään. Velka siis otetaan ensin hallintaan, sitten sitä lyhennetään. Sitä pitää tavoitella.

Arvoisa puhemies! Suomen talouden käyrät osoittavat nyt koilliseen. Nousukaudesta puhutaan. On turha väitellä siitä, kenen ansiosta tai kenestä huolimatta talous ja työllisyys kasvavat. Kyllä me suomalaiset olemme yhdessä tehneet talouden myönteiset näkymät [Perussuomalaisten ryhmästä: Taitaa olla maailma!] kodeissa, yrityksissä ja työpaikoilla, hallituksessa ja eduskunnassa. Maailmaltakin tulee nyt Suomen talouteen vetoapua, totta kai sillä on iso merkitys. Mutta meidän ei pidä antaa lyhyen kasvupyrähdyksen hämätä. Tarvitaan lisää talouskasvua ja työllisyyttä vahvistavia päätöksiä. Myös järeitä. [Ben Zyskowicz: Kuuliko hallitus?]

Arvoisa puhemies! Keskusta kannustaa meitä suomalaisia tekemään yhdessä kaiken mahdollisen, että kasvu sekä jatkuu että kestää. Aivan ensimmäiseksi loppujen koronarajoitusten purkamisessa pitää edetä ripeästi. Keskustan linja on saada Suomi mahdollisimman pian auki, varsinkin, kun maailmalla rajoituksia jo puretaan. Kovassa kansainvälisessä kilpailussa emme voi jättää suomalaisia vientiyrityksiä, liikennettä ja matkailua takamatkalle niiden kilpaillessa asiakkaista. Toiseksi, meidän pitää nähdä myös talouden tilastojen taakse, oikeaan elämään. Siellä on paljon suomalaisia, joilla asiat eivät ole hyvin. Lomautetuille ja työttömille pitää saada töitä. Yrityksille pitää saada tekijöitä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja poliisiin poliiseja!] Esimerkiksi opintotuen tulorajoja nostamalla helpotamme opiskelijoiden mahdollisuuksia tehdä töitä opintojen ohessa. [Ben Zyskowicz: Sitähän keskusta vielä äsken vastusti!] Kotitalousvähennystä ja eläkeläisten työtulovähennystä parantamalla annamme suomalaisille mahdollisuuksia työllistää ja työllistyä. [Mauri Peltokangas: Mutta energiahuoltovarmuuden ajatte alas!] Ja kolmanneksi: Velkaan kestävin ratkaisu on, että talous kasvaa ja saamme ihmisille töitä. Kasvupolitiikalla vältämme leikkauslistat. Suomi ei saa uudelleen tippua maailmantalouden kasvun imusta. Siksi hallituksen pitää jatkaa talouskasvua tukevaa ja työllistävää politiikkaa. Keskusta pitää kiinni siitä, että uusista julkista taloutta vahvistavista toimenpiteistä päätetään helmikuussa.

Arvoisa puhemies! Kokoomus ja perussuomalaiset ovat maalanneet budjetista mörköjä seinälle. Maalata saa, mutta sitten pitää esittää oma vaihtoehto. [Välihuutoja] Opposition linja on kuulostanut siltä, että menoja olisi pitänyt karsia ensi vuonna alijäämän verran. Siitä seuraisi kaksi asiaa: kasvun tyssääminen ja ihmisten palveluista leikkaaminen. [Välihuutoja] Siis samojen virheiden toistamista, joita kokoomuksen johdolla tehtiin vajaa kymmenen vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Nyt jos koskaan tarvitsemme Suomessa laaja-alaista ja pitkäjänteistä talous-, työllisyys- ja teollisuuspolitiikkaa. [Mari Rantanen: Missä se on?] Kaikki viisaus ei asu hallituksessa. Järkevää olisi rakentaa yli puoluerajojen yhteistä näkemystä tulevien vuosien politiikasta. Valta voi vaihtua, mutta Suomen asia on meidän. [Vilhelm Junnila: Joko te luovutitte?] On kyse yhteisen isänmaan selviytymisestä. [Jukka Gustafsson: Vastuullinen ja isänmaallinen puhe!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Suomela.

12.45 **Iiris Suomela vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme toiveikkaita aikoja. Koronapandemia vaikuttaa kääntyvän kohti loppua. Jotta tämä yhteinen tavoite toteutuu, on varmistettava, että rokotteet etenevät kaikkialla maailmassa. Tämä pandemia ei nimittäin ole ohi meillä, ennen kuin se on ohi kaikkialla. Siksi nyt ei ole aika kääntyä sisäänpäin vaan varmistaa, että tämä pandemia voitetaan yhdessä kaikkialla. Samalla on torjuttava myös tulevia kriisejä.

Koronakriisi on jättänyt jälkeensä syviä haavoja, joita parannellaan vielä pitkään. Tämä kriisi osoittaa valitettavan selkeästi, miksi katastrofeja kannattaa pyrkiä torjumaan mahdollisimman ajoissa. Ennaltaehkäisy on monta kertaa tehokkaampaa, halvempaa ja inhimillisempää kuin tuhojen korjaaminen jälkikäteen.

Koronan kohdalla ennaltaehkäisy oli haastavaa, sillä tällaiseen emme olleet varautuneet kunnolla. Ilmastokriisin kohdalla on toisin. Tutkijat ovat yrittäneet jo vuosikausien ajan muistuttaa ilmastokriisistä, ja varoitukset käyvät aina vain vakavammiksi. Ilmastopaneelin mukaan voimme säästää satoja miljoonia ihmishenkiä, jos onnistumme pitämään maapallon lämpenemisen alle 1,5 asteessa. Nyt olemme kuitenkin menossa kohti 3 asteen lämpenemistä, joka syöksisi meidät kohti alati syvenevää kriisiä. Onneksi voimme valita toisin. Myös 1,5 asteen polku on mahdollinen. Meillä on tarvittava tieto ja teknologia, tarvitaan vain poliittisia ratkaisuja. Suunta on onneksi oikea. Niin EU kuin Yhdysvallat tekevät miljardiluokan panostuksia ilmastokriisin torjuntaan.

Koronan jälkeen maailmantaloutta rakennetaan uudestaan kestävämmälle pohjalle. Tässä historiallisessa käännekohdassa voimme valita, olemmeko mukana vai jäämmekö jälkeen. Elinkeinoelämän viesti on kirkas: jälkeen ei kannata jäädä. Eilen Teknologiateollisuus ry kommentoi Saksan tuoretta vaalitulosta todeten, että vihreän siirtymän vauhdittuminen Saksassa olisi positiivista suomalaiselle teollisuudelle. Suomella on nimittäin valtavasti annettavaa ilmastokriisin torjunnan suhteen. Poliitikkojen tehtävä on vauhdittaa tätä muutosta, ei ripustaa maatamme menneisyyteen. Siksi tulevien vuosien tärkein tavoite on tehdä Suomesta maailman ensimmäinen hiilineutraali hyvinvointivaltio. Syksyn ilmastoriihen myötä tarvittavat toimet ovat kasassa, mutta tarkempia päätöksiä tarvitaan edelleen. Jatkotyössä ovat mukana ilmastopaneeli ja lukuisat muut asiantuntijat — näin varmistetaan toimien uskottavuus ja riittävyys.

Ilouutinen on, että moni ala tekee ilmastotoimia ennätystahtiin jo nyt. Näin on esimerkiksi teollisuuden ja rakennusalan suhteen. Raskaan teollisuuden sähköistyminen, maalämpö, power-to-x-hankkeet, tuulivoima ja energiatehokkuutta edistävät projektit etenevät vauhdilla. Samalla haasteita on kuitenkin monien merkittävien päästölähteiden, kuten liikenteen ja maatalouden, saralla. Onneksi tarjolla on myös roppakaupalla ratkaisuja. Maatalouden EU-tukien massiivinen CAP-uudistus on aivan loppusuoralla. Liikenteen saralla toteutamme parhaillaan fossiilittoman liikenteen tiekarttaa. Nämä uudistukset on vietävä kunnialla loppuun. Yksikään sektori ei voi jättää ilmastotoimia tekemättä.

Ilmastokriisin lisäksi meidän on torjuttava eriarvoistumista. Tämä vaatii talouden rakenteiden uudistamista. Nyt aita on valitettavan usein matalin niille, jotka saastuttavat ja polkevat ihmisoikeuksia. Näin ei voi jatkua. Aita on korjattava ja porsaanreiät tukittava. Valtaosa yrityksistä ja kuluttajista pyrkii toimimaan vastuullisesti jo nyt, ja jatkossa sen on oltava aina myös taloudellisesti kannattavaa.

Arvoisa puhemies! Koronakriisin jälkimainingeissa on erityisen tärkeä varmistaa, että jokainen pysyy mukana nopeasti muuttuvassa maailmassa. Globaalit kriisit osuvat rajuimmin niihin meistä, joiden tilanne on jo valmiiksi vaikea. Monilta korona vei toimeentulon, terveyden ja jopa läheisen ihmisen hengen. Koulujen, opiskelupaikkojen ja harrastusten sulkeminen on osunut rajusti etenkin lapsiin ja nuoriin. Tuhannet ihmiset kaipaavat edelleen tukea koronakriisistä toipumiseen. Useampi kuin joka kolmas suomalainen on kuormittunut. MIELI ry:n kyselyn mukaan lähes 90 000 suomalaisella on ollut itsetuhoisia ajatuksia pandemiasta johtuen. Erityisen rajusti kriisi osui nuoriin. Alle 25-vuotiaista peräti kolme neljästä on havainnut itsessään tai lähipiirissään uupumusta. Korona-aikaan psykiatrisen hoidon tarve kasvoi niin rajusti, että pahimmillaan nuoret potilaat joutuivat nukkumaan patjoilla sairaalaosastojen lattioilla. Yksi kriisiajan hirvittävimmistä ilmiöistä oli nuorten tekemän ja kokeman väkivallan lisääntyminen. Tämä koronan pahentama mielenterveyden kriisi on pysäytettävä, muuten tällä maalla ei ole tulevaisuutta. Jo nyt mielenterveysongelmat ovat yleisin syy työkyvyttömyyteen ja sairauspoissaoloihin. Näin ei voi jatkua, tämän kansantaudin hinta on liian kova niin inhimillisesti kuin taloudellisesti. Siksi panostamme tulevina vuosina oppilas- ja opiskelijahuoltoon, työhyvinvointiin ja mielenterveyteen. Hoitotakuun myötä jokainen pääsee jatkossa viikossa hoitoon. Tavoitteena on puolittaa mielenterveyden takia työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien määrä tällä vuosikymmenellä. Sitä tämä maa todellakin tarvitsee, sillä jo nyt monet alat kertovat työvoimapulasta. Meillä ei ole varaa menettää ketään mielenterveysongelmille.

Osaajapulan ratkaiseminen vaatii myös panostuksia koulutukseen. Suomalaisten osaamistaso on nostettava korkeammalle kuin ikinä aikaisemmin. Ei ole kestävää, että ilman lisätoimia minun vanhempieni sukupolvi on jäämässä Suomen historian koulutetuimmaksi sukupolveksi, kun samaan aikaan työelämän vaatimukset kiristyvät koko ajan. Siksi jatkamme historiallisen suuria koulutuspanostuksia myös ensi vuonna. Lisäksi tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa — sitä ovat lukuisat yritykset peräänkuuluttaneet viime kuukausina. Tähän panostamme muun muassa lupaprosessien sujuvoittamisen kautta, ja samalla kehitämme kielikoulutusta ja muita kotouttamista helpottavia palveluita, jotta jokaisen olisi helppo asettua Suomeen.

Arvoisa puhemies! Tulevat vuodet ovat monella tapaa ratkaisevat niin Suomen kuin koko maailman tulevaisuuden kannalta. Nyt jos koskaan on aika torjua ilmastokriisiä ja vahvistaa hyvinvointivaltiota. Kyse ei ole ensisijaisesti meistä vaan lasten ja tulevien sukupolvien tulevaisuudesta. He ovat se tärkein syy, jonka vuoksi tästä maasta on tehtävä maailman ensimmäinen hiilineutraali hyvinvointivaltio. Se ei tapahdu helposti, hätäisesti tai ilmaiseksi, mutta silti se on tehtävä. Se on meidän velvollisuutemme lapsia ja tulevia sukupolvia kohtaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

12.52 **Pia Lohikoski vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän poliitikkojen tehtävä on varmistaa, että tulevaisuuden sukupolvilla on meitäkin paremmat edellytykset hyvälle elämälle. Vuoden päästä syntyvä lapsi voi jatkossa olla isänsä hoivattavana nykyistä enemmän. Sote-uudistuksen ja hyvinvointialueiden myötä ihmiset saavat laadukkaampia peruspalveluita. Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen helpottuu. Ilmastokriisin ja koronan aiheuttama pelko kääntyy luottamukseksi tulevaan.

Arvoisa puhemies! 1980-luvulla alkanut uusliberalismin kultakausi on tulossa päätökseensä erityisesti länsimaissa. Suomi ei elä irrallaan globaaleista talouspolitiikan trendeistä. Taannoiset finanssi- ja eurokriisi todistivat, että rahoitusmaailman sääntelyn purkaminen ei tuo vakautta ja hyvinvointia. Kriiseistä ei selvitä leikkauspolitiikalla.

Globaali koronapandemia on tuonut sisällöllisesti tavoitteellisen ja aktiivisen talouspolitiikan maailmanlaajuisesti takaisin valtavirtaan. Kriisistä palautuminen on tämän myötä ollut poikkeuksellisen tehokasta. Jos pystymme vastaamaan globaaliin pandemiaan, pystymme vastaamaan myös taloudellisen epätasa-arvon kasvuun, pystymme parantamaan perusoikeuksia ja torjumaan ilmastonmuutosta.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2022 budjetissa panostetaan sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. Superrikkaiden verovälttelyyn puututaan ja kohtuuhintaista asuntotuotantoa lisätään. Ihmisten hoitoonpääsyä nopeutetaan hoitotakuulla. Hoitotakuun myötä lääkäriin pääsee jatkossa ajoissa asuinpaikasta ja lompakon paksuudesta riippumatta. Tämä parantaa terveydenhoidon tasa-arvoa ja kaventaa terveyseroja. Oikeus päästä ajoissa lääkäriin kuuluu kaikille, ei vain harvoille.

Perhevapaauudistus puolestaan on edistysaskel kohti tasa-arvoisempaa vanhemmuutta, kun isille kiintiöidyt vanhempainvapaat lisääntyvät olennaisesti aiemmasta. Uudistus lisää lasten ja perheiden hyvinvointia sekä vahvistaa perhemyönteistä yhteiskuntaa ja työelämän tasa-arvoa.

Arvoisa puhemies! Tässä budjetissa hallitus jatkaa koronakriisin tuhojen korjaamista rakentaen samalla parempaa perustaa tulevaisuudelle. Kun sanomme, että ihmiset kohtaavat maailman myrskyt erilaisissa veneissä, puhumme ennen kaikkea ihmisten perustarpeista, ja yksi näistä perustarpeista on asunto. Asumisen hinta nousee jatkuvasti, ja suomalaisen kotitalouden tuloista asumiseen menee keskimäärin lähes kolmannes. Kaikista suurin osuus tuloista asumiseen menee yksin asuvilla, Helsingissä jopa 60 prosenttia.

Hallitus vastaa ensi vuoden budjetissa voimakkaasti asumisen kallistumiseen. Olemme budjettiriihessä päättäneet nostaa kohtuuhintaisen asumisen korkotukivaltuuden kaikkien aikojen ennätystasolle, lähes 2 miljardiin euroon. Nyt päätetty taso mahdollistaa hallitusohjelman mukaisten noin 10 000 uuden kohtuuhintaisen asunnon rakentamisen vuosittain. Kohtuuhintaisen asumisen tarjoaminen on tärkeä julkinen tehtävä. Tutkimustiedon mukaan ARA-rakentaminen laskee kokonaisvuokratasoa.

Arvoisa puhemies! Hallitus pyrkii varmistamaan hyvinvointivaltion rahoituksen veropohjaa tiivistämällä. Vuoden 2022 talousarvioesityksen verotusratkaisut täyttävät oikeudenmukaisuuden vaatimukset ja vauhdittavat vihreää siirtymää.

Verovälttelyyn ja veronkiertoon puututaan muun muassa arvonnousuverolla, jolla varmistetaan, että Suomessa kertyneitä omaisuuden myyntivoittoja myös verotetaan täällä. Veron tuotto vuodessa on arviolta 25 miljoonaa euroa. Oikeisto kuulemma vastustaa tätä superrikkaiden verovälttelyyn puuttuvaa veroa sillä verukkeella, että heidän kansainväliset bisnestuttavansa eivät enää uskaltaisi tulla Suomeen harjoittamaan liiketoimintaa. Todellisuudessa Suomen menestys perustuu kuitenkin myös tulevaisuudessa kaikkien eri taustoista tulevien ihmisten potentiaalin hyödyntämiseen ja korkeaan osaamiseen, ei vain rikkaimpien verovälttelyyn.

Verotus on myös yksi väline ilmastonmuutoksen ja ympäristötuhon hillitsemisessä. Veroratkaisuilla tähdätään myös liikenteen ja energiasektorin päästöjen vähentämiseen. Esimerkiksi täyssähköautot vapautetaan ajoneuvoverosta. Ympäristölle haitallinen kaivostoiminta pannaan vihdoin verolle. Kaivoksilta kerätään lähtötilanteessa veroina 25 miljoonaa

euroa. Veron tuotosta 60 prosenttia ohjataan kaivoksen sijaintikuntaan ja 40 prosenttia valtiolle. Suomi voi toimia kansainvälisenä esimerkkinä oikeudenmukaisen, ympäristö- ja ilmastoystävällisen verotuksen edelläkävijänä.

Arvoisa puhemies! Hallitus torjuu ilmastonmuutosta monilla muillakin keinoilla. Kestävää talouskasvua ja reilua siirtymää vauhditetaan lisäämällä energiatuen myöntövaltuutta. Fossiilittoman liikenteen tiekartan toimilla liikenteen päästöt vähintään puolitetaan vuoteen 2030 mennessä. Fossiilisen öljyn käytöstä lämmityksessä luovutaan asteittain 2030-luvun alkuun mennessä. Pientaloille, kunnille, seurakunnille sekä yhdistyksille ehdotetaan yhteensä 35 miljoonan euron määrärahaa ensi vuoden budjetissa. Sähköautojen latausinfraverkoston laajentamista ja kaasutankkausverkkoa tuetaan 23,3 miljoonaa eurolla. Suomi on matkalla maailman ensimmäiseksi hiilineutraaliksi hyvinvointivaltioksi.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikan tulee perustua tutkittuun tietoon. Siksi budjettiesityksessä on perälautakirjaus, jonka mukaan päätetään lisätoimista jo ennen kevään kehysriihtä, mikäli ilmastopaneeli arvioi toimet riittämättömiksi.

Tutkittua tietoa ei saada ilman rahoitusta. Budjettiriihessä neuvoteltiin tärkeä voitto tieteelle, kun onnistuimme torjumaan tieteen rahoitukseen suunnitellut leikkaukset.

Ilmastonmuutoksen torjunta edellyttää maailmanlaajuisesti talouden perustavanlaatuista uudistamista. Työn ja liiketoiminnan tulevaisuus onkin juuri ekologisessa jälleenrakennuksessa. Ilmastokriisin ratkaisu edellyttää jatkossakin merkittäviä investointeja, aitoa budjettisuvereniteettia ja julkisen talouden liikkumatilan kasvattamista. Näillä budjettitoimilla meillä on kaikki mahdollisuudet valoisampaan tulevaisuuteen ihan jokaiselle. [Timo Heinonen: Paitsi lapsille, lapset maksaa!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

13.00 **Anders Adlercreutz r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Vi lever i en tid av snabb ekonomisk tillväxt. Trots att vi varit tvungna att med hårda restriktioner begränsa många näringars verksamhet för att rädda liv verkar de flesta kunnat återgå till en relativt normal vardag. Vi har lyckats undvika en konkursvåg trots att många branscher haft det mycket svårt.

Se, että Suomi on saanut taloutensa käännettyä kasvuun näin nopeasti, kertoo siitä, että hallitus on onnistunut talouspolitiikassaan. Mutta tiedämme myös, että talouden piristämiseksi tarvitaan uusia keinoja, ja monet näistä toimenpiteistä ovat mukana ensi vuoden talousarviossa.

Työvoimapula ja haasteet osaavan työvoiman saatavuudessa ovat konkreettisia ongelmia, jotka kuormittavat monen yrittäjän arkea. Tämä ongelma koskee teollisuutta, se koskee hoitoalaa, se koskee palvelualoja. [Perussuomalaisten ryhmästä: Muttei säätiöitä!]

Ruotsalainen eduskuntaryhmä ja RKP ovat tyytyväisiä hallituksen päätökseen, jonka mukaan vuonna 2022 luodaan niin sanottu kahden viikon pikakaista työperäisen maahanmuuton edistämiseksi. Se tarkoittaa sitä, että erityisasiantuntijoiden ja kasvuyrittäjien sekä heidän perheenjäsentensä sähköinen oleskelulupahakemus on ratkaistava 14 vuorokauden kuluessa. Tämän ei tulisi olla poliittinen kiistakysymys. Tarvitsemme koulutus- ja työperäistä maahanmuuttoa. Koko suomalaisen yhteiskunnan ja kaikkien tässä salissa olevien puolueiden tulisi ymmärtää tämä.

Selvä asennemuutos on tarpeen. Ei ole syytä luoda olemattomia uhkakuvia. Tähän haasteeseen vastaaminen avaa uusia mahdollisuuksia. Emme nimittäin voi odottaa. Taloutemme rakenteelliset ongelmat eivät korjaannu itsestään. Valtiovarainministeriön ennusteiden mukaan työllisyyden nopein kasvu taittuu jo ensi vuonna, vaikka työllisyysaste säilyykin korkeana.

Siitä ei pääse mihinkään, että Suomen väestörakenne on epäedullinen. Yhteiskunnan ikäsidonnaiset menot kasvavat, ja on ilmeistä, että hoito- ja hoiva-alan työvoiman tarve kasvaa. Ruotsalainen eduskuntaryhmä peräänkuulutti kesäkokouksessaan elokuussa toimenpideohjelmaa, jolla voidaan vastata hoiva-alan työvoimatarpeeseen. Nyt hallitus käynnistää STM:n johdolla poikkihallinnollisen ohjelman hoivahenkilökunnan saatavuuden turvaamiseksi. Se on hyvä asia.

Ärade talman! Strukturella sysselsättande åtgärder behövs. Det finns nämligen ingen naturlag som säger att vi i Finland ska behöva leva med en betydligt högre strukturell arbetslöshet än våra nordiska grannländer, och nu, under en gynnsam konjunktur, är det lättast att förverkliga de reformer som behövs.

Med vilken måttstock man än mäter är det klart att denna regering redan beslutat om omfattande sysselsättande åtgärder, men vi behöver mera. Vi ska ytterligare komma överens om sysselsättande åtgärder som har en positiv effekt på 110 miljoner euro på den offentliga ekonomin. Det är väsentligt att det finns en klar deadline, den 15 februari 2022, för de beslut som ska fattas.

Inom SFP är vi också mycket nöjda med att regeringspartierna lyckades förhandla fram ett skattepaket där förvärvsinkomstskatten för löntagarna faktiskt lite sänks och företagsbeskattningen behåller den nivå den har i dag. Det är viktigt för Finlands konkurrenskraft. Det var ytterst viktigt att man i förhandlingarna kunde korrigera forskningsbudgeten. Regeringen tryggar Finlands Akademis beviljningsfullmakt för 2022. Utbildning, forskning och innovation är helt centrala grundpelare för att vårt samhälle ska vara utrustat för att hantera de många framtidsutmaningar som vi har.

Arvoisa puhemies! Ilmastotoimenpiteet herättivät paljon keskustelua julkisuudessa. Loppujen lopuksi peruslinjasta eli siitä, että ilmastotoimenpiteet ovat riittävän kunnianhimoisia, jotta Suomi pystyy saavuttamaan tavoitteensa olla hiilineutraali vuonna 2035, vallitsi laaja yksimielisyys. Se on hyvin kunnianhimoinen tavoite, ja nyt olemme saavuttamassa sen.

Vihreään talouteen siirtymisen kannalta erityisen merkittävä päätös on kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavien konesalien, lämpöpumppujen ja sähkökattiloiden siirtäminen alempaan veroluokkaan. Omassa kotikunnassani Kirkkonummella tämä on sysännyt liikkeelle miljardiluokan investoinnin, ja monia samankaltaisia hankkeita on suunnitteilla eri puolilla maata.

Ilmastotoimenpiteet ovat työllisyystoimenpiteitä. Vähemmän kunnianhimoisten ilmastotoimenpiteiden kannattajat ummistavat silmänsä tieteellisten faktojen lisäksi myös talouden realiteeteilta. Riman asettaminen korkealle hyödyttää Suomea myös taloudellisesti.

Arvoisa puhemies! Kotitalousvähennyksen korotus on ollut tärkeä tavoite RKP:lle. Se tehdään nyt, ja tuki kohdistetaan erityisesti lämmitysjärjestelmäremontteihin. Talousarvioehdotuksessa on myös kaksivuotinen taloudenhoidon sekä hoito- ja hoivatyön kotitalousvähennyksen korottamista koskeva kokeilu. Olemme vakuuttuneita siitä, että tällä toi-

menpiteellä palvelualoille saadaan lisää työpaikkoja. [Sari Sarkomaa: Ja vanhuksille hoitoa!] — Kyllä. Se on tärkeää.

Ärade talman! Det finns flera andra viktiga plock som kan göras från budgetboken. Anslagen för rättsvårdens resurser stärks en aning. Medborgarna måste kunna lita på att de frågor som berör dem behandlas rättvist och utan dröjsmål. Också domstolarna moderniseras genom att salarna får videoteknik.

Ett extra anslag ges för att stärka det ekonomiska kunnandet hos medborgarna. Det grundar sig på Finlands banks initiativ och därigenom vill man också förebygga överskuldsättning. SFP anser också att fortsatt stöd bör beviljas för ungt företagande. Det är den vägen vi kommer framåt.

Arvoisa puhemies! 6,9 miljardin euron suuruinen alijäämä on suuri. Vuoden alijäämää kasvattavat hävittäjähankinnat, uusiin sosiaali- ja hyvinvointialueisiin liittyvät kustannukset sekä nurinkurisesti myös sellaiset kustannukset, jotka johtuvat siitä, että olemme selvinneet talouskriisistä useimpia muita maita paremmin. Mutta alijäämä on vain puolet edellisen vuoden tasosta, ja suunta on oikea. Olemme myös saavuttamassa 75 prosentin työllisyysasteen, vaikka monien työllisyystoimenpiteidemme vaikutukset eivät vielä ole nähtävissä. Se lupaa hyvää siihen nähden, että meidän olisi tarpeen saavuttaa 78 prosentin työllisyysaste, tavoite, jota eduskuntaryhmämme pitää, arvoisa puhemies, välttämättömänä.

Tuemme tätä budjettiesitystä.

Vi stöder budgetpropositionen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

13.07 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talousarvioesitys annetaan keskellä kansainvälistä noususuhdannetta. Myös Suomen talous on kasvanut koronakriisin jälkeen, ja samalla työllisyys on vahvistunut ennakoitua paremmin. Tästä huolimatta hallitus esittää eduskunnalle hyväksyttäväksi 7 miljardin euron alijäämäistä budjettia. Samaan aikaan taloussuhdanne on kääntymässä. Valtionvarainministeri ennakoi kasvun hidastuvan jo ensi vuonna. Kansainvälisesti Kiinan kiinteistökupla ja maailmanlaajuinen velkakupla herättävät huolta uudesta finanssikriisistä. Hallitus on kuitenkin kykenemätön varautumaan tuleviin haasteisiin, vaikka toki myöntää, että julkisen talouden ehdolliset vastuut ja takausten huomattava kasvu yhdistettynä yleiseen talouskehitykseen muodostavat suurimmat riskit. Talouskurin sijaan hallituspuolueiden riveistä kuuluu jo erilaisia avauksia vuoden 2023 vaalibudjetin pohjaksi. Onko hallituksen talouspolitiikka kestävällä pohjalla? Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä ei ole.

Arvoisa puhemies! Politiikassa kyse on arvovalinnoista. Vaikka hallitus ottaa valtavasti lisää velkaa, ei rahaa kuitenkaan löydy sinne, missä tarve on suurin. Korona-aikana hoitovelka on kasvanut räjähdysmäisesti, ja samalla hoitohenkilökunta on joutunut toimimaan jaksamisen äärirajoilla. Sairaanhoitajia on vaikea löytää täyttämään avoimia paikkoja, ja moni terveydenhuollon ammattilainen harkitsee alan vaihtoa. Hallituksen sote-uudistus on alueilla lähtenyt valmisteluun hallintoa ja piilopuoluetukia lisäämällä. Niillä ei, kuulkaa, ratkaista terveydenhuollon ongelmia. [Maria Guzenina: Seitsemän päivän hoitotakuu!]

Nyt tarvitaan pikaisesti riittävästi rahoitusta hoitohenkilökunnan lisäämiseen ja hoitovelan purkuun.

Hallituksen arvovalinnoista kertoo paljon myös se, ettei sisäisen turvallisuuden viranomaisille löydy riittävästi varoja. Poliisi ja pelastustoimi joutuvat toimimaan kroonisessa rahoitusvajeessa. Meillä ei ole varaa laiminlyödä kansalaisten turvallisuutta. Samalla kun hallitus ottaa 7 miljardia lisävelkaa, ei poliisille löydy 30:tä miljoonaa euroa, mitä se kipeästi tarvitsisi. Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä on tärkeää muistuttaa hallitusta, että valtion keskeisin tehtävä on pitää huolta yleisestä turvallisuudesta. Yhteiskunnan tulee vahvistaa luottamusta siihen, että Suomi on turvallinen maa asua, elää, tehdä työtä ja yrittää.

Arvoisa puhemies! Nyt tulee ryhtyä tositoimiin, niihin toimiin, joilla pidemmällä aikavälillä saadaan talous tasapainotettua ja joiden avulla luodaan edellytykset kestävälle kasvulle. Avainasemassa ovat tuottavuuden parantaminen ja työllisyystoimet, joilla vahvistetaan julkista taloutta. Näitä hallitus ei ole kyennyt toteuttamaan. Tarvitsemme aitoja työllisyystoimia ja tarvitsemme niitä nyt.

Huoli taloudesta on ennen kaikkea huolen kantamista yhteiskunnan heikoimmista. Ilman kestävää taloutta meillä ei ole yhteiskuntaa, joka pystyy huolehtimaan vanhuksista, sairaista ja lapsista. Hyvinvointiyhteiskunta tarvitsee kestävälle pohjalle rakennettua taloutta ja korkeita työllisyys- ja investointiasteita. Valitettavasti juuri näissä keskeisissä mittareissa Suomi on jäänyt jälkeen verrokkimaistamme.

Nyt tarvitaan tuottavuuden ja työllisyyden edellytysten kohentamista. Yritysten kasvun yhtenä esteenä on pula osaavasta työvoimasta. Muuntokoulutukseen ja täällä jo olevien kansainvälisten opiskelijoiden väylään työllistyä on saatava parannuksia. Yrityksiä on kuultava nykyistä enemmän toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja korkeakouluopintojen alueellista tarjontaa suunniteltaessa. Työmarkkinoille tarvitaan lisää joustoa ja paikallista sopimista.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on esittänyt jo aiemmin liudan toimia, joilla työllisyyttä voitaisiin parantaa. Olemme jo pitkään vaatineet sosiaaliturvan kokonaisuudistusta. Sosiaaliturvajärjestelmän pitää olla sellainen, että työn vastaanottaminen on aina kannattavaa. KD:n kehuttu kannustava perusturva vastaa tähän tarpeeseen. Ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan tarvitaan niin ikään työn vastaanottamiseen kannustavia tekijöitä.

Uutena esityksenä puolueemme haluaa nostaa keskusteluun niin sanottujen minitöiden — minijobs — käyttöönottoa Suomessa Saksan malliin. Käytännössä minityö tarkoittaisi sitä, että työtön voisi työskennellä 15 tuntia viikossa tienaten verovapaasti korkeintaan 450 euroa kuukaudessa sosiaaliturvan päälle. Näissä rajoissa tehty työ ei siis vaikuttaisi työnhakijan tukiin.

Työnteon kannusteiden parantamisen lisäksi tarvitaan toimia, joilla tuetaan yritysten kasvua. Työvoiman kohtaanto-ongelmiin tarvitaan ratkaisuja. Yritysten tki-investointivarauksen käyttöönotto mahdollistaisi yritysten investointien lisäämisen.

Arvoisa puhemies! Keinoja työllisyyden ja kasvun vahvistamiseksi kyllä siis löytyy. Kysymys onkin: löytyykö hallitukselta kuitenkaan halua tarttua näihin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harkimo.

13.14 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä budjettiesitys on hyvä esimerkki siitä, että tämä hallitus ei ymmärrä taloudesta tai yrittämi-

sestä tarpeeksi. Suomi ei ole kymmeneen vuoteen päässyt kunnolliseen kasvuun, ja tämä velkarallin jatkaminen ja uudistuksien välttäminen takaa sen, ettei sitä tervettä ja kestävää kasvua tule myöskään tällä vuosikymmenellä. Hallitus keksii koko ajan uusia pysyviä menoja ja tekee sen velkarahalla. Hyvää jaetaan, vaikka siihen ei ole varaa. Työllisyyttä ja julkista taloutta parantavia uudistuksia jää tekemättä.

Tältä hallitukselta puuttuu kokonaan yritystoiminnan osaaminen. Vain yritysten kasvu, investoinnit ja uudet työpaikat tuovat meille tuloja, niin että voimme ylläpitää tällaista hyvinvointia. Ja mitä tekee hallitus? Arvostelee pörssiyritysten päätöksiä, haaveilee nelipäiväisestä työviikosta ja uhkailee erilaisilla uusilla veroilla. Sotessa ajetaan yksityisiä nurkkaan, vaikka ne toimivat julkista tehokkaammin. Terästeollisuudessa valtio otti vähemmistöosakkuuden suoraan hoitoonsa, vaikka valtion omistaminen tunnetusti on liian hidasta, laiskaa ja osaamatonta. Hallituksen toiminta on suoraan sanoen täysin yritysvastaista. Hallituksen tärkein tehtävä olisi luoda yrityksille otolliset olosuhteet investoida ja kasvaa. Verotuksen pitäisi olla kannustavaa ja ennustettavaa.

Talouden ikiliikkuja on kehittynyt. Kun asumistukea maksetaan tänä vuonna 2,3 miljardia euroa, tuki valuu asuntosijoittajille. Suurin sijoittajista on pörssiyhtiö Kojamo, josta ayliike omistaa merkittävän siivun. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Teollisuusliitolle ja muille tulee kymmeniä miljoonia euroja verovapaita osinkoja, ja sieltä sitten vasemmistopuolueiden vaalirahoitukseen, eli ikiliikkuja se on.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Vertailu muiden Pohjoismaiden talouteen alkaa tehdä kipeää. Tanskan lääke- ja elintarviketeollisuudet ovat maailmanluokkaa. Norjalla on yli 1 000 miljardia riihikuivaa öljyrahastossa, eli se tuottaa Suomen budjetin verran tekemättä mitään, ja Ruotsi on rakentanut teollisuutta systemaattisesti monta sukupolvea meitä enemmän. Kaikissa näissä maissa demarit ovat pystyneet uudistamaan työelämän, sosiaali- ja työttömyysturvan rakenteita niin, että ne ovat meitä selvästi edellä niin työllisyydessä kuin tehokkuudessa. [Aki Lindén: Ei olla löydetty öljyä vielä!] Heillä on varaa hyvinvointiinsa. Meillä se tehdään syömävelalla — niin ei voi jatkua.

Koronan takia piti ottaa velkaa ja pitää yritykset pystyssä, mutta nyt puheet siitä, että ensi vuonna otetaan velkaa puolet vähemmän, eli 7 miljardia euroa, ovat käsittämättömiä ja vastuuttomia. Se on 5 miljardia enemmän kuin ennen koronaa. Mihin se raha menee? Hallituksen vasemman laidan hokemat siitä, että nyt tulee rahaa ja aika hoitaa velan, ovat erityisen vastuuttomia.

Kepu on omaa luokkaansa. Puheenjohtaja Saarikko heittelee palloja ilmaan veronalennuksista, vaikka aivan hyvin tietää, ettei niitä tämä hallitus tule tekemään. Keskusta esiintyy julkisuudessa tomerana, mutta tämä budjetti taas kerran kertoo, ettei se saa mitään aikaiseksi. Puheet ovat puheita, mutta vain teot puhuvat puolestaan. Kuka enää uskoo kepulaisia puheita? [Vilhelm Junnila: Ei kukaan!] Jossain vaiheessa velkaputki loppuu ja rahalle tulee hinta. Norja aloitti jo korkojen nostamisen. Ylivelkaantuminen uhkaa meidän taloudellista itsenäisyyttämme. Ennemmin tai myöhemmin lainamarkkinat lyövät luukut kiinni. Silloin hymy hyytyy.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Eurooppaa uhkaa energiakriisi. Suomalaiset veronmaksajat maksavat sähkölaskussaan muiden virheistä. Saksa luopuu ydinvoimasta aivan liian helposti ja on nyt liikaa Venäjän maakaasun varassa — ja nyt siihen on pantu 60 prosenttia lisää hintaa. Puola ei suostu sulkemaan hiilikaivoksia, ja EU seuraa vierestä, vaikka Puolalle maksetaan 16 miljardia vuodessa. Saksa ja Puola polttavat kivihiiltä enemmän kuin koskaan, ja me maksamme sen EU:n sähkölaskuissamme. EU on lisäksi alkanut tu-

kea ainakin Italiaa ja Kreikkaa energiakriisissä, eli sekin tulee meidän piikkiimme. Ilmastonmuutoksesta pitää olla huolissaan, mutta kysymys on siitä, miten ja millä vauhdilla tähän haetaan ratkaisuja ja kuka kaiken maksaa. Ja maksaahan ilmastonmuutos, mutta ei kaikkea voi panna suomalaisten yrittäjien ja veronmaksajien piikkiin.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä hallitus lisäsi heti aluksi pysyviä julkisia menoja, mutta tulopuoli on kokonaan jäänyt auki. Veroja toki tulee: EU-vero, maakuntavero, exit-vero, ja suunnitteilla on sokerivero, suolavero, lihavero ja vaikka mitä maksuja. Taloudellinen moottori ei ole kunnossa ja hyytyy lisäverotaakan alle. Mitään kannusteita ei tule, että yritykset lähtisivät kasvuun, investoimaan ja palkkaamaan töihin lisää ihmisiä.

Kallein kaikista tulee olemaan sote-uudistus, jonka kustannukset ovat täysin arvailujen varassa. Tulee vain lisää hallintoa, muttei lisää hoitajia eikä lääkäreitä. On hallitukselta härskiä väittää, ettei verotus tule nousemaan sote-uudistuksessa ja maakuntaverossa.

Suomi vanhenee, ja pelkästään hoitoalalle tarvitaan tällä vuosikymmenellä töihin kymmeniä tuhansia ihmisiä lisää. Nyt hallitus puuhastelee maahanmuuton byrokratian kimpussa, ikään kuin rajalla olisi jono osaajia tulossa tänne töihin — ei ole jonoja eikä tällä menolla tulekaan. Siihen pitää erityisesti keskittyä ja nimetä ministeri maahanmuuttoon. Tarvitaan merkittäviä toimenpiteitä, veroporkkanoita, jos tänne aiotaan saada ihmisiä.

Kun hallituksen toimintaa on nyt riittävästi arvostellut, on aika ehdottaa muutamia keinoja. Tarvitaan ministeri, joka vastaa maahanmuutosta, esimerkiksi työperäistä maahanmuuttoa hoitamaan. Tarvitaan myös porkkanaa esimerkiksi väliaikaiselle veroalelle, kilpailukykykuntoa, malttia palkkaneuvotteluihin. Työnteon pitää aina olla kannattavaa, sosiaaliturva ja verotus kuntoon, ansiosidonnaiseen porrastus, asumisen tuki kuriin, paikallinen sopiminen — ay-liike ei välitä työpaikoista vaan saavutetuista eduista. Joustavammat mallit ovat kaikkien etu. Yritysten investointeihin, tutkimukseen ja tuotekehitykseen veroporkkana ja tukea.

Tässä ratkeaa Suomen tulevaisuus. Ja lopuksi, tärkeintä on tehdä päätöksiä ja panna ne toimeen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin olemme käyneet ryhmäpuheenvuorokierroksen. — Seuraavaksi ministeri Saarikko 3 minuuttia, ja sen jälkeen mennään debattiin.

13.21 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Kiitos ryhmille näkemyksistä. Toivon, että tämän keskustelun aikana saan tilaisuuden kommentoida jokaisen puolueen esityksiä tiiviisti. Keskityn tässä nyt pariin kokonaisuuteen.

Ensinnäkin useampi puheenvuoro korosti sisäisen turvallisuuden ja sitä kautta erityisesti poliisin asiaa, määrärahojen riittävyyttä. Hallitus on sitoutunut poliisin määrärahojen turvaamiseen ja tason nostamiseen jo ohjelmassaan ja on sen mukaisesti toiminut. Tämä nyt käyty voimakas keskustelu, joka vaikuttaa varmasti myös suomalaisten turvallisuuden kokemukseen, on syytä ottaa vakavasti. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hoidatteko asiat kuntoon?] Hallitus käy tämän tilanteen vielä kertaalleen läpi osana syksyn lisätalousarvion, täydentävän budjettiesityksen, valmistelua ja sitoutuu siihen, että poliisin tärkeät voimavarat turvataan. [Eduskunnasta: Oikein! Hyvä!]

Arvoisa puhemies! Oppositiojohtaja Purra, teidän puheenvuorossanne maalattiin Suomi, joka on kuin synkkä saari, täynnä kauhua ja köyhyyttä. [Jukka Gustafsson: Juuri näin!] Sellaista Suomea en halua olla rakentamassa. [Jukka Gustafsson: Eikä sellaista ole!] Erityisesti kiinnitin huomiota siihen, että nostitte ilmaisen koulutuksen jotenkin epäilyttävien

asioiden listalle. Mitä se mahtoi tarkoittaa? [Välihuutoja — Perussuomalaisten ryhmästä: Satutunti! — Puhemies koputtaa] Myöskin mietitytti puheenvuoronne työperäisen maahanmuuton ympärillä. Kannatatteko vai ette? Onko tienne nuivan näivettymisen tie? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuulitteko te ollenkaan puhetta?] Mutta, edustaja Purra, ilmastonmuutokseen liittyviä huolia kuvaatte oikein. Vaikka ajattelemme asiasta eri tavoin, yhdyn arvioonne siitä, että toimet on tehtävä sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti. Suomalaiset pitää pitää mukana tässä vakavan ilmastonmuutoksen torjunnan työssä niin, että laskua siitä ei lähetetä heikompiosaisille suomalaisille.

Edustaja Orpo, te puhuitte upeasti siitä, miten kaikki suomalaiset on pidettävä mukana. Ajattelemme ja ajattelen täysin samoin. Lisäksi te sanoitte, että suomalaiset ovat hyvin huolissaan. Tiedättekö, edustaja Orpo, kaikki ne tiedot, mitä meillä on ennusteista ja tilastoista, kuvaavat, että suomalaisten kotitalouksien luottamus omaan ja Suomen talouteen on ennätyksellisen vahvaa juuri nyt. [Välihuutoja] Ja kun puhuitte siitä, että kaikki suomalaiset pidetään mukana: kannattaa kurkistaa kaltaistenne oppositiopoliitikkojen kainaloon, nimittäin sieltä voi vilkkua eriarvoisuutta lisäävä ja luottamusta rapauttava ketunhäntä. Puheenne alijäämästä, velasta, kehyksistä — missä se lista on? Liki 7 miljardia alijäämää, jota olen koettanut parhaan kykyni mukaan perustella, on iso summa, mutta mitä tapahtuisi kansalaisten luottamukselle, jos etenisimme miljardivauhtia sen pienentämisessä? Edustaja Orpo, se olisi leikkauksia perusturvaan, se olisi leikkauksia peruskouluun ja niin edelleen. Niihinkö te olette valmis? [Ben Zyskowicz: Mitä olisi tapahtunut, jos olisitte pysyneet kehyksissä? — Välihuutoja]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Debatin aloittaa edustaja Lindtman.

13.25 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä asiasta olen samaa mieltä puheenjohtaja Orpon kanssa, että tässä täytyy samaan aikaan painaa kaasua ja jarrua. Meidän on huolehdittava siitä, että julkinen talous tulee kestävälle pohjalle, mutta jos me laiminlyömme pandemian aikana kertyneen hoiva-, hyvinvointi- ja oppimisvelan, niin tämä velka, arvoisa oikeisto-oppositio, tulee maksuun juuri silloin, kun kasvun ennustetaan muutenkin hidastuvan. [Kai Mykkänen: Kohtuus kaikessa!]

Arvoisa puhemies! Kun olemme kuulleet niin kovasti arvostelua siitä, että ei pidä verrata alijäämiä nyt pandemian aikaiseen, niin katsotaan VM:n ennustetta. Esimerkiksi kestävyysvaje on nyt 2 prosenttiyksikköä pienempi kuin ennen pandemiaa. Ennen pandemiaa ennustettiin, että hallitus ei saavuta työllisyystavoitetta, ja nyt VM ennustaa, että se saavutetaan. [Puhemies koputtaa] Edustaja Orpo, miten minulle tulee kuva, että te ette ole oikein sinut näiden hyvien talousuutisten kanssa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

13.26 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, tämä maailman kunnianhimoisin ilmastopolitiikka nostaa autoilun ja asumisen hintaa, [Eduskunnasta: No niinpä!] ruuan hintaa, muun liikkumisen hintaa, yrittämisen hintaa, teollisuuden hintaa. Tämä on tosiasia. Se, että valtiovarainministeri kuvaa, että tämä tehdään oikeudenmu-

kaisesti — no, mitä se sitten oikeasti suomeksi tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että ne, jotka maksavat veroja, maksavat niitä entistä enemmän. Joku nämä kuitenkin maksaa.

Mutta tämän Suomen maailman kunnianhimoisimman ilmastopolitiikan taustalla vaanii vielä Euroopan unionin aiottu ilmastopaketti, ja tämä valitettavasti tulee pitämään sisällään tulonsiirtoja unionitasolla. Haluaisin hallitukselta tiedustella: kun menette Brysseliin näistä asioista neuvottelemaan, niin pidättekö te siellä Suomen puolta, Suomen metsien puolta ja Suomen maatalouden puolta vai aiotteko suostua siihen, että suomalainen veronmaksaja tulee maksamaan eurooppalaisten, italialaisten, espanjalaisten ja ranskalaisten sähkö- ja kaasulaskuja?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

13.27 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen ja hallituksen välillä on kyllä valtava ero siinä, miten me suhtaudumme velkaantumiseen ja talouspolitiikan linjaan. Minusta tuntuu, että ministeri Andersson on ainut hallituksen ministereistä, jolla on ollut samat puheet ennen ja jälkeen vaalien. Tämä hallitus nimittäin tekee hyvin vasemmistolaista talouspolitiikkaa, onnittelut siitä. Mutta se ei ole hyvä Suomelle. Nimittäin jos te olisitte pysyneet omissa kehyksissänne, se tarkoittaisi jo itsessään miljardia per vuosi vähemmän velkaa. Miljardi sileinä satasen seteleinä on kilometrin korkuinen pino. [Anne Kalmarin välihuuto] Miljardillakin on merkitystä. Ja kun me samaan aikaan luemme teidän omista papereistanne, että tällä ennusteella tässä pyrähdyksessä 20-luvun puoliväliin asti talous on pysyvästi 3 miljardia alijäämäinen — ne ovat valtavia summia. Siksi teidän pitäisi varmistaa, että talous kasvaa myös vuonna 23. [Antti Lindtman: Niin me teemme!] Niitä töitä ja menokuria me teiltä nyt odotamme. Hyvä vasemmisto, jos on tuloja, [Puhemies koputtaa] niin ei tarvita leikkauslistoja. Me haluamme, että teette toimia, joilla saadaan tuloja ja ihmisille töitä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pylväs.

13.29 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisin tilanne ei toisiamme tässä salissa syyttelemällä parane. Tilanne on seurausta pidemmältä ajalta, myös siltä ajalta, kun te, kokoomus ja perussuomalaiset, olitte vallassa. Vastuu on siksi yhteinen. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei ole!] Nyt meidän pitää yhdessä täällä eduskunnassa hakea ratkaisu, jolla poliisin voimavarat turvataan. Valtionvarainministeri Saarikko viesti jo omasta halustaan hoitaa asiaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Suomela.

13.29 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän koronakriisin jäljet eivät hevillä hälvene esimerkiksi niiden suomalaisten mielestä, jotka ovat kärsineet yhä syvemmistä mielenterveysongelmista tämän kriisin tähden. [Sari Sarkomaa: Toteuttakaa terapiatakuu!] Ovatko todella satojen miljoonien leikkaukset opposition viesti esimerkiksi niille miltei sadalletuhannelle suomalaiselle, jotka ovat pandemian aikana kärsineet itsetuhoisista ajatuksista? Onko [Ben Zyskowiczin välihuuto] tämä se viesti sille kolmannekselle suomalaisista, joka kärsii nyt uupumuksesta, se, että nyt kaikki menee hy-

vin, nyt on aika leikata satojen miljoonien leikkauksia palveluista ja ihmisten toimeentulosta? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Tämäkö on todella se viesti?

Me tiedämme, että mielenterveys on jo nyt yksi suurimmista syistä työkyvyttömyydelle. [Sari Sarkomaan välihuuto] Me tiedämme, että Suomi kärsii työvoimapulasta. Ei meillä ole varaa sysätä enää ketään mielenterveysongelmiin, ei meillä ole enää varaa sysätä ketään työkyvyttömyyteen. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Me tarvitsemme jokaisen, varsinkin kaikki nuoret, tekemään töitä, ja sen takia tämä leikkauslista kuulostaa kyllä todella kylmältä viestiltä. Hieman kauhulla odotan, miltä ne vaihtoehtobudjetit näyttävät. [Välihuutoja]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

13.31 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen taloudella menee tällä hetkellä varsin hyvin. Työllisyystilanne on jo parempi kuin ennen koronaa, investointiaste on korkea, ja talous kasvaa voimakkaasti. Sipilän hallituskauden työllisyystavoite oli 72 prosenttia, ja sitä seurattiin tarkasti. Silloinkin Euroopan noususuhdanne siivitti Suomen taloutta kasvuun. Samoin on nyt koronan jälkeinen elvytys tehnyt. Tämän hallituksen työllisyystavoite oli 75 prosenttia, ja se on jo käytännössä saavutettu. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei ole!]

Vastuullista on varmistaa, että ihmisistä pidetään huolta ja koronakriisin jälkihoito hoidetaan siten, että myös nuoret selviytyvät työelämään mahdollisimman pienin vaurioin. Näin on hallitus linjannut, ja tämä on ollut se resepti, joka on mahdollistanut talouden ennätysnopean toipumisen ja uuden kestävän kasvun kriisin jälkeen. Me emme tarvitse leikkauslistoja. Päivittäkää, oppositio, omat tietonne.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

13.32 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Företagande ska stödas på många sätt.

Yrittäjyyttä pitää tukea monella tavalla. Tämä hallitus on tukenut yrittäjyyskoulutusta kouluissa. Kotitalousvähennystä vahvistamalla luomme nyt työnteon edellytyksiä pienyrityksille. Pidentämällä kaksinkertaisia poistoja vauhditamme investointeja. Sähköveroa alentamalla luomme mahdollisuuden vaikka sellaisille investoinneille, jotka nyt ovat syntymässä itse asiassa edustaja Purran ja minun kotikuntaani, jopa miljardiluokan teollisille investoinneille. Tällaista se yrittäjyyden tukeminen on.

Ottaen huomioon, että CLC, Climate Leadership Council, joka edustaa noin 90 prosenttia Helsingin pörssin arvosta, on vahvasti peräänkuuluttanut myöskin johdonmukaista ilmastopolitiikkaa, kysyisin ministeri Saarikolta: Minkälaista viestiä te olette saanut yritysjohtajilta nimenomaan ilmastotoimien suhteen? Kaipaavatko he, että Suomi jotenkin kääntäisi katseensa taaksepäin vai että yrittäisimme luoda markkinoita [Puhemies koputtaa] näille uusille investoinneille?

Hurudan respons har ni fått av företagsledare, minister Saarikko? Hur ser de på klimatåtgärder?

13.33 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin hämmentyneenä edustajien Suomela ja Lohikoski väitteitä opposition leikkauslistoista. Kristillisdemokraatit esittivät omassa puheenvuorossaan lukuisia työllisyyttä ja julkista taloutta vahvistavia toimia, samoin myöskin tuottavuuden kasvua parantavia toimia.

Päinvastoin hallituksen harjoittama politiikka tulee johtamaan leikkauslistoihin, koska te olette tällä hetkellä kykenemättömiä taittamaan tätä velan kasvua, ja jos ajatellaan, että suhdanne kääntyy, niin velan korot tulevat syömään yhä enemmän sitä liikkumavaraa, mikä on julkisessa taloudessa. Ja, arvoisa hallitus, teidän politiikkanne tulee tarkoittamaan kylmää kyytiä ja leikkauslistoja.

Meidän pitää pystyä tekemään niitä toimia, joilla tämä kasvu saataisiin jatkumaan, mutta politiikka on arvovalintoja, niin kuin tuossa omassa puheenvuorossani jo totesinkin. Ihmettelen sitä, että tällä hetkellä niin meidän terveydenhuollon kuin myöskin vanhustenhoivan tilanne on jo kriisissä ja hallitukselta ei [Puhemies koputtaa] 7 miljardin velasta huolimatta löydy vastauksia siihen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harkimo.

13.34 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kun nyt koko ajan puhutaan työperäisestä maahanmuutosta ja puhutaan siitä, että se saadaan kuntoon nopeuttamalla prosesseja, annetaan semmoinen kuva, että rajalla olisi kauhea jono ja ihmiset eivät pääse tänne. Näin ei todellakaan ole. Otetaan esimerkiksi sairaanhoitajat: Suomessa maksetaan noin 2 500 euroa kuukausipalkkaa, Norjassa ja Ruotsissa 5 000. Miksi he tulisivat tänne?

Teidän pitää tehdä jotain houkuttelevaisuudelle, että ihmisiä houkutellaan tänne. Siksi ehdotinkin sitä, että perustetaan ministeri tähän hommaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Turtiainen. — Edustaja Turtiaiselle 2 minuuttia, olkaa hyvä.

13.35 **Ano Turtiainen vkk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Budjettiehdotus perustuu vihreisiin satuihin ilmaston lämpenemisestä ja ihmiskunnan syyllisyydestä. Koko vihreä vale on rakennettu hiilidioksidin varaan. Sitä on kuitenkin ilmakehästä vain 0,04 prosenttia. Tästä vähäisestä määrästä luonto tuottaa 96 prosenttia. Ihmiskunnan osuus on siis vain 4 prosenttia, ja tästä 4 prosentista suomalaisten osuus on yksi tuhannesosa. Miksi Suomessa pitäisi hötkyillä tässä asiassa, kun samaan aikaan kiinalaiset rakentavat satoja hiilivoimaloita lisää?

Budjettiehdotuksessa vihreää siirtymää edistäviin investointeihin sisällytetään hirveitä summia rahaa. Olisi suotavaa, että päätöksenteossa palattaisiin todellisuuteen eikä käytettäisi miljardeja vihreisiin satuihin. Tuskin kukaan on saanut selville, kuinka monta asteen tuhannesosaa nyt käytettävät rahat muuttavat lämpötilaa. Varmaa lienee vain se, että tämä muutos ei ole mitattavissa.

Helsingin yliopiston mukaan ilmasto on jäähtynyt jo 7 000 vuotta, eikä siihen kovin kummoista muutosta tarvita, kun täällä Suomessa olemme uuden jääkauden kynnyksellä, sillä mehän elämme ihmisen levinneisyysalueen pohjoisrajalla. Kysynkin ministereiltä: onko budjetissa varauduttu ilmaston kylmenemiseen? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri, 2 minuuttia.

13.37 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kommentoin sisäiseen turvallisuuteen liittyvää keskustelua ja poliisin määrärahoihin liittyvää keskustelua. Uskon, että tämä on asia, josta me kaikki tässä salissa jaamme yhteisen huolen. On hyvä myös muistaa, että poliisien määrärahat ovat siis ensi vuonna suuremmat kuin tänä vuonna jo tällä nyt annetulla talousarvioesityksellä. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] Mutta tietenkin tunnistamme myös ne tarpeet, joita siellä on esimerkiksi kiinteistöjen tai tietojärjestelmien tai muiden investointien osalta, joita poliisissakin on tehtävä, kuten muuallakin yhteiskunnassa. Annan täyden tukeni ministeri Saarikolle ja sille työlle, mitä hän tämän osalta tekee. Tämän vuoden lisätalousarvion tai täydentävän talousarvion prosessissa tulemme etsimään riittävät resurssit poliisille, niin että poliisien määrä ei vähene. Ministeri Saarikko tätä työtä johtaa, ja hallitus sitä tukee. [Sari Sarkomaa: Perutaanko yt:t? — Välihuutoja]

Mitä tulee tähän velkakeskusteluun, olen siitä yhtä mieltä edustaja Orpon kanssa, että kyllä tulot ratkaisevat. Sen vuoksi hallitus tekee kasvua tukevaa politiikkaa. Mitä nopeammin taloutemme kasvaa, mitä nopeammin työllisyytemme paranee, sitä nopeammin saamme velkasuhteen taitettua ja sitä nopeammin saamme myös velkaantumisen kuriin ja velkaantumista hillittyä. Kun taas puhutaan menokehyksestä ja olette esittäneet miljardin verran pienempää menokehystä — tämä keskustelu käytiin jo keväällä, ja jälleen nostitte sen esiin — niin tämän osaltahan tulot eivät sitten auta, eli menokehys on irrallinen tuloista. Jos te haluatte miljardin pienemmän menokehyksen, niin olisi suotavaa, että kertoisitte myös, mistä te miljardin leikkaatte. Me emme ole lähteneet sille tielle, että me leikkaisimme ihmisten peruspalveluista, koulutuksesta tai hyvinvoinnista, [Sari Sarkomaan välihuuto] koska me näemme, että tällä koronakriisillä on ollut myös merkittävä ihmisten hyvinvointia ja terveyttä heikentävä vaikutus, ja me haluamme purkaa sen hoiva-, hoito- ja oppimisvajeen ja -velan, mitä meillä on olemassa. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Eli toivoisin myös konkretiaa, mistä leikkaatte miljardin, jos haluatte miljardin pienemmän menokehyksen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

13.39 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kansalaiset kysyvät priorisoinnista. Esimerkki: Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen on tulossa alle 100 miljoonan euron lisäys hoitajamitoitusta varten, vaikka asiantuntija-arvion mukaan tarve olisi 1 500 miljoonaa eli 15-kertainen. Vuoden 22 pakolaiskiintiö on 1 050 henkilöä. Hallitus varautuu nostamaan pakolaiskiintiötä Afganistanin tilanteesta johtuen — ulkoministerin ulostulot antavat tästä selvää osviittaa. Te rahoitatte tämän ilmeisesti sitten talousarvion lisäesityksellä taikka jollain muulla hötällä. Miten te priorisoitte? Saako suomalainen taas todeta, että savannit kiinnostavat, mutta suomalaisten peruspalvelut eivät? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viitanen.

13.40 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on hyvä, että onnistuneen talouspolitiikan seurauksena ennusteet kertovat, että velkaantuminen taitetaan jopa ennakoitua nopeammin. [Sari Sarkomaa: Vain hetkeksi, vain hetkeksi!] On myös

tärkeää, että hallitus on sitoutunut nyt pitämään huolta siitä, että kuromme umpeen myös koronan tuottamaa hyvinvointi- ja koulutusvelkaa. Ja tähän nähden, arvoisa puhemies, hyvä hallitus, minun täytyy teille kyllä antaa kannustusta, että hyvä, että ette ole kuunnelleet Petteri Orpon neuvoja siitä, että nyt tarvittaisiin massiivisia leikkauslistoja. Se olisi todella tuhoisaa.

Se, mikä minua hämmentää, puhemies — ja haluaisin nyt kuulla, Petteri Orpo, teiltä vastauksen siihen — on, mistä te leikkaisitte tuon miljardileikkauksen. Te olette esittänyt tuttuja keinoja — otetaan heikko-osaisilta, työttömyysturvasta, asumislisästä — mutta se ei vielä riitä. [Ben Zyskowicz: No mitäs te kysyitte!] Te vaaditte miljardiluokan leikkauksia. Olisi reilua suomalaisia kohtaan kertoa, mistä [Puhemies koputtaa] te leikkaatte.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo. [Jukka Gustafsson: Kynät käteen nyt!]

13.41 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus tekee vaihtoehtobudjettinsa tämän syksyn aikana, ja siinä me esittelemme sellaisen vaihtoehdon, jossa otetaan vähemmän velkaa ja ihmisillä on enemmän töitä ja joka turvaa suomalaisten hyvinvoinnin ja jossa löytyy määrärahoja myöskin näihin keskeisiin asioihin, turvallisuuteen ja tutkimukseen.

Nyt haluaisin kysyä vielä pääministeriltä ja valtiovarainministeriltä, kun te äsken sanoitte, että tämä poliisien määrärahatarve, joka on siis nyt johtanut siihen, että poliisi on ilmoittanut, että yt-neuvottelut alkavat, niin haluaisin nyt selkeän vastauksen, tarkoittiko tämä teidän lausuntonne siitä, että tämä asia käydään läpi lisätalousarvion ja täydentävän budjettiesityksen yhteydessä, sitä, että nämä yt:t voidaan nyt perua, tällä päivällä. Tarkoittiko tämä sitä? [Timo Heinonen: En luottaisi tämän hallituksen sanaan!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vanhanen.

13.42 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tullut vähän se kuva, että on ihan vain hallituksesta kiinni, että 7 miljardin alijäämän sijasta meillä ei ole nolla, että päästäisiin nopeasti tasapainoon. Laman jälkeen meni yhdeksän vuotta, että valtio sai tasapainon, finanssikriisin jälkeen emme ole vieläkään tasapainossa. Ei ole mitään hokkuspokkustemppua, jolla tämmöisen kriisin pitkä häntä voitaisiin noin vain nollata.

Se, että alijäämä supistuu 7 miljardilla, on hyvä vauhti tässä, ja siitä saadaan kiittää pieneltä osaltaan työllisyystoimia mutta valtaosaltaan yleistä talouspolitiikkaa: talous-, elinkeinopolitiikkaa, sitä yhteistyötä, jota EU-tasolla tehdään, sitä politiikkaa, jota Euroopan keskuspankki tekee. Suomi yhdessä muiden maiden ja EKP:n kanssa on valinnut tietyn talouspolitiikan linjan, jolla yritetään saada nopea palautuminen, ja siinä ollaan onnistumassa. Sen jälkeen tulee riittämään kotimaista tehtävää paljon vielä kahden vuoden päästä.

Ja perussuomalaisille: Te annatte sen kuvan, että nyt kaikki verot nousevat. [Puhemies koputtaa] Siinä olivat kaikki koteihin ja maatalouteen liittyvät kysymykset. Tämän kirjan mukaan kuitenkin kokonaisveroaste [Puhemies koputtaa] tippuu 43:sta 42 prosenttiin, [Puhemies: Aika!] eikä taida yhtään veronkiristystä olla tässä kirjassa, vai onko? Kertokaa ne. [Mauri Peltokangas: Kirjataan ylös ja seurataan, palataan tähän!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

13.44 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! No, Veronmaksajain Keskusliitolla tietysti on vähän toisenlaisia näkemyksiä siitä, miten esimerkiksi meidän kokonaisveroaste on kehittynyt, kuinka kova verotuksen maa me olemme. Ihmisille jää jatkuvasti vähemmän elämiseen käteen rahaa, vaikka esimerkiksi meidän liikenneministerimme lupasi myöskin, että kun polttoaineen hinta on pysynyt kymmenen vuotta samana, niin se pysyy edelleen kymmenen vuotta. Voimme tarkastella tätä tuolla bensapumpuilla.

Sitten olisin kommentoinut sitä, kun, ministeri Saarikko, te sanoitte, että me puhumme synkästä saaresta. Te kyllä itse suloisesti sumutatte kansaa puhumalla kauniita, olemalla ystävällinen, kertomalla hyviä periaatteita, mutta konkretia puuttuu. [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] — Saako täällä puhua?

Puhemies Anu Vehviläinen: Saa puhua. — Edustaja Merellä puheenvuoro.

Joo, minä puhun yli, kun keskeytetään. — Elikkä se on suloista sumuttamista, jos faktoja ei saa kertoa.

Ja, ministeri Henriksson, te saitte neuvoteltua sen, että suursäätiöt eivät tule verolle. Nyt tänään on ilmoitettu siitä, että poliiseille näyttää tulevan lisämääräraha. Voitteko pitää huolen, että koko rikosketju tulee hoidetuksi, [Puhemies koputtaa] kuten lakivaliokunta on yksimielisesti pyytänyt, pysyvästi ja olennaisesti, [Puhemies koputtaa] välittömästi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Aika. — Edustaja Malm.

13.45 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ryhmäpuheenvuoroissa vilahteli esitys siitä, että nyt olisi aika tehdä maltillisia palkkaratkaisuja. Suomessa on tehty todella pitkään maltillisia palkkaratkaisuja, ja... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt teillä meni mikrofoni pois päältä.

Arvoisa puhemies! Joskus korotus on ollut niin maltillinen, että se on ollut pyöreä nolla. Palkansaajapuoli on joustanut ja yrittänyt tehdä oman osansa kilpailukyvyn eteen. On selvää, ettei näin voi jatkua ikuisesti. Muuten vastassa on pyöreä nolla palkkapussissa. Siitä seuraava askel onkin sitten maksaa siitä, että saa käydä töissä, ja millainen tämän vaikutus mahtaisi sitten olla julkiseen talouteen? [Vilhelm Junnila: Ei tämä ole pelottelua!] Sen sijaan nyt kasvu on vahvaa, ja se on Sanna Marinin hallituksen ansiota. On voitu elvyttää, ja sillä on ollut kiistatta vaikutusta meidän talouteemme. Kansainvälinen talous on meille mahdollisuus, tuo leipää pöytään tehtaan ja palvelualan palkansaajalle, iltapäiväkerhon vetäjälle, hoitajalle, sosiaalityöntekijälle, niille, joita perussuomalaiset ovat viime aikoina kommentoineet taakaksi ja rasitteeksi julkiselle taloudelle. Arvoilla on väliä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Täällä sanotaan, mitä sylki suuhun tuo!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

13.46 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi sitten tuolta ministeriaitiosta sanottiin, että Suomen on varmistettava, että meidän luotettavuus velan

hoitajana jatkuu — se ei ole itsestäänselvyys — ja että sen olennaisena osana on, että palaamme menokehyksiin vuodesta 2022 alkaen. Se oli viisaasti sanottu, ja näin sanoi valtiovarainministeri Matti Vanhanen. Hän on vaihtanut kantaansa [Ben Zyskowicz: Ja paikkaansa!] — ja paikkaansa. — Äsken hän sanoi, että ei ole huolta.

Ja täällä edustaja Lindtman sanoi, että on hyvä, kun velkaantumisen määrä puolittuu. No, katsotaanpa, kuinka paljon koronamenot tippuvat, ja kun talous kasvaa ennätyksellisesti 15 vuoteen, niin totta kai. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] Mutta tässä tilanteessa VM:n eilinen ennuste lähtee siitä, että sellaista vuotta ei tämän hallituksen ajalta tule löytymään, jolloin velan suhde bkt:hen laskisi, vaan se nousee koko teidän vahtivuoronne ajan, ja se päätyy siihen, että velkaannumme yli 3 miljardia euroa vuosittain parhaalla noususuhdanteella vuosikymmeniin. [Puhemies koputtaa] Onko tämä oikeaa suhdannepolitiikkaa vai sen irvikuva?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman.

13.48 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tähän voisi hakea vastausta katsomalla vähän, miten Suomi on tässä pärjännyt kansakuntien joukossa. Kun te täällä annatte kuvan, että Suomi on tekemässä tässä jonkinnäköisen velkaantumisen maailmanennätyksen ja on täysin poikkeus, niin tosiasia on se, että Suomi on tähän mennessä selvinnyt tästä pandemiasta velkaantumisella, joka on lähestulkoon pienimmästä päästä euroalueella.

Jos katsotaan tästä eteenpäin, niin tämän kasvun osalta, joka on nyt nimenomaan tästä finanssipoliittisesta reaktiosta saatu aikaiseksi, tärkein kysymys on, pystymmekö sitä jatkamaan, ja nyt se, mitä te tarjoatte siellä, arvoisa oppositio, leikkauksia vesurilla, on juuri sitä, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] mistä kansainväliset asiantuntijat meitä varoittavat. Ei sössitä nyt tätä kasvua, jatketaan tätä linjaa. Talous kasvaa, työllisyys nousee. Hallitus on saavuttamassa työllisyystavoitteen, [Sari Sarkomaan välihuuto] ja se [Puhemies koputtaa] on parasta velan hoitoa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sarkomaa.

13.49 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rumasti lasten piikkiin — niin tämä hallitus elää. Kolmen nuoren äitinä minun on erittäin vaikea ymmärtää sitä, että kun te otatte velkaa, niin te ette samaan aikaan tee niitä toimia, joilla lapset voisivat sitten tuon velan maksaa. Te lykkäätte kuusi kertaa työllisyystoimia. Mitä se merkitsee? Se merkitsee sitä, että lapset maksavat, leikkauslistat siirretään tuleville sukupolville.

Mikä on kokoomuksen vaihtoehto? Meidän vaihtoehtomme on se, että... [Maria Guzenina: Leikata!] On selvää, että vaikeina aikoina otettiin velkaa, mutta se ei tarkoita sitä, etteikö työllisyystoimia pitäisi tehdä. Me olemme esittäneet vaihtoehdot siitä, miten Suomeen syntyisi töitä. Isät ja äidit, nuoret ja ikäihmiset pääsisivät halutessaan töihin, mutta te niitä lykkäätte. Hyvän sään aikana pitäisi tehdä rakenteellisia uudistuksia. Suomalaiset maksavat työn verotusta kireämmin kuin muut eurooppalaiset.

Ministeri Saarikko, flirttailetteko te vain lähellä vaaleja vai oletteko te nyt oikeasti tarttumassa siihen, että me alennettaisiin työn verotusta, joka muuten estää osaajien tulon tänne, estää ahkeruutta [Puhemies koputtaa] ja latistaa yrittäjyyttä? Voisitteko te nyt luvata

tässä, että oikeasti sitä työn verotusta lasketaan [Puhemies: Aika!] ja lopetetaan tulevien sukupolvien [Puhemies koputtaa] laskuun eläminen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kari, Emma.

13.50 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täällä nyt perussuomalaisten ja kokoomuksen suulla maalataan niin synkkää, niin toivotonta [Leena Meren välihuuto] ja niin pelonsekaista kuvaa tästä maasta ja tämän maan tulevaisuudesta, että harva suomalainen tunnistaa tätä omaksi maakseen. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Näitä puheenvuoroja kuunnellessa meinaa välillä melkein unohtua se, että me olemme juuri nousseet todella hyvin globaalista kriisistä: Suomen talous kasvaa, Suomi elpyy, suomalaiset uskovat talouteen. [Sari Sarkomaan välihuuto]

Arvoisa puhemies! On ihan oikein, että täällä huolehditaan velasta. Täytyy sanoa, että kolmen pienen lapsen äitinä ihmetyttää ehkä se, miten vähän oppositiota tuntuu huolestuttavan se kaikista suurin velka, se, että me elämme jatkuvasti meidän lastemme luonnonvaroilla ja ilmastovelka kasvaa. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Täällä on hyvin todettu se, että se maailma, jossa ilmasto ja talous ovat vastakkain, on mennyttä maailmaa. Vahva ilmastopolitiikka on järkevää talouspolitiikkaa, ja tulevaisuudessa tulevat pärjäämään ne maat, joilla on ratkaisun avaimia [Puhemies koputtaa] ilmastokriisiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

13.51 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraateissa puhutaan usein niistä pienituloisista ja duunareista ja työmarkkinoista, [Aki Lindén: Ihan oikein!] mutta siitä huolimatta edustaja käytti puheenvuoron, joka oli uskomattoman vääristelevä. Kerron esimerkiksi sellaisesta väitöskirjasta, joka on aika vasta julkaistu, jossa on todettu, että Helsingin alueella rakennusalalla palkkojen normaali kasvu on tyrehtynyt. Samanlaista ilmiötä löydetään pääkaupunkiseudulta ravintola-alalla. Tiedättekö te, edustaja Malm, mistä se johtuu? Se johtuu maahanmuutosta, [Naurua] koska maahanmuuton tuleminen maahan tutkimuksen mukaan nimenomaan vaikeuttaa työntekijöiden asemaa, ja se aiheuttaa myös paljon väärinkäytöksiä, joita täälläkin on käsitelty. Tämä on tosiasia.

Te ette huolehdi saatavuusharkinnasta, te ette huolehdi työntekijöiden puolustamisesta ettekä työmarkkinoiden puolustamisesta. Te olette valmiit, aivan kuten oikeistopuolueet, lisäämään työperäistä maahanmuuttoa myös sellaisille aloille, joilla suomalainen jää sen jälkeen toiseksi. Tämä on mielestäni aika uskomatonta [Puhemies koputtaa] työväenpuolueeksi itseään nimittävältä. [Välihuutoja — Mauri Peltokangas: Kaksilla rattailla, vasemmisto!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Saramo.

13.53 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomella on takana 13 vuotta kituuttamista, velanottoa, huonoa talouskasvua. Kun muu Eurooppa nautti kasvustaan, Suomi ei päässyt siihen mukaan. Nyt on tehty vihdoin onnistunutta suhdannepolitiikkaa. Meillä on huikea kasvu ja investointeja enemmän tulossa kuin koskaan Suo-

men historiassa, yli 5 miljardia pelkästään tänä vuonna. Se luo työtä pitkälle tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Ei siitä ole kuin viisi vuotta, kun silloinen sisäministeri, muuan sisäministeri Orpo, oli sitä mieltä, että poliisien määrän kipuraja on 7 000. Silloin te leikkasitte, ja perussuomalaiset leikkasivat, poliisien määrää. [Petteri Orpo: Ei pidä paikkaansa!] Nyt poliiseja on 7 454. Sisäministeri Orpo ja perussuomalaiset antoivat poliisille silloin 697 miljoonaa, ja nyt hallitus antaa yli 800 miljoonaa. [Välihuutoja]

Tämäkään ei riitä, kuten tiedämme. Kun te menette katsomaan varhaiskasvatukseen, kun te menette katsomaan vanhuspalveluihin ja terveyspalveluihin, sielläkin on henkilökuntavajetta. Itse asiassa siellä ei puhuta satojen vajeesta vaan siellä puhutaan tuhansien, [Puhemies koputtaa] jopa kymmenientuhansien vajeesta. Veronleikkauksillako ja yhteiskuntaa alas ajamallako te tämän hoidatte? [Ben Zyskowicz: Mites te sen hoidatte? Kertokaa se!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Grahn-Laasonen.

13.54 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kiinnittää huomiota sanojen, juhlapuheiden ja sitten tosiasiallisten tekojen ristiriitaan. Te puhutte mielenterveyden ongelmista ja nuorten tulevaisuudesta, mutta jarrutatte eduskunnassa jo toista vuotta terapiatakuun säätämistä — ei näy budjetissa myöskään, ei rahaakaan siihen. [Pia Viitasen välihuuto]

Puhutte veronkevennyksistä, ministeri Saarikko, mutta valmistelette uusia veroja. Te patistatte muuta Eurooppaa velkakuriin, mutta rikotte itse menokehyksiä täällä kotimaassa. Puhutte 4 prosentin bkt-urasta tutkimusrahoituksessa, mutta se ura ei näy millään tavalla tässä budjetissa, vaan tulevina vuosina tehdään leikkauksia tutkimusrahoituksiin. Tekojen ja juhlapuheiden välillä on jatkuva ja järkyttävä ristiriita, joka murentaa ihmisten luottamusta politiikkaan.

Mitä nyt tarvittaisiin, niin tarvittaisiin uskallusta priorisoida menokohteita, mutta ennen kaikkea panostaa kasvun edellytyksiin, pitkäjänteisen kasvun edellytyksiin: tutkimukseen, tuotekehitykseen ja rakenteellisiin työllisyysreformeihin, jotka mahdollistaisivat työllisyysasteen pysyvän nostamisen [Puhemies koputtaa] lähemmäs pohjoismaista tasoa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohi.

13.55 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kuulleet täällä aika ärhäkkää arvostelua oppositiolta — valtiovarainministeriä arvosteltiin jopa siitä, että hän käyttäytyy ystävällisesti — mutta konkreettisia vaihtoehtoja on aika vähän kuultu. Rohkenen kuitenkin ennustaa, että varmasti vaihtoehtobudjeteissa tulemme näkemään eroja, nimittäin sävyeroja. Alijäämän mittaluokka tulee varmasti olemaan meille yhteinen ongelma, enkä usko, että vaihtoehtobudjetit tulevat tuomaan siihen isoja eroja. Siksi toivoisin, että kaikki ehdotukset — tulivat ne sitten oppositiosta tai hallituksesta — jotka tähtäävät talouskasvun ylläpitämiseen tai työllisyyden parantamiseen, otetaan vakavasti.

Mutta se, mistä olen hieman huolissani, on se, että opposition ryhmäpuheenvuorossa kyllä oli erittäin pessimistinen sävy. Sitäkö suomalaiset nyt kaipaavat? [Leena Meren välihuuto] Eivät. Suomalaiset kaipaavat nyt sitä, että yhteiskunta avautuu ja pääsemme eteenpäin, ja minä toivoisin, että me voisimme nyt luoda tulevaisuudenuskoa. [Puhemies koput-

taa] Sitä suomalaiset nyt kaipaavat parhaillaan, me voimme luoda sitä puheilla ja teoilla. [Puhemies: Aika!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt otamme kaksi ministerin vastauspuheenvuoroa tähän väliin. Ministeri Henriksson, minuutti, ja tämän jälkeen ministeri Saarikko, 2 minuuttia. — Olkaa hyvä.

13.57 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kun kuuntelee opposition puheita, niin on vaikea ymmärtää, että me olemme maailman onnellisimmassa maassa YK:n mukaan. On syytä muistuttaa itseämme välillä siitä, missä mittakaavassa me puhumme asioista. Minun käsitykseni on se, että ihminen voi paremmin sellaisessa yhteiskunnassa, jossa on positiivinen ilmapiiri, yhteiskunnassa, jossa välitetään toisistamme, ja yhteiskunnassa, jossa yritämme rakentaa tulevaisuutta yhdessä. Haluaisin, että me pystyisimme tällaisen ilmapiirin yhdessä myös tässä salissa kehittämään.

Edustaja Meri kysyi tästä oikeudenhoidon koko ketjusta. On erittäin hyvä, että ollaan keskusteltu myös poliisien resursseista. On erittäin hyvä, että me voimme hallituksesta viestittää, että me tulemme turvaamaan poliisien resurssit. Ja olen itse oikeusministerinä aina pitänyt esillä sitä, että meidän on syytä turvata se koko ketju, elikkä poliisi, syyttäjä, tuomioistuinlaitos [Mauri Peltokangas: Miksei sitä tehty välittömästi!] ja vankeinhoito. [Puhemies koputtaa]

Ja hyvä asia on se, että tällä hallituskaudella on perusrahoitusta lisätty. Korona on aiheuttanut suuria haasteita tuomioistuinlaitokselle, ja sen takia on varmasti myös niin, että tässä täydentävässä esityksessä me [Puhemies: Aika!] joudumme vielä paneutumaan tähän asiaan, ja tähän varmasti palataan myös huomenna.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

13.58 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä pari kollegaa viittasi siihen, että on lasten äiti ja on kauhuissaan taloudellisesta velasta ja ilmastovelasta, ja molemmista kannattaa olla huolissaan. Minä olen itse vain kahden lapsen äiti, ja itse ajattelen niin, että politiikkaa kannattaa tehdä kyllä tulevat sukupolvet mielessä mutta myös sellaista politiikkaa, jossa tämän päivän nuoret aikuiset kokevat luottamusta perheellistyä. [Jukka Gustafsson: Juuri näin!] Sillä on valtavasti väliä Suomen ilmapiirin, toiveikkuuden mutta myös kansantalouden näkökulmasta. Siksi muuten tämä budjetti on ensimmäinen, joka pitää sisällään myös lapsivaikutusten arvioinnin, joka on minusta tärkeä tulevaisuusnäkökulma. [Pia Lohikosken välihuuto]

Arvoisa puhemies! Haluan nyt kirkastaa sekä oman että koko hallituksen näkökulman ilmastonmuutokseen. Se on totisinta totta, toisin kuin täällä joistain puheenvuoroista voitaisiin ymmärtää. Me haluamme torjua sitä mutta tehdä sen niin, että se toteutuu alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Siksi budjetissa ei ole esityksiä esimerkiksi veronkorotuksiin pienituloisille tai liikkumiseen.

Uskon, että suurimmat muutokset — ja se on myöskin totisinta totta — tapahtuvat teollisuuden rakenteissa, ja niitä ratkaisuja tuetaan kansallisesti ja EU-päätöksillä. Ja itse asiassa, vaikka tämä on vakava haaste koko ihmiskunnalle, minulla on valtavan vahva käsitys myös siitä, että tämä on mahdollisuus Suomen talouskasvulle. Vihreä siirtymä on ja voi

olla tulevaisuudessa yhä enemmän investointien lähde ja tulevien työpaikkojen kohde. [Vasemmalta: Juuri näin!]

Siksi, arvoisa puhemies, minua kummastuttivat myös edustaja Harkimon aiemmat väitteet siitä, että hallitus on yritysvastainen. Minä ymmärrän, että sopii teidän pirtaanne väittää niin, mutta hallitus, joka ei korota yritysten verotusta ja jonka aikana on tehty historiallisen paljon investointeja eri puolille Suomea itse asiassa valtaosin juuri mainittuun ilmastonmuutoksen torjuntaan ja vihreään siirtymään liittyen, on minusta hallitus, joka kehtaa myös sanoa, että se ymmärtää yritysten elämänmenoa, ja tekee kaikkensa myöskin tarjotakseen sen suurimpaan ongelmaan eli työvoimapulaan juuri nyt ratkaisuja.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Andersson vielä.

14.00 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useat edustajat ovat nostaneet esille lapset ja kantaneet huolta lasten hyvinvoinnista. Kuitenkin lasten hyvinvoinninkin kannaltahan oleellista on se, minkälaisissa olosuhteissa Suomen lapset elävät tänä päivänä, minkälaisissa olosuhteissa he pääsevät nyt kehittymään. Tämä hallitus on pitänyt huolta siitä, että suomalaisten lasten päiväkodeissa on enemmän varhaiskasvatuksen ammattilaisia kuin aikaisemmin, että ryhmäkoot ovat pienempiä ja että lasten oikeuden varhaiskasvatukseen laajuus ei riipu siitä, ovatko vanhemmat töissä vai eivät. Me olemme pitäneet huolta siitä, että yksikään nuori ja yksikään perhe tässä maassa ei joudu miettimään opiskeluvalintojaan siitä näkökulmasta, onko meillä varaa maksaa lukion oppimateriaaleista, ja olemme pitäneet huolta siitä, että isillä olisi entistä paremmat mahdollisuudet olla kotona lasten kanssa sen ensimmäisen vuoden aikana. [Puhemies koputtaa] Mielestäni se on lasten oikeuksien ja lasten hyvinvoinnin huomioimista, jos mikään on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

14.02 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on väitetty, että keskusta on vasemmistohallituksen kynnysmatto. Väite on virheellinen, sillä rooli on luultua suurempi: keskusta toimii ovimikkona, joka on päästänyt samppanjasosialistit sisään juhlimaan, ja laskun kuittaa keskustan puheenjohtaja, valtiovarainministeri Saarikko, joka tässä keltaisessa kirjassa esittää 6,9 miljardin alijäämäistä budjettia, joka katetaan velalla.

Täällä on kasvusta otettu kunniaa, mutta muihin valtioihin verrattuna Suomi ei pärjää bruttokansantuotteen kasvussa. Edustaja Saramo, Suomi ei pärjää edes EU:n keskiarvolle, ja edustaja Lindtman, ei pärjää Ruotsillekaan. Karmeinta on, että kestävyysvaje tulevaisuudessakaan ei olennaisesti pienene, vaikka talous kasvaa, eikä menokehyksessäkään pysytä, kuten Saarikko täällä viittasi.

Ministeri Saarikko, miksi luovuitte talouskurista ja avasitte veronmaksajan piikin vasemmistoideologian toteuttamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

14.03 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition lempiaiheina ovat hallituksen työllisyystoimien vähätteleminen ja syytökset liiallisesta ve-

lanotosta. Valtiovarainministeriön arvion mukaan mikään aiempi hallitus ei ole päättänyt niin mittavaa työllisyysuudistusten kokonaisuutta kuin tämä hallitus. Mitä tulee velkaantumiseen, valitettavasti koronakriisi pakotti lisävelanottoon — ja olisi pakottanut myös minkä tahansa muun hallituskokoonpanon. Velkasuhde taitetaan laskuun vuosikymmenen puoliväliin mennessä, kunhan kasvusta huolehditaan.

Vuoden 2022 budjetin iso kuva on talouskasvusta huolehtiminen. Kasvu tarkoittaa enemmän työtä ja verotuloja sekä vähemmän sosiaalimenoja. Suunta on nyt oikea, ja se pitää säilyttää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.04 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus jää historiaan siinä, että se oli ensimmäinen, joka rikkoi menokehykset, mutta se jää vielä enemmän historiaan siinä, että se rikkoi ne silloin, kun ollaan korkeasuhdanteessa. Tämä on täysin vastoin kaikkea sitä talouspolitiikan oppikirjaa, mitä meille on Keynesistä lähtien opetettu, eli valinta on tässä suhteessa täysin väärä.

Mutta mennään sitten työllisyyteen. Se on iloinen asia, että työllisyys on tämän vuoden aikana parantunut, mutta täällä ei ole vielä kukaan maininnut sitä, että ihmisiä on päässyt töihin lomautuksilta ja työttömyydestä saman verran kuin on valunut pitkäaikaistyöttömyyteen. Tämä ongelma on mittavasti pahentunut, ja jos tässä tilanteessa ei kyetä tekemään työllisyysreformeja, kun meillä on kymmeniätuhansia avoimia työpaikkoja, niin koska niitä tehdään? Eli jos niitä työllisyysreformeja ei nyt kuulu, niin me hukkaamme historiallisen mahdollisuuden parantaa työllisyyttä ja saada ihmisiä mukaan tähän yhteiskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Guzenina, olkaa hyvä.

14.05 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen puheenjohtaja, oppositiojohtaja Orpo esiintyi täällä toki vakuuttavasti, mutta hän esiintyi niin kuin estradille noussut taiteilija, taikuri. Hänen temppunsa on saada kansa uskomaan, että kokoomuksen viime vaalikauden leikkaukset ovat jollain tavalla hallituksen syytä, ja sitten taas jostain kumman syystä hän on saanut tällaisen käsityksen, että kokoomuksen viime vaalikauden toimet ovat aiheuttaneet tämän talouden kasvun tällä hetkellä.

No, kokoomuksen viime vaalikauden politiikka oli leikkauspolitiikkaa. Kokoomus on myös vuosien varrella toteuttanut leikkauksia vanhuspalveluihin, sivistykseen, terveyspalveluihin ja moneen muuhun, [Mauri Peltokangas: Siitä voi kirjoittaa kirjan, mutta puhukaa tästä päivästä!] ja näitä leikkausten jälkiä Marinin hallitus nyt paikkaa. Tämä ei tule tapahtumaan yhdessä yössä, mutta tätä on jo hyvin pitkälti tapahtunut tämän vaalikauden aikana. Nyt toivoisi, että kokoomuskin [Puhemies koputtaa] katsoisi rehellisesti, mitä hallitus [Puhemies: Aika!] on jo saanut aikaan ja mitä olemme vielä tekemässä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.06 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aikanaan Four Cats lauloi: ”Annan toisten mä talletella suuret setelit, ne multa pitkät vain saa.” Nyt näyttää tämä sama rallattelu olevan tuhlailevan viisikon mielessä: 6,9 miljardia velkaa las-

ten piikkiin. Edustaja Lindtman, ette tee maailmanennätystä, mutta tuhdin Suomen ennätyksen kyllä tämä hallitus velanotossa on tekemässä.

Onko, arvoisa pääministeri, niin, että tuo 30 miljoonaa, mikä poliisilta puuttuu, täydentävässä nyt tuodaan, ja voiko poliisiylijohtaja antaa tänään viestin, että yt-neuvottelut voidaan ensi vuoden osalta perua? [Ben Zyskowicz: Vastatkaa tähän!]

No sitten toinen, missä teette arvovalinnan, on tämä urheilun ja liikunnan rahoitus. Ruotsi lisää 400 miljoonaa kruunua ensi vuodelle liikuntaan pandemiasta toipumiseksi. Te olette päättäneet leikata 20 miljoonaa. Onko tässä tilanteessa oikea valinta kohdistaa leikkaus [Puhemies koputtaa] lasten ja nuorten liikuntaan ja urheiluun laajemmin? [Anne Kalmari: Haluatteko lisää velkaa vai leikata?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

14.07 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri sanoi ”tie kohti vakaata taloudenpitoa”, vaikka itse sanoisin, että vakaasta taloudenpidosta ollaan monin osin nimenomaan poikettu. Nyt jos ajatellaan Eurooppaa, niin Eurooppa itse asiassa siirtyy pois vakaasta taloudenpidosta, eli monia näitä fiskaali-, finanssipolitiikan sääntöjä ollaan lieventämässä tai niistä ollaan luopumassa ihan kokonaan, kuten esimerkiksi näistä velkakatoista ja alijäämämääräyksistä ja muista. Tämä on siinä mielessä todella tärkeätä, että jokuhan senkin laskun sitten maksaa, ja nyt kun on erilaisia vastuunjakojärjestelmiä ja tulonsiirtojärjestelmiä — on EVM:ää, elpymisrahastoa, monia muita — niin mekin maksamme niitä. Kysyisin nytten: minkä takia, kaiken tämän päälle, tämä pankkien kriisinratkaisurahasto otetaan nyt aikaistetusti käyttöön pari vuotta etuajassa? Siihen ei ollut mitään pakkoa. Miksi Suomi menee mukaan tähän? Mitä vakaata taloudenpitoa tämä on?

Ja viimeisenä kiinnittäisin vielä huomiota tähän Euroopan keskuspankin rahapolitiikkaan. [Puhemies koputtaa] Se on hyvä kysymys, tuleeko tämä douppaus jatkumaan [Puhemies: Aika!] ja mitä tapahtuu, jos kiristetään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Adlercreutz.

14.09 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tässä puhuttiin ulkomaisesta työvoimasta. Kyllä Suomessa TESit varsin hyvin pitävät huolen palkkatasosta. Se on tietenkin niin, että kasvukeskuksissa yleensä maksetaan sitten TESiä vähän korkeampia hintoja — voi olla, että sikäli kuin ulkomailta tulee työvoimaa, ne asettuvat sinne TESin alarajan tuntumaan. Mutta on se kyllä jotenkin irvokasta syyllistää yrittäjiä siitä, että he hakevat työvoimaa sieltä, mistä sitä on saatavilla. Meillä on Suomessa rakennusalalla työvoimapula. Me ollaan laiminlyöty rakennusalan koulutus vuosikymmeniä. Osaavaa työvoimaa saa nyt vaikka sitten Virosta — tai sai tähän asti. Jos vaihtoehto on ravintolan sulkeminen, rakennustyömaan sulkeminen, yrityksen sulkeminen, niin onhan se nyt selvä, että se on meidän intressissä myöskin eduskuntana hoitaa asia niin, että työvoimaa voi palkata. Se on kansantaloudellisesti järkevää, se on yrittäjän näkökulmasta järkevää, se on velkaantumisen näkökulmasta järkevää.

Edustaja Satonen totesi ihan oikein, että rakenteellisten uudistusten tarve on ilmeinen, mutta hän unohti toki sen, että [Puhemies: Aika!] tämä hallitus on tehnyt mittavasti työllisyystoimia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

14.10 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Surullisena kuuntelin, kiinnostaako suomalaisten hätä hallitusta ollenkaan. En ole kuullut niin ylimielistä puhetta vähään aikaan kuin teiltä, keskustan ministeri Saarikko. Kun me nostamme esiin huolia esimerkiksi poliisien irtisanomisesta, te sanotte, että me haluamme ajaa synkkää yhteiskuntaa. Saisitte hävetä. Ministeri Saarikko, te kuljette ministeriautossa valtion turvaamana, mutta esimerkiksi harvaan asutuilla seuduilla poliisien vähetessä kukaan ei ole kansalaista pelastamassa. Te otatte velkaa 7 miljardia, mutta teillä ei riitä 30:tä miljoonaa poliisille. [Jukka Gustafssonin välihuuto] Älkää hylätkö maaseutua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.11 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilokseni voin kertoa, että juuri tällä hallituskaudella olemme lisänneet harvaan asutulla alueella poliiseja.

Mutta se synkkyys, mikä näistä molemmista ryhmäpuheenvuoroista välittyi — moni kansalainen varmaan saattoi alkaa uskoa siihen. Se on toki politiikassa hyvin yleistä, että luodaan synkistelyjä, valtaa pitävien luottamusta yritetään murentaa, mutta kansalaisten kannattaisi lukea vuoden 2019 budjettikeskustelun synkistelyt. Silloin käytettiin ”taivaanrannan maalausta”, ”utopistista” — esimerkiksi tällaisia sanoja 75 prosentin työllisyystavoitteesta. Nyt kaikki tiedämme, että olemme hyvin menossa kohti sitä. Pohdin sitä, että osasyynä oli se, että me koronan aikana pystyimme tekemään yhteistyötä, kannustamaan kansalaisia toimimaan, niin kuin hyvä on. Eli ehkä meidän [Puhemies koputtaa] nytkin kannattaisi kannustaa kansalaisia ottamaan työtä vastaan, [Puhemies: Kiitoksia!] tekemään positiivisia tekoja yhteiskunnan eteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

14.12 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sisäinen turvallisuus ja oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen on ensisijaista toimivassa hyvinvointiyhteiskunnassa. Toimintaympäristö on muuttunut niin, että kristillisdemokraatit esittivät jo aiemmin tuhannen poliisin lisäystä. Hallitusohjelmassakin on todettu kyllä poliisien määrän lisäämisen tarve, mutta hallitus on toiminut nyt aivan päinvastoin. Budjettikirjassa todella näkyvät poliisisektorille suuremmat määrärahat, mutta iso osa niistä menee rakennusten seiniin, tarvikkeisiin, laitteisiin, mitkä nekin ovat sinänsä tärkeitä, mutta me tarvitsemme niitä poliiseja, ja me tarvitsemme niitä lisää. Esimerkiksi tutkinnat ovat sellainen elementti poliisin toiminnassa, että ne tutkinta-ajat pitkittyvät jatkuvasti. Ne venyvät ei vain vuoteen vaan kahteen, ja jutut uhkaavat vanhentua sen vuoksi, että ei ehditä, eikä juttuja oteta enää ollenkaan edes käsittelyyn. Vai miltä teistä tuntuu se, että esimerkiksi kivenheiton päässä tästä talosta kesämökkinaapuriksi on muuttanut kaksi suurta rottweileria, jotka juoksentelevat naapurin pihalla [Puhemies koputtaa] ja siellä terassilla ja ovilla raapimassa? [Puhemies: Kiitoksia!] Poliisi ei puutu asiaan mitenkään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

14.13 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskaltaisin vähän tulkita tätä aika vaikeaa käytyä poliittista keskustelua. Yllättävää kyllä, saan tukea Aamulehden emeritustoimittaja Matti Pitkolta, joka upeasti kuvaa, miten pääministeri toteaa Orpolle ja Purralle näin: ”Pääministeri: ’Talous kasvaa, työllisyys kohenee, verotus kevenee... Kotitalousvähennys suurenee, tieteeltä ei leikata. Että kelpaako?’ Purra ja Orpo: ’Liian vähän keppiä, liian vähän keppiä!’” [Naurua] Tämä on nyt voimakas kärjistys, mutta tästä on kysymys. Te olette puhuneet, miten pitää heikentää työttömyysturvaa, sosiaalitukia — ja keille ne kohdistuvat? Lapsille ja pienituloisille perheille. Tämä on siis se totuus, jonka Matti Pitko, emeritustoimittaja, [Puhemies koputtaa] toteaa Aamulehdessä, joka ei ole demarien pää-äänenkannattaja. [Puhemies: Kiitoksia!] Lisää keppiä. [Naurua — Pia Viitanen: Miltä se kuulostaa?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

14.15 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun suuresti arvostamani edustaja Gustafsson oli tapansa mukaan värikäs ja ilmeisesti pilapiirroksenkin löysi tuekseen sanoilleen. [Jukka Gustafsson: Mutta se on Matti Pitkoa!] — En tunne kaikkia ihmisiä. — Mutta haluaisin nyt teille sanoa sen — kun teillä nyt on huoli ihmisistä, kuten teillä on tapana, se on hieno asia — että kun me ollaan huolissamme tästä velkaantumisesta ja ollaan huolissaan siitä, ettei tehdä töitä kestävän kasvun aikaansaamiseksi, niin silloin me ollaan huolissamme meidän lapsista, nuorista ja tulevaisuuden palveluista. Ja kun me tiedetään, että ennusteiden mukaan jo vuonna 23 talous kääntyy laskuun, niin miten kauheat leikkaukset ovat silloin edessä, jos ei tehdä toimia nyt, tänään? Katsokaa hallituksen omia käyriä. [Välihuuto] Talouskasvu menee silloin alas, meidän väki vanhenee, edustaja Guzenina, tarvitaan paljon lisää hoitajia, jotta meidän vanhuksilla on hoitopaikat. [Maria Guzenina: Mistä te leikkaatte?] Siihen tarvitaan rahoja, ja ne saadaan vain työpaikoista. Pitäisi toimia nyt, jos halutaan tehdä niitä sydämen tekoja. Edustaja Gustafsson, jos haluaa pitää huolta ihmisistä, niin silloin sydän on oikealla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.16 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Matematiikka ei ole koskaan ollut hyvän ystäväni, edustaja Orpon vahva laji, koska äsken hän sanoi, että ennusteiden mukaan talouskasvu menee alas vuonna 23. Jos talouskasvu ei ole vuonna 23 yhtä suuri kuin vuonna 22, se ei mene alas — se kasvaa edelleen, mutta se ei ole yhtä suuri.

No, nyt vähemmän vakava asia. Puhuitte siitä, että miljardi euroa on yhden kilometrin pino satasen seteleitä. Siinäkin olitte väärässä: se on muuten 1,4 kilometriä.

Mutta mennäkseni vakaviin asioihin: Työllisyysaste ei ole Suomessa ollut mittaushistorian, 30 vuoden, aikana elokuussa, joka on viimeisin luku, kertaakaan niin korkea kuin se on tällä hetkellä, 73,4 prosenttia. Tämä kertoo kaikkein parhaiten siitä tilanteesta, missä me nyt olemme kansantaloudessa.

Ja vielä asia, jonka tässä edustajakollega Vanhanen totesi: siellä yleisperustelujen sivulla 26 on selkeä kaavio, joka kertoo siitä, että veroaste alenee edellisestä vuodesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

14.17 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luottoluokittaja S&P on väläyttänyt Suomen luottoluokituksen heikentämistä, koska kasvu, jota edessäpäin näkyy, ei riitä kattamaan näitä kasvavia menoja, ja silloin joudutaan puhumaan leikkauksista, ihan oikeista leikkauksista. Sen sijaan, kun perussuomalaiset puhuu esimerkiksi julkisen talouden järkevöittämisestä, me emme ole leikkaamassa köyhiltä ja sairailta, vaikka sieltä suunnalta aina annetaan tämä vastaus.

Minä voin tässä luetella teille muutamia kohteita, joista meidän mielestämme varsinkin tällaisessa tilanteessa olisi mahdollista saada pois:

Kehitysapua voidaan vähentää. On aivan älytöntä maksaa kehitysapua maihin, jotka eivät ota omia siirtolaisia, omia maahanmuuttajiaan vastaan, kun täältä heitä yritetään sinne palauttaa.

Maahanmuutto, sellainen Suomelle haitallinen maahanmuutto, joka tuottaa meille menoja vaan ei tuloja, ja viivan alle ei jää mitään plussaa.

Julkishallinnossa on huomattavan paljon turhuutta ja hukkaa — ei, ei jälleenkään, kyse ei ole opettajista ja hoitajista [Puhemies: Aika!] vaan muun muassa hyvin suuripalkkaisista johtajista [Puhemies: Kiitoksia!] suhteessa näihin kentän tekijöihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

14.18 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kokoomukselta alkavat tässä jutut loppua. Talous on toipunut ennätysmäisen hyvin, voisi sanoa, jopa työvoimapula uhkaa montaa alaa. Samaan aikaan on toki todettava, että työn tuottavuus on pitkään ollut Suomessa esimerkiksi Ruotsia ja Tanskaa jäljessä, mutta tämä on sen politiikan lopputulosta, jota te olette ajaneet täällä ollessanne hallituksessa ja sen johdossa.

Nyt on tärkeää huomata, että meidän on panostettava inhimilliseen pääomaan, jotta me saamme sen tuottavuuden kasvun pysyvästi nousujohteiselle uralle. Me tarvitsemme sellaista talouspolitiikkaa, jossa arvonluonti on korkeaa, me panostamme osaamisintensiivisiin aloihin ja elinkeinopolitiikan monipuolisuuteen, eri toimialoihin — sellaisiin toimialoihin, jotka luovat tulevaisuudessa kansainvälisesti kilpailukykyistä talouskasvua kestävällä tavalla niin, että luonnonvaroja ei ylikuluteta. Tässä on meillä toki yhteistä haastetta, ja toivonkin, että me ymmärrämme tämän keskustelun myötä, että me emme voi [Puhemies koputtaa] leikata tutkimuksesta, [Puhemies: Kiitoksia!] meidän on tehtävä... [Ben Zyskowicz: Ei lopu jutut, kun saisi vaan puheenvuoron!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

14.19 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fakta on kuitenkin se, että tämä hallitus on päätöksillään ottanut 40 miljardia uutta velkaa, ja... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu hetkeksi] Edustaja Lindénin laskuopin mukaan tämä on 56 kilometrin pino satasia, joten ollaan aika suurissa luvuissa.

Ministeri Saarikko, otitte esiin yhtäläisyyksiä Sipilän hallitukseen. Tässä muutama vertaus lisää: Sipilän hallituksen viimeisestä vuodesta velanotto on kasvanut yli 300 prosenttia. Sipilän hallituksen viimeisestä vuodesta määrärahat ovat nousseet 9,2 miljardia eli kasvaneet lähes 20 prosenttia. Velkaviisikon vastaus näihin korotuksiin on ollut: kun korona. Toinen tulkinta voisi olla se, että hallitus pystyy näin toteuttamaan kaikki ideologiset hankkeensa koronan varjolla ja siksi kehyksetkin piti rikkoa.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä nyt ministeriltä: kuinka olette onnistumassa tässä tavoitteessanne, että seuraavan sukupolven piikkiin ei eletä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

14.21 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositiolta unohtuu se, että Suomi on edelleen toipumassa ennätyksellisestä, modernin ajan pahimmasta pandemiasta. Tämä on nimenomaan aktiivisen talouspoliittisen reaktion ansiota. Edellisissä kriiseissä toipuminen on kestänyt kauan liian kireäksi vedetyn finanssipolitiikan vuoksi. On hurjaa huomata, että oppositio haikailee edelleen näiden vanhanaikaisten ja huonoksi havaittujen toimien perään.

On hyvä huomata myös, että alijäämää kasvattavat muun muassa hävittäjähankinnat, jotka eivät edes liity elvytykseen.

On myös syytä ymmärtää, että julkiset alijäämät kääntyvät yksityisen sektorin ylijäämiksi. Yritykset ovat kärsineet pandemiasta merkittävästi. Tässäkin suhteessa hallituksen koronatoimet ovat olleet hyvin mitoitettuja ja velanotto tarkoituksenmukaista. On tärkeää tukea koko yksityisen sektorin varallisuusasemaa julkisen sektorin toimenpitein. Hallituksen talouspolitiikan päämäärä kokonaisuudessaan [Puhemies koputtaa] on hyvinvoinnin lisääminen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

14.22 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaunis puhe ei korvaa faktoja. Annan hallitukselle vinkin: nykyisellä julkisen talouden rakenteella ja paisumisella mikään kasvu ei riitä huolehtimaan suomalaisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta — ei mikään. Yksityissektorilta vaaditaan tuottavuuden parantamista, mutta hallitus ei suostu kyseenalaistamaan valtion 75 miljardin käyttöä.

Käytetäänkö kaikkia meidän varojamme tehokkaasti, parhaalla mahdollisella tavalla, oikeisiin asioihin? No, ei käytetä. Rahaa lapataan miljardikaupalla turhuuteen, tehottomuuteen, siihen ilmastopolitiikkaan, ulkomaille. Julkisen talouden paisuttaminen on suurin uhka perus- ja ydintoimintojen rahoittamiselle ja Suomen elinvoimalle. Kummallista, että hallitus ei tätä ymmärrä.

Suomalaiset eivät kestä teidän viherpunaista politiikkaanne. Eikö nyt olisi lopultakin aika pistää asiat tärkeysjärjestykseen [Puhemies: Kiitoksia!] ja luopua suomalaisten hyvinvoinnin kannalta epäoleellisista ja vahingollisista menoista ja toiminnoista?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Anneli Kiljunen, olkaa hyvä.

14.23 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olemme eläneet keskellä historiallista talouskriisiä. Tästä huolimatta hallitus on onnistunut talous- ja työllisyystoimissaan, ja tämä on edellyttänyt hyvin poikkeuksellisiakin panostuksia työllisyyteen ja talouteen.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan tähän asti tehdyt työllisyysuudistukset ovat tuoneet uusia työpaikkoja enemmän kuin koko edellisen hallituksen uudistukset yhteensä. Samalla hallitus on tehnyt isoja rakenteellisia uudistuksia, kuten esimerkiksi hyvinvointialueuudistuksen, jota olemme täällä yrittäneet rakentaa yhdessä lähes 20 vuotta. Tästä hyvin-

vointialueuudistuksesta kansainväliset luottoluokittajat ovat todenneet, että se vahvistaa Suomen luottamusta ja uskottavuutta tulevaisuudessa. Meidän suuri haaste kuitenkin on uusien työpaikkojen saaminen, ja nimenomaan se on ollut kynnyskysymys myös työllisyyden ja talouden kehitykseen. [Puhemies koputtaa] Tästä syystä on erittäin hyvä, [Puhemies: Aika!] että hallitus on myös panostanut kaikilla eri tasoilla koulutukseen, jonka kautta pystymme vahvistamaan [Puhemies: Kiitoksia, aika!] meidän taloutta ja työllisyyttä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.25 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Minulla on tässä eduskunnan pöytäkirja istunnosta 6.5.21. Silloinen valtiovarainministeri Matti Vanhanen sanoi hallituksen työllisyystoimista seuraavaa: ”Hallitus ei tule laskemaan sitä talouden pyrähdystä, joka tulee tämän vuoden lopulla ja ensi vuonna tapahtumaan, näiksi työpaikoiksi.” Ja pöytäkirjan mukaan edustaja Zyskowicz on välihuutona huutanut: ”Oletteko aivan varma, ettei tule laskemaan?”

No, nyt sitten luin Twitteristä tai tiedän, että 21.9. ministeri Haatainen tviittasi seuraavaa: ”Työllisyys kasvoi. Hallituksen työllisyyspolitiikka puree.”

Herra puhemies! Tässä pitäisi olla tummat aurinkolasit, sillä nämä hallituksen työllisyystoimet ovat niin häikäisevän tehokkaita, että ne vaikuttavat jo ennen kuin ne ovat voimassa, jo ennen kuin esitykset on annettu eduskuntaan. [Naurua] Esimerkiksi näitä merkittävimpiä — eläkeputken poisto, [Puhemies koputtaa] aktiivimalli kakkonen, [Puhemies: Kiitoksia!] TE-palvelut kuntiin — ei ole vielä edes esitetty eduskunnalle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vanhanen, olkaa hyvä.

14.26 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niitä työpaikkoja, jotka nyt talouskasvun myötä tulevat, ei lasketa sen 110 miljoonan euron päätösten sisälle, mutta samalla, kun näin sanon, sanon, että pääosa työllisyyden ja talouden paranemisesta pitääkin tulla yleisen talous- ja elinkeinopolitiikan [Ben Zyskowicz: Kertokaa ministeri Haataiselle!] ja myös EU-politiikan kautta, ja näin on tapahtumassa.

Minusta tuntuu, että tässä keskustelussa ehkä se iso ero on nyt se, millä tavalla tämä suhdanteen muutos arvioidaan. Hallitus on lähtenyt siitä, että tänä vuonna ja vielä ensi vuonna näitä koronan kielteisiä vaikutuksia yhteiskuntaan, lapsiin, nuoriin ja niin edelleen hoidetaan. Sen takia kehystä väliaikaisesti korotettiin 900 miljoonalla ja ensi vuodelle vielä 500 miljoonalla. Mutta ensi kevään kehysriihen jälkeen eduskunta keskustelee jo vuoden 23 osasta, jolloin siellä on miinus 300 ja risat. Eli suhdanne [Puhemies koputtaa] tässäkin suhteessa kääntyy, odottakaa vain. [Jukka Gustafsson: Hyvä puhe, edustaja Vanhanen!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

14.27 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Maassamme tuottavuus ei ole kasvanut vuoden 2008 jälkeen, ja samanaikaisesti olemme vuodesta 2009 velkaantuneet joka vuosi lisää, nyt siis ensi vuonna 7 miljardia, ja luvut ovat aika jäätäviä. Tänään olemme puhuneet julkisen talouden tuottavuudesta — onneksi täällä on ministeri Saarikko paikalla. Arvoisa ministeri Saarikko, mainitsitte tänään aiemmin huolen johtamisen ja rakenteiden uudistamisesta. Me tiedämme, että huono johtaminen

varsinkin julkisella puolella on nostanut kuluja jopa 10 prosenttia budjetista. Sehän tietää, että sote-kustannuksissakin puhutaan sitten jo miljardiluokan säästöistä, kun saadaan tämä ongelma ratkaistua. Siksi kysynkin ministeriltä: voitteko avata vähän, mitenkä tämän julkisen talouden tuottavuuden ongelman aiotte ratkaista ja mahdollisimman tehokkaasti tietenkin? — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministeri, ja sitten mennään puheenvuoropyyntöihin. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

14.28 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvioesitys vie askeleen kohti julkisen talouden tasapainoa — se on aivan totta, tällä linjalla ollaan — ja hallituksen politiikkakin kyllä, talouden linjaus on hyvä. Siinä on kestävää talouskasvua, korkeaa työllisyyttä ja kestävää julkista taloutta, niin että pääprinsiipit ovat aivan kohdallaan. Ja kuten äsken esille tulikin, työllisyysaste on noussut, niin hallituksen toimista kuin myös sitten yhteiskunnan muista toimista johtuen. Sitä en ihan täysin ymmärrä, että hallituksella ei olisi mitään tekemistä ollut näitten kanssa. Siellä on paljon toimenpiteitä, ja toisaaltahan 40 miljardia laitettiin koronanhoitoonkin. Siitähän meni aika paljon sitten myös yritystukiin ja muuhun, niin että ihmiset saivat olla töissä, ja sitä kautta se oli yhtä lailla osittain myös työllisyystoimi.

Sitten tähän budjettiin vielä. Tässähän on mukana myös kertaluontoisia menoja — en niitä selitä sen enempää — muun muassa HX-hankinnat. Joskus puolueiden puheenjohtajat ovat keskenään sopineet, että niitä ei arvioida mukaan sitten näihin seuraaviin budjetteihin, kun nämä HX-hankinnat ovat mukana, mutta tuntuu, että jotkut kuitenkin vielä haluavat nostaa nekin tämän päälle. Lisäksi [Puhemies koputtaa] ovat myös hyvinvointialueitten perustaminen ja koronamenot. [Ben Zyskowicz: Olisipa se maakuntauudistuskin kertaluontoinen! Tulette vielä hämmästymään!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

14.30 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu hyvin paljon työllisyydestä ja sen vaikutuksesta. Haluaisin tässä yhteydessä muistuttaa, että 10 vuoden, jopa 30 vuoden aikana työllisyysaste ei ole ollut niin korkealla kuin se nyt kuluvan vuoden elokuussa oli, ja se olisi vieläkin korkeammalla, jos meillä olisi osaavaa työvoimaa. Tätäkin voivat ne hallitukset, jotka ovat aikaisemmin olleet, katsoa, mistä johtuu, että meillä on osaavasta työvoimasta puutetta. Suomessa on alueita, joilla on jo yli 75 prosenttia työllisyysaste tällä hetkellä, elikkä osaavasta työvoimasta on kysymys. Minä kysynkin ministeriltä: miten hallitus on reagoinut tähän osaavan työvoiman saatavuuteen? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

14.30 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Erittäin värikästä ja tärkeää debattia, ja minä olen valtavan iloinen siitä, että itse asiassa todella monen edustajan puheenvuorossa kuuluu kestävän kasvun idea. Minusta me olemme yhdessä onnistuneet, jos me, tämä sali, ikään kuin hyväksymme sen tosiasian, että ilman talouden pysyvää,

kestävää ja vahvaa kasvua ei Suomi voi ylläpitää sen kaltaista hyvinvointia, joka meillä nyt on.

Kommentoin joitain yksittäisiä asioita. Edustaja Heinonen, te peräänkuulutitte lisäeuroja liikunnalle. Haluan tietää, onko kokoomuksen syvempikin arvovalinta nostaa Veikkauksen edunsaajien keskuudesta yksi aihepiiri yli muiden. Minusta ei ole tekemään arvovalintaa, ajattelenko liikunnan tärkeämmäksi kuin kulttuurin, potilasjärjestöjen työn tärkeämmäksi kuin tieteen, vai sivuuttaako sen nuorisotyö. [Ben Zyskowicz: Tieteeltähän te leikkaatte!] Tämä vakava tilanne Veikkauksen tuloutuksen merkittävässä pienenemisessä haastaa budjetteja, ei pelkästään ensi vuonna vaan tästä eteenpäin, ja toivon viisautta siihen parlamentaariseen työhön. Kaikki nämä aihepiirit ovat hallitukselle todella tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa, toivottavasti myös kokoomukselle.

Edustaja Tynkkynen, pohditte sitä, ymmärränkö olevani etuoikeutettu valtioneuvoston jäsenenä. Kyllä ymmärrän, ja tunnen sen suomalaisen maaseudun, johon viittasitte, melko hyvin. Ja kyllä, juuri siitä syystä olen tyytyväinen, että hallitus erikseen kirjasi tässäkin budjettiriihessä, että poliisin toimintoja tulee kohdistaa nimenomaan harvaan asutulle seudulle poliisin läsnäolon merkityksen tunnistaen, ja näin haluamme myös toimia. [Sebastian Tynkkynen: Mutta lukuja ei esitetty!]

Sitten täällä useassa yhteydessä on ikään kuin väitelty siitä, ovatko nämä kohentuneet työllisyysluvut — jotka ovat todella hyviä, eivät vieläkään riittäviä, mutta hyviä — hallituksen ansiota vai syntyneet jostain muusta syystä. Tämä keskustelu on tismalleen sama, mikä käytiin Sipilän hallituskauden lopulla. Silloinkin oppositio oli sitä mieltä, että hallituksella ei ole mitään ansiota. Molemmissa hallituksissa keskusta on saanut olla mukana. Työllisyys on noussut, merkittävä koronakriisi on voitettu, mutta työtä riittää edelleen. Siksi tämän työllisyyden osalta on minusta tärkeää — sen lisäksi, että keskustellaan työllisyyden rakennetoimista — tunnistaa muut tekijät, ja sen minä rohkenen sanoa, että hyvän työllisyystilanteen ja talouden kasvun takana on kyllä kaikkien suomalaisten panos, ja hallituksen toimista nostan esiin yhden. Ymmärrän oikein hyvin, edustaja Zyskowicz, ettei hallituksen eläkeputkiratkaisu tässä vielä tunnu, mutta se kyllä tuntuu, että yrityksiä päätettiin merkittävästi tukea tämän kriisin keskellä, ikään kuin tekohengittää siltana tämän vaikean ajan yli, ja se hallituksen ratkaisuista näkyy tässä työllisyystilanteessa. Muita merkittäviä tekijöitä, jotta niitä työpaikkoja syntyy ja yritykset uskaltavat työllistää, ovat rakenteelliset uudistukset, kyllä, mutta myös työvoiman saatavuus, yritysten investoinnin ympäristö ja myös ennustettavuus ja vakaus — se, että pidetään kiinni siitä, mihin hallitusohjelmassa sitouduttiin. Yritysten verotusta ei kiristetä. [Puhemies koputtaa]

Ja kaikkineen vielä edustaja Purralle, te kun otitte esiin luottoluokittajat: luottoluokittajien vahva viesti Suomelle oli se, että sote-uudistus ja muut rakenteelliset uudistukset ovat merkityksellisiä Suomen luotettavuuden kannalta talouden pitkäjänteisessä kuvassa. [Ben Zyskowicz: Onko yhtään väliä, minkälainen sote?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten siirrytään puhujalistaan. Edustaja Malm, olkaa hyvä. Poissa. — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

14.34 **Lulu Ranne ps:** Arvoisa puhemies! Maamme julkinen talous on paisumassa niin valtavaksi, ettei suomalainen veronmaksaja jaksa sitä enää millään kannatella etenkään sitten, kun korot lähtevät nousemaan. Tämä budjettiesitys osoittaa, että hallitus viis veisaa maamme julkisen talouden tilasta. Sillä on kiire sitoa seuraavatkin hallitukset kammotta-

viin lisämenoihin lukuisilla EU-, ilmasto-, kehitysapu- ja maahanmuuttosuunnitelmillaan. Tuhon viimeistelevät räjähtävät sote-kustannukset.

Keskusta on hallituksessa ottamassa kaksin käsin velkaa, eikä loppua näy. Sen ja aluevaalien valossa keskustan vihjailu vuoden 23 veronkevennyksistä onkin jopa vappusatasta röyhkeämpää äänestäjien huijaamista.

Vihreätkin kannattavat työn verotuksen alentamista, mutta vain, jos köyhien rahat kerätään ilmaston nimissä muuten pois. Vihreät paikkaisivat valtion budjetin verottamalla toimintoja, jotka he haluavat lopettaa: autoilua, lentämistä, lihan syöntiä. Vihreiden järkeilyssä yksityistä kulutusta ja ostovoimaa leikataan ja syntyvä julkinen rahoitusvaje katetaan talouskasvulla. Mikä voisikaan mennä pieleen?

Kokoomus puolestaan poistaisi kannustinloukut ja rahoittaisi veroalensa leikkaamalla heikoimmassa asemassa olevilta, työttömiltä, toimeentulon ja asumistuen saajilta. Nämä rahat olisivat heti ja täysimääräisesti pois kulutuksesta syöden taloutta nopeammin kuin verohelpotukset ehtisivät sitä piristää.

Aikamme suuri kysymys on, miten turvaamme suomalaisille tärkeimmät perus- ja lähipalvelut. Julkisen talouden paisumisesta huolimatta rahaa ei riitä lapsiin, nuoriin, ikäihmisiin tai etulinjassa ihmisten kanssa töitä tekevien kuormituksen tai palkkojen kuntoon laittamiseen. Yhteisen rahan lappaaminen turhuuteen, tehottomuuteen, ulkomaille onkin suurin uhka suomalaisten peruspalveluiden rahoittamiselle.

Perussuomalaisten mielestä työn verotusta on kevennettävä, mutta velaksi sitä ei voi enää tehdä. Tulonsiirtomenojen etupainotteinen leikkaaminen ei myöskään ole oikea ratkaisu. Verokiilan pienentäminen edistää parhaiten yksityissektorin työllisyyttä, parantaa kuluttajien ostovoimaa ja poistaa kannustinloukkuja ilman, että etuuksiin tarvitsee puuttua.

Julkisen talouden suurin ongelma eivät ole tulonsiirrot vähäosaisimmille. Sen suurin ongelma on huono tuottavuus ja liian suuri koko suhteessa yksityissektoriin. Verojen kevennys ja kestävyysvajeen kattaminen vaativat julkisen talouden koon pienentämistä. Marinin hallitus ei ole tätä ymmärtänyt ja on myös muun muassa paisuttanut valtionhallintoa jo yli 4 500 henkilöllä. Kyse ei ole vain palkoista vaan myös siitä, millaisia rakenteita ja menoja paisuva hallinto pyörittää. Hallitus on kyllä käynnistänyt julkisen hallinnon uudistamisen strategiatyön, mutta ilman sitovia taloudellisia tavoitteita se jää pelkäksi paperiksi.

Arvoisa puhemies! Julkista taloutta pienennetään ei leikkaamalla peruspalveluista vaan luopumalla suomalaisten hyvinvoinnin kannalta epäoleellisista ja vahingollisista toiminnoista ja menoista. Resurssit on kohdennettava kaikkein tärkeimpiin: suomalaisiin vähäosaisiin, ikäihmisiin, lapsiperheisiin, vammaisiin ja sairaisiin. Samaan aikaan julkista taloutta on pienennettävä myös toteuttamalla EU:n vaikuttavin ja taloudellisesti tehokkain julkinen hallinto ja palvelutuotanto. Se ei toteudu Marinin punavihreällä strategiatyöllä tai EU:ssa upporikkaana esiintymisellä. Se toteutuu vain poistamalla hallinnosta hukka, turha, viiveet, sektori ja palvelu kerrallaan.

Tämä budjettiesitys on valitettavasti jälleen yksi naula Suomen julkisen talouden arkkuun. Se on todiste siitä, että hallituksella ei ole pienintäkään aikomusta pistää asioita tärkeysjärjestykseen ja [Puhemies koputtaa] ajaa suomalaisten etua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä. Poissa. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

14.40 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Kuten valtiovarainministeri Saarikko esittelypuheenvuorossaan totesi, vuosi sitten talousarvioesitystä rakennettiin hyvin erilaisessa tilanteessa kuin nyt. Koronavirus uhkasi vielä vakavasti suomalaisten terveyttä ja hyvinvointia, eikä ulospääsystä eli rokotteiden saatavuudesta tai rokotekattavuuden edistymisestä ollut vielä tarkkaa näkymää.

Nyt olemme onneksi paljon valoisammassa tilanteessa. Koronan hoitoon panostaminen on osoittautunut oikeaksi valinnaksi. Olemme onnistuneet siinä monia verrokkimaita paremmin niin terveyden kuin talouden osalta. Rajoituksia voidaan nyt purkaa, ja normaali elämä voi taas hiljalleen alkaa.

Valitettavasti ilman vakavia iskuja emme mekään koronakriisistä selvinneet. Tie koronan aikana oli kuoppainen, ja kuopat on nyt täytettävä. Tässä kestävin resepti on kasvun ja työn määrätietoinen edistäminen.

Juuri nyt kasvunäkymät ovat valoisat. Valtiovarainministeriö ennustaa tälle vuodelle 3,3 prosentin ja ensi vuodellekin 2,9 prosentin kasvua. Tämän jälkeen näkymä kuitenkin sumenee ja kasvuennuste heikkenee. Johtopäätös tästä on selkeä: fokuksen on oltava vahvasti kasvun ja työllisyyden tukemisessa.

Arvoisa puhemies! Kasvusta ja työstä puhuttaessa on muistettava, että työpaikat syntyvät lopulta yrityksissä, eivät hallituksen tai eduskunnan toimesta. Hallituksen tehtävänä on kuitenkin yritysten toimintaedellytyksistä huolehtiminen. Päätökset muun muassa sähköveron alentamisesta, kone- ja laiteinvestointien tuplapoistoista, yritysten tukemisesta koronakriisin yli sekä investointiympäristöstä huolehtiminen laajemmin ovat tästä hyviä esimerkkejä. Ne ovat välillisesti luoneet Suomeen työtä ja kasvua. Tätä yritysten kilpailukykyä vahvistavaa ja siten työn kysyntää ylläpitävää ja vauhdittavaa politiikkaa on jatkettava.

Myös työn tarjonnan edistäminen on tärkeää, onhan maassa huutava pula työntekijöistä. Työllisyyden edistäminen ja työttömyyden vähentäminen edellyttävät, että työnhakijalla on ensinnäkin työhalua eli motivaatiota hakea ja vastaanottaa työtä eli työn vastaanottaminen on aina kannattavampaa kuin siitä kieltäytyminen. Tätä edistävät budjettiesityksen toimet opintotuen tulorajojen sekä ikääntyvien työntekijöiden työtulovähennyksen nostosta.

Työllistyminen edellyttää kuitenkin myös työkykyä, eli terveyttä, hyvinvointia ja jaksamista — jaksamista toimia monin paikoin hyvin vaativassa työelämässä. Tätä hallitus edistää muun muassa toteuttamalla historiallisen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen ja turvaamalla näin suomalaisten sote-palvelut sekä panostamalla merkittävällä tavalla hoitotakuun toteuttamiseen eli takaamalla jokaiselle suomalaiselle asianmukaisen hoidon tarpeen arvioinnin ja jatkohoitoon pääsyn asuinpaikasta tai tulotasosta riippumatta.

Kolmanneksi, vaan ei vähäisimmäksi, työllistyminen edellyttää myös osaamista. Työntekijällä on siis oltava tehtävän edellyttämät tiedot ja taidot sekä asianmukainen koulutus mutta myös kykyä ja taitoja hakea työtä ja työllistyä. Näihin kaikkiin — työllistymisen tukeen sekä koulutukseen ja osaamisen päivittämiseen ja kehittämiseen — tämä hallitus on panostanut enemmän kuin yksikään hallitus pitkään aikaan, kaikilla koulutusasteilla ja myös jatkuvaan oppimiseen investoiden ja kannustaen.

Hallituksen toimet työhalun, työkyvyn ja osaamisen edistämiseksi ovat siis olleet merkittäviä ja kestävät vertailun edeltäviin hallituksiin. Hyvä näin, sillä toimet ovat olleet myös välttämättömiä. Toimet eivät kuitenkaan saa jäädä tähän, vaan kuhunkin kolmeen ulottuvuuteen on pitkäjänteisesti panostettava myös tästä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Velkaantumisesta pari sanaa — siitä toden totta on syytä olla huolissaan. Vielä vuosi sitten vastaavaa keskustelua käydessämme näytti siltä, että Suomen vel-

kaantumisen kasvu saataisiin taittumaan vasta vuosikymmenen lopussa. Kiitos hyvin hoidetun koronakriisin, rivakan talouskasvun sekä onnistuneen talouspolitiikan velkasuhteen kasvu voi nyt taittua jo vuosikymmenen puolivälissä. Kasvu ja työ ovat tässäkin avainasemassa, ja siksikään niiden edistämisen merkitystä ei voi ylikorostaa.

Arvoisa puhemies! Loppuun pari sanaa veroista: Verojen nostaminen on helppo kohde talouden paikkaamiselle, mutta seurauksiltaan tämä on lyhytnäköistä. Meidän onkin pidettävä huolta siitä, että jatkossakin Suomi on investointiympäristönä ennakoitava, työhön ja yrittäjyyteen kannustava. Tämä budjettiesitys edustaa tätä linjaa. Ansiotuloverotus ei kiristy, yritysten verotusta ei kiristetä. Verotusta myös kehitetään kannustavaan suuntaan: kotitalousvähennys paranee, ikääntyvien työtulovähennys [Puhemies koputtaa] ja opintotuen tulorajat nousevat ja maatalouden luopumistuen ansiotuloraja poistetaan pysyvästi — nämä esimerkkeinä mainittakoon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

14.45 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Tämän päivän suurin talouspoliittinen kysymys on, saammeko taloutemme toimimaan ilmaston ja ympäristön ehdoilla. Samaan aikaan ilmastokriisin ja luontokadon pysäyttämisessä on kyse myös ihmiskunnan kohtalonkysymyksistä. Niissä kannattaa siis onnistua. Siksi olen tyytyväinen, että ensi vuoden talousarviossa laitetaan ilmastopolitiikka talouspolitiikan keskiöön.

Ilmastopolitiikassa ei ole yhtä isoa vipua, jota kääntämällä ongelma ratkeaa. Siksi kyse on laajasta kokonaisuudesta ja lukuisista eri keinoista. Se polku hiilineutraaliin Suomeen rakentuu 11 megatonnin päästövähennyksistä, jotka jakautuvat kaikille eri sektoreille: liikenteeseen, teollisuuteen, maatalouteen. Ilmastokriisin ratkominen tarkoittaa, että nykymeno ei voi jatkua, ja se herättää ymmärrettävästi myöskin huolia ja pelkoja. Meidän poliitikkojen tärkeä tehtävä on paitsi toimeenpanna ne tarvittavat päästövähennykset myös huolehtia siitä, että kaikki pysyvät tässä muutoksessa mukana.

Tärkeää on myös ymmärtää, että paljon suurempia, äkillisempiä ja vahingollisempia muutoksia on edessä, jos jätämme ilmastokriisin ratkaisemisen puolitiehen. Siksi aivan yhtä häpeällistä kuin kunnianhimoisten ilmastotoimien vastustaminen on myös sellaisten mielikuvien luominen, että kaikki voisi jatkua ennallaan. Molemmat jarruttavat itse ongelman ratkaisemista ja myös ihmisten varautumista edessä oleviin muutoksiin.

Arvoisa puhemies! Työllisyystoimien kohdalla moni vannoo vain ja ainoastaan valtiovarainministeriön laskelmien varaan. No, ilmastotoimien kohdalla todennettu vaikuttavuus on vähintään yhtä tärkeää. Toiveikkuus ei voi jyrätä tietopohjaista päätöksentekoa. Uskottavuus syntyy asiantuntijatiedon pohjalta. Vihreiden vaatimuksesta tämän ilmastopaketin uskottavuuden arvioi muun muassa riippumaton ilmastopaneeli, jonka suositusten pohjalta ryhdytään tarvittaessa myös lisätoimiin. Tämä jatkotoimien tarve perustuu siis tieteeseen, ei poliittiseen arvioon. Mikäli päästövähennykset eivät etene nyt ennustetulla tavalla, käyttöön on otettava entistä sitovampia ohjauskeinoja.

Arvoisa puhemies! Me elämme maailmassa, jossa luotettavan tiedon tarve on suurempi kuin koskaan ja jossa useat ajankohtaiset ja akuutit kriisit alleviivaavat tieteen välttämättömyyttä. Ilman tiedettä, innovaatioita ja erilaisten ilmiöiden laaja-alaista ymmärrystä me emme pysäytä sen kummemmin ilmastokriisiä, luontokatoa kuin tulevia pandemioitakaan. Siksi pitäisi olla itsestäänselvää, että tieteen ja tutkimuksen rahoitus on turvattava. Kansakunnan osaamisen ja uuden luomisen nakertaminen ei ole kestävä tai viisas tapa tasapai-

nottaa valtiontaloutta. Onkin huojentavaa, että löysimme hallituksessa yhteisen tahdon torjua ensi vuoden leikkaukset tieteeseen ja tutkimukseen, mutta tekemistä jäi toki tuleville vuosille. Suomessa on laajasti jaettu tavoite nostaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoitus 4 prosenttiin bkt:sta, ja tähän etsitään parhaillaan ratkaisuja parlamentaarisessa työryhmässä. Varmaa on ainoastaan se, että tieteestä ja tutkimuksesta leikkaamalla tätä tavoitetta ei saavuteta. Olisi aivan nurinkurista leikata tieteestä samalla, kun kuumeisesti yritämme löytää keinoja kasvattaa tki-rahoitusta.

Arvoisa puhemies! Kysymys on myös laajempi. Meidän poliitikkojen tehtävä on luoda puitteet laadukkaalle tutkimukselle Suomessa, ja siitä näkökulmasta olisi erittäin tuhoisaa, jos valtion tuki tutkimukselle on tempoilevaa. Pitkäjänteinen rahoitus ja selkeät tulevaisuudennäkymät ovat merkki tieteen arvostuksesta, joka on välttämätön edellytys Suomen tulevaisuuden menestykselle. Jos akateeminen ura Suomessa ei näyttäydy missään määrin mielekkäänä vaihtoehtona nuorelle tutkijalle, aivovuoto kiihtyy.

Sen lisäksi, että täällä jo olevista osaajista pidetään kiinni, on kansainvälisten osaajien houkuttelulla tietenkin myöskin ratkaiseva merkitys. Esimerkiksi maahan saapumista helpottava D-viisumi on konkreettinen keino madaltaa myöskin esimerkiksi tutkijoiden kynnystä saapua Suomeen. Kenties painavin viesti, jota suomalaisilta yrityksiltä tällä hetkellä tulee, on huoli työvoimapulasta. Onneksi tässäkin salissa laajasti tunnistettu tarve on lisätä työperäistä maahanmuuttoa ja opiskeluperäistä maahanmuuttoa. Siihen liittyen on hyvä muistaa, että myös yhteiskunnallisella ilmapiirillä on merkitystä. Onko tämä maa, jossa osaamista ja tiedettä arvostetaan? Onko tämä maa, johon ihmiset haluavat tulla ja jäädä? Onko tämä maa, joka toivottaa ihmiset ja heidän perheensä tervetulleiksi? Kun pandemian sulkemat rajat vihdoin avautuvat, pidetään huolta, että Suomi ei jää myöskään henkisesti sulkeutuneeksi.

Arvoisa puhemies! Korona on sulkenut ihmisiä paitsi oman maan rajojen sisään myös koteihin. Tämä kriisi on koskettanut meistä jokaista, mutta eri ihmisille se on ollut tosi erilainen. Osalle etätyö on antanut mahdollisuuden olla enemmän perheen kanssa, osalle se on tarkoittanut yksinäisyyttä, työmahdollisuuksien menettämistä. Moni on uupunut liian suuren kuorman alla. Tämä koronan varjo on meidän keskuudessamme vielä pitkään, ja tulevina vuosina tarvitaan poikkeuksellisen paljon tukea ja kannattelua niille, joille tämä korona-aika on ollut kaikkein raskainta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

14.51 **Jussi Saramo vas:** Arvoisa puhemies! Kuten aina, olemme tänään saaneet kuulla hallitukselta, mihin kaikkeen hyvään tässä budjetissa panostetaan, ja oppositiolta, kuinka melkein kaikki on aivan pielessä. Kansalaisille tämä kaikki näyttäytyy usein kyllästyttävänäkin teatterina ja taas lehtien pääkirjoitustoimittajille pelinä, jossa yritetään vain selättää vastustaja ilman, että oikeasti yritettäisiin parantaa ihmisten elämää.

Mielestäni demokratiaan kuuluu vastakkainasettelu. On arvokasta, että oppositio hakee virheitä ja ongelmia. Silti toivoisin rehellisyyttä niin yksityiskohdissa kuin kokonaisuudessakin. Sanon suoraan: tämäkin budjetti, kuten kaikki muut budjetit tähän asti, on kaukana täydellisestä. Meillä on rajalliset resurssit, ja puolueilla on erilaisia näkemyksiä tarpeista.

On selvää, että vaikkapa poliiseja tarvittaisiin lisää, vaikka hallitus on nostanut poliisin määrärahat uudelle ennätystasolle. Pohjoismaisessa vertailussa meiltä puuttuu ei satoja

vaan jopa tuhansia poliiseja. Vanhuspalveluissa ja sosiaali- ja terveyspalveluissa laajemmin tilanne on vielä paljon poliisinkin resurssivajetta pahempi. Vaje on nyt jo kymmenissätuhansissa, ja vuosikymmenen loppuun tarvitaan satojatuhansia uusia työntekijöitä sekä hoitajien omasta eläköitymisestä että väestön yleisestä ikääntymisestä johtuen. Työntekijöitä tarvitaan lisää myös koulutukseen, vaikka tilastollisesti ikäluokkien pieneneminen helpottaa ongelmaa hoivapalveluihin verrattuna. Varhaiskasvatukseen tarvitaan lisää opettajia ja hoitajia kipeästi, ja peruskoulun tulosten heikkenemisen katkaisu edellyttää myös pienempiä ryhmäkokoja. Ammatillisen opetuksen peruskorjaus edellisen hallituksen jättileikkausten jäljiltä on vielä kesken, ja lisärahoitusta kaivataan myös seuraavalle hallituskaudelle. Jotta tilanne ei olisi jo tarpeeksi vaikea, on meillä vaikeuksia säilyttää nykyisetkin koulutetut työntekijät varhaiskasvatuksessa ja hoivapalveluissa. Mitä vähemmän työntekijöitä on, sen kuormittavampaa työ on. Toisaalta palkat ovat Pohjoismaiden pienimmät eivätkä vastaa koulutusta.

Ongelmia on siis paljon, mutta onko myös ratkaisuja? Pohjoismainen hyvinvointivaltio on maailman paras järjestelmä. Se vaatii jatkuvaa ylläpitoa ja huoltoa. Jos haluaisimme olla pohjoismaisella tasolla, tarvitsisimme jo huomenna satojatuhansia työntekijöitä lisää julkiselle sektorille. Jokainen tässä salissa ymmärtää, että se ei ole mahdollista. Jokaisen toivon myös ymmärtävän, että vaikka palvelut yksityistettäisiin, tarvitsisimme yhä nuo hoitajat, opettajat, poliisit, palomiehet, -naiset, siivous- ja ruokapalveluiden henkilökunnan, vahtimestarit, huollon henkilökunnan ja niin edelleen. Silloin rahaa vain kuluisi vielä enemmän, kuten esimerkit maailmalta yksityistetyistä julkisista palveluista osoittavat.

Mutta, arvoisa puhemies, täysin kestämättömäksi tilanne käy, jos julkisen sektorin rahoitusta heikennetään entisestään ideologisista syistä. Puheet miljardien veronalennuksista ovat täysin vastuuttomia. Suomen talous on paljon vahvempi kuin tämän salin puheista voisi kuvitella. Olimme valmiiksi euroalueella vähemmän velkaantuneiden maiden joukossa, ja korona-aikana ero keskiarvoon vain kasvoi, sillä vaikka elvytimme, muut elvyttivät vielä enemmän. Suomen ongelmana on ollut 13 vuotta kestänyt talouden taaperrus. Mitä enemmän leikkasimme, sen köyhempiä suomalaiset ovat olleet, sen pienempiä verotulot ja sen vähemmän tänne on investoitu. Korkeana pysynyt työttömyys muuttui rakenteelliseksi, kun ihmiset syrjäytettiin pysyvästi työelämästä.

Nyt on tapahtunut käänne. Investointeja Suomeen on tulossa enemmän kuin koskaan Suomen historiassa. Tämä tarkoittaa uutta työtä pitkälle tulevaisuuteen. Ja toisin kuin aiemmassa noususuhdanteessa, Suomi on nyt päässyt mukaan oikealla suhdannepolitiikalla. Kuten PTT toteaa, on perusteltua pitää budjetti aavistuksen elvyttävänä myös ensi vuonna, koska osa talouden potentiaalista on yhä käyttämättä. Mieluummin elvytetään vaikka aavistus liian pitkään kuin käynnistetään taas huono kierre.

Arvoisa puhemies! Olen ylpeä siitä, että tämäkin budjetti jatkaa hyvinvointivaltiota vahvistavaa käännettä, varhaiskasvatuksen ryhmäkoot ovat pienempiä, [Puhemies koputtaa] poliiseja on enemmän, hoitajia on lisätty, mutta työ on silti kesken. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Ollikainen.

14.56 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Korona on vielä yhteiskunnassamme, mutta olemme pikkuhiljaa siirtymässä koronan jälkeiseen aikaan myös tässä-

kin talossa. Ensi vuoden talousarvio on vielä alijäämäinen, mutta siinä on vahvaa tulevaisuudenuskoa. Suunta on oikea.

On myös hienoa, että työllisyys on parantunut ja talouden pyörät pyörivät. Yrityksillä on investointihalukkuutta, miljardiluokan investointeja. Monet koskevat vihreää siirtymää ja digitalisaatiota, ja tästä syystä on hyvä, että Suomen kestävän kasvun ja elpymisen ohjelmaan ja sen toimenpiteisiin nyt panostetaan. Panostuksilla edistetään myös työllisyyttä ja vahvistetaan yritysten toimintaa kestävällä tavalla. Suurimmat investoinnit kohdistuvat tosiaan infrastruktuuriin, uuteen energiateknologiaan, hiilidioksidin sitomiseen ja teollisuuden sähköistämiseen.

Olemme RKP:ssa myös hyvin tyytyväisiä, että nyt korotetaan kotitalousvähennystä, mikä edistää erityisesti pienten yritysten edellytyksiä toimia ja menestyä. Tämä parantaa työllisyyttä varsinkin pienyrityksissä.

Työllisyydestä puheen ollen, olemme kaikkien ennakko-odotusten vastaisesti lähellä 75 prosentin työllisyysastetta. Jatkuva haaste, etenkin omalla kotiseudullani, on kuitenkin työvoimapula: Luoto 1,9, Pedersöre 2,5, Närpiö 2,7, kotikuntani Maalahti 4,1 — listaa voisi jatkaa. Kyse on elokuun työttömyysprosenteista. Työllisyysaste Pohjanmaalla on 80,8 prosenttia, muissa pohjalaismaakunnissa se on yli 75 prosenttia. Ei ole mikään ihme, että työnantajilla monellakin alalla, yrityksillä ja viranomaisilla, on haasteita saada työntekijöitä. Hoitajapulaa on ja on ollut jo jonkin aikaa, ja se on todella suuri haaste. On hienoa, että hallitus nyt perustaa ryhmän, joka perehtyy tarkastelemaan hoiva- ja hoitajapulaa.

Tarvitaan toki myös monta erilaista toimenpidettä jatkuvaan oppimiseen. Työntekijöiden oppimistason korottamiseen tulee panostaa, ja tähän löytyy myös talousarviossa kirjauksia.

Myös opiskelijoiden tulorajan korotus on enemmän kuin tervetullut. Tämä helpottaa monen opiskelijan arkea ja antaa myös työkokemusta jo opintojen aikana.

Moni eläkkeellä oleva haluaisi tehdä töitä ja kykenisi tekemään, mutta se on monessa tapauksessa ollut taloudellisesti järjetöntä. Tähän tulee nyt muutos, ja kyllähän me kaikki tässä tiedetään, että paikallisesti suuri osa sijaisista esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja hoivan puolella on eläkeläisiä, päteviä osaajia, ja nyt he saavat enemmän taloudellisia porkkanoita tehdä töitä, jos niin haluavat.

Nyt panostetaan myös vahvemmin työperäiseen maahanmuuttoon. Täytyy muistaa, että nykymaailmassa monessa yrityksessä on tarvetta sellaisen alan erityisosaamiselle, jota löytyy vain ulkomailta. Jotta yritys voi kasvaa, on aivan välttämätöntä, että se saa rekrytoida asiantuntijoita ulkomailta. Nyt käsittelyaikoja nopeutetaan, kuten täällä aikaisemminkin puhuttiin, ja osaajia tarvitaan kyllä ihan kaikille aloille.

Ärade talman! Till följd av corona har många barn och unga lidit väldigt mycket och det mentala välmåendet har inte varit det allra bästa, och nu i den här budgeten finns satsningar på 20 miljoner euro på det här. Också för utbildning och kontinuerligt lärande finns medel.

Det är också glädjande att regeringen tryggar Finlands Akademis beviljningsfullmakt för år 2022. Det här stöder forskningen, stöder naturligtvis Finlands utveckling och tillväxt, och det här är någonting som vi också bör satsa på mycket i framtiden.

Det som sedan också gläder mig är att för basinfrastrukturen kommer det inte att ske några stora förändringar. Det fanns en oro för att medlen skulle komma att gå ned i den här statsbudgeten, men då det gäller just basvägunderhållet så kommer de här pengarna att vara på samma nivå som de är i år, och det är en väldigt bra sak.

En sak till, ärade talman. Jag tycker det är väldigt bra att regeringen nu granskar sina beredningar ur barnens perspektiv så att man gör baskonsekvensbedömningar då man gör sina förslag. — Tack, kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tack. — Edustaja Laukkanen.

15.01 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Muutama lainaus talousarviokirjan alusta: ”Julkisen talouden alijäämä pysyy suurena. Julkisessa taloudessa vallitsee edelleen rakenteellinen menojen ja tulojen välinen epätasapaino. Julkinen velkasuhde on jäämässä huomattavasti korkeammalle tasolle kuin viime vuosikymmenen lopulla.” Marinin hallituksen tavoite on kestävä julkinen talous ja velkasuhteen kasvun taittaminen 2025, siis muutaman vuoden päästä. Hyvät, arvoisat edustajat, nämä tavoitteet eivät näillä toimilla voi toteutua edes teoriassa, käytännöstä puhumattakaan. Talouden kasvu alkaa hiipua jo ensi vuonna. Valtiontalouden alijäämän arvioidaan olevan 2,8 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen 2022.

Hallitus lupaa, että eriarvoisuus vähenee ja tuloerot pienenevät. Näin ei kuitenkaan ole tapahtumassa. On jotenkin ironista ja väärin, että kun käydään meidän talousarviovuoden tärkeintä keskustelua, niin täällä aitiossa ei ole yhtään ainoaa ministeriä. [Aki Lindén: Olivat he aika pitkään täällä!] — Se ei selitykseksi riitä. Olettaisin, että he keskenänsä voivat sopia, että edes joku täällä istuisi kommentoimassa. — Hallitus siis lupaa monessa eri kohtaa tätä talousarviokirjaa, että eriarvoisuus vähenee ja tuloerot pienenevät. Näin ei ole tapahtumassa.

Puhemies! Talous kasvaa, työttömyys vähenee. Kaikki menee nyt parempaan suuntaan, paitsi suomalaisen pienituloisen, leipäjonosta ruokansa hakevan ihmisen tilanne. Se heikkenee joka päivä. Tässä talousarviokirjassa on reilut 1 100 sivua. Siinä on vain yhden kerran mainittuna sana ”köyhä” ja sekin kehitysyhteistyöosiossa. Sanaa ”ruoka-apu” ei ole kertaakaan mainittu tässä kirjassa.

Puhemies! Tämä on hallituksen valinta, jonka tämä vasemmistohallitus on tehnyt. Tätä en olisi ikinä uskonut, kun tämä vaalikausi alkoi. Kahtena aikaisempana vuonna valtiovarainvaliokunta on joutunut erikseen lisäämään talousarviokirjaan osion, jossa puhutaan ruoka-avun järjestämisestä, sen talouden korjaamisesta, ja on edellyttänyt, että hallitus nimenomaan ottaisi tämän asian talousarvion sisälle omana osionaan. Näin ei jälleen tapahdu. Ovatko köyhät poistuneet keskuudestamme? Ovatko leipäjonot loppuneet? Eivät ole, paitsi hallituksen mielenmaisemasta. Siltä se nyt ainakin minusta näyttää. Olen kuusi vuotta puhunut tässä salissa sen puolesta, että ruoka-apua antavia toimijoita tuettaisiin suoraan budjettivaroista. Summa, josta puhumme, on vaatimaton 2 miljoonaa euroa, mutta vieläkään tämä ei mahdu tämän sosiaalista oikeudenmukaisuutta korostavan hallituksen ohjelmaan. [Sebastian Tynkkynen: Käsittämätöntä!] — Käsittämätöntä.

Arvoisa puhemies! Jään tämän vaalikauden lopussa eläkkeelle, ja ääneni täällä salissa vaikenee. Hyvä hallitus, sitä odotellessa, voitteko luvata, että tämä asia hoidetaan kuntoon vielä tällä vaalikaudella? Voitteko luvata — niin kuin äsken lupasitte, että poliisien määrärahaa vielä lisätalousarviossa nostetaan — että myös tämä köyhien apu laitetaan kuntoon?

Puhemies! Kun suomalaiset tätä kuuntelevat, niin voin ymmärtää heidän harmistumisensa, kun he katsovat, että kun kerrankin on meillä vasemmistohallitus, niin miksi meitä köyhiä ei auteta edes tämän hallituksen toimesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

15.07 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä talousarvioehdotuksessa on paljon myönteisiä asioita esimerkiksi ekologisen kestävyyden vahvistamiseksi, mutta tässä puheenvuorossa haluan kuitenkin puhua hiukan erilaisesta näkökulmasta eli siitä, mihin olisi voinut ja mihin tulee jatkossa kiinnittää enemmän huomiota.

Tulevaisuusvaliokunta on tuonut esille jo pitkään ilmiöpohjaisen budjetoinnin tärkeyden. Eri vuosina talousarvioissa on ollut hyviä yrityksiä tuoda tätä asiaa esille muun muassa kestävän kehityksen näkökulmasta. Nyt hyvää kehitystä on ollut muun muassa lapsibudjetoinnin pilotoinnin käynnistyminen. Tulevaisuusvaliokunta on korostanut myös sitä, että ilmiöpohjaisella budjetoinnilla voidaan ylittää eri hallintokuntien sektorikohtaisia raja-aitoja, vähentää siiloutumista ja saada niukat voimavarat tehokkaampaan käyttöön. Ilmiöpohjaisen budjetoinnin avulla voidaan ratkoa myös ajankohtaisia ongelmia, jotka kuuluvat monen hallintokunnan alueelle.

Arvoisa puhemies! Tästä viitekehyksestä olisi ollut nyt tärkeää löytää yhteinen viitekehys sosiaali- ja terveysalalla olemassa olevaan ja koko ajan pahenevaan henkilöstöpulaan. Asia on vakava myös siksi, että monien talousarviossa olevien hyvien tavoitteiden toteutuminen estyy, ellei henkilöstöpulaa saada ratkaistua. Niin tärkeitä asioita kuin esimerkiksi hoitotakuu ja vanhustenhoidon henkilöstömitoitukset ovatkin, ne eivät voi toteutua ilman riittävää ja ammattitaitoista henkilökuntaa. Myös sote-uudistuksen toteutuminen riippuu siitä, miten meillä on ammattilaisia tekemässä tätä tärkeää työtä. Palkkoja emme täällä eduskunnassa määrittele, ja monista asioista on vastuu alueilla ja organisaatioissa, mutta nyt olisi kuitenkin ollut tärkeää katsoa ministeriörajat ylittäen, siis ilmiöpohjaisesti, mitä hallitus voi tehdä ja mitä eduskunnassa voidaan päättää tämän ison ongelman ratkaisemiseksi.

Talousarviossa on eri kohdissa kyllä tiedostettu ongelma. Siellä on lisämäärärahaa lähihoitajien koulutuspaikkojen aloittamiseen ja sosiaali- ja terveysalan henkilöstön erikoistumiskoulutukseen ja myös työhyvinvoinnin edistämiseen. Siellä puhutaan myös ulkomaisen työvoiman saatavuudesta. Kaikki ovat tärkeitä näkökulmia, mutta yksittäisinä toimenpiteinä niiden vaikutus on pieni. Suurin ongelma tällä hetkellä nimittäin on se, että osaavaa ja ammattitaitoista henkilökuntaa siirtyy pois sosiaali- ja terveysalan töistä kiihtyvällä vauhdilla. Eläköitymisen lisäksi ammattilaisia siirtyy kiihtyvällä vauhdilla esimerkiksi hoitotyöstä kokonaan muille aloille. Sairaanhoitajaliiton kyselyssä on tullut huolestuttavia tuloksia siitä, että suuri osa alan ammattilaisista harkitsee alanvaihtoa. Koulutuspaikkojen lisääminen tai ulkomailta tuleva työvoima ei auta, jos osaavat ja kokeneet ammattihenkilöt kokevat, etteivät he enää halua olla sosiaali- ja terveysalalla epätyydyttävien työolosuhteiden, urakehityksen heikkouden tai arvostuksen puutteen takia.

Arvoisa puhemies! Mitä voidaan hallituksessa ja eduskunnassa tehdä? Uskon vahvasti, että jos kaikki asian päällä olevat ministeriöt tekisivät tämän ongelman ratkaisemiseksi yhteiset tavoitteet ja pohtisivat, mitä missäkin ministeriössä voidaan tehdä, ja sen jälkeen koottaisiin tavoitteiden toteuttamiseksi ilmiöpohjainen budjetti, niin pääsisimme jo pitkälle. Toivottavasti nyt perustettava työryhmä toimii juuri näin.

Nyt tarvitaan esimerkiksi työhyvinvoinnin ja jaksamisen toimenpideohjelma erityisesti hoitotyöhön sosiaali- ja terveysalan erityispiirteet huomioiden. Urakehityksen varmistamiseksi tarvitaan valtakunnallisesti ohjattu erikoistumiskoulutusjärjestelmä. Tällä hetkellä ammattikorkeakoulut toteuttavat autonomiansa perusteella erilaisia maksullisia täyden-

nys- ja erikoistumiskoulutuksia, joihin osallistuminen ei monellakaan ole mahdollista esimerkiksi koulutuksen hinnan takia tai siksi, ettei työnantaja mahdollista kouluttautumista. Nykyinen systeemi ei vain toimi, ja siksi pelkkä rahoituksen lisääminen ei ole riittävä toimenpide. Hoitotyön johtajat ovat avainasemassa hoitotyön kehittämisessä ja työntekijöiden jaksamisessa, joten myös heidän urakehitykseensä ja jaksamiseensa tulee panostaa ja varmistaa muun muassa hoitotieteen ja terveystaloustieteen riittävät aloituspaikat yliopistossa.

Arvoisa puhemies! Arvostukseen liittyen nostan vielä yhden asian esille: Hoitotyön tutkimussäätiön rahoitus laahaa pahasti Käypä hoito -suosituksen rahoituksen perässä. Hoitotyön tutkimussäätiö laatii tutkimusnäyttöön perustuvia hoitotyön suosituksia ja näyttövinkkejä kliiniseen hoitotyöhön ja myös perus- ja täydennyskoulutuksen kehittämiseen. Hoitotyön tutkimussäätiön nykyinen rahoitus ei riitä vastaamaan käytännöstä ja koulutuksesta tulevaa tarvetta ja kysyntää, ja oikeutetusti hoitotyöntekijät kysyvät, missä on heidän työnsä arvostus. Toivottavasti eduskunnassa voidaan nyt yhdessä korjata edes tämä tärkeä asia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Junnila.

15.12 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Aluksi hyvät uutiset. Valtiovarainministeriön syksyn talouskatsauksessa Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 3,3 prosenttia tänä vuonna ja 2,9 prosenttia ensi vuonna, mutta, arvoisat edustajat, vain 1,4 prosenttia vuonna 2023. Talous on selvästi elpymässä koronasta, ja ennuste onkin hieman parempi kuin Euroopan komission kesällä julkaisemat arviot. Aihetta juhlaan ei silti ole, sillä komission ennusteessa EU:n keskiarvo oli lähes 4,8. Vertailun vuoksi naapurimaa Ruotsinkin talouden ennustettiin kasvavan massiiviset 4,6 prosenttia tänä vuonna. Muistakaa tämä, kun täällä niin kehuskellaan Suomen talouskasvua.

Sitten niitä huonoja uutisia eli nämä keltaiset kirjat, jotka salissa loistavat. Hallituksen talousarvioesitys vuodelle 22 on 6,9 miljardia euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Talousarvioesityksessä todetaan heti aluksi: ”Pääministeri Marinin hallitus toteuttaa aktiivista ja vastuullista finanssipolitiikkaa, joka mitoitetaan suhdannetilanteen edellyttämällä tavalla.” Kuulostaako nousukaudella otettu lähes 7 miljardin lisävelka vastuulliselta ja suhdannetilanteen edellyttämältä? Lisäksi menokehyksiinkin on luvattu palattavan vasta seuraavan hallituksen aikana 2024. Talouskasvun huippukin saattaa silloin olla ohi, ja alamme lähestyä jälleen seuraavaa taantumaa. Koronapandemiakin alkaa kuitenkin jo toivottavasti olla taputeltu rokotekattavuuden lisääntyessä, joten massiivista velanottoa ei voi enää oikein silläkään perustella.

Velkaa toki otetaan paljon vähemmän kuin viime vuonna, mutta vastuullisempi hallitus olisi koronapandemian iskiessä ja verotulojen tippuessa siirtänyt suuruudenhullut ideologiset ilmastoprojektit ja tulevaisuusinvestoinnit odottamaan parempia aikoja. Ainoa, mitä siirrettiin, olivat kunnolliset työllisyystoimet. Työllisyys on toki noussut, mutta Suomen työllisyystilanne seuraa globaaleja suhdanteita, joten voidaan todeta, että työllisyys on hallituksen toimista huolimatta noussut. Tässäkään ei ole aihetta juhlaan, sillä suhdanteiden laskiessa myös työllisyys laskee, ja niitä rakenneuudistuksia pitäisi tehdä nyt eikä vain jatkuvasti siirtää vastuuta seuraavien hallitusten niskaan jo järkyttävän velkataakan lisäksi.

Tulevaisuusinvestointeihin liittyen talousarviossa mainitaankin, että valtion omistamien osakkeiden myynnistä ennakoidaan kertyvän tuloja 1,4 miljardia, josta jopa miljardi

käytetään epämääräisiin tulevaisuusinvestointeihin, vaikka nämä osakkeet pitämälläkin valtio saisi säännöllisesti osinkotuloja. Tulee väkisin mieleen Aisopoksen eläinsatu kultamunia munivasta hanhesta. Tarinassa ahneet omistajat tappoivat kultamunia munivan hanhen halutessaan rikastua yksittäisiä munia nopeammin. Ironisesti eräs aiemmista kertaluonteisista tulevaisuusinvestoinnin kohteista oli kehitysapu, ja koska hallitus on myös linjannut, että Suomi saavuttaa 0,7 prosentin tavoitteen kehitysavussa suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2030, niin kyllähän tässä joku nopeasti rikastuu, mutta se ei ole Suomi.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä hetkeksi velanottoon. Yleisradion uutisoinnin mukaan viranomaisten laskelmien perusteella sote-uudistuksen lisärahan tarve on 6,4 miljardia euroa kahdeksan ensimmäisen vuoden aikana sen jälkeen, kun hyvinvointialueet mahdollisesti alkavat vuonna 2023. Suomen Kuntaliiton omistaman konsulttiyhtiön laskelmien mukaan tämä tarkoittaa kuntaveroksi muutettuna 5 prosenttiyksikön korotusta. Veronmaksajain Keskusliiton mukaan 5 prosenttiyksikköä merkitsee keskituloiselle 1 800 euroa lisäveroja vuodessa. Keskituloiselle pariskunnalle lisävero olisi 3 400 euroa. Eli jos täällä on köyhät unohdettu, kuten edustaja Laukkanen äsken totesi, niin kyllä tämä on työssäkäyvillekin karmeaa kuunneltavaa ja luettavaa. [Antero Laukkanen: Kyllä!] Sote-uudistuksen piti olla alun perin kustannuksia laskeva, mutta tämäkin nyt lähinnä sysää seuraaville hallituksille lisämenoja, jotka johtavat edelleen lisävelanottoon tai veronkorotuksiin. Valtiovarainministeri Saarikko väläytti aiemmin, että työn verotusta voitaisiin keventää vuonna 23, mutta kyllä todellisuus taitaa olla toinen: verot ja maksut vain nousevat.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Tämä velanottoon perustuva, 6,9 miljardia euroa alijäämäinen budjetti ei herätä luottamusta luottolaitoksissakaan. Hallituksella voi olla eduskunnan luottamus, mutta kansan luottamus on se, joka viime kädessä ratkaisee. [Antero Laukkanen: Hyvin sanottu!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Wallinheimo.

15.17 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! ”Minä en jaksa uskoa, että me olemme pysyvästi siirtyneet sellaiseen talousjärjestelmään, jossa rahaa voidaan luoda tarpeen mukaan, ja tarpeethan ovat mittaamattomat.” Näin totesi tasavallan presidentti Sauli Niinistö Valtakunnallisten yrittäjäpäivien yhteydessä Jyväskylässä. Valtaosa talouden asiantuntijoista ja suomalaisista on presidentin viisaiden sanojen kanssa samaa mieltä. Ikävä kyllä tämä presidentin esille nostama enemmistön viesti ei näy eikä kuulu nykyisen vasemmistohallituksen talouspolitiikassa eikä nyt käsittelyssä olevassa ensi vuoden talousarvioesityksessä.

Suomi jatkaa velkaantumisen tiellä noususuhdanteessakin. Ensi hätään velka kasvaa 6,9 miljardia euroa, mutta veikkaan, että ei se siihen jää. Ennusteiden mukaan hallitus tulee tällä tahdilla ottamaan velkaa enemmän kuin kahtena edellisenä vaalikautena yhteensä. Tällä hetkellä piikissä on jo 40 miljardia euroa lisävelkaa — edustaja Lindénin laskuopin mukaan 56 kilometrin mittainen pino satasia, siis 56 kilometrin.

Samalla talouden kestävää kasvua, uudistumista ja työllistymistä tukevat päätökset jäivät taas tekemättä. Tämän talousarvioesityksen myötä hallitus käytännössä päätti, että sen vuonna 2019 sopiman ohjelman talouspolitiikan linja on alusta saakka ollut pelkkää sanahelinää. Hallitusohjelmassa työllisyysasteen nousu määriteltiin kuitenkin yksiselitteisesti tulopohjan keskeisimmäksi yksittäiseksi elementiksi, jolla on tarkoitus paikata julkisen ta-

louden kroonista vajetta. Halpa raha on sumentanut hallituksen katseen ja tarjonnut vasemmistohallitukselle liian helpon mahdollisuuden jättää ikävät mutta välttämättömät rakenteelliset uudistukset tekemättä tai sysätä ne hamaan tulevaisuuteen. Osa hallituksen meriitteinä pitämistä uudistuksista on sitä paitsi julkiselle taloudelle myrkkyä. Esimerkiksi edustaja Mäkysen työllisyystoimena mainostama hallituksen sote-uudistus on tuoreiden tutkimusten myötä tuomassa 6,4 miljardin euron lisärahatarpeen vuodesta 23 lähtien — melkoinen tulevaisuusinvestointi siis hallitukselta kansalaisten suuntaan.

Arvoisa puhemies! Tilanteeseen on saatava muutos. Taloutta on taas alettava hoitamaan vastuullisesti, jotta nykyiset hyvinvointipalvelut voidaan turvata myös tuleville sukupolville. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että tavoite työllisyysasteen osalta on nostettava 80 prosenttiin vuosikymmenen loppuun mennessä. Tehtävä ei ole helppo erityisesti työmarkkinoiden vaatimien rakenteellisten uudistusten toteuttamisen osalta, mutta juuri siitä syystä ne on tehtävä. Esimerkit muista Pohjoismaista, joissa nämä uudistukset on jo tehty, ovat kuitenkin kannustavia. Toiseksi tulevan hallituksen on sitouduttava kunnianhimoiseen yrittäjyystavoitteeseen. Helpottamalla yrittäjien uusia alkuja, kehittämällä yritysverotusta kannustavammaksi ja poistamalla yrittäjyyden esteitä ja turhia normeja Suomeen on mahdollista syntyä 10 000 uutta työllistävää yrittäjää. Tällaisia toimia me juuri nyt tarvitsemme.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä pari sanaa hallituksen talousarviosta ja Keski-Suomesta. Hallitus ansaitsee kiitoksen siitä, että se tässä budjetissa turvasi lentoliikenteen jatkumisen Jyväskylän ja Helsingin välillä. Maakunnan elinkeinoelämälle tämä nopea yhteys maailmalle on elintärkeä. Sen sijaan muiden liikennehankkeiden osalta Keski-Suomen asema vain 2 prosentin maakuntana jatkuu. Maakunnalle elintärkeiden Jyväskylä—Tampere-raidevälin sekä valtateiden 4 ja 9 jatkokehittämiselle ei tältä hallitukselta rahaa herunut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

15.22 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa puhemies! Ensi viikolla me kansanedustajat siirrymme täällä eduskunnassa normaalityöskentelyyn. Koko Suomi on siirtymässä kohti uutta normaalia.

Vuosi sitten olimme toisenlaisessa tilanteessa: Uusi korona-aalto nosti päätään ja jouduimme kesän hetkellisen helpotuksen jälkeen palaamaan takaisin tiukempaan rajoitusten aikakauteen. Rokotukset olivat läsnä vasta puheissamme. Olimme huolissamme siitä, mitä vakavia vaurioita terveys- ja talouskriisi aiheuttaa väestöllemme ja kansantaloudellemme.

Nyt vuotta ja muutamaa korona-aaltoa myöhemmin voidaan todeta, että Suomi selvisi kuluneesta vuodesta hyvin. Muihin maihin verrattuna koronaan sairastuneita ja kuolleita suhteessa väkilukuumme on ollut vähän. Myös taloutemme selvisi poikkeusajasta hyvin, ja notkahdusta tuli arvioitua vähemmän. Valittu terveys- ja talouslinja on ollut oikea. Kiitos siitä kuuluu varmasti monelle taholle, mutta ennen kaikkea pääministeri Marinille ja hänen hallitukselleen.

Koronaviruspandemia kasvatti julkisen talouden alijäämän suureksi vuonna 2020. Julkista taloutta heikensivät talouden taantuma sekä monet pandemian vuoksi toteutetut tukitoimet. Kunnat ja sairaanhoitopiirit tarvitsivat tukea selviytyäkseen perustehtävistään ja kriisin aiheuttamista lisävelvoitteista. Niin ikään yritykset, erityisesti tapahtuma-, ravintola- ja matkailualan toimijat, tarvitsivat tukea pärjätäkseen sulkukuukausien läpi.

Arvoisa puhemies! Vaikka pahin on ohi, jatkuu kriisin jälkimaininkien selvittely vielä jonkin aikaa. Koronakriisin jälkihoidossa hoito-, mielenterveys- ja oppimisvelkaa riittää selviteltäväksi kovasti tälle ja ensi vuodelle. Samaan aikaan on päästävä hyödyntämään maailmanlaajuista talouskasvua. Taantuman jälkeinen talouskasvu kohentaa Suomen julkista taloutta vuonna 2021, mutta julkisen talouden alijäämä pysyy suurena. Talouskasvu ja koronatukitoimien voimakas vähentyminen vahvistavat julkista taloutta vielä 2022. Hallitus on päättänyt koronastrategiakseen yhtäaikaisen tautitilanteen hallinnassa pitämisen ja yhteiskunnan auki pitämisen. Avain tässä onnistumiseen on mahdollisimman korkean rokotekattavuuden saavuttaminen. Näin voidaan pitää yritykset toiminnassa ja lapset lähiopetuksessa.

Vaikka koronakriisi on hallinnut merkittävässä määrin tähänastista hallitustaivalta, on hallitus pystynyt toteuttamaan monia merkittäviä rakenteellisia uudistuksia, joista pääsevät hyötymään seuraavat hallitukset ja tietenkin kansalaiset. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen maaliin saattaminen, perhevapaauudistus, hoitotakuun säätäminen sekä hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkaminen Euroopan unionin kestävän kasvun ohjelmasta saatavan rahoituksen avulla ovat toimia, joita hallitus on tehnyt pitääkseen kansalaisista huolta.

Talouden isoa kuvaa ei saada kuntoon lasten, nuorten, perheiden, vanhusten tai vaikka työttömien näkymiä kurjistamalla. Julkisen talouden liian nopea tasapainotus tarkoittaisi vääjäämättömästi leikkauksia [Puhemies koputtaa] ja heikennyksiä tukea ja apua tarvitseville. Siksi tasapaino on saavutettava seuraavien vuosien aikana maltillisesti ja määrätietoisesti, vallitsevaa terveys- ja taloustilannetta huolella seuraten ja varmistaen, että kaikki suomalaiset pysyvät mukana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Elo.

15.26 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Ensi vuonna rakennamme tulevaisuuden kestävää kasvua koronakriisin jälkeiseen aikaan. Talousarviossa osoitetaan merkittäviä satsauksia kasvuun, ilmastoon ja työllisyyteen sekä koronan aiheuttaman hoito- ja palveluvelan purkamiseen.

Ilmastotoimien osalta budjettiriihessä päästiin tärkeä askel eteenpäin. Vihreiden vaatimuksesta nyt hyväksyttävän ilmastopaketin toimien vaikuttavuutta arvioidaan maaliskuussa. Tässä arviossa nojaudutaan ministeriöiden lisäksi tutkimuslaitosten ja ilmastopaneelin arvioon. Jos toimet eivät riitä, tehdään tarvittavat lisäpäätökset lisätoimista. Päätökset tullaan siis pohjaamaan tutkittuun tietoon, ja lisätoimet voivat olla vain sellaisia, joiden vaikuttavuus on aidosti arvioitu.

Ympäristön ja kestävän talouden kannalta on tärkeää myös se, että vihreää siirtymää rahoitetaan ensi vuoden budjetissa yli puolella miljardilla eurolla. Esimerkiksi öljylämmityksestä luopumisen avustuksiin osoitetaan 35 miljoonaa euroa ja sähköautojen latausinfraverkoston laajentamiseen ja kaasutankkausverkkoon reilu 20 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Meidän on tehtävä osamme myös toisen maailmanlaajuisen uhkan, luontokadon, torjumiseksi. Päätös kaivosveron käyttöönotosta vuonna 23 on tärkeä. Se ohjaa luonnonvarojen kestävämpään käyttöön. Tämä on vihreiden pitkäaikainen tavoite, joka nyt toteutuu. Kaivosveron lopullisesta mallista on tehtävä sellainen, että se ohjaa vaikuttavasti ympäristön huomioimiseen, ja kaivosveron rinnalle tarvitsemme tiukasti luonnon,

ympäristön ja paikallisten ihmisten puolella olevan kaivoslain, jotta kaivostoiminnan luonto- ja ympäristöhaittoja saadaan merkittävästi vähennettyä.

Lain valmistelu on herättänyt huolta. Suomen ympäristökeskuksen tuoreen arvion mukaan uudistuksen ympäristö- ja ilmastovaikutukset eivät ole merkittäviä. Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite uudistuksille on kuitenkin selvä: uudistuksen lähtökohtana on ympäristönsuojelun tason parantaminen. Arvokasta luonnolle on se, että tällä hallituskaudella olemme yli kaksinkertaistaneet luonnonsuojelun rahoituksen verrattuna viime hallituskauteen. Tällä rahalla tehdään jatkuvasti konkreettista luonnonsuojelutyötä. Viimeksi eilen saimme kuulla yli 1 300 suohehtaarin suojelemisesta Pudasjärvellä ja Muhoksella. Nämä ovat hallituksen konkreettisia ja arvokkaita vihreitä kädenjälkiä.

Arvoisa puhemies! Suomen vahvuus on korkeassa osaamisessa. Perustutkimus on pohja uusille innovaatioille. Tarvitsemme tässä ajassa laaja-alaista tiedettä ja tutkimusta niiden viheliäisten ongelmien ratkaisemiseen, joiden keskellä elämme. Siksi on tärkeää, että saimme turvattua Suomen Akatemian myöntövaltuuden ensi vuodelle. Ensi kevään kehysriihessä tieteen ja tutkimuksen rahoitus on turvattava pysyvämmin. Tutkimusrahoituksen leikkaukset kiihdyttävät aivovuotoa Suomesta ulkomaille ja vähentävät Suomen houkuttelevuutta ulkomaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden silmissä. Hallitusohjelman tavoitteena on nostaa Suomen tutkimus- ja kehitystoiminnan osuus bruttokansantuotteesta 4 prosenttiin. Tämä tarkoittaa julkisen rahoituksen lisäämistä noin 200 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Viimekeväisten tilastojen mukaan meillä on 8 000 sairaanhoitajan ja 4 000 lastentarhanopettajan pula. Pääkaupunkiseudulla saattaa olla yhtä aikaa avoinna 1 000 varhaiskasvatuksen opettajan paikkaa. Tämä on ongelma, johon meidän tulee löytää ratkaisuja.

Korkeakoulujen uusiin aloituspaikkoihin lisätään 15 miljoonaa euroa. Niitä tarvitaan kipeästi erityisesti työvoimapulasta kärsiville aloille ja alueille. Opintotuen tulorajoja nostetaan määräaikaisesti ensi vuodeksi. Tämä on perusteltu parannus opiskelijoiden työntekomahdollisuuksien parantamiseksi. Olennaista on kuitenkin parantaa myös opiskelijoiden mahdollisuutta opiskella täysipäiväisesti. Opintorahan määrää tulisikin nostaa elämiseen riittäväksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama sana vielä työllisyydestä. Työllisyysasteen kasvattaminen on yksi tämän hallituksen tärkeimpiä tavoitteita. Korkea työllisyysaste on keskeinen kestävän julkisen talouden tukipilari. Koronakriisi on haastanut 75 prosentin työllisyysasteen tavoittelua, mutta sitä kohden edetään. Tulemme tarvitsemaan työperäistä maahanmuuttoa julkisen talouden kantokyvyn ja kestävän huoltosuhteen ylläpitämiseksi. Nyt tämän osalta tehdään nopeita toimia prosessien sujuvoittamiseksi. Laajemmasta työllisyyskokonaisuudesta päätetään ensi keväänä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Hänninen.

15.32 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Kerrankin meillä on hallitus, jonka päätöksiä köyhän ihmisen ei tarvitse odottaa pelolla. Suomessa on ehkä ehditty jo tottua siihen oikeistohallitusten menneisyyden politiikkaan, jossa riihi toisensa jälkeen maksumiehiksi laitetaan aina ne kaikista köyhimmät ja jokaisessa budjetissa keksitään uusi leikkaus heikompiosaisten turvaan. Marinin hallitus ei toimi näin, vaan sen sijaan varuillaan saavat olla esimerkiksi ahneet veronvälttelijät. Budjetin myötä Suomessa otetaan käyttöön arvonnousuvero, joka vaikeuttaa merkittävästi aggressiivista verosuunnittelua ja tekee verotuksesta

reilumpaa meille kaikille. Harmaan talouden torjuminen tuo maalle noin 25 miljoonaa euroa lisää verotuloja. Oikeisto-oppositio olisi sen sijaan taas kerran köyhien taskulla, kun niin sanotuiksi työllisyystoimiksi puettujen leikkausten muodossa heikennettäisiin työttömien asemaa entisestään. Samalla oltaisiin valmiita alentamaan rikkaiden verotusta. Mitä vastuullista talouspolitiikkaa sellainen on, jossa valtion vähiä rahoja lapataan rikkaille [Leena Meri: Mistä puolueesta te puhutte?] ja samalla yritetään kiristää tuloja heiltä, joilla ei ole annettavaa? [Antero Laukkasen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Hallitus toteuttaa aktiivista ja vastuullista finanssipolitiikkaa, jota mitoitetaan suhdannetilanteen edellyttämällä tavalla. Hallituksen talouspolitiikan tavoitteena on nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin vuosikymmenen puolivälissä ja kasvattaa työllisten määrää hallituksen työllisyystoimenpitein 80 000 henkilöllä vuosikymmenen loppuun mennessä sekä taittaa julkisen talouden velkasuhteen kasvu 2020-luvun puolivälissä. Hallituksen päätöksillä eriarvoisuus vähenee ja tuloerot pienenevät ja Suomi kulkee kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä.

Numeroiden lisäksi on kuitenkin katsottava niitä inhimillisiä tekijöitä, joista hyvinvointivaltion peruspalvelut muodostuvat. Nyt palveluja laitetaan kuntoon ihmisten, ei talouden takia. Esimerkiksi perusterveydenhuollon hoitotakuuta tiukennetaan niin, että jatkossa kiireettömässä tapauksessa hoitoon pääsee viikon sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Myös perhevapaauudistus astuu voimaan elokuussa 2022, ja sen tavoitteena on parantaa vanhempien keskinäistä tasa-arvoa ja erilaisten perhemuotojen ja erilaisissa perheissä elävien lasten ja vanhempien yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Lastensuojelua parannetaan säätämällä lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitus hallitusohjelman mukaiseksi. Sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen esitetään 132,8 miljoonaa euroa, joka on 4,5 miljoonaa euroa enemmän kuin mitä se oli vuonna 2021. Kehittämishankkeet kohdentuvat muun muassa peruspalveluiden saatavuuden turvaamiseen esimerkiksi hoito- ja palveluvelkaa purkamalla sekä sovittamalla yhteen asiakkaan polkua sosiaalipalveluiden ja terveyspalveluiden välillä. Myös ikäihmisten hoivaa parannetaan kehittämällä omaishoitoa ja kotihoitoa sekä laatimalla poikkihallinnollinen ikäohjelma. Lisäksi resursseja ohjataan kansallisen poikkihallinnollisen mielenterveysstrategian valmisteluun.

Arvoisa puhemies! Vielä maininnat meille tärkeimmästä asiasta eli lapsista ja nuorista. Heidän hyvinvoinnissaan ja koulutuksessaan lepää koko maamme tulevaisuus. Hallitukselle on prioriteetti varmistaa, että lapset ja nuoret saavat koulussa kaiken tarvitsemansa tuen ajoissa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi hallitus vahvistaa oppilas- ja opiskelijahuollon palveluita yhteensä 20 miljoonalla eurolla. Edeltänyt hallitus teki ammatilliseen koulutukseen historiallisen suuret leikkaukset, joiden jälkiä me yhä korjaamme. Työ etenee, ja ammatillisen koulutuksen opettajien sekä ohjaajien palkkaamiseen suunnataan merkittävä 70 miljoonan euron summa.

Tämä budjettiesitys on työtä tasa-arvoisemman, sosiaalisesti oikeudenmukaisemman ja inhimillisemmän Suomen puolesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Rehn-Kivi.

15.37 **Veronica Rehn-Kivi r:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Slutsumman för budgetpropositionen för 2022 uppgår till nästan 65 miljarder euro. Anslagsnivån sjunker jämfört med den ursprungliga budgeten för detta år, framför allt därför att de utgifter som har ett samband med coronavirussituationen minskar.

Det pågående året har precis som fjolåret varit exceptionellt och medfört stora förändringar som ingen kunde förutspå. Coronaviruset har lämnat djupa spår i ekonomin, men vi kan äntligen se ljusare tecken på att få återgå till det normala. Vi kan redan se ett färre antal arbetslösa och permitterade än under samma tid i fjol och samtidigt en ökad tro på ekonomin. Ekonomin förväntas växa med cirka 3,5 procent i år och tillväxten ser ut att fortsätta även nästa år. Finland har klarat sig förhållandevis bra i kampen mot coronapandemin och det ska vi vara stolta över.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvioesityksessä panostetaan ilahduttavan laajasti ennaltaehkäiseviin toimiin. Ennaltaehkäisevällä sosiaali- ja terveyspolitiikalla tuetaan paitsi kansalaisten hyvinvointia myös työllisyysasteen nousua ja työn tuottavuutta. Huolehtimalla työntekijöiden terveydestä, hyvinvoinnista sekä toiminta- ja työkyvystä sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve laskee.

Kansallinen rokotusohjelma kuuluu parhaisiin ja kustannustehokkaimpiin ennaltaehkäiseviin toimiimme. Rokotusohjelman toteuttamiseen arvioidaan käytettävän yhteensä noin 31 miljoonaa euroa. Määrärahaan sisältyy pandemiarokotteen vuosivarausmaksu 5 miljoonaa euroa. Rokotteiden välitystoimintaan ja muuhun rokotteiden hankintaan, huoltoon ja välitykseen on arvioitu käytettävän 500 000 euroa.

Maailman terveysjärjestö WHO on korostanut paitsi korona- ja influenssarokotusten tärkeyttä myös pneumokokkirokotusten tärkeyttä hengitysinfektioiden ehkäisyssä. Pneumokokin aiheuttamat taudit voivat koronaviruksen tapaan vaatia sairaala- ja tehohoitoa. Asiantuntijoiden mukaan pneumokokkirokotukset vähentävät sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia ja kuormitusta merkittävästi. Suomen tulisi muiden Pohjoismaiden tapaan edelleen laajentaa aikuisten pneumokokkirokotusohjelmaa ikä- ja riskiryhmäperustaisesti. STM on omassa talousarvioesityksessään esittänyt pneumokokkirokotusten laajentamista 2 miljoonalla eurolla ikääntyneiden riskiryhmille. Hallituksen esityksessä tätä summaa ei enää ole, ja kansanterveyden edistämisen kannalta olisi tärkeää turvata nämä määrärahat.

Värderade talman! Det är glädjande att regeringen satsar tydligt på förebyggande vård. Regeringen har förbundit sig till att främja medborgarnas välbefinnande och sköta de skador och den vårdskuld som coronapandemin har orsakat. Vårdgarantin inom primärvården förbättras så att människor i icke-brådskande fall ska få vård inom en vecka och genomförandet och finansieringen av personaldimensioneringen framskrider enligt de beslut som fattades tidigare.

Även den psykiska ohälsan uppmärksammas med en nationell förvaltningsövergripande strategi för psykisk hälsa. Psykisk ohälsa är för tillfället den största orsaken till att människan blir arbetsoförmögen och den kostar samhället miljarder årligen. Coronapandemins verkliga följder på den psykiska hälsan ser vi inte ännu, men vi vet redan nu att den psykiska ohälsan har vuxit på grund av pandemin. Terapigarantin är en konkret åtgärd som vi måste se till att förverkliga så snabbt som möjligt. Även lågtröskelservice och andra satsningar på förebyggande åtgärder måste verkställas för att förhindra ensamhet och mobbning.

Arvoisa puhemies! Ruotsalainen kansanpuolue on jo kauan ajanut perhevapaiden uudistusta niin kutsutun 6+6+6-mallin mukaan ja painottanut, että lapsipolitiikkaan on tärkeää in-

vestoida. Vaikkei nyt toteutuva perhevapaauudistus vastaakaan RKP:n esittämää mallia, on tämäkin malli tärkeä askel modernimpaan perhevapaajärjestelmään. Elokuussa 22 voimaan tulevalla perhevapaauudistuksella pyritään entistä tasa-arvoisempaan perhevapaiden käyttöön. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että perhevapaauudistus lisäisi julkisen talouden menoja vuositasolla noin 80 miljoonaa euroa. Tämä on kuitenkin pieni hinta tasa-arvoisemman yhteiskunnan luomiseksi.

Värderade talman! Sist men inte minst vill jag lyfta upp vikten av att alla kommuner ska ersättas för alla kostnader som coronapandemin har orsakat. Med att säkerställa detta ser vi till att medborgare också i fortsättningen får de bastjänster som de är berättigade till. Coronapandemin är inte förbi ännu och kommunerna behöver fortfarande stöd i bekämpningen av den. — Tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tanus.

15.42 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Kun rahaa on kukkarossa vähän, pitäisi olla itsestäänselvää, että välttämättömät menot hoidetaan ensin, arvioidaan kriittisesti kaikkia menoja ja toimintatapoja ja toisaalta etsitään lisätuloja ja lisää yritys- ja työmahdollisuuksia. Samat kotitalouksien perinteiset hyvät opit koskevat myös valtion toimintaa ja taloudenhoitoa. Toisaalta, vaikka talous olisi kunnossa ja vienti lähtisi vetämään, jos perusasiat yhteiskunnassa sakkaisivat, niin kukaan ei voi hyvin.

Sisäinen turvallisuus, turvallisuuden kokemus ja oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen on ensisijaista toimivassa hyvinvointiyhteiskunnassa. Mutta miten meillä toimitaan? Lähetetään miljardeja elpymisrahastoihin tai otetaan lähes 7 miljardia velkaa, mutta poliisin toimintaa ei pitkäjänteisesti turvata. Siis voisiko kukaan uskoa, että Suomessa poliisi joutuu aloittamaan yt-neuvottelut ja 250 henkilötyövuoden vähennys uhkaa? Tosin tänään debatissa ministerit lupailivat, että näin ei tapahtuisi. Jäämme sitä odottamaan.

Siinä missä tarvittaisiin kristillisdemokraattien jo aiemmin esittämää tuhannen poliisin lisäystä ja hallitusohjelmankin mukaan pitäisi poliisien määrää nostaa, hallitus on toistaiseksi toiminut aivan päinvastoin. Vähennettäisiinkö siis tuo poliisimäärä suoraan esimerkiksi täältä pääkaupunkiseudulta? Mihin tällainen kehitys johtaisi? Poliisin määrärahat lukuina ovat suuremmat kuin aiemmin, mutta suuri osa euroista menee rakennusten seiniin, laitteisiin ja varusteisiin. Sekin on tärkeää, mutta tarvitsemme poliiseja, lisää oikeita poliiseja käytännön toimiin.

Olen nostanut usein rikostutkinnat esiin, niin kuin tein debatissakin. Nämä sakkaavat koko ajan. Tutkinta-ajat venyvät ylipitkiksi, eivät vain vuodeksi, vaan kahdeksi vuodeksi, ja jutut uhkaavat vanhentua koko ajan. Kaikkia juttuja ei oteta enää lainkaan käsittelyyn eikä merkittäviinkään puututa. Debatissa nostin esimerkin kesämökkinaapuriksi muuttaneista kahdesta suuresta rottweilerista. Tämä saattaa tuntua mitättömältä, mutta se ei sitä ole, kun ajattelee sitä ikäpariskuntaa, joka on vuosia ja vuosikymmeniä viettänyt kesänsä kesämökillä ja nyt he sulkeutuvat ovien sisään eikä poliisi toimi millään tavoin. Tämä on asia, mikä ei ehkä ole yhteiskunnallisesti merkittävä mutta yksilön tasolla erittäin suuri.

Turvallinen ikääntyminen, arvokas vanhuus, miten se toteutuu? Miten se toteutuu hoitosektorilla, jossa on huutava pula hoitajista? Mitä hallitus tekee? Pelkät hoitajamitoitukset eivät riitä. Monet suunnittelevat alan vaihtoa. Nykyisten hoitajien jaksamisesta ja työssä pysymisestä pitäisi huolehtia. Työolosuhteet, johtaminen ja palkka myös vaikuttavat

alan houkuttelevuuteen. Kuinka edesautetaan myös eläkkeellä olevien tai eläköitymässä olevien hyväkuntoisten kokeneiden hoitajien panoksen saamista esimerkiksi osa-aikatyön muodossa aktiivityöelämään? Tämä vaatii hallitukselta pikaisia toimia, muun muassa eläkeläisten verotuksen muutosta, jotta työhön palaaminen olisi eläkeläisillekin kannattavaa.

Päihde- ja mielenterveystyössä on myös iso henkilöstövaje ja suuri hoitajien, lääkäreiden ja terapeuttien tarve. Voisikohan nopeaa apua tähänkin löytyä jo eläköityneistä, kokeneista ammattilaisista? Vetoankin heihin: voisiko jo hyvin ansaittuja eläkepäiviään nauttiva tulla tälle sektorille apuun? Mutta mitkä ovat hallituksen toimet, jotta tälle alalle saisimme lisää koulutettuja ammattilaisia? Saisimmeko myös kipeästi tarvittavien psykoterapeuttien koulutuksen viimein muun koulutuksen rinnalle maksuttomaksi?

Arvoisa puhemies! On monia sektoreita, monia haasteita, joista tällä viikolla vielä pitää puhua ja joihin pitää saada parannusta. — Tässä vaiheessa näin. Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. Ja edustaja Piirainen.

15.47 **Raimo Piirainen sd:** Arvoisa puhemies! Kyllä ensi vuoden budjetti, talousarvioesitys, saa aikaan kipakoita puheenvuoroja oppositiosta, mutta ymmärrän tämän — tietenkin on oppositiolle kova paine yrittää hallitusta kaataa tässä talouskasvussa. On selvää, että pääministeri Sanna Marinin hallituksen politiikka toimii vaikeasta ja odottamattomasta korona-ajasta huolimatta. Hallitus on tehnyt rakenteellisia uudistuksia, ja hallitusohjelmassa asetettu tavoite, 75 prosentin työllisyysaste, on koronasta huolimatta hyvällä uralla. Työllisyysasteen virallinen trendiluku oli viimeisessä mittauksessa 72,8 prosenttia. Se on korkein elokuussa saatu työllisyysluku 30 vuoteen, niin että kyllä siitä kannattaa olla ylpeä.

On painotettava asiaa, joka on käsittelyssä tässä samassa täysistunnossa: yrittäjien työttömyysturvan väliaikaista laajennusta. Yrittäjien mahdollisuutta saada työmarkkinatukea jatketaan nyt kuudennen kerran koronan takia ilman että heidän on lopetettava yritystoimintansa. Tämän kuluvan vuoden lisätalousarviolle lisätyt jatkoajat ovat silmiinpistävästi vakiintuneet viime keväästä alkaen noin 21 000:een kuukausittaiseen tuensaajaan.

Arvoisa puhemies! On selvää, että hallituksen suuret rakenneuudistukset ja investoinnit tulevaisuuteen eivät näy vielä toteutuneina muutoksina eivätkä niistä poimittavat hedelmät ole vielä kypsiä. Oppivelvollisuuden laajennus, sote-uudistus, pohjoismainen työvoimapalvelumalli, perhevapaauudistus ja panostukset varhaiskasvatukseen ovat suuria uudistuksia ja asioiden toisenlaista jäsentämistä. Voi perustellusti sanoa, että ne ovat osittain 180 asteen muutoksia edellisen hallituksen linjaan ja asioiden lähestymiskulmaan. Nyt hallitus on korjannut asioita, jotka jarruttivat kasvua.

Arvoisa puhemies! Hallitus on saavuttanut tai saavuttamassa kaikki työllisyystavoitteensa tällä hallituskaudella. Hallitus on tehnyt työllisyystoimia kautensa puoliväliin mennessä suunnilleen saman verran kuin edellinen hallitus, eikä hallitus ole uhannut työmarkkinoita pakkotoimilla. Se, että hallitus ei edistä oppositiotavoitteita, kuten työttömien kurittamista työttömyysturvaa lyhentämällä, ei tarkoita, etteikö myös rakenteellisia toimia, jotka lisäävät työllisyyttä ja vahvistavat julkista taloutta, olisi tehty. Tästä esimerkkinä oppivelvollisuuden pidentäminen ja eläkeputken asteittainen poistaminen. Sen sijaan kokoomus vaatii ja jankkaa toimenpiteitä, joilla ei ole edes VM:n laskelmien mukaan työllisyysvaikutuksia, kuten paikallista sopimista. Voi vain kysyä, miksi tällaista ideologista, harhauttavaa puhetta toistetaan ja toistetaan.

Me varmaan kaikki täällä yhteisesti kannamme huolta poliisien määrän lisäämisestä ja yhteiskunnan sisäisestä turvallisuudesta, ja niin kuin täällä aikaisemmissa ryhmäpuheenvuorossa on yleisesti todettu, olemme sosiaalidemokraatteina sillä kannalla, että poliisien määrää tulee lisätä ja turvata määrärahat ensi vuoden budjetissa.

Myös tässä vaiheessa on paikallaan antaa hallitukselle kiitosta maakuntien lentoliikenteen jatkamisesta tuonne ensi vuoden elokuun loppuun. Se on elinkeinoelämälle erittäin tärkeää, ja kaiken kaikkiaan ne vuoden 2020 investoinnit infraan työllistävät vielä tällä hetkellä ja parantavat liikkumista kaikilla liikennemuodoilla. Elikkä vaikka ne ovat tapahtuneet vuonna 2020, niin niiden työllisyysvaikutus on vielä näkyvissä.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koskela.

15.51 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen budjetin loppusumma vuodelle 22 on tämänhetkisten arvioiden mukaan 64,8 miljardia. Alijäämää on siis 6,9 miljardia euroa, eli tämä sitten siirretään tulevien sukupolvien maksettavaksi. Valtio on velkaantunut vuodesta 2009 lähtien joka vuosi. Summat ovat vaihdelleet: vuonna 20 oli 18 miljardia, tänä vuonna 14, ja nyt sitten puolitetaan.

Nyt elämme erilaisten tukimenettelyjen ja koronatoimenpiteiden mahdollistamaa nousukautta, mikä tulee kuitenkin jäämään lyhytkestoiseksi. Velkataakkamme kuitenkin kasvaa ja tulee olemaan vuonna 22 lähes 150 miljardia. Taloutemme ei siis ole kasvanut 14 vuoteen, ja työikäinen väestömme on vähentynyt 10 vuotta peräjälkeen. Suomen bkt per asukas on vuoden 2006 tasolla. Julkista taloutta pyöritetään velkarahalla. Se toimii jo nyt kestämättömällä tavalla. Julkisen velan bkt-suhde on kaksinkertainen verrattuna vaikkapa Ruotsiin. Kasvukykymme ja tuottavuuskehityksemme ovat paljon muita Pohjoismaita jäljessä, ja kestävyysvajeemme on Suomen Pankin laskelmien mukaan jo noin 10 miljardin euron luokkaa.

Täällä on tänään puhuttu verotuksesta monessakin puheenvuorossa. Eri puheenvuoroista huolimatta verotuksemme on maailman kärkitasoa. Suomi ei ole eikä ainakaan tämän hallituksen aikana tule kevyen verotuksen maaksi. OECD:n vertailussa 2019 Tanskalla on korkein veroaste, 46,3, ja Suomi on sijalla 7 veroasteella 42,2 OECD-maiden keskiarvon ollessa 33,8. EU15-maiden keskiarvo on 39,1. Meillä on siis 3 prosenttia korkeampi verotus kuin EU15-verrokkimaiden keskiarvo.

Hallitukselta puuttuvat keventävät toimet. Me tarvitsemme paljon verotettavaa toimintaa kohtuullisen verotuksen myötä. Tämä hallitus on onnistunut korottamaan verotusta kulutuksen puolella, mutta samalla kuitenkaan työn verotusta ei ole laskettu. Muuta verotusta nostettiin 100 miljoonalla ensi vuodelle.

Maailmalla on tehty koronan aikana veroelvytystä, toisin kuin meillä täällä Suomessa, missä menojen osuutta kansantuotteesta on sen sijaan nostettu. Julkiset menomme ovat maailman huippua. Heti Ranskan 55,6 prosentin jälkeen olemme tällä listalla toisena. Julkiset menomme ovat 53, 3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Eri instituutit, jotka mittaavat taloutta, ennustavat tälle vuodelle noin 3,5 prosentin kasvua ja ensi vuodelle noin 3 prosentin kasvua. Tämän jälkeen kasvu laimentuu. Vuodelle 2023 kasvua ennustetaan enää 1,4 prosenttia. Suomen talouskasvu on seuraavan 10 vuoden aikana jäämässä puoleen Ruotsin ja Norjan talouskasvusta. Nyt jos koskaan tarvitaan työllistäviä toimia ja talouskasvua. Talouskasvu pitää hyödyntää ja ulosmitata täysimääräisesti.

Hallituksen työllistämistoimet eivät vakuuta. Eri ministeriöt uuden hallituksen käytännön mukaan antavat erilaisia tuloksia. Parhaimmillaanhan hallituksella oli 80 000 uutta työllistettyä vuosikymmenen loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö laski ne uudelleen, ja sitten kun vielä menetetyt työpaikat otetaan huomioon, tämäkin luku putoaa merkittävästi.

Arvoisa puhemies! Meidän suurin ongelmamme nimenomaan julkisella puolella on huono työn tuottavuus. Se ei ole kasvanut vuoden 2008 jälkeen. Vaikkakin työllisyysluvut näyttävät juuri nyt lupaavilta, hallituksen vuosikymmenen puoliväliin lupaama 75 prosentin työllisyysaste on kyllä enemmänkin harhakuvaa johtuen jo massiivisten koronatukien myötä tulevan nousukauden lyhyestä piikistä, mikä on tietysti myöskin maailmalla ihan samalla tavalla. Se on keinotekoisesti luotu niin meillä kuin maailmallakin. Tiedämme jo historiasta, että kannettu vesi ei pysy kaivossa. Jopa Marshall-apu aikanaan elvytti vuoden pari toisen maailmansodan jälkeen. Massiivisella velkaelvytyksellä ja tempputyöllistämisillä ei tulla ratkaisemaan talouskriisiä.

On selvä, että meidän pitää tehdä tehokkaammin asioita. Kieltämättä digitalisaatio ja panostukset tk-investointeihin ovat tärkeitä, mutta tarvitaan muutakin. Tarvitaan parempaa johtajuutta, ja se pitää tiedostaa, siihen pitää panostaa, ehkä voidaan mahdollisesti hyödyntää myöskin jotain yhteisötaloutta, kolmatta sektoria ynnä muita vaihtoehtoja, mutta ennen kaikkea työn tuottavuutta ja samalla tehokkuutta pitää parantaa. Mielestäni tässä esityksessä se on jäänyt enemmän tai vähemmän lapsen asemaan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Marttinen, ja sen jälkeen pääministeri Marin.

15.57 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Pyrin olemaan tiivis omassa puheenvuorossani. Haluan muutaman asian nostaa esille, kun nyt sekä arvoisa pääministeri että valtiovarainministeri ovat paikalla. Minusta tänään tässä käydyssä keskustelussa näkyi hyvin se, että täällä tunnutaan uskovan vähän turhan paljon tähän muutaman vuoden aikaiseen vahvaan talouskasvuun, koska niin kuin me tiedämme, tämä talouskasvu jää hyvin lyhyeksi ja sen jälkeen palataan taas kituliaan talouskasvun aikaan. Samaan aikaan julkinen talous tulee jäämään pysyvästi rakenteellisesti alijäämäiseksi, ja kuitenkin velkakuorma on kasvanut hyvin merkittävästi nimenomaan nyt tämän koronakriisin aikana.

Keskeinen kysymys on se, miten voi olla mahdollista, että nyt tämän vahvimman noususuhdanteen huipulla valtio ottaa velkaa lähes 7 miljardia euroa, kun kuitenkin tällaisena aikana meidän pitäisi pystyä nimenomaan keräämään puskureita heikompia aikoja varten. Minusta kuvaavaa on se, että kun katsomme vuoden 2019 budjettia ja katsomme nyt taas hallituksen esitystä ensi vuoden budjetiksi, niin budjetti on paisunut lähes 9 miljardilla eurolla. Näin ollen siis, arvoisa valtiovarainministeri, voidaan sanoa, että keväällä silppuriin laitetut menokehykset ja sen myötä erittäin vakavasti luisunut budjettikuri ja kaikki nämä menolisäykset kaikkineen ovat kyllä viemässä Suomea hyvin huolestuttavaan suuntaan, ja tätä menokuria, jos siitä näin voidaan sanoa, ei kyllä ole enää nähtävissä tässä hallituksen esityksessä.

Siksi, herra puhemies, työllisyyden vahvistaminen on se kaikkein keskeisin keino, miten tästä pitää mennä eteenpäin. Sanoisin hallituksen työllisyyspolitiikasta sen verran, että te olette siirtäneet eteenpäin näitä päätöksiä kerta toisensa jälkeen. Alun perin teidän tavoitteenanne oli tämä 2 miljardin euron kokonaisuus työllisyyden vahvistamisesta. Siitä on

nyt kasassa noin 450 miljoonaa, ja tämä 110 miljoonaa on vain siirretty eteenpäin ensi vuoden alkupuolelle. Hyvä kysymys kuuluu, kuvitteletteko te aivan tosissanne, että tämä päätöksenteko muuttuu helpommaksi, jos asioita siirretään eteenpäin. Toinen huomio, minkä olemme tehneet tästä hallituksen talouspolitiikasta, on se, että aika harva näistä teidän toimistanne, mitä te olette päättäneet, tosiasiassa vahvistaa julkista taloutta. Te varmaan voisitte, ministeri, kertoa listan niistä toimenpiteistä, jotka tosiasiassa vahvistavat julkista taloutta eivätkä siis esimerkiksi vain lisää julkisia menoja.

Viimeisenä, herra puhemies, totean veroista sen, että tietysti suhtaudumme hyvin myönteisesti ministerin esitykseen tästä tuloverojen keventämisestä ja tästä rakenteellisesta muutoksesta verotukseen ja odotamme [Puhemies koputtaa] toki ministerin toimenpiteitä, koska tähän mennessä hallituksen politiikka verotuksen osalta on ollut jotain aivan muuta kuin mitä ministeri toi viime viikolla esille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.00 **Pääministeri Sanna Marin:** Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvioesitystä on valmisteltu myönteisessä, jopa yllättävän hyvässä talous- ja työllisyystilanteessa. Vielä vuosi sitten näin hyvä kehitys näytti varsin epätodennäköiseltä. Viime kuukausien positiivinen talouskehitys on osaltaan osoittanut, kuinka olemme Suomessa onnistuneet koronan hoidossa monella mittapuulla hyvin. Talouden koronakuoppa jäi meillä monia muita Euroopan maita selvästi pienemmäksi etenkin siksi, että viruksen leviämisen estämisessä on onnistuttu.

Talouspolitiikassa valitsimme heti pandemian alussa linjan, jossa ihmisiä ja yrityksiä tuetaan voimakkaasti, jotta kriisin vauriot jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Tavoitteena on ollut konkurssien ja työttömyyden kasvun estäminen, ihmisten toimeentulon ja peruspalvelujen saatavuuden turvaaminen sekä hoito- ja palveluvelan purkaminen. Samaan aikaan työmarkkinoilla on sovittu poikkeuksellisista ratkaisuista, jotka ovat osaltaan tukeneet työllisyyden myönteistä kehitystä merkittävällä tavalla.

Talouden kasvua alettiin tukea heti pandemian alussa elvytyksellä. Investoinnit osaamiseen ja tutkimukseen, infrastruktuuriin, ilmastotoimiin ja luonnonsuojeluun lisäävät nyt taloudellista toimeliaisuutta. Vaikka saamme vahvaa vetoapua maailmantaloudesta, talous- ja työllisyyskehitys olisivat jääneet paljon vaimeammiksi ilman hallitusohjelman mukaista aktiivista finanssipolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Nyt näemme, että valittu talous- ja työllisyyspolitiikan linja on osoittautunut oikeaksi. Saavutimme pandemiaa edeltäneen tuotannon tason jo viime kesänä, yhtenä ensimmäisistä maista Euroopassa. Työllisten määrän trendi on tällä hetkellä yli 110 000 henkeä korkeammalla tasolla kuin viime vuoden kesällä. Vaalikauden alkuun verrattuna työllisiä on nyt 40 000 enemmän. Nyt näyttää jopa siltä, että vaalikauden alussa asetettu työllisyystavoite on mahdollista saavuttaa, vaikka väliin on osunut historiallinen talouskriisi. Harva uskoi tähän vielä vuosi sitten.

Arvoisa puhemies! Voimakkaan elvytyksen jälkeen olemme palaamassa kohti normaalimpia aikoja myös talouspolitiikassa. Hallituksen katse on nyt tiukasti siinä, että onnistumme myös kriisin jälkihoidossa hyvin. Talousarvioesitys rakentaa tulevaisuuden kestävää kasvua pandemian jälkeiseen aikaan. Se tukee kriisin vaurioista toipumista, vauhdittaa investointeja ja edistää ympäristöllisesti kestävää kasvua sekä työvoiman saatavuutta. Hoito- ja palveluvelkaa puretaan ja koulutusta sekä sosiaali- ja terveyspalveluita vahvistetaan.

Talouden uudistumista ja tulevaisuuden kasvua tukee etenkin Suomen kestävän kasvun ohjelman kautta esitettävä rahoitus. Sen myötä investoidaan ilmastoystävällisiin energiajärjestelmiin lähes puoli miljardia euroa, tutkimukseen ja innovaatioihin lähes 300 miljoonaa euroa ja työllisyyspalveluihin lähes 100 miljoonaa euroa. Fossiilittoman liikenteen tiekartan toimia edistetään yhteensä 75 miljoonalla eurolla.

Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää yhteiskuntaa rakentavien uudistusten toteutus jatkuu myös ensi vuoden talousarvioesityksessä hallitusohjelman mukaisesti. Esitys sisältää rahoituksen esimerkiksi oppivelvollisuuden laajennukselle ja toisen asteen koulutuksen maksuttomuudelle, hoitajamitoitukselle, perhevapaauudistukselle ja lastensuojelun henkilöstömitoitukselle. Budjettiriihessä sovimme lisäksi seitsemän päivän hoitotakuun toteutuksesta perusterveydenhuollossa.

Arvoisa puhemies! Talousarvioesitystä on kritisoitu siitä, että talouden kasvaessa alijäämä on yhä 6,9 miljardia. Kritiikissä unohtuu, että takana on historiallinen talouskriisi. Lisäksi alijäämää kasvattavat esimerkiksi 1,5 miljardin euron määräraha hävittäjähankintoihin sekä hyvinvointialueiden noin 900 miljoonan euron rahoituserän ajoitusmuutos vuodelta 23 vuodelle 22. Hallituksen esitystä pienempi alijäämä edellyttäisi leikkaamista tai verojen korottamista. Ne olisivat tässä tilanteessa haitallisia nykyiselle ja tulevalle kasvulle, ilmastolle ja yhteiskunnan sosiaaliselle eheydelle. Hallituksen esittämä finanssipolitiikan linja on tasapainoinen.

Julkisen talouden tila on nyt selvästi parempi kuin vielä viime syksynä tai keväänä ennakoimme. Vuosi sitten eri arvioissa näytti siltä, että julkisen velan bkt-suhteen vakauttaminen tämän vuosikymmenen aikana edellyttäisi julkisen talouden vahvistamista 5—7 miljardilla eurolla. Nyt olemme tilanteessa, jossa valtiovarainministeriön ennusteessa velkasuhde kasvaa enää 0,1 prosenttiyksikköä ensi vuonna. Useiden ennustelaitosten ennusteissa velkasuhde jopa kääntyy laskuun ensi vuonna. Odotettua positiivisempi kehitys tässäkin osoittaa osaltaan talouspolitiikan onnistumista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja näyttää siltä, että halukkuutta debattiin on, joten painakaa V-painiketta, niin rekisteröityy. — Edustaja Orpo.

16.05 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, pääministeri, puheenvuorostanne. Joudun palaamaan vielä kerran tähän poliisikysymykseen, koska se herättää paljon keskustelua. Kun te totesitte täällä päivällä jotenkin niin, että tätä asiaa hoidetaan ja tärkeät toiminnot turvataan, niin voisitteko nyt vielä täsmentää, koska tämä herättää suurta kiinnostusta, tarkoittaako tämä sitä, että yt:tä ei tarvita ja että valmistuvat poliisit saavat töitä? Eli kun se 30 miljoonaa euroa sieltä puuttuu, niin onko teidän tavoitteenne nyt siis hoitaa tämä? Oliko se lupaus, jonka ymmärsin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ranne.

16.06 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, pääministeri, valtiovarainministeri, te kehuskelette kovasti työllisyystoimillanne, ja täytyy vain todeta, että työnantajakustannukset eivät politiikallanne vähene eikä työntekijöille jää yhtään enempää käteen — päinvastoin: kustannuskilpailukyky heikkenee, ja uusia yrityksiä yksityiselle puolelle, jota nimenomaan kaivataan, ei teidän toimillanne synny.

Julkisen sektorin paisuttaminen ei ole kestävä työllisyystoimi. Te olette teidän aikananne paisuttaneet valtionhallintoa 4 500 henkilöllä, tänä vuonna jo melkein 1 700:lla — puhutaan nimenomaan hallinnosta, me emme puhu mistään poliisista. Miten on sitten mahdollista, että esimerkiksi valtioneuvoston kansliaan, ulkoministeriöön, ympäristöministeriöön, maa- ja metsätalousministeriöön ja Luonnonvarakeskukseen tulee jopa 110 uutta ihmistä mutta poliisi joutuu käynnistämään yt:t ja palo- ja pelastustoimi nitkuttelee eteenpäin nälkäkuurilla?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viitanen.

16.07 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minusta on ollut erittäin tärkeää, että me olemme kuulleet tänään hallitukselta sen viestin, että myös tämä poliisiasia katsotaan ja pistetään kuntoon. Se on mielestäni tärkeää. Esimerkiksi meidän sosiaalidemokraattien ryhmämmehän on puhunut paljon arjen turvallisuudesta. Se lähtee paitsi siitä, että meillä on poliisien resurssit turvattu, myös siitä, että tätä hyvinvointivelkaa kurotaan umpeen, ihmiset pääsevät hoitoon ja hoivaan silloin, kun tarve on, ja lapsista pidetään huolta hyvän koulutuksen kautta.

Mutta, puhemies, meillä on nyt hieman asiat kesken, nimittäin kokoomuksen ja opposition kanssa siinä mielessä, että olemme jälleen kerran tänään kysyneet Petteri Orpolta, mistä kokoomus ottaisi miljardin säästöt, miljardin leikkauslistan. [Jukka Gustafsson: 7 miljardia!] Ja kysyn tätä siksi nyt, koska tämä on hyvin olennaista, puhemies. Nimittäin puoli vuotta on ollut kokoomuksella aikaa tämä esittää. Puoli vuotta sitten kysyimme tätä ensimmäistä kertaa kehyskeskustelussa, [Puhemies koputtaa] ja kello käy, mutta ei listaa näy.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja kello käy, kello käy, minuutti on mennyt. — Edustaja Zyskowicz.

16.09 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan ensin antaa hallitukselle tunnustusta koronaepidemian hyvästä hoitamisesta. Totta kai tässä rajoitusten purkamisessa on ollut sähläystä, mutta kokonaisuutena arvioiden koronan hyvä hoito on osaltaan merkinnyt sitä, että elämme tällä hetkellä talouden hyvää tilannetta, ja tässä hallituksella on oma kiistaton ansionsa.

Sen sijaan menojen hallinnasta ei hallitukselle voi kiitosta antaa. Kun korona on johtanut siihen, että olette katsoneet välttämättömiksi tietyt menolisäykset ensi vuodelle ja seuraavalle vuodelle, niin totta kai olisi pitänyt sitten jostain muualta säästää, jotta ei tässä noususuhdanteen keskellä olisi ylitetty menokehyksiä esimerkiksi ensi vuonna vajaalla miljardilla eurolla. Ongelma on se, että täällä on helppo kertoa eduskunnalle, mihin kaikkeen hyvään on laitettu lisää rahaa, [Puhemies koputtaa] mutta pitäisi myös pystyä sanomaan, millä tavoin pidetään menokurista kiinni.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt aikakurista pidetään kiinni. — Edustaja Kulmuni.

16.10 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää paikkansa, aivan kuten pääministeri tuossa omassa puheenvuorossaan sanoi, että työllisyystavoitteen saavuttaminen 75 prosentin osalta on ehkä jossain määrin yllätyksellistäkin, se, että siihen

nyt näytettäisiin tällä vaalikaudella kuitenkin koronankin jälkeen päästävän. Mutta ongelma, mikä tietenkin sisältyy sitten tähän julkisen talouden tasapainoon, on, että se työllisyystavoite ei tuo meille valitettavasti julkisen talouden tasapainoa, niin kuin silloin vaalikauden alussa ajattelimme, vaan nyt työllisyyden kasvusta tulevan julkisen talouden tasapainon pitäisikin olla 78 prosentissa, ja lisäksi se vaatisi vielä noin 2 prosentin talouskasvua. Ne ovat hyviä ja tärkeitä tavoitteita, mutta tämä kuilu, miksi se on siirtynyt sitten eteenpäin, on tietenkin se, mistä meidän kannattaa kantaa huolta. Koska me emme tule nyt saavuttamaan sitä julkisen talouden tasapainoa niin kuin olimme ajatelleet, niin kuinka hallitus ajattelee sen osalta tämän loppuvaalikauden käyttää: onko tälle vaalikaudelle vielä joku [Puhemies koputtaa] tasapainotavoite työllisyystoimien osalta? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

16.11 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät ministerit! Kyllä meillä on armotonta menoa ikäihmisille tiedossa, kun katsoo tätä budjettikirjaa. Täällä ikäihmisten määrä lisääntyy entisestään ja erityisesti heidän tarpeensa saada kotihoitoa ja kotipalveluja. Kysynkin teiltä: millä tavalla ratkaisette tämän yhtälön, ja milloin hallitus lopettaa hoivapaikkojen alasajon Suomessa? Kaikki ikääntyneet eivät selviä omissa kodeissaan yksin vähäisen avun turvin, erityisesti kun meillä on räjähtävä hoitajapula käsissämme. Miten tämä ratkaistaan? Meiltä puuttuu Suomesta hoitajareservi. Voitteko tehdä kaikkenne sen eteen, että me saisimme sellaisen Suomeen? Kaikki kynnelle kykenevät lähtisivät tekemään tätä tärkeää työtä, palaisivat alalle takaisin, koska kyllä meillä työntekijöitä on. Hoitoalan asiat pitää laittaa kuntoon.

Arvoisa puhemies! Te puhutte hoitotakuun saattamisesta Suomeen. Kysyisin nyt, mitä se tarkoittaa selkokielellä. Tarkoittaako se, että pääsee hoitajalle vai että pääsee lääkärille? [Puhemies koputtaa] Siinä on kaksi täysin eri asiaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtman.

16.13 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lähetekeskustelun aikana kokoomus ja oppositio on yrittänyt luoda kuvaa, että Suomi velkaantuu jotenkin ennätyksellisen nopeasti verrattuna muihin maihin, että meidän talouskasvu laahaa, ja työllisyystoimiakin moititaan.

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin Suomi kuuluu pandemia-aikana vähiten velkaantuneiden euromaiden joukkoon, tämä on fakta. Toisekseen, toisin kuin esimerkiksi kokoomus viime syksynä täällä ennusti, Suomi on ensimmäisten maiden joukossa Euroopassa kirinyt talouden koronakuopan kiinni.

Työllisyystoimia täällä on kerrattu. Kaksi vuotta on manattu, että hallitus ei ikinä tule saavuttamaan työllisyystavoitetta, [Timo Heinosen välihuuto] ja nyt kun näyttää siltä, että VM:n mukaan hallitus on sen saavuttamassa, niin kysyisin, arvoisa puhemies... [Ben Zyskowiczin välihuuto] — Mutta vielä kaksi vuotta sitten sanoitte, että ei se tule toteutumaan, ja nyt VM:n mukaan se on toteutumassa. — [Puhemies koputtaa] Kysymys kuuluu, voisiko muukin kokoomus ottaa mallia Ben Zyskowiczista. Kannattaisiko joskus myöskin todeta tosiasiat [Puhemies koputtaa] eikä aina vain maalata synkkää kuvaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Heinonen.

16.14 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz on yleensä aina oikeassa ja hyvä niin. [Naurua] Ja kiitos edustaja Kulmunille hyvästä, vastuullisesta puheenvuorosta.

Vasemmistosta kyseltiin, mistä kokoomus leikkaisi. Kerron vasemmistolle, mistä kokoomus ei leikkaisi. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Me emme leikkaisi poliiseista, niin kuin te olette leikkaamassa — 30 miljoonaa, 250 poliisia on vähempi. Ja me emme saa nyt tietoa poliisille siitä, voivatko he päättää yt-neuvottelut vai jatketaanko niitä. Tähän täytyy tänään saada vastaus, tai kokoomus, niin kuin puolueemme puheenjohtaja kertoi, tulee asiasta jättämään välikysymyksen.

Me emme myöskään leikkaisi urheilusta ja liikunnasta, mistä te olette päättäneet leikata 20 miljoonaa euroa. Samaan aikaan Ruotsissa panostetaan 400 miljoonaa kruunua lisää liikuntaan, nimenomaan pandemiasta toipumiseen. [Antti Lindtman: Mistä te leikkaisitte?] Ja emme me myöskään leikkaisi rauhanturvaajaveteraaneilta ja kriha-veteraaneilta. Teidän ministeri Sarkkinen leikkasi 70 prosenttia [Puhemies koputtaa] näiden vertaistuen rahoituksesta. Ja kysyisin: ettehän te tee samaa enää ensi vuonna?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja aika täynnä. — Edustaja Saramo.

16.15 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä alkaa saada vähän koomisia piirteitä. Kun kokoomukselta pyydetään sitä leikkauslistaa, jota on kysytty jo kuukausikaupalla, niin täällä vain kerrotaan, miten menoja lisätään. Samaan aikaan pitäisi tehdä miljardien veronalennukset, niin te olette luvanneet. Täällähän lueteltiin vanhuspalvelut, poliisi — urheilu oli erittäin hyvä syy. Te olette koko ajan vastustaneet kehysten ylittämistä. Miksi kehykset ylitettiin? Koska Veikkauksen tuotot romahtivat ja urheilulle haluttiin kuitenkin osa tästä kompensoida takaisin, kuten myös kulttuurille, tieteelle ja monelle muulle.

Teidän taikatemppupolitiikassanne rahaa riittää kaikkialle, niin veronalennuksiin kuin palveluihin. Mahtaa olla raskasta olla oikeisto-oppositiossa: Ei ole tulossa pakolaisvyöryjä, perussuomalaiset eivät tiedä, mistä puhuisivat. Talouspolitiikka vasemmistolla toimii paljon paremmin kuin se oikeistolla toimi. Teiltä on viety kaikki eväät pois. Mutta koettakaa löytää logiikka ja johdonmukaisuus. [Timo Heinonen: Urheilutermein menitte riman alta!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tynkkynen.

16.16 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ravintola- ja tapahtuma-alan yrittäjät ovat kriisissä. Moni miettii, laittaako sen lapun luukulle, ja moni on alkanut antamaan jopa teille, pääministeri Marin ja ministeri Kiuru, porttikieltoja omiin yrityksiinsä.

Te olette ottamassa ensi vuodelle 7 miljardia euroa velkaa, ja te puhutte siitä, että koronan vuoksi näin on pakko toimia. Mutta on myöskin se mahdollisuus, että nyt kun tiedämme tarpeeksi koronasta, voisimme alkaa elämään uutta normaalia. Esimerkiksi Ruotsi avautuu tällä viikolla, Norja avautui viime lauantaina ja Tanska on avautunut jo pari viikkoa sitten. Pyydän teiltä, että te lähtisitte avaamaan Suomea ja estäisitte sen, että yrittäjät isona aaltona kaatuvat tämän ajan keskellä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

16.17 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kristillisdemokraatit ovat tyytyväisiä, jos tuo poliisin 30 miljoonan kaivattu määräraha ollaan löytämässä. Sehän olisi hyvä uutinen tästä budjettikeskustelusta, ja siinä huomaa, että oppositiostakin voi vaikuttaa.

Mutta tähän talouden kokonaiskuvaan: Kun täällä kuuntelee keskustelua, tuntuu kummalliselta, että täällä yritetään nyt näitä leikkauslistoja työntää milloin hallitukselle, milloin oppositiolle. Eikö meidän kannattaisi yhdessä myöntää se tosiasia, että jotta me päästään tämä velkaantumiskehitys taittamaan, me tarvitsemme kestävää kasvua? Me tarvitsemme sellaisia elementtejä, joilla Suomen talous saadaan oikeasti kasvuun, ja silloin tarvitaan työllisyystoimenpiteitä ja silloin tarvitaan myöskin tuottavuuden kasvua. Nämä ovat nyt niitä elementtejä, joita tällä hetkellä kaipaisin tänne budjettikirjaan, erityisesti esimerkiksi sitä, millä saadaan tuottavuuden kasvua parannettua esimerkiksi näillä tki-investointivarauksilla ja vastaavilla, joista kovasti toivoimme, että hallitus olisi tuonut ne jo tässä budjettiriihessä ja samoin myöskin sen, millä tavalla me saamme nopeasti työvoimapulaan vastauksia. [Puhemies koputtaa] Muuten me emme pysty saamaan tätä talouden kestävää kasvua aikaiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Och ledamot Adlercreutz.

16.19 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Hyvä puheenvuoro tässä kuultiin äsken. — Kun puhutaan työllisyystoimista, niin minä nyt olen sikäli toivoni jo jättänyt, että en ajattelekaan, että perussuomalaisilta tulisi tähän mitään ratkaisuja. He eivät ole ehdottaneet mitään konkreettisia toimia kahteen vuoteen ja tuskinpa tulevat sellaisia esittämäänkään. Sinänsä hallituksen suunnasta esityksiä on tullut ja lisää tulee, ja ollaan sikäli hyvällä polulla.

Sanotaan, että 7 miljardin alijäämä on tässä tilanteessa liian iso. No, se on iso, mutta sitä voi hyvin perustella, kun lähtee katsomaan detaljeja. Kun äsken kuulin edustajakollega Heinosen puhetta, niin siinä tuli hyvinkin paljon listauksia siitä, mistä ei ainakaan saa leikata, ja siihen nähden tietenkin kokoomuksen vaatimukset tasapainosta kuulostavat hieman ontoilta.

Edustaja Heinonen totesi, että ”nöyryytetään” poliiseja, kun määrärahoja itse asiassa vähän nostetaan. Ongelmia vielä on, ja hyvä, että hallitus tarttuu tähän, [Puhemies koputtaa] mutta jos tämä on nöyryytystä, kannattaisi keskustella edustaja Orpon ja edustaja Risikon kanssa, [Puhemies: Nyt aika on täynnä!] jotka kuitenkin merkittävästi leikkasivat resursseja, kun itse olivat ministereinä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Annetaan edustaja Eestilälle puheenvuoro.

16.20 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasia tämän kirjan mukaan taitaa olla se, kun verrataan todella Sipilän hallituksen viimeiseen vuoteen, että kulurakenne nousee 9,2 miljardia eli lähes 20 prosenttia, niin että ainakaan minä en henkilökohtaisesti jaksa uskoa, että tämä kulurakenteen massiivinen nousu kokonaan johtuu koronasta. Kyllä siellä täytyy nyt olla kaikennäköistä muuta mieleistä kulua, jota sinne on pantu.

Mutta, arvoisa pääministeri, jos maltatte kuunnella aika tärkeää asiaa, niin kysymys kuuluu: Kun jostakinhan tämä velka ja alijäämä täytyy maksaa, ja Euroopan unionilla on kunnianhimoinen ilmastopolitiikka, johon teillä koko hallituksella on hyvin myönteinen suhtautuminen näköjään, niin mitenkä on, onko hallitus nyt yhtenäinen siinä, että kun on kestävä rahoituksen luokittelu eli taksonomia — ja sehän meinaa luokitella suomalaisen metsätalouden ei-kestäväksi, ydinvoiman ei-kestäväksi — niin onko hallituksella nyt varmasti yhtenäinen kanta, että te vastustatte tätä taksonomiaa EU:ssa, koska sehän on aivan oleellisen tärkeää Suomen viennin kannalta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Harkimo, ja sen jälkeen ministereiltä vastaukset.

16.21 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Näistä poliiseista kysyisin seuraavaa asiaa: Viime joulukuussa poliisit saivat 42 miljoonan lisäbudjetin, jonka he käyttivät tänä vuonna. Siksi he eivät joutuneet irtisanomaan. Nyt sanotte, että olette antanut 10 miljoonaa lisää, mutta kun te ette tee sitä 42 miljoonan lisäbudjettia, niin te itse asiassa annatte 30 miljoonaa vähemmän. Johtuuko se tästä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja pääministeri Marin.

16.22 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan tästä edustaja Essayahin erinomaisesta puheenvuorosta. Olen aivan samaa mieltä. Kyllä, kestävän kasvun hakeminen — sen pitää olla Suomen tie, ja sitä politiikkaa hallitus tekee. Ja mainitsitte tässä omassa puheenvuorossanne kaksi oleellista asiaa, ja näistäkin olen aivan samaa mieltä: jotta me voimme varmistaa tämän hyvän talouskasvun tulevaisuudessakin, me tulemme tarvitsemaan parempaa tuottavuutta ja me tulemme tarvitsemaan osaavaa työvoimaa. Hallitus on tunnistanut tämän kokonaisuuden, ja tässäkin budjettiriihessä olemme tehneet ratkaisuja tämän osalta.

Pistän myös paljon toivoa siihen parlamentaariseen työhön, mitä teemme tki-panostusten nostamiseksi 4 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Haluan nähdä, että tämä on aidosti sellainen kokonaisuus, joka varmasti jaetaan kaikissa puolueissa, eikä tässä ole hallitus—oppositio-rajoilla ikään kuin kahnausta tässä suhteessa. Eli haluan nähdä, että me kaikki jaamme sen huolen, mikä meillä on tki-panostusten riittävästä osuudesta, bruttokansantuotteesta, ja tätä työtä tehdään. Tämä on avainasemassa, puhumme me sitten tuottavuudesta tai osaavasta työvoimasta, millä tavalla me voimme vahvistaa suomalaista koulutusta, suomalaista osaamista, tki-toimintaa, miten me luomme pitkäjänteisen näkymän tulevaisuuteen, niin että myös yritykset, yksityinen sektori investoivat vahvasti, koska me emme yksin julkisin panostuksin tätä tule ikinä saavuttamaan. Me tarvitsemme vahvasti elinkeinoelämän ja yritykset tähän mukaan, ja tämä työ on nyt käynnistetty, ja pistän toivoa siihen, että tässä löytäisimme yhteisymmärrystä puolueiden välillä.

Sitten täällä kysyttiin poliisien määrärahoista. Kyllä, aivan kuten aikaisemmin ministeri Saarikko kuvasi, pyrimme löytämään ratkaisuja siihen, millä tavalla voimme turvata poliisien määrärahat niin, ettei henkilömäärä vähene. Ensi vuonna budjetissa on enemmän rahaa osoitettu poliisille kuin tämän vuoden talousarviossa, mutta tunnistamme kyllä nämä haasteet, mitä siellä on esimerkiksi kiinteistöjen ja it-järjestelmien osalta, ja tähän pyritään löytämään ratkaisuja tulevissa budjettiprosesseissa lisätalousarviomenettelyn kautta tai sit-

ten täydentävän talousarviomenettelyn kautta. Toivon mukaan tässäkään ei ole hallituksen ja opposition näkemyksissä eroa, vaan pyrkisimme tätä työtä yhdessä hyvin tekemään myös eduskunnan ja sen valiokuntien kanssa.

Sitten täällä on jälleen tullut hyvin ristiriitaista viestiä suhteessa tähän velkaantumiseen. Toisaalta kokoomus on täällä peräänkuuluttanut monta kertaa sitä, kuinka menoja pitää supistaa ja velkaantumista pitää saada hillittyä ja menokehys on miljardin liian suuri, mutta kun kokoomukselta on kysytty, että no, mistä te tuon miljardin ottaisitte, niin päinvastoin te pystytte luettelemaan vain kohteita, mihin tarvitaan lisää rahaa. [Ben Zyskowicz: No niin tekin!] Olisi hyvä kuulla, me olemme keväästä asti odottaneet teiltä sitä rehellistä leikkauslistaa. Kun te haluatte miljardin pienemmän menokehyksen — miljardin pienemmän menokehyksen, niin kyllä teidän pitäisi pystyä myös osoittamaan se, mistä te tuon miljardin leikkaatte.

Me olemme ajatelleet näin, että kun me olemme olleet historiallisen kriisin keskellä, jolla on myös jälkiseuraamuksia — siis ei tämä kriisi ole ohi, vaikka akuutti kriisi onkin — meillä on hoiva- ja palveluvelkaa olemassa, meillä on ihmisiä, jotka ovat kärsineet tästä kriisistä — [Puhemies koputtaa] niin me haluamme hoitaa myös tämän kriisin jälkihoidon hyvin, ja sekin vaatii rahoitusta. Näitä arvovalintoja hallitus on tehnyt esimerkiksi osoittamalla 400 miljoonaa euroa hoiva- ja palveluvelan purkamiseen, ja sen lisäksi [Puhemies koputtaa] toteutamme seitsemän päivän hoitotakuun, jotta ihmiset pääsevät niin fyysisten kuin mielenterveyden ongelmien kanssa ajoissa hoitoon. [Ben Zyskowicz: Mihin mennessä toteutatte?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Saarikko, myös 3 minuuttia.

16.25 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz jatkaa pääministerin puheenvuoroa kysymyksellä, mihin mennessä hoitotakuu. Sen on tarkoitus astua voimaan vuonna 23, ja siihen on määrärahoja sidottu, ja onneksemme erittäin monissa paikoin Suomea tuo on jo totta. Ja nyt näillä kehittämishankkeilla, ikään kuin parantamalla terveyskeskusten arkea näillä erilaisilla satsauksilla jo tässä muutosvaiheessa, pyritään sitä kohti, että mahdollisimman moni jo ennen tuota pääsisi siihen seitsemän päivän hoitotakuuseen. Se on vastaus myös siihen, mitä kokoomus on kutsunut terapiatakuuksi. Hallitus haluaa vain suhtautua kaikkiin terveydenhuollon ongelmiin tavalla, joka tuo ihmiset nopeammin hoidon piiriin, ei yksin mielenterveysongelmiin, jotka ovat tietenkin yksi merkittävä ryhmä.

Mainitsin tuossa aiemmin puheenvuorossani, että sellaisten puhujien kainaloon kannattaa kurkistaa, jotka ovat kovin huolissaan Suomesta ja sanovat, että kaikkien pitää pysyä mukana, mutta jotka samanaikaisesti vaativat nopeita sopeutustoimia ja merkittävästi pienempiä alijäämiä, mutteivät kuitenkaan kerro, miten aikoisivat sen toteuttaa. Samalla vielä tunnistetaan, että meillä on käsillämme tilanne, jossa suomalaiset ennätyksellisellä tavalla luottavat huomiseen, omaan talouteensa ja Suomen talouteen, ja tuo luottamus hyvin ahdistavan, epävarman ajanjakson jälkeen on sellainen, josta meidän kannattaa pitää kiinni, jotta kestävä kasvu on mahdollinen. Suhtaudun siksi epäilevästi ”pidetään kaikki mukana” -puheisiin, jos kuitenkin samanaikaisesti haluaa toteuttaa toimia, jotka aiheuttavat ihmisille epävarmuutta, josta me kriisin muodossa olemme juuri päässeet eroon. Se ei silti poista sitä tosiseikkaa, etteivätkö talouden tasapainotus ja kestävä kasvu ole meidän työlistallamme nyt ja huomenna, eikä se tehtävä Suomella ole helpottumaan päin.

Arvoisa puhemies! Tähän poliisiasiaan totean vielä. Pääministeri kuvaili ajattelumme pääkohdat. Ei hallituksen tarkoitus ole se, että poliisin tehtävistä väkeä irtisanotaan. Sen hallitus on osoittanut jo omassa ohjelmassaan, jossa sitouduimme poliisien määrään, sen nostamiseen ja myös määrärahojen nostamiseen. Näin on toimittu. Mutta täällä salissa ollaan siinä aivan oikeassa, että jo vuosien ajan poliisien rahoitus on ollut ikään kuin sirpaleista, lisätalousarvioista koostunut, ja itse asiassa se oli alimmalla tasolla kokoomuslaisen sisäministerin johdolla. Mutta ei syytellä menneistä vaan katsotaan, miten tätä voitaisiin tulevaisuudessa kestävämmin toteuttaa, koska poliisit ovat keskeinen osa kansalaisten arjen turvallisuutta. On hyvä avata keskustelua myös siitä, osoitammeko poliisille oikeanlaisia tehtäviä kohtuullisessa mittakaavassa siihen, mitä odotamme poliisien tekevän, emmekä keskustelisi vain poliisien lukumäärästä, vaan myös siitä, millaisen tehtävän yhteiskunnassa sisäisessä turvallisuudessa poliisille osoitamme tunnistaen, että koko oikeudenhoidon ketju ansaitsee tämän salin huomion, koska se on osa ihmisten kokemusta myöskin oikeudenmukaisesta yhteiskunnasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Ja jatketaan debattia. — Entinen sisäministeri, edustaja Orpo.

16.29 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt näitä ministerien vastauksia — pääministerin ja valtiovarainministerin — tulkitsemme niin, että te olette luvanneet hoitaa nämä poliisien määrärahat tavalla, joka johtaa siihen, että ketään ei irtisanota ja valmistuvat saavat töitä. Me tulemme seuraamaan tarkkaan, että tämä toteutuu, mutta tässä vaiheessa tulkintamme tästä asiasta on tämä, vaikka se vielä jääkin vähän epämääräiseen muotoon.

Mitä tulee poliisin määrärahoihin ja niiden kehitykseen, ministeri Saarikko, viime hallituksen neuvotteluissa sisäinen turvallisuus oli toinen niistä kohteista, joihin lisättiin pysyviä määrärahoja, eli kannattaa tarkastaa faktat, kun puhuu — tämä koski muutamia muitakin puhujia. Viime kaudella nostettiin koulutusmäärät maksimiin, mikä on mahdollistanut tällä kaudella poliisien koulutusmäärän kasvun.

Ja mitä tulee sitten tähän kokoomuksen vaihtoehtoon, niin, arvoisa pääministeri, te tiedätte varsin mainiosti, että parlamentarismiin kuuluu se, että oppositio tekee oman vaihtoehtobudjettinsa. Me olemme saaneet teidän esityksenne tällä viikolla — se jaettiin perjantaina, oli julkinen maanantaina. Me olemme alkaneet tutustua siihen. Me teemme oman vastuullisen vaihtoehtomme, jossa otetaan vähemmän velkaa, jossa ihmiset saavat enemmän töitä [Puhemies: Ja nyt on aika täyttynyt!] ja jolla oikeasti turvataan kestävästi hyvinvointi. [Jukka Gustafsson: Kai ne isot linjat voi sanoa, jos niitä on?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vanhanen.

16.30 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että tämä vaihtoehto tulee. Tiedämme sen, että se loppusyksystä tulee, mutta ymmärtäkää myös, että varsinkin kahden pääoppositiopuolueen osalta on kyllä vaikea saada juonta teidän sanomastanne. Perussuomalaisten puolelta sanotaan monessa puheenvuorossa, kuinka julkinen sektori on kasvanut liian suureksi, ja sen jälkeen käytetään puheenvuoro, jossa vanhustenhuoltoon vaaditaan lisää resursseja. Ja kokoomuksella on sama ristiriita sisäisesti.

Te annatte molemmat ymmärtää, että kun on nousukausi, niin miksi ihmeessä tehdään alijäämää. Minä palautan mieleen finanssikriisin. Silloin 2008—2009 talous romahti aivan samalla tavalla kuin nyt koronassa, silloin hieman enemmän vielä. 2010 tehtiin samanlainen kasvupyrähdys, ja hallitus ei silloinkaan — silloin oli keskusta—kokoomus-hallitus — lähtenyt sitä kasvupyrähdystä heti tasapainottamaan, vaan muistaakseni noin 10 miljardia otettiin velkaa. Suhteessa kansantalouden kokoon se oli paljon enemmän kuin tällä kertaa otettiin. No, sitten vuodesta 2011 eteenpäin ryhdyitte — se oli kokoomusjohtoinen hallitus — [Puhemies koputtaa] leikkaamaan ja veroja kiristämään, ja tuli neljä vuotta miinusta kansantuotteeseen. [Puhemies: Ja nyt on aika taas täynnä! — Vasemmalta: Oho!] Nyt pitää miettiä nämä kokemukset ja se, mitä vuodesta 23 eteenpäin tehdään, hyvin tarkkaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ranne.

16.32 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Olisi hyvä, jos hallituspuolueet ja myöskin kokoomus kuuntelisivat, mitä perussuomalaiset puhuvat. [Vasemmalta: Yritetään! — Matti Vanhanen: Ketä teistä?] Toistan tämän julkisen sektorin ison ongelman: eli sillä rakenteella, joka meillä tällä hetkellä siellä on, ei pystytä turvaamaan niitä elintärkeitä, niiden hoitajien, niiden poliisien, opettajien, resursseja. Eli meidän täytyisi muuttaa sitä asennetta ja koko katsantoa siihen, vähän niin kuin kristillisdemokraatitkin viittasivat, että katsotaan tarkkaan, mihin ne rahat käytetään parhaiten — ei yhtään mihinkään ylimääräiseen hallintoon. Hyvä esimerkki tänään on tämä kuuluisa Ura-ohjelma, jota TE-puolella käytetään. Se oli neljä tuntia jumissa tänään. Tällaista ei saa tulla. Tämä rahan lappaaminen koko ajan sellaisiin asioihin, jotka eivät tuota lisäarvoa suomalaisille: meillä on julkinen sektori, joka paisuu parin vuoden sisällä vielä 63 miljardista 75 miljardiin. Onko tämä nyt näin, että sieltä ei löydy yhtään, ei parin prosentin trimmausta? [Puhemies koputtaa] Ei poliiseille eikä kenellekään muulle?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Östman.

16.33 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Saarikko, te lupasitte, että hoitotakuu astuu voimaan vuonna 2023. Siihen on vielä pitkä aika ja pitkä matka. Mitä tapahtuu tällä välillä? Mistä me löydämme hoitajia? Miten me saamme nykyiset hoitajat, sekä lähihoitajat että erikoissairaanhoitajat, jaksamaan työssään, kun he ovat aivan uuvuksissa liian suuresta työtaakasta? Monet sairaanhoitajat vaihtavat toimialaa siitä syystä, että he kokevat, että se on alipalkattu toimiala suhteessa siihen työtaakkaan. Monet siirtyvät teollisuustuotantoyrityksiin, koska he saavat paremmat tienestit siinä. Jos me aiomme oikeasti hoitaa tämän asian niin, että hoitojonot lyhenevät ja että se hoitotakuu oikeasti astuu voimaan kaikkine ehtoineen silloin vuonna 2023, niin tarvitaan korjaavia liikkeitä, ja se maksaa rahaa. Miten se näkyy [Puhemies koputtaa] tässä ensi vuoden talousarviossa, vaikka siinä otetaan 7 miljardia velkaa? [Puhemies: Ja nyt on aika ylitetty!] Miten me katetaan tämä velkavaje?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Gustafsson.

16.34 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos nyt pelkistää hallituksen linjaa, niin se voidaan kiteyttää näin: sosiaalinen yhteiskuntavastuu. Ja kun

olen kuunnellut kokoomuksen ja opposition puheenvuoroja, niin oikeisto vaatii sosiaalisen elvytyksen äkkijarrutusta tilanteessa, jossa koronan jälkimainingit lyövät vielä isoilla aalloilla. Olen sivistysvaliokunnan jäsen ja tulen nyt hyvin tarkasti kuuntelemaan asiantuntijoita siitä, miten korona on vaikuttanut lapsiin ja nuoriin. Meillä on ollut tuhansia, kymmeniätuhansia, lapsia ja nuoria etäopetuksessa tavallaan erittäin vaikeassa sosiaalisessa tilanteessa, josta on vääjäämättä seurannut erilaisia perheongelmia, perhekriisejä, mielenterveysongelmia, lasten huostaanottoja ja niin edelleen, ja nämä tulevat vaatimaan nyt jatkossakin voimavaroja. [Puhemies koputtaa] Ja sen takia, niin kuin puheenjohtajamme Lindtman totesi puheenvuorossaan, [Puhemies koputtaa] OECD ei suosittele äkkijarrutusta nyt, vaan pitää sosiaalista elvytystä jatkaa. [Sebastian Tynkkynen: Veikkasitte väärin opposition linjan!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt äkkijarrutus puheeseen. — Edustaja Satonen.

16.36 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähän edelliseen puheenvuoroon liittyen ja ennen kaikkea valtiovarainministerin puheenvuoroon liittyen: te sanoitte, että suomalaiset luottavat nyt enemmän omaan talouteensa kuin aikaisemmin. Se on tietysti hieno asia, mutta kysyn, eikö teitä hirvitä, että tämä johtuu siitä, että kotitaloudet, yritykset ja valtio ovat ottaneet 40 000 miljardia lisää velkaa tämän prosessin aikana, missä me nyt ollaan. Eikö ole niin, että me nyt keinotekoisesti pidetään yllä tätä tilannetta, vai onko niin, että esimerkiksi korko on lopullisesti nolla tai negatiivinen? Vai onko meillä edessämme todella tiukat ajat? Niihin olisi nyt syytä varautua.

Mutta annan yhdestä asiasta kiitosta hallitukselle: se on se, että te olette tämän D-viisumin pistäneet nyt eteenpäin. Mutta vielä tarvittaisiin nopeutusta myös muille kuin näille erityisosaajille. Missä viipyy tämä hyvä työnantaja -sertifikaatti, jolla saataisiin nopeammin työvoimaa Suomeen täyttämään työvoimapulaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niemi.

16.37 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Olisin kysynyt arvoisalta pääministeriltä poliisiyhdistyksen puheenjohtajana hieman tarkennusta tähän asiaan. Täällä on nyt monta kertaa tullut esille tämä poliisin budjetin 30 miljoonan euron vaje, ja puhutaan, kuten arvoisa valtionvarainministeri sanoi, että pyritään välttämään irtisanomiset. Tässä olisi kyllä nyt paljon kiireempi toimenpide sen suhteen, että poliisissa on paljon määräaikaisia virkoja, jopa tämän kuun lopussa loppuvia virkoja. Niitä ei tulla jatkamaan, jos ollaan epävarmassa yt-menettelytilanteessa. Elikkä tähän haluaisin tarkennusta: onko nyt todellakin näin, että tämä 30 miljoonaa on niin tiukassa, että joudutaan aloittamaan yt-menettelyt, minkä seurauksena jo ennakkoon päätetään määräaikaisia virkoja poliisissa? Tämä ei koske pelkästään koulutuksessa olevia vaan myös työssä olevia poliiseja, joilla on perhe ja toimeentulosta edessä todella iso epävarmuus tällaisessa keskustelussa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

16.38 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomus on täällä ansiokkaasti kuvannut kohteita, joista se ei ole valmis leikkaamaan. [Ben Zysko-

wicz: Samoin hallitus!] Samoin oppositiojohtaja Orpo erittäin ansiokkaasti esitti Ykkösaamussa kohteita, joihin pitää panostaa lisää. Siellä taisi tulla juuri mielenterveyspalveluita, siellä tuli lisää työntekijöitä julkiselle sektorille, siellä tuli myöskin lisää panostuksia koulutukseen, tieteeseen ja tutkimukseen. [Ben Zyskowicz: Vastustatteko?] Te sanotte, että te ette ole tässä ajassa kyenneet vielä tekemään leikkauslistoja mutta tulette ne vaihtoehdossanne sitten antamaan, mutta te kykenette kyllä löytämään hyvin nopeasti lisää kohteita, joihin pitää panostaa. Kertokaa nyt, hyvä kokoomus, miten te yhteensovitatte tämän ajatuksen, nämä teidän lisätoiveenne, nämä teidän suuret listanne, joista ei ainakaan leikata, ja sen lisäksi vielä miljardien tasapainotustoiveen, jotka te tulette meille täällä esittämään. Miten tämä on mahdollista? Te kauniita laulunsanoja olette tänään päivällä täällä viljelleet, mutta mistä te olette löytäneet sen rahapuun? Sen minä haluan tietää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Orpo.

16.39 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ovaskalle kiitos erinomaisesta kysymyksestä. Me tulemme siis tekemään vaihtoehtobudjetin, ja siitä te saatte kyllä sitten vastauksia näihin, kun sen aika tulee.

Tässä tulee nyt koko ajan näissäkin puheenvuoroissa esille se vasemmiston ja oikeiston välinen ajatteluero, mutta kun mekin haluaisimme keskittyä siihen, että on vielä enemmän työpaikkoja, vielä enemmän talouskasvua ja talouskasvua vielä 23:kin. Siis siihen on yksi vuosi kolme kuukautta, kun me olemme siinä vuodessa, jolloin valtiovarainministeriön ja Suomen Pankin ennusteen mukaan talouskasvu hiipuu noin yhden prosentin tasolle, ja kun teidän ennusteenne mukaan nähdään, että valtiontalous on 3 miljardia silloinkin vielä alijäämäinen ja siitä eteenpäinkin vielä vuoden, kaksi, niin nyt pitäisi keskittyä siihen.

Eli meidän vastauksemme tulee lähtemään siitä, että tehdään työllisyystoimia, joilla saadaan useammille ihmisille töitä ja saadaan lisää tuloja. Sen lisäksi me tulemme tekemään listan, jossa julkisia menoja hillitään — ei 7:ää miljardia, vaan vähintään kehyksiin — [Puhemies koputtaa] ja lisäämme siis kestävää kasvua lisää tuovia toimia. [Jukka Gustafsson: Kovin yleisellä tasolla ollaan vielä!]

Olkaa huoleti, me teemme tämän vaihtoehdon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Olemme. — Seuraavaksi edustaja Lohikoski.

16.40 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio jatkaa yhä synkistelyä, vaikka onnistuneen koronakriisin hoidon vuoksi Suomi on velkaantunut verrokkimaita hitaammin ja hyvinvoinnin peruspilarit ovat pysyneet kunnossa. [Sebastian Tynkkynen: Eli oppositio hiljaa?] Hallitus on koronasta huolimatta tehnyt merkittäviä uudistuksia suomalaisten hyvinvoinnin, koulutuksen ja tasa-arvon vahvistamiseksi, ja hallituksen toimilla Suomen työllisyys on korkealla ja velkaantuminen taittuu ennakoitua nopeammin.

Tällä hetkellä työllisyys kasvaa ennätystahtia. Pellervon taloustutkimuksen ennusteen mukaan vuoden 2019 taso on ylitetty jo noin 40 000 työllisellä, vaikka työvoimavaltaisten palveluiden kulutus ei edes ole vielä palautunut. Kun koronarajoituksista päästään, tulee palveluiden ja kulttuurin kulutus nousemaan, ja tämän kulutuskysynnän kasvun myötä työllisyyden ennakoidaan kasvavan lisää.

Hallituksen ajama aktiivinen finanssipolitiikka siis toimii. Suomen sijoitus myös kansainvälisessä kilpailukykyvertailussa oli tänä vuonna 11., joka on paras kokonaissijoitus sitten vuoden 2009.

Mutta teitä vain harmittaa tämä, [Puhemies koputtaa] ja siksi synkistelette.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laakso.

16.42 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikoinaanhan Venäjällä maksettiin lossivahdille palkkaa, vaikka lossi oli varastettu aikapäiviä sitten. Samanlaista on tämän hallituksen toiminta: Rahaa on pumpattu pitkin maailmaa ja saatu vientiä vetämään, mikä on sinänsä ihan oikein, mutta samalla myös julkista sektoria on paisuteltu. Tästä on tullut sitten tämän hallituksen hienon hieno työllisyystoimi.

Kun nyt peräänkuulutetaan leikkauslistoja täällä, niin onko tosiaan niin, että hallitus ei aio missään vaiheessa yrittääkään tätä julkista taloutta korjata? Jos oppositiolta vaaditaan leikkauslistoja ja yritetään puuttua siihen, että näin ei saisi tehdä, niin sehän tarkoittaa automaattisesti sitä, että te ette aio missään vaiheessa tehdä minkäännäköisiä sopeutustoimia. Muutenhan tämä yhtälö ei toimi ollenkaan. [Puhemies koputtaa] Totuudessaan tämä leikkauslistojen vaatiminen on vain mautonta teatteria. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtman.

16.43 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa oppositio, kyse on vaihtoehdoista. Ei hallitus vaadi oppositiota tekemään leikkauslistoja, [Välihuutoja] mutta ensinnäkin jos oppositio ihmettelee, miksi vielä otetaan velkaa, niin silloin kai olisi reilua kertoa, mikä on se vaihtoehto, jolla se velkaantuminen saadaan loppumaan.

Ja mitä tulee, edustaja Orpo, tähän teidän vaihtoehtoonne, niin te olette nyt melkein puoli vuotta kritisoineet hallitusta [Petteri Orpo: Kaksi vuotta! — Naurua] tämän kehyksen ylittämisestä — kehyksen ylittämisestä — ja te lupasitte viime keväänä, että te tuotte sen leikkauslistan, jotta nähdään nämä vaihtoehdot. Te ette viime keväänä sitä tuoneet, ja nyt te sanotte, että te tuotte sen loppuvuodesta. Me emme ole kuulleet näitä esityksiä.

Olemme kuulleet kyllä lisämäärärahoja, joita te muuten esititte tällekin vuodelle satoja miljoonia, lisää koulutukseen, sosiaaliturvaan, hoivaan 100 miljoonaa. [Ben Zyskowicz: Vastustatteko?] Kertokaa: pidättekö te nämä panokset voimassa tässä teidän tulevassa vaihtoehdossanne, vai olivatko ne niitä ”määräaikaisia korotuksia”, [Puhemies koputtaa] joista te itse hallitusta kritisoitte?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt otetaan edustaja Kauma.

16.44 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me kokoomuksessa ymmärrämme sen, että koronapandemian aikana piti velkaantua, mutta jossain vaiheessa se pitää lopettaa. Ja mikä se kokoomuksen vastaus on? Se on se, että me haluamme, että mahdollisimman moni työkykyinen ja työikäinen saataisiin töihin.

Nyt, arvoisa puhemies, jos palaan tuohon pääministerin puheenvuoroon alussa, niin sain sen käsityksen, että pääministeri on varsin tyytyväinen työllisyystoimiin, työllisyystilanteeseen ja kasvuun, mutta arvatkaapa mitä? Tämä tilannehan on samanlainen kaikissa meidän verrokkimaissa: talous kasvaa, työllisyys kasvaa koronan jälkeisessä ajassa. [Vasem-

malta: Eikö se ole hyvä asia?] Mutta ekonomistien mukaan jo ensi vuonna ja sen jälkeen tilanne huononee oleellisesti. Meidän täytyy tehdä niitä rakenteellisia toimia.

Arvoisa puhemies! Kysyisin nyt ministeri Saarikolta: kun te olette puhunut esimerkiksi ansiotyön verotuksen alentamisesta, aiotteko tehdä toimia, että ansiotulon verotus alennetaan, jolloin työnteosta tulee houkuttelevampaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tynkkynen.

16.45 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Punavihreän hallituksen härski juoni alkaa paljastua. Te aiotte käyttää poliiseja vaalitemppuna ja roikutatte heitä nyt löysässä hirressä.

On aivan selvää, että poliisi on jo aikanaan kertonut, mikä hätä heillä on, kuinka paljon ihmisiä joudutaan irtisanomaan, [Jukka Gustafsson: Onko tämä asiallista?] ja myöskin eduskunnassa se valiokunta, joka vastaa poliisista, on nämä huomiot selkeästi teille tuonut esiin. Se, mitä te olette valmiita poliisille antamaan rahaa, lukee näissä keltaisissa kansissa, talousarvioesityksessä ensi vuodelle, ja sitä riittävää rahaa ei löydy.

Tänään on käynyt ilmi, että te meinaatte nyt ihan loppuvaiheessa ehkä sitten laittaa lisää rahaa sinne, ja mitkäs vaalit täällä on tulossa seuraavaksi? Ai jaa, vain muutaman kuukauden päästä aluevaalit, ja te tulette näyttäytymään sankareina ja pelastajina. Jatkossa varatkaa ne riittävät määrärahat poliisille ajoissa, koska tämä vaikuttaa poliisin toiminnan suunnitteluun. Heitä ei saa tällä tavalla käyttää hyväksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Saarikko.

16.47 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useita eri teemoja tässä hyvässä keskustelussa nousee esiin. Koetan mahdollisuuksien mukaan ehtiä niistä muutamia kommentoimaan.

Ensinnäkin, edustaja Laakso, ikään kuin toivoitte, että voi kun olisi nyt leikkauslistoja, joista voitaisiin puhua. Tuon puheenvuoron aion muistaa, koska ensi vuoden budjetissa niitä on, ja sitten toivon, että vastaavalla tavalla kiitätte näistä kaikista leikkauksista eri määrärahoihin, joita ne vajaan 400 miljoonan leikkaukset tulevat pitämään sisällään. [Sebastian Tynkkynen: Jos kehitysapuun kohdistuu!] Sellaisia on luvassa, ei tarvitse niitä sen enempää perään huudella. Sitä se tarkoittaa, se kohti julkisen talouden tasapainoa kulkeminen, ja siitä on sitoumukset annettu keväällä, kun puoliväliriihessä loppuvaalikautta käytiin läpi.

Mutta ehkä yritän nyt ylipäätään kuvata hiukan sitä — koska edustaja Kauma tiedusteli puolestaan veronalennuksia — että tämä talouden tilanne on nyt poikkeuksellisen nopeasti muutoksessa elävä, ja se on myös poikkeuksellisen herkkä. Me olemme juuri toipumassa koronakriisistä, me edelleen istumme täällä maskit päässä turvavälein. Jotakin kriisin ajasta on yhä jäljellä myös ihmisten mielissä. On toimialoja, jotka palautuvat hitaasti, ja samalla talouskasvu kaikkineen on ollut ennätyksellisen nopeaa. Mutta samalla myös on riski, että se jää pyrähdykseksi, ja siksi vuodelle 23 ja 22 on järkevää kohdistaa hiukan erityyppisiä toimia. Siksi tuon edustaja Marttisenkaan aiemmin tiedusteleman ansiotulojen veronkevennyksen aika ei ole nyt, koska kulutuskysyntä on muutoinkin huipussaan. Kotitalouksille on jäänyt säästöön rahaa. 23 on oikea aika tarkastella, ja kyllä, minun työkalupakistani se löytyy, ja pidän sitä perusteltuna. Suurena avaimena, ikään kuin työllisyystoimena,

sitä ei kannata pitää, niin kuin kokoomus esittelee, vaan ikään kuin yhtenä kasvun vahvistajana, jotta se kestävä kasvu, josta täällä viisaasti moni on puhunut, voisi toteutua ja olla totta pidempään osana suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan säilyttämistä.

Mutta sitten toivon, että kuuntelimme täällä kaikki tarkkaan pitkän kokemuksen omaavan Matti Vanhasen puheenvuoron tästä, mitä pitäisi oppia aiemmista kriiseistä. Vaikka niiden luonteet ovat erilaisia, niin on hyvä huomata, mikä on toiminut ja mikä ei. Ja sen takia olemme niin voimakkaasti hallituksessa painottamassa kasvua: jotta Suomi oppisi — kaikenväristen — erilaisten hallitusten virheistä, mitä matkan varrelle on sattunut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Väätäinen.

16.49 **Tuula Väätäinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on onnistunut koronan hoidossa hyvin. Hoitokapasiteetti on riittänyt. Potilaita on kuollut koronaan mutta ei hoidon puutteeseen. Hoitohenkilökunnan saatavuus ja määrä ovat haaste tänä päivänä ja myös tulevaisuudessa. On tavattoman tärkeää, että hallitus tekee työtä löytääkseen keinoja, millä päästäisiin paremmalle tasolle hoitohenkilökunnan määrässä ihan lähitulevaisuudessa ja varsinkin pitkällä aikavälillä.

Kun oppositio moittii velan ottamista, olisi reilua, että kertoisitte, mitä kaikkea jätetään hallituksen esityksestä hoitamatta. [Sebastian Tynkkynen: Kehitysapu!] Sanotte, että rahaa ei löydy sinne, minne pitäisi. Mistä ehdottaisitte sitä otettavaksi ja siirrettäväksi? On helppo arvostella, mutta arvosteleminen on tehotonta, kun ei olla valmiita esittelemään todellisia vaihtoehtoja, joten arvoisa oppositio, koettakaa parantaa tahtia, [Sebastian Tynkkynen: Korvat auki!] jotta ymmärtäisimme, [Puhemies koputtaa] mitä te tarkoitatte, jotta suomalaiset ymmärtäisivät, mitä tarkoitatte.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Sitten opposition edustaja Juvonen.

16.51 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvinvointialueiden tulisi aloittaa 1.1.2023. Siellä on kuitenkin paljon asioita, jotka ovat vielä laittamatta kuntoon, muun muassa tietojärjestelmämuutokset, ja näiden hintalappu on täysin auki. Kysyisin teiltä, arvon ministerit: Onko teillä jonkunlainen suunnitelma sille, että tuo hintalappu uhkaa nousta korkeammaksi kuin on arvioitu? Millä tavalla saadaan sote-uudistuksessa muun muassa tietojärjestelmät kuntoon?

Sitten kysyisin soten rahoituksesta, mikä on riittämätön, ja sen oppositio on hyvin monta kertaa täällä jo esille tuonut. Kysyisin teiltä: Mitä suunnittelette maakuntaveron taustalle tai taustaksi? Onko maakuntavero tulossa vielä tällä hallituskaudella?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sankelo.

16.51 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspuheet ovat välillä kauniita ja tavoitteet hienoja, mutta konkretia kuitenkin jotenkin loistaa poissaolollaan. Missä on hallituksen rehellinen työllisyystoimilista? Niissähän nyt pitäisi edetä nopeammin, korkeammalle ja voimakkaammin — missä ne ovat?

Vuosi 2023 näyttää talouskasvun osalta haastavalta, sen myös ministerit täällä totesivat. Siihen on reilu vuosi. Avainasemassa on vientiteollisuutemme, ja EU:sta kuuluu huolestuttavia uutisia esimerkiksi metsien käytöstä. Tähän viittasi esimerkiksi edustaja Eestilä äs-

ken. Emme saaneet vastausta. Kestävyyskriteerit uhkaavat tällä hetkellä suomalaisia metsänomistajia ja metsäyhtiöitä. Jos mietitään niitä konkreettisia asioita, millä taloutta saadaan kasvamaan, niin kyllä meidän täytyy turvautua näihin perinteisiin teollisuuden aloihin edelleen. Ja tämä siis siitä huolimatta, että hoidamme metsiämme vastuullisesti ja meillä on hyvä kansallinen lainsäädäntö, metsälait ja niin edelleen. Arvoisa pääministeri, [Puhemies koputtaa] onko Suomi tilanteen tasalla? Mitenkä tämä valuvikainen esitys voidaan kaataa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Huttunen.

16.53 **Hanna Huttunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin yrittäjätaustaisena kansanedustajana voin todeta sen, että ei varmaan voida liikaa korostaa sitä, että yritykset ovat ne, jotka luovat työpaikat. Ei hallitus luo työpaikkoja, vaan yritykset luovat niitä työpaikkoja, [Juha Mäenpään välihuuto] ja paras työllisyystoimikin on juuri yritysten toimintaympäristöstä huolehtiminen.

Kyllä täytyy sanoa, että kun näitä uusimpia yrittäjäbarometrejä on lukenut, niin varmasti hallituskin on tehnyt oikein asioita, vaikka totta kai myös talous on mennyt koko maailmassa eteenpäin. On ollut sähköveron alentamista, on tullut tuplapoistoja. Ja kyllä yritysten tukeminen koronakriisin ylikin onnistui. Minä olen kuullut lukuisia hyviä tarinoita siitä, miten näillä kehittämistuilla on saatu aidosti aikaan semmoisia uusia asioita, mitä varmaan ei olisi lähdetty kehittämään ilman näitä tukia, niin että korona-aikana saatiin tehtyä sellaista, mitä ilman koronaa ei välttämättä olisi tehty.

Myös investointiympäristöstä on huolehdittu. Ja sen lisäksi on tämä, minkä kaikki yrittäjät tietävät, että pitää olla pitkäjänteinen toimintaympäristö, pitkäaikainen näkymä siitä, mitä tuleman pitää, niin että myös luvitusta on helpotettu, ja ymmärtääkseni hallituksen puolesta on myös useita uusia toimintamalleja, kuinka aiotaan helpottaa yritysten toimintaympäristöä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Piirainen.

16.54 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on jossakin yhteydessä mainittu sote-uudistus, ja tietenkin tämäkin kaihertaa opposition puolella, kun he eivät sitä ole aikanaan saaneet aikaiseksi ja nyt se on tehty. Se on aivan ymmärrettävää, että se tuntuu. Oletan, että tällä saadaan ihan merkittävät taloudellisetkin vaikutukset, mutta ennen kaikkea tällä pyritään siihen... [Välihuutoja oikealta — Puhemies koputtaa] — Saanko minä puhua?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kyllä saatte.

...ennen kaikkea pyritään siihen, että saadaan palvelut toimiviksi, ja tällä tavalla erikoissairaanhoidon kustannuksia pystytään alentamaan. Tämä on varmasti tärkeä asia nyt sitten, kun tätä lähdetään eteenpäin viemään. Meillä Kainuussa on kokemuksia tästä asiasta, ja oletan, että me pystymme tekemään sen, mitä meiltä odotetaan. Elikkä palvelujen laatu, saatavuus paranee — ja kustannukset alenevat, koska erikoissairaanhoito maksaa.

Tässä olisin kysynyt, miten elpymisvälineen avustukset hoitoonpääsyn ja hoitovelan pienentämiseen on ajateltu suunnata täältä. [Puhemies koputtaa] Täällä ei varmaankaan nyt asianosaista ministeriä ole, mutta jos on tietoa, niin mielelläni kuulen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ranne.

16.55 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvon puhemies! Minusta täällä haisee vähän tämmöinen niin kuin omakehu, ja sitten huudellaan leikkauslistojen perään. Iso kuva on kuitenkin se, että meidän on välttämätöntä saada se julkinen talous kuntoon, ja silloin tarvitaan sitä asennemuutosta. Eli meidän on pakko — tämä on siis perussuomalaisten ehdotus — meidän on pakko laittaa ne asiat tärkeysjärjestykseen. Me tiedetään, että Suomen julkisessa taloudessa on paljon sitä tyhjäkäyntiä, sellaisia asioita, jotka eivät palvele suomalaisten hyvää eivätkä meidän turvallisuutta.

Asioiden tärkeysjärjestykseen laittaminen ei sovi hallitukselle — eikä se sovi itse asiassa kokoomuksellekaan kaikilta osin. Te haluatte pitää kiinni siitä ylikireästä ja kalliista ilmastopolitiikasta. Te haluatte olla EU:n kiltti tyttö. Te haluatte jatkaa haittamaahanmuuttoa. Näistä luopuminen ei ole leikkaamista, mutta se on meidän ratkaisumme. Julkista taloutta ei saada naps noin vain kuntoon, siinä tarvitaan se asennemuutos: Suomen etu ensin, Suomen hyvinvointi ensin, Suomen turvallisuus ensin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vestman. Edustaja Vestman on poissa. — Edustaja Marttinen.

16.57 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Lindtman täällä viittasi aikaisemmin siihen, miten kokoomus on jo viime keväänä kritisoinut hallitusta tästä vastuuttomasta velanotosta. Jos muistelemme sitä aikaa, mitä keskustelua käytiin silloin, kun hallitus valmistautui kehysriiheen, niin sekä pääministeri että valtiovarainministeri vakuuttivat, että nyt kun kriisistä mennään eteenpäin, hallitus tulee palaamaan kehysmenettelyyn. Kehys on ollut 2000-luvulla se erinomainen päätös, joka on suojannut tavallista suomalaista veronmaksajaa tuhlailevilta poliitikoilta. Te kuitenkin ensimmäisenä hallituksena 2000-luvulla laitoitte kehysjärjestelmän roskiin. Tällä hetkellä ensi vuoden budjetti on yli 9 miljardia korkeampi menoiltaan kuin oli 2019 Juha Sipilän hallituksen viimeinen budjetti. Näin ollen, arvoisa herra puhemies, kysyn nyt pääministeriltä: [Puhemies koputtaa] millä toimilla te aiotte palauttaa [Puhemies: Aika!] luotettavuuden siihen, että Suomen julkista taloutta hoidetaan vastuullisella tavalla, kun tästä kehysmenettelystä [Puhemies: Aika!] on luovuttu?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.58 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä minusta hyviä puheenvuoroja, semmoisia pohtivia, kriittisiä, ovat pitäneet oppositiosta esimerkiksi edustaja Zyskowicz ja edustaja Satonen, juuri sellaisia, missä pohditaan myös niitä hyviä puolia. Muuten on mennyt vähän populismin puolelle.

Tämä talousarvio satsaa ilmastoon, hyvinvointiin ja tieteeseen, ja olen erittäin iloinen siitä, että varsinkin nämä tieteen leikkaukset peruttiin.

Haluaisin nyt kiinnittää huomion yhteen todella isoon huolenaiheeseen, josta ei ole tässä salissa puhuttu ja joka on tosi sääli. Eli kyse on siitä, että Veikkauksen rahapelitoiminnan tuottojen vähentymisen vuoksi kulttuuria uhkaavat ensi vuonna 18 miljoonan leikkaukset. Toivon, että me kaikki yhdessä myös yritämme etsiä keinot, miten näiden leikkausten dramaattisuutta voitaisiin vähentää. Kulttuurin leikkaukset ovat valtava kokonaisuus, kun se suhteutetaan koko kulttuurin toimialaan. Arvoisa pääministeri Marin, miten kulttuuritoimiala voi selvitä näin mittavista leikkauksista juuri sen jälkeen, kun se on kärsinyt [Puhemies koputtaa] koronakriisistä? Toivoisin todella, [Puhemies: Aika!] että me yritettäisiin myös niitä ratkaisuja etsiä vielä yhdessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministerit. — Pääministeri Marin, 3 minuuttia.

16.59 **Pääministeri Sanna Marin:** Arvoisa puhemies! Aloitan tästä edellisestä. Itsekin tietenkin kannan huolta siitä, mitä tämä Veikkauksen tuottojen aleneminen tarkoittaa meidän järjestökentälle niin kulttuuriin, taiteisiin, liikuntaan, sosiaalipuolelle — tämä on erittäin hankala kokonaisuus, ja hallitus on omalta osaltansa tämän vuoden budjettiin kompensoinut täysimääräisesti nämä Veikkauksen tuottojen alenemiset, ja ensi vuonnakin kompensoimme mutta emme täysimääräisesti, mistä johtuvat myös nämä määrärahan alenemiset. Muistutan tietenkin siitä, että eduskunnalla on omalta osaltaan mahdollisuus tehdä kohdennuksia. Eduskunnalle on varattu määrärahoja, eduskunta voi tehdä kohdennuksia, ja uskon, että valiokunnat pystyvät hyvässä yhteistyössä katsomaan myös niitä tarpeita, mitä mahdollisesti meillä on.

Sitten täällä kysyttiin erityisesti näistä työllisyystoimista. Tämän osalta vastaan, kuten olen monta kertaa aikaisemminkin vastannut ja kuvannut hallituksen työllisyystoimia. Mehän sovimme hallitusohjelmassa työllisyystoimista, joilla vahvistamme työllisten määrää 60 000:lla. No, tämän me olemme jo saavuttaneet, nämä toimet on tehty, muun muassa osana tätä kokonaisuutta tämä yli 55-vuotiaiden työntekijöiden työllisyysasteen paranemisen eli lisäpäivät. Tämä oli päätös, jota edellinen hallitus ei kyennyt tekemään, tämä hallitus teki, eli tämä 60 000-kokonaisuus on saavutettu. Nostimme tavoitettamme 80 000:een, ja tämänkin saavutimme niillä päätöksillä, joita kehysriihessä viime keväänä teimme. Sen lisäksi asetimme vielä uuden tavoitteen 110 miljoonan euron julkista taloutta vahvistavista työllisyystoimista, ja nyt budjettiriihessä sovimme, että ajankohta tuolle koko paketille on ensi vuoden helmikuu. Ja miksi silloin? No, sen vuoksi, että kyllä tähänkin valmistelutyötä pitää tehdä, eli kyllä meidän pitää valmistella huolella ne päätökset, joita me tulemme tekemään, ja tämä työ on nyt käynnissä. Sen lisäksi on tämä tavoite 75 prosentin työllisyysasteesta, jonka niin moni hallitus on halunnut asettaa ja nähdä, että se on tavoite, jota kohti pitää kulkea — ja nyt näyttäisi uusimpien ennusteiden mukaan siltä, että tämä hallitus huolimatta historiallisen syvästä kriisistä mahdollisesti tuohon yltää. Eli en kyllä pitäisi hallituksen talous- tai työllisyyspolitiikkaa mitenkään epäonnistuneena, päinvastoin. Nämä tulokset osoittavat, että se on ollut onnistunutta ja järkevää erityisesti tämänkaltaisessa kriisitilanteessa. Finanssipolitiikkamme on ollut oikeanlaista tällaiseen kriisiin vastaamisessa.

Sitten vielä yksi asia, mihin haluan tarttua: Edustaja Marttila nosti esille tämän kehysmenettelyn. Mielestäni on tärkeä pohdinnan paikka, koska me näemme, että meillä on yhteiskunnassa ollut ja tulee olemaan isoja tarpeita, ja esimerkiksi yksi mielenkiintoinen kysymys on se, millä tavalla kehysmenettely rikottiin — tai ei rikottu vaan päätettiin esimer-

kiksi yhdessä parlamentaarisesti tästä mittavasta hävittäjähankinnasta, 10 miljardin isosta investoinnista. Tuolloin kehystä ei kasvatettu, mutta tämä potti siirrettiin kehyksen ulkopuolelle, ja nyt esimerkiksi ensi vuoden velkaantumisluvuissa tämä näkyy 1,5 miljardilla. Eli ei tämäkään ole mitään ikään kuin [Puhemies: Aika!] ylhäältä tullutta rahaa, vaan ihan yhtä lailla nämäkin panokset näkyvät siellä meidän alijäämässämme, ne päätökset, joita poliittisesti on tehty, ja mielestäni on aivan asiallista ja hyvä pohtia kehysmenettelyä, tarkoituksenmukaisuutta ja kehittämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, kolme minuuttia.

17.03 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Jatkan tästä pääministerin hyvästä pohdinnasta ylipäätään julkisen talouden ohjauksen suhteen. Valtiovarainministeriössä on, kiitos myös valtiovarainvaliokunnan asiaa kannustavan ja kirittävän mietinnön, lähdössä nyt liikkeelle työ nopealla aikataululla lähikuukausiksi koko julkisen talouden ohjauksen kehittämisestä. Tämä hallitus on sitoutunut kehysmenettelyyn, me emme heittäneet sitä roskiin. Hallitus säilyttää kehykset, meillä on olemassa raamit taloudelle. Kyllä, sellainen historiallinen teko tälle kaudelle mahtuu, että kehysmenettelystä luovuttiin kokonaan koronapandemian ajaksi, sitä en kiistä edustaja Marttisen arviosta, mutta hallitus pitää kiinni teknisistä raameistaan omalle tekemiselleen ja tekee pöydän puhtaaksi seuraavalle hallitukselle niin, että kertaluontoiset menot päättyvät siihen mennessä ja toimiin, jotka ovat pysyviä, on kohdistettu joko työllisyystoimia tai veronkorotuksia. Sellaisia ratkaisuja löytyy siis jo hallitusohjelmaan nojaten.

Mutta on aivan totta, että me olemme uuden edessä. Pääministeri kuvaili hävittäjähankintaa, eivätkä nämä suurprojektit tältä yhteiskunnalta siihen lopu. Meillä on iso huoli tutkimus- ja kehityspanostuksista, jotka tulevat olemaan mittavia, jotta yksityinen raha lähtisi liikkeelle. Veikkauksen tilanne on täällä tullut sivutuksi useammassa puheenvuorossa. Hallitus osoitti siihen nyt noin 90-prosenttisen kompensaation, ikään kuin tuli tueksi, kun Veikkauksen tulot pienenivät sadoilla miljoonilla euroilla. On yhdessä sovittava, jatkaako Suomi näin tästä eteenpäin vai löydämmekö jonkun muun tavan tämän koko merkittävän kansalaisyhteiskunnan rahoittamiseen, jossa toivon, että me emme asettaisi vastakkain kulttuuria ja liikuntaa, tiedettä ja sote-järjestöjä. Niillä on kaikilla oma tärkeä paikkansa tässä yhteiskunnassa. Voidaanko sielläkin tehdä asioita paremmin? Ilman muuta voidaan. Tietenkin nuo luvut, joihin verrataan, ovat aina niitä Veikkauksen parhaiden tuottovuosien lukuja, ja nyt tilanne on menossa heikompaan suuntaan, koska me yhdessä sovimme, että Suomessa halutaan torjua pelihaittoja ja vähentää peliriippuvaisten ongelmia. Sen kanssa me olemme nyt tekemisissä, ja se tulee vaikuttamaan isona panostuksena tulevina vuosina. Siksikin tällaisten asioiden pohdinta myös julkisen talouden ohjauksen näkökulmasta on erittäin välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Edustaja Sankelo ja edustaja Eestilä tiedustelivat Suomen kantaa ja toimintaa suhteessa metsiin... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni.

...niiden vahvaan rooliin osana suomalaista hyvinvointiyhteiskunnan kivijalkaa. Kyllä suomalaiset päättäjät pitävät suomalaisten metsien puolta. Se on hallituksen linja, ja näin

on toimittava. Me luotamme suomalaiseen metsänomistajaan ja pidämme suomalaista metsäteollisuutta jatkossakin tärkeänä osana suomalaisen yhteiskunnan kivijalkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

17.06 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä valtiovarainministeri Saarikko, lupasitte äsken leikkauslistoja, mutta se nyt oli vähän niin kuin taas sellaista teatteria, koska ihan niin kuin meille perussuomalaisille kelpaisi mikä tahansa leikkaus. Eihän se asia oikeasti näin mene. Totta kai me emme ole valmiita leikkaamaan niistä asioista, mitkä ovat tärkeitä — niin poliisi kuin pelastustoimi ja tuo hoitoala ynnä muuta — mutta jos te leikkaatte esimerkiksi hanhikoordinaattoreista ja haittamaahanmuutosta, niin kyllä se meille varmasti kelpaa ja tulen kiittämään siitä kyllä varmasti hallitusta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

17.07 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saan tällä hetkellä useita viestejä poliisiopiskelijoilta ja määräaikaisissa viroissa olevilta poliiseilta, ja he näkevät tulevaisuutensa tällä hetkellä hyvin epävarmana.

Arvoisat ministerit, ette vastanneet edustaja Niemen ansiokkaaseen kysymykseen, ja voin vahvistaa sen pohjautuvan kyllä totuuteen ja vielä enemmänkin. Näitä määräaikaisia virkoja ei jatketa tällä hetkellä. Poliiseja joutuu tämän kohtuuttoman vatkaamisen takia jo tälläkin hetkellä työttömiksi. Turvallisuus on selkeästi suurimmalle osalle suomalaisia tärkein ja arvokkain asia. Se on meidän kansanperintömme, jota ei saa tärvellä. Te olette nyt ottamassa sitä lisävelkaa niin paljon, että se ei oikein mahdu päähänkään — 7 000 miljoonaa — mutta raha turvallisuuteen tuntuu olevan kyllä kovasti kiven alla.

Arvoisat ministerit, lupasitte poliisille sen riittävän rahoituksen. Mitähän se ihan oikeasti tarkoittaa? Mitä te vastaatte näille nuorille poliisiopiskelijoille? Mitä vastaatte [Puhemies koputtaa] kansalaisille? Saavatko [Puhemies: Kiitoksia!] valmistuvat poliisiopiskelijat työpaikan? Entä ne määräaikaisissa viroissa olevat, jotka nyt joutuvat kilometritehtaalle, [Puhemies: Aika!] mitä te heille vastaatte?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

17.08 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikealla laidalla kovasti kyseenalaistettiin yritysten uskoa. Edustaja Ranne väitti, että Suomeen ei synny uusia yrityksiä. Vuonna 2020 oli 12 000 uutta yritystä, 10 prosenttia enemmän kuin vuonna 19, jolloin oli normaali tilanne Suomessa. Lukekaa Suomen yritysbarometri: Esimerkiksi Pohjois-Karjala, joka yllättää, on ykkönen — ja toisena tulee joku pienempi paikkakunta, Helsinki — ja siellä on 40 prosentilla yrityksistä halua investoida ja kasvaa ja joka neljäs yritys on valmis rekrytoimaan uutta väkeä. Itä-, Pohjois-Suomessa tämä kuva on aika lailla samanlainen pienemmillä prosenteilla. Yrityksillä on uskoa, ja siihen osasyynä on kyllä hallituksen hyvä kasvupolitiikka. Meillä on 155 000 avointa työpaikkaa, 60 000 enemmän kuin vuosi sitten. Ja tällä hetkellä esimerkiksi työvoimaperäistä... Palvelualat eivät ole edes avautuneet. Hallituksen pohjoismainen työvoimamalli [Puhemies koputtaa] ja kuntapilotit ovat lähdössä liikkeelle. 75 prosenttia on toteutumassa jo ennakoitua aikaisemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

17.09 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Saramo sanoi aikaisemmin jotenkin siihen suuntaan, että on vaikeata tehdä kokoomuslaista politiikkaa. Ja myönnän, että on paljon helpompaa tehdä vasemmistoliiton politiikkaa, jossa voidaan luvata kaikkea hyvää ja se kaikki hyvä voidaan rahoittaa ottamalla lisää velkaa — silloin kun menee hyvin, niin ehkä vähän vähemmän velkaa, ja sitten kun menee huonosti, niin vähän enemmän velkaa. Kokoomuslainen politiikka sen sijaan on vaikeata sen takia, että pitää tehdä vastuullista politiikkaa, pitää ajatella myös tulevaisuutta, ei voida kaikkea ottaa vain velaksi lastemme piikkiin.

Mutta, herra puhemies, annoin edellisessä puheenvuorossani hallitukselle tunnustusta, ja koska sain siitä myönteistä palautetta sekä edustajilta Lindtman, Heinonen että Honkasalo, niin jatkan samalla linjalla. Olen tulkinnut täällä ministerin käyttämät puheenvuorot siten, että hallitus on sitoutunut hoitamaan poliisille ne lisämäärärahat budjettiesitykseen verrattuna, jotka turvaavat poliisin [Puhemies koputtaa] nykytoiminnan tason jatkumisen. [Puhemies: Aika!] Ja on arvioitu, että se on noin 30 miljoonaa euroa. Tästä lupauksesta olen tyytyväinen. Harvoin oppositio näin muutamassa tunnissa saa asian järjestykseen. [Jukka Gustafsson: Katsokaa tännepäin vaan ja jakakaa kiitosta!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

17.11 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Osaavasta työvoimasta on pula ympäri maata. Kestävän kasvun ohjelmasta kohdennetaan 15 miljoonaa euroa uusiin korkeakoulujen aloituspaikkoihin, ja aloituspaikkoja on tulossa myös toiselle asteelle muun muassa lähihoitajakoulutukseen. Näitä aloituspaikkoja on hallituskaudella jo 10 000 saatu ympäri Suomen. Sain olla paikalla, kun ensimmäiset psykologian opiskelijat aloittivat tuolla Oulussa. Tekniikkaa on saatu Seinäjoelle, ja paljon muuta. Kysyisin ministereiltä: Kun näitä aloituspaikkoja katsotaan tästä eteenpäin, tulevatko nämä panostukset tasaisesti ympäri maata? Ja mitä kuuluu tälle jatkuvan oppimisen uudistukselle, joka on varmasti yksi tärkeä työllisyyden ratkaisija, kun haluamme saada valtiontalouden tasapainoon 78 prosentin työllisyydellä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

17.12 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio petaa täällä melkoista jännitysnäytelmää vaihtoehtobudjettien julkistamisen alle, sillä salissa on samaan aikaan luvattu menojen kasvattamista, verojen pienentämistä, velan vähentämistä ja alijäämän keventämistä. Kun tulee puhe siitä, miten tämä tehdään, niin viitataan vain epämääräisesti priorisointiin.

Sinällään perussuomalaiset ovat kuvanneet, mistä leikkaisivat, mutta kokoomuksen osalta tämä on jäänyt vielä auki. Aiemmissa esityksissä iso osa leikkauksista on kohdistunut nimenomaan sosiaaliturvaan, ja vieläpä kaikista köyhimpien suomalaisten sosiaaliturvaan. Nyt on syytä muistuttaa, että nämä ovat juuri niitä ihmisiä, jotka ovat olleet kaikista kovimmilla koronakriisin aikaan. Tiedetään vaikkapa, että 10 prosenttia suomalaisista lapsista kuuluu perheeseen, joka saa toimeentulotukea. Eli todella, jos lähdetään vaikkapa toi-

meentulotukea kiristämään ja leikkaamaan, se osuu silloin suoraan muun muassa näihin lapsiperheisiin, mutta myös lukuisiin muihin pienituloisiin suomalaisiin: nuoriin, vanhuksiin, ihmisiin, jotka ovat jo valmiiksi olleet ahtaalla, joiden palveluja on suljettu ja rajoitettu koronakriisin aikaan ja joihin tämä kaikki on osunut erityisen kovaa. [Puhemies koputtaa] Jos tästä todella aiotaan leikata, [Puhemies: Aika!] toivon, että se sanotaan reippaasti ääneen tässä salissa. Se ei mielestäni ole oikea arvovalinta, mutta toki politiikka on lopulta valinnoista kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.13 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt olen erittäin huolissani maatalouden tilanteesta Suomessa. Keskusta on vuosikymmeniä hoitanut heidän asioitaan, ja nyt heidät on sosialisoitu, tai he elävät sellaisessa ikään kuin sosialismissa, jossa palkka tulee Euroopan unionista ikään kuin kolhooseilla tai sovhooseilla. Teidän oikeasti pitäisi nähdä se asia, että jos maatalouden ahdinko jatkuu vielä, niin ei ole enää lihataloilla lihaa, mitä leikata, ei ole teollisuudessa enää työpaikkoja. Tämä on aivan käsittämätön homma, että täällä puhutaan kaikkia typeryyksiä, leikataan turvehommaa. Tämä turvekin vaikuttaa maanviljelijöiden tuloihin. Siellä on monia konehankintoja tehty sillä tavalla, että on luotettu siihen, että voidaan turpeen nostoa jatkaa. Tämä on ihan järkyttävä tilanne. Teidän pitää nyt avata silmänne. [Puhemies koputtaa] Muuten tämä maa on katastrofissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

17.14 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On eräs asia, jonka uskoakseni voimme ilolla kaikki jakaa. Se on vankistuvat ja vahvistuvat työllisyysluvut. Se ei tietenkään tarkoita sitä, että olemme maalissa tai tavoitteessa, mutta olemme oikeassa suunnassa. Yhä enemmän suomalaisia on työssä. Kasvavat työllisyysluvut kertovat jostain. Ne kertovat muun muassa siitä, että yritysten tukemisessa on onnistuttu. Eivät työpaikat pelkästään taivaasta tipu, eivätkä ne lopulta edes ole kasvotonta suhdannepolitiikkaa vaan tekojen seurausta. Ne ovat myöskin investointiympäristön vakautta, veropolitiikkaa, luottamusta ja tulevaisuudenuskoa. Yrittäjät tietenkin arvostavat vakaata ja ennustettavaa ympäristöä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.16 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tänään me puhumme, hallitus, tästä teidän keltaisesta kirjastanne ja siitä, että se on velkaa täynnä, sivukaupalla täynnä velkaa. Te otatte 6,9 miljardia velkaa lasten ja lastenlasten piikkiin. Se on lähes miljoona joka tunti.

Edustaja Gustafsson oli huolissaan nuorten rahoituksesta. Ministeri Kurvinen on yrittänyt leijonien ja huuhkajien lailla taistella liikunnan ja urheilun rahoituksen puolesta. Kysyisin, edustaja Gustafsson, teiltä: onko se nyt sosiaalidemokraateista kiinni, että liikunnasta ja urheilusta Suomessa leikataan 20 miljoonaa? Kun te äsken kerroitte, että tilanne on vaikea monille lapsille, lapsiperheille, harrastajille, niin teidän arvovalintanne on kuitenkin leikata 20 miljoonaa. Ruotsissa sosiaalidemokraatit lisäävät 400 miljoonaa kruunua lii-

kuntaan nimenomaan pandemiasta toipumiseksi. [Puhemies koputtaa] Miksi teidän valintanne on toisenlainen kuin veljespuolueellanne Ruotsissa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

17.17 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan ja lainaan ministeri Saarikon erinomaista vastausta. Osa teistä tuntee minut sen verran hyvin, että tiedätte, että olen viimeisen päälle urheilu-, liikunta-, kulttuuri-, tiedemies, nuoriso- ja niin edelleen. [Sebastian Tynkkynen: Veikkausmies!] Olen samaa mieltä, että me emme nyt tässä yhteydessä... Nyt valiokuntakäsittelyssä käydään tätä kokonaisuutta lävitse ja katsotaan, mitä muutoksia voidaan tehdä ja löytyykö sitten urheilulle, kulttuurille lisää euroja. Vaikea yhtälö, ei vähiten nyt sen takia, niin kuin kaikki täällä toteavat, että lisää velkaa ja lisää rahaa ei voida ottaa.

Tässä yhteydessä vielä viittaan nyt tähän arpajaislakikäsittelyyn, joka tänne taloon tulee. Sehän nyt mahdollistaa sen, että lähivuosina voimme aidosti nostaa myöskin Veikkauksen tuottoja. Minulla ei ole aikaa nyt käydä näitä kolmea pääkohtaa lävitse, mitä se laki pitää sisällään, kuitenkin samalla [Puhemies koputtaa] lähtien siitä, että tähän turvalliseen pelaamiseen kiinnitetään [Puhemies: Aika!] entistä enemmän huomiota. Siellä on tämä uusi liiketoiminta, blokkaaminen, kanavointi... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.18 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielelläni käytän puheenvuoron, kun edustaja Gustafssonilta vuoron saan. — Ensinnäkin koronan hoitaminen on tapahtunut tässä valtakunnassa hyvin. Joku sanoo, että se oli huonosti tehty, mutta näitä hommia ei kukaan ole aikaisemmin harjoitellut. Menimme aivan pimeään tilanteeseen, ja hoidettiin se tyylikkäästi. Kun katsoo, miten Suomi selvisi tilanteesta, niin ei liene moitteen sijaa.

Toinen asia tietenkin on sitten se, että kun valtion budjetti on alijäämäinen, tästä eteenpäin totta kai mennään oikeaan suuntaan. Alijäämää pienennetään, tähdätään parempaan aikaan, ja se 78 prosentin työllisyysaste on se, mihin pyritään. 72,8 on tällä hetkellä. Meillä oli eilen Ilomantsissa kunnanvaltuuston kokous, jossa Business Joensuun ihmiset olivat meille kertomassa — he tekevät meille elinkeinojen kehittämistä yhteistyössä kunnan kanssa — ja yllätys yllätys, siellä nousi esille näissä asiantuntijoiden puheenvuoroissa se, miten paljon pieneen Ilomantsin kuntaan tuli näitä koronatukia helpottamaan yritysten ja varsinkin yksinyrittävien ihmisten tilannetta. Minulle oli valtava hämmästys, miten paljon niitä käytettiin. Ne tulivat todella tarpeeseen, että älkää nyt, hyvät kokoomuslaiset, tästä ainakaan vetäkö hernettä nenään, [Puhemies koputtaa] koska tämä oli tärkeä asia ja se hoidettiin tyylikkäästi. [Puhemies: Kiitoksia!] Olisiko se voitu tehdä paremmin, en tiedä, mutta tuo hoidettiin hyvin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.20 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Politiikka on täynnä valintoja, joita teemme arvojemme pohjalta. Ministeri Saarikon perustelut

ensi vuoden lähes 7 miljardin lisävelalle kertovat aika paljon hallituksen arvoista. Velanottoa perusteltiin sillä, että muutoin olisi jouduttu leikkaamaan perusturvasta ja koulutuksesta.

Perussuomalaiset ovat toistuvasti esittäneet, että haluamme säästää niitä euroja, jotka valuvat suomalaisten kannalta toissijaisiin kohteisiin. Perusturva ja koulutus eivät suinkaan ole niitä toissijaisia kohteita. Pitkällä aikavälillä näiden turvaaminen edellyttää valintoja. On tehtävä valinta, että emme kippaa rahaa esimerkiksi euromaiden talouksien paikkaamiseen, muiden maiden ilmastotoimiin ja maahanmuuton jatkuvasti paisuviin kustannuksiin.

Loogisesti voi vetää johtopäätöksen, että punavihreä hallitus tiukan paikan tullen ennemmin leikkaisi perusturvasta ja koulutuksesta kuin puuttuisi Suomen ulkopuolelle valuvaan rahaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.21 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin jo nostettu kulttuurin, tieteen ja taiteen roolia ja rahoitusta osana kestävää kasvua ja koronasta elpymistä. On tärkeää, että samalla kun me rakennetaan kestävää kasvua, hallitus sopii toimista, joilla varmistetaan Suomen hiilineutraalisuus viimeistään 2035. Ilmastopolitiikka on myös hyvää talouspolitiikkaa. Ne, jotka ovat etujoukoissa kehittämässä kestävän kehityksen ratkaisuja, ovat tulevaisuuden voittajia. On tärkeää, että ilmastopolitiikka on pitkäjänteistä ja ennakoitavaa. Se on niin elinkeinoelämän kuin kansalaistenkin etu.

Suomen kestävän kasvun ohjelmalla on ensi vuonna merkittävä rooli. Sen kautta kanavoituu määrärahoina ja valtuuksina yhteensä 1,2 miljardia euroa, joista vähintään puolet ohjataan vihreään siirtymään. Kestävän kasvun ohjelmalla nopeutetaan sitä rakennemuutosta, jolla päästään kohti hiilineutraaliutta kestävällä ja oikeudenmukaisella tavalla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

17.22 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä nyt edelliseen puheenvuoroon todeta, että nämä Euroopan unionin ilmastotavoitteet ovat kyllä aika vaarallinen paikka Suomen talouskasvulle ja meidän työllisyydelle ja investoinneille. Edellisessä puheenvuorossa viittasin juuri tähän taksonomiaan eli kestävän rahoituksen luetteloon, kriteeristöön. Ja jos siinä käy niin, että meidän metsäteollisuuden investoinnit vaarantuvat, niin rahoitus kallistuu ja samoin käy ydinvoimalle. Kun me olemme elvytyspaketit tässä salissa hyväksyneet, niin ok, mutta silloin se kyllä edellyttää sitä, että Euroopassa on ymmärrystä sille, että me pystymme maksamaan takaisin nämä rahat ja meillä työllisyys ja investoinnit toimivat. Ja kysymys kuuluukin, että kun nämä kunnianhimoiset tavoitteet johtavat siihen, että päästöoikeuden hinta on noussut yli 60 euroa per tonni, ja sitten meillä on uusiutuvan energian direktiivi — sitä uusitaan, jälleen ruvetaan pöyhimään LULUCF:ää — niin onko tämä kovin järkevää meidän kannaltamme, jos me olemme koko ajan puolustuskannalla eikä kukaan [Puhemies koputtaa] enää tiedä, mikä se lopputulema on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, Anneli, olkaa hyvä.

17.23 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on onnistunut talous- ja työllisyyspolitiikassa, ja tärkeää on saada toimia, joilla talouskasvu saadaan pitkäjänteiseksi. Meidän on erityisen tärkeää tukea tulevaisuuden kestävän kasvun edellytyksiä. Yhtenä kasvupolitiikan välineenä on kestävän kasvun ohjelma, jolla toimeenpannaan EU:n elpymisvälineen rahoitus. Tärkeää elpymisvälineen rahoitukselle on nimenomaan se, että tämä rahoitus toimii myös vipuvartena yrityksille, jotka laittavat liikkeelle muun muassa uusia digi-, ympäristö- ja ilmastoinnovaatioita. Tavoitteena on hiilineutraali yhteiskunta. Suomen kestävän kasvun ohjelmalla saadaan yli 5 miljardin euron kasvusysäys Suomeen. Kestävän kasvun ohjelman avulla myös korkeakoulualoituspaikkoja lisätään, jotta saadaan tarvittava osaaminen näille uudistuksille. Tämä mahdollistaa pitkäjänteisen [Puhemies koputtaa] kestävän kasvun ja kehityksen ja paremman työllisyyden Suomen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

17.24 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Yritysbarometrin mukaan kolme neljäsosaa yrityksistä kokee osaavan, ammattitaitoisen työvoiman saatavuusongelman ja sen myöskin sitten kasvun esteenä. Valtiovarainministeri Saarikko patisteli virkamieskuntaansa etsimään niitä keinoja, millä pystyttäisiin nopeasti saamaan työntekijöitä ja työpaikkoja kohtaamaan toinen toisiaan. Näissä keinoissa on varmasti kannatettavia, esimerkiksi tämä opintotuen tulorajojen korotus, jota kristillisdemokraatit ovat pitkään jo ajaneet. Mutta sitten vähän hämmentyneenä olen kuulostellut sitä, kun oli tarkoitus eläkkeeltä saada ihmisiä nopeammin esimerkiksi hoiva-alle työhön, että nyt sitten uudet tiedot kertovat, että tämä työtulovähennyksen korottaminen onkin mahdollista ilmeisesti vasta vuonna 2023, eli tästä nyt ei ainakaan olla sitten saamassa mitään pikaista apua [Ben Zyskowicz: Perustuslaillisia ongelmia!] sinne työvoiman saatavuuteen. Ja muutoinkin olisin halunnut kuulla, mitä kuuluu esimerkiksi tälle oppisopimuskoulutuksen uudistukselle, [Puhemies koputtaa] jonka ymmärsin myöskin olleen siellä [Puhemies: Kiitoksia!] virkamiesten listalla. Elikkä missä tämä paletti nyt näistä nopeista keinoista on?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Adlercreutz.

17.25 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Liberan tekemän raportin mukaan se, että kasvattaisimme nettomaahanmuuttoa nykyisen kaltaisella profiililla 22 500:aan vuosittain, vahvistaisi julkista taloutta enemmän kuin työllisyysasteen nostaminen 1 prosenttiyksiköllä. Tähän liittyen edustaja Satonen nosti esille hyvän ajatuksen, josta itse kysyin ministeri Haataiselta viime viikolla: Jos pohditaan julkisten varojen järkevää käyttöä, julkisten resurssien järkevää käyttöä, niin ei ole mieltä rasittaa jokaista hakuprosessia samalla byrokratialla. Jos yritys on hoitanut tehtävänsä hyvin, toistuvasti rekrytoinut ulkomailta, hoitanut työnantajan velvoitteensa hyvin, niin ei ole järkevää jokaista hakemusta ajaa sen saman mankelin läpi, vaan pitäisi luoda tällainen sertifioitujen yritysten ohituskaista. Vaikka humanitaarinen maahanmuutto on pudonnut murto-osaan siitä, mitä se oli silloin, kun perussuomalaiset olivat hallituksessa, niin työperäinen maahanmuutto vielä aiheuttaa suuria pullonkauloja, jotka sitten [Puhemies koputtaa] tarkoittavat käytännössä sitä, että yritykset eivät pääse kasvamaan, eivät rekrytoimaan. Voisitteko harkita tällaista [Puhemies: Kiitoksia! Aika!] sertifiointisysteemiä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

17.27 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minua hiukan ihmetyttää tuo hallituksen asenne siinä suhteessa, että mitään vaihtoehtoja velkaantumiselle ei ole. Kun katsoo tuota keltaista kirjaa, niin kyllähän siellä on vaikka miten monta eri vaihtoehtoa, joita voitaisiin ajatella uusiksi. Nostan esiin saman asian kuin edustaja Orpo tässä aikaisemmin elikkä asumistukimenot, jotka ovat jo yli 2 miljardia vuositasolla, ja tietenkin siellä myöskin asuntosijoittajien osuus. Esimerkiksi Kojamo hyötyy tästä todella paljon. Yli 900 miljoonan euron tuotot ovat menneet verottomina ammattiliitoille viimeisen kymmenen vuoden ajan, Kojamolta yksistään, Teollisuusliitolle yli 150 miljoonaa euroa. Ainakaan minun mielestäni ne eivät ole yleishyödyllisiä organisaatioita, vaan pikemminkin edunvalvojia ja puoluepoliittisesti hyvinkin värittyneitä. Kysyisin nyt teiltä, ministeri Saarikko: mitä mieltä te olette näistä ammattiliittojen saamista verottomista osingoista, pitäisikö niitä muuttaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

17.28 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Oikeastaan hallituksen ja opposition väristä riippumatta aina, kun työttömyys lisääntyy, se on joka tapauksessa hallituksen syytä, ja silloin kun työllisyys kasvaa, se ei missään nimessä ole hallituksen ansiota. Tämä on tämmöinen lainalaisuus, joka on aika yleinen riippumatta siitä, ketkä hallituksessa istuvat tai oppositiossa istuvat.

Täällä on paljon puhuttu tänään julkisen sektorin koosta. Haluaisin itse kyllä hieman myös puolustaa julkista sektoria. Siellä on tärkeitä ihmisiä töissä, opettajia, lääkäreitä, hoitajia, sotilaita, ja sitten meillä on myöskin paljon tärkeitä julkisen sektorin elementtejä, muun muassa sosiaaliturvajärjestelmää, asumistukea ja muita tällaisia toimia, joista hyvinkin nopea leikkaaminen voisi olla seurauksiltaan katastrofaalinen suomalaisille ihmisille.

Olen totta kai myös sitä mieltä, että kyllä näitä järjestelmäuudistuksia pitkällä aikavälillä kannattaa pohtia, kyllä näin on. Niin kuin tuossa aiemmin kuultiin, niin asumistuki kasvaa, ja se syö enemmän ja enemmän meidän varojamme. Tässä järkevä, maltillinen uudistus on paikallaan.

Mutta mitä parempi meillä on talouskasvu, sitä enemmän tänne yritykset investoivat. Ei kannata ajatella niin, että Suomi on joku saareke ja meidän ei kannata välittää muusta maailmasta, vaan kun Euroopan ja maailman talous kasvaa, silloin myös yritykset haluavat panostaa. [Puhemies: Aika!] He investoivat, ja silloin he myös palkkaavat ihmisiä töihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, teillä on varmaan kommentoitavaa ja vastattavaa. Pari minuuttia, olkaa hyvä.

17.29 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useisiinkin kohtiin.

Minua jäi mietityttämään, kun edustaja Heinonen sanoi, että tämä kirja on velkaa täynnä. [Pia Viitanen ja Jukka Gustafsson: Aivan!] No, vuoden 21 kirja se vasta velkaa täynnä olikin. Suomi on tehnyt alijäämäisiä budjetteja hallituksen väristä riippumatta koko ajan vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen, enemmän tai vähemmän. Joka ikinen keltainen kirja on rakentunut myös velalle.

Ja olen aivan varma siitä, että me emme tule ratkaisemaan näiden keltaisten kirjojen velkalehtiä keskustelemalla vain siitä, leikataanko ja paljonko kehitysavusta. Tämä on paljon isompi kysymys, ja siksi hallituksen viesti on se, että Suomessa meidän on yhdessä onnistuttava luomaan ennakoitavaa, vakaata toimintaympäristöä, jotta yritykset tulevat tänne, jäävät tänne ja kasvavat täällä ja siitä syntyy kasvu meidän julkiseen talouteen sen tueksi.

Menokuripolitiikka ei yksistään ole näitä alijäämiä edes kuronut umpeen, vaikka tämänkin hallituksen ohjelmassa edessä on leikkausten tie. Se voi olla tulevaisuudessakin edessä. Kysymys on paljon isommasta rakenteellisesta ongelmasta maassa, joka on epäsuhtainen väestöpohjaltaan. Olemme luvanneet pitää iäkkäistä huolta, meillä on historiallisen alhaisen syntyvyyden vuodet takana, ja meillä on paljon puheenvuoroja, jotka kiistävät jopa työperäisen maahanmuuton tarpeellisuuden tällaisessa tilanteessa.

Edustaja Mäenpäälle totean: Minusta oli hienoa, että nostitte esiin myös maatalouden asian. Se on sydäntäni lähellä, ja pidän sitä tärkeänä. Olen hyvilläni siitä, että myöskin EU-tason neuvotteluratkaisut ovat olleet maatalouden näkökulmasta kiitettäviä ja sitä kautta voimme myöskin vahvistaa sitä tulopohjaa, vaikka tunnistan, että maanviljelijä mieluummin saisi toimeentulonsa markkinoilta kuin yksittäisistä tukiratkaisuista.

Edustaja Eestilältä haluan varmistaa, kun nostitte esiin tämän taksonomia- ja sääntelytematiikan, jossa olen monesta asiasta kyllä kanssanne täysin samaa mieltä: onko kokoomuksen linja nyt kuitenkin tukea tätä isompaa globaalia ilmastohuolta niin, että joihinkin toimiin on kuitenkin ryhdyttävä, vai kyseenalaistitteko samalla ikään kuin tämän koko ilmastopolitiikan tarpeellisuuden? Tämän halusin vielä käydä läpi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

17.32 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun täällä on tivattu sitä, mistä valtion menoista voisi ajatella säästöä syntyvän, niin edustaja Kauma täällä jo viittasi siihen, mitä puheenjohtaja Orpo sanoi lauantain Ykkösaamussa: asumistukimenot ovat noin tuplaantuneet kymmenessä vuodessa ja ovat tällä hetkellä noin 2,3 miljardia euroa, siis 2 300 miljoonaa euroa. Hyödyttävätkö nämä asumistukimenot niitä ihmisiä, keille ne on tarkoitettu, eli pienituloisia, vuokralla asuvia ihmisiä, vai hyödyttävätkö ne enemmän niitä, jotka ovat vuokranantajina ja joille nämä asumistukimenot käytännössä menevät. Ministeri Saarikko, oletteko valmis säästämään [Puhemies koputtaa] asumistukimenoista?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

17.33 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Tässä sai kuullakin aika monta kierrosta opposition edustajien puheenvuoroja, ja tässä miljardien viuhuessa unohtuu herkästi tämä peruskysymys, miten Suomi nousee pysyvämmin alijäämästä — ja sehän on tämän kasvun kestävyys ja sen kohentaminen. Elikkä ei pidä tyytyä siihen parin vuoden kasvupyrähdykseen vaan siirtyä kasvumaratonille, että saadaan pysyvästi tämmöinen 2—3 prosentin kasvulukema, ja siihen tarvitaan niitä viisaita investointeja osaamiseen, infraan, vihreään siirtymään myöskin. Ja tätä nyt hallitus tavoittelee.

Minusta on tärkeää korostaa sitä, että myös hallituksen ja hallituspuolueiden intressissä on hakea tärkeitä ja toimivia säästökohteita tulevien vuosien budjetista. Tässä mainittu

asumistuki on varmasti yksi niistä. Kun tämä sosiaaliturvan kokonaisuudistus on kovin pitkässä putkessa, niin sieltä pitäisi poimia sopivia palasia, joissa saadaan nopeammin aikaiseksi. [Puhemies koputtaa] Ja esimerkiksi tätä asuntojen hintakuplaa voidaan osaltaan myös purkaa sillä, [Puhemies: Aika!] että asumistukea hiukan tarkistetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.34 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, täällä salissa tämän joukon pitäisi tunnustaa se, että Suomen maatalouden ahdinko johtuu pääosin siitä, että Venäjän asettamat vastapakotteet kohdistuvat ainoastaan Suomeen. Venäjän vastapakotteet tulivat EU-pakotteiden jälkeen, jotka EU kohdisti Venäjään. Sitten Venäjä asetti vastapakotteet. Etelä-Euroopan kaikista muista maista koko ajan viedään elintarvikkeita Venäjälle. Täällä suljetaan silmät siltä, että me olemme ainut maa, joka tästä kärsii, ja maatalouden tila on vajonnut todella syvälle: lihan hinta on laskenut, maidon hinta on laskenut. Tämä on katastrofi, jos te ette ryhdy tämän asian kanssa toimimaan, elikkä teidän pitää erota EU:n pakotteista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

17.35 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Koskinen puhui juuri viisaasti pitkän tähtäimen kasvunäkymästä: kasvumaratonista kasvupyrähdyksen sijaan. Tilannehan on lyhyellä tähtäimellä hyvä. Hallituksen tavoite työllisyysasteesta on toteutumassa, ja täytyy myöntää, että hallitusohjelmaneuvotteluissa tuo 75 prosentin tavoite tuntui tosi kovalta ja reilu vuosi sitten koronan silmässä vielä kovemmalta. Mutta siihen ei voi tuudittautua. Lyhyen tähtäimen ennusteet ovat hyvät, mutta pitkällä tähtäimellä meillä on edelleen isoja rakenteellisia haasteita.

Hallitus on täällä viuhuneista väitteistä huolimatta tehnyt todella paljon erittäin merkittäviä rakenteellisia uudistuksia, työllisyystoimia ja viimeisenä nyt juuri lyhyen tähtäimen työllisyystoimia, ja tällä linjalla on syytä jatkaa, hyvällä tiellä tämän budjettikirjan myötä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen mennään ministereitten vastauksiin, ja sen jälkeen siirrytään asioissa eteenpäin. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

17.36 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Essayah kysyi sitä, miksi tämä eläkkeellä olevia ihmisiä kannustava muutos verotukseen on hallituksen aikeiden mukaisesti tulossa voimaan vasta vuonna 2023. Julkisessa keskustelussa olen havainnut, että ongelma liittyy siihen, että asiaan liittyy perustuslaillisia ongelmia. Voi hyvä tavaton sentään. Nykyään taitaa olla niin, että ei sellaista asiaa olekaan, mihin ei liittyisi perustuslaillisia ongelmia. Kysehän on tulkinnasta. Miksi me olemme Suomessa omaksuneet niin ylikireän tulkinnan perustuslakiin, että hallitus hallituksen perään törmää jatkuvasti perustuslaillisiin ongelmiin? Jos Suomen kansan valitsema eduskunta haluaa säätää tällaisen verovähennyksen 60 vuotta täyttäneille, sille ei ole olemassa [Puhemies koputtaa] mielestäni mitään perustuslaillisia esteitä. [Johannes Koskinen: Me ollaan jäävejä käsittelemään! — Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

17.38 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täällä peräänkuulutetaan tätä kasvumaratonia, ja nyt muistutuksena, että paisuva julkinen sektori, kasvava velka, korkea veroaste ja kasvava verokiila ovat este sille kasvumaratonille, ja te ette tee tälle asialle mitään. Julkisen talouden suurin ongelma on siis se huono tuottavuus ja liian suuri koko suhteessa yksityissektoriin. Tällekin pitäisi tehdä jotain. No, nyt kun puhutaan tästä julkisen sektorin koosta, te ette edes suostu keskustelemaan siitä, olisiko siellä maahanmuuttoon liittyen tai ilmastopolitiikkaan liittyen tai EU-politiikkaan liittyen jotain skarppaamista. Minusta tämä keskustelu täytyy käydä. Maksetaan sinne enemmän kuin mitä saadaan tänne, ollaan ikuisia nettomaksajia. Me ollaan se EU:n kiltti tyttö, joka ei koskaan saa sitä, mitä meille kuuluu, jos me emme itse pidä omaa puoltamme, suomalaisten puolta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

17.39 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Pääministeri osaltaan jatkaa, nostan pari teemaa esiin. Tämä asumistuki on ihan oikein ostettu jatkuvasti kasvavana menokohteena budjetissa hallituksesta toiseen. Ja kyllä, minusta se on asia johon kannattaa puuttua, mutta se kannattaa tehdä, niin kuin edustaja Könttä taisi sanoa, maltillista ratkaisua noudattaen — siksi, että ei se ole niitten asumistuen käyttäjien syy, vaan nämä ratkaisut ovat syvärakenteissa — ja samalla hallitus haluaa edistää esimerkiksi kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Ja itse haluan edistää Suomea, jossa kaikkialla Suomi on elinvoimainen ja houkutteleva asuinpaikka.

Yleishyödyllisyyden määritelmästäkin edustaja Kauma tiedusteli, ja näihin liittyvistä veroetuuksista. Itse minä ajattelen niin, että tämän hallituksen osalta tämmöiset veronkiristysratkaisut poliittisina päätöksinä olisi nyt kaikkineen tehty. Osa niistä tietenkin on vielä tulematta eduskuntaan, mutta ajattelen, että poliittisia ratkaisuja, jotka kiristävät verotusta, ei tämän hallituksen listoilta enää löytyisi.

Eläkeläisten työtulovähennyksestä oli aivan oikeutettuja kysymyksiä useammalta edustajalta, ja voin kertoa, että aivan samaa pohdintaa olen käynyt itse läpi, eikä minulla ole mitään pois otettavaa tai lisättävää edustaja Zyskowiczin kantaan suhteessa meidän perustuslakitulkintoihimme ja niiden kasvavaan rooliin osana politiikan tekemistä. Sinä aikana, kun itsekin olen ollut mukana, olen huomannut sen painoarvon nousun, mutta tähän liittyy siis valtiovarainministeriön vero-osaston arvio siitä, että kun me teemme ikään kuin paremman kohtelun tiettyyn ikään perustuen, meillä ei ole verrokkikohtaa vastaavasta, ja siksi kannattaa valmistella esitys huolella eikä niin, että hyvää tarkoittava ratkaisu jäisi sitten jumiin perustuslaillisten ongelmien vuoksi. Mutta hallitus pitää siis kiinni tästä suunnitelmasta: se tullaan toteuttamaan, ja poliittista tahtoa olisi tuoda se vaikka heti, mutta virkakunnan varovaisuusperiaatetta kunnioitan tässä, ja he toteavat, että haluavat tehdä esityksen hyvin, ja siksi [Puhemies koputtaa] valitettavasti tilanne on se, että saamme sen vasta siis voimaan vuodelle 23. Siltä tilanne nyt näyttää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pääministeri Marin, 2 minuuttia.

17.41 **Pääministeri Sanna Marin:** Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkkynen täällä viittasi siihen, että hallitus ikään kuin priorisoisi sosiaali- ja terveydenhuollosta tai koulutuksesta tai perusturvasta leikkaamista. No, itse asiassa, kun me katsomme hallituksen politiikkaa, niin totuus ei voisi olla päinvastaisempi: Me päätimme viime kevään kehysriihessä maltillisista menosopeutuksista eri hallinnonaloille, ja itse asiassa juuri nämä ryhmät, mihin te viittasitte, jäivät tuon sopeutuksen ulkopuolelle. Me päätimme, että me emme ota euroakaan sosiaali- ja terveysministeriöstä, emme ihmisten sosiaali- ja terveyspalveluista, emme perusturvasta, emmekä ota senttiäkään opetus- ja kulttuuriministeriön ykkössalkusta, koulutuksen puolelta — sieltä ei oteta lainkaan. [Sebastian Tynkkynen: Eli tahallaan ymmärrätte väärin!] Eli se, mitä te väitätte täällä, ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Me olemme päättäneet nimenomaisesti tehdä arvovalinnan, jossa nämä kohteet priorisoidaan ulkopuolelle — yhtä lailla kuntien valtionosuudet, sinnekään ei tehdä leikkauksia.

Edustaja Eestilä nosti esiin EU:n ilmastotoimet ja ikään kuin antoi ymmärtää, että nämä ovat vaarallisia Suomen kannalta. En tohdi ajatella, että edustaja Eestilä tarkoitti tätä asiaa aivan näin, minkälaisen mielikuvan tästä pystyi saamaan. Haluan uskoa, että myös kokoomus on sitoutunut siihen, että EU on hiilineutraali vuonna 2050, ja on sitoutunut myös tähän 55 prosentin päästövähennystavoitteeseen vuodelle 2030. Toivottavasti kokoomuksen edustajat, jotka ovat vielä paikalla, voivat tämän vahvistaa. Haluan ajatella siis, että olette sitoutuneet tähän yhteiseen ilmastotyöhön ja näette, että se on välttämätöntä koko Euroopalle ja Suomelle.

Ja lopuksi otan puheenvuoron tästä kasvavasta julkisesta sektorista, johon muun muassa edustaja Ranne on viitannut tässä keskustelussa useita kertoja. Siis kasvava julkinen sektori — mitä se tarkoittaa? Poliiseja, Puolustusvoimia, sairaanhoitajia, sosiaalityöntekijöitä, lastensuojelun työntekijöitä, neuvoloiden työntekijöitä, lääkäreitä, opettajia ja lastentarhanopettajia. Verovaroin maksetaan myös esimerkiksi tämä parlamentarismi, mitä me, kansanedustajat ja eduskunnan työntekijät, täällä harjoitamme. Kun me puhumme kasvavasta julkisesta sektorista, [Puhemies koputtaa] niin olisi välillä hyvä havaita, mitä tuo julkinen sektori oikein pitää sisällänsä: muun muassa nämä ammattiryhmät. Te olette täällä vaatineet poliisille lisämäärärahoja — tällä hallituskaudella poliisien määrää on lisätty. [Puhemies: Aika!] Kyllä, julkista sektoria on kasvatettu, poliisien määrää on lisätty.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen 27. ja 28. asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.43.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.44.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä. Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 8.—26. asioista.

Keskustelu jatkuu. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

17.44 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Maailmantalous on elpymässä koronakriisistä, ja tämä on vauhdittanut myös Suomen elpymistä. Rokotekattavuuden nousu ja elvyttävä talouspolitiikka ovat globaalisti keskeisiä kasvun vauhdittajia... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiviranta, pyydän hetkeksi hiljenemään. — Pyydän salissa muita keskustelijoita käymään ne keskustelut ulkopuolella, olkaa hyvät. — No niin, olkaa hyvä, edustaja Kiviranta.

Kiitos. — Vuoden 2020 jyrkkä supistuminen maailmantaloudessa vaihtuu noin 6 prosentin kasvuksi. Euroalueen talous kasvaa tänä vuonna noin 5 prosentin vauhtia ja kuroo umpeen koronan aiheuttaman kuopan. Uhkakuvia maailmanlaajuiselle koronapandemiasta toipumiselle aiheuttavat pitemmällä tähtäyksellä uusien varianttien mahdollisuus, kehittyvien maiden alhainen rokotekattavuus ja rokotteiden tehon säilymiseen liittyvät avoimet kysymykset. Suomi on onneksi päässyt mukaan kasvujunaan, ja elvyttävä politiikka on toiminut. Tämän junan kyydistä ei ole varaa jäädä pois jatkossakaan, ja siksi on tehtävä viisaita päätöksiä. Talouskasvu jatkuu Suomessa nopeana kuluvana vuonna. Vielä keväällä talouden arvioitiin toipuvan myöhemmin ja hitaammin, mutta toisin on käynyt.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa asetetusta 75 prosentin työllisyysasteen tavoitteesta vuodelle 2023 ehdittiin jo kertaalleen koronapandemian vuoksi luopua, mutta nyt näyttää siltä, että alkuperäinen tavoite olisi kaikesta huolimatta mahdollisesti toteutumassa. Tilastokeskuksen 21. syyskuuta tänä vuonna julkaiseman tiedon mukaan työllisiä oli elokuussa yli 100 000 enemmän kuin vuosi sitten ja työllisyysasteen trendiluku oli 72,8 prosenttia. Lisäksi on otettava huomioon, että tilastointitapaa muutettiin vuonna 2020 ja sen seurauksena virallinen työllisyysaste näyttää pienemmältä kuin aiemmalla mittaustavalla, johon hallitusohjelman tavoite perustuu. Näin ollen työllisyystavoite on todella lähellä toteutumista, sillä ilman menetelmämuutosta puhuttaisiin noin 73,7 prosentin työllisyysasteesta. Tämä on korkein luku yli 30 vuoteen. Vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla sekä palkansaajien että yrittäjien määrä lisääntyi kymmenillätuhansilla vuoden takaisesta. Tehdyn työn eli työtuntien määrä lisääntyi lähes kaksi prosenttia. Oppositio on usein väittänyt, ettei hallitus ole tehnyt riittäviä työllisyystoimia, mutta tilastot ovat eri mieltä — koirat haukkuvat, mutta karavaani kulkee.

Arvoisa puhemies! Talouden elpyminen ja työllisyystilanteen paraneminen pienentävät työttömyysmenoja ja nopeuttavat verotulojen kasvua. Talouden kasvu vähentää julkisen talouden velkasuhteen kasvupainetta, ja näin velkasuhteen kasvun taittaminen vuosikymmenen puolivälissä on realistinen tavoite.

Pitkän aikavälin kasvunäkymien parantamisen eteen pitää kuitenkin tehdä lisää toimenpiteitä, kuten rakenteellisia uudistuksia, sillä ikäsidonnaisten menojen kasvu väestön ikääntyessä ja pitkän aikavälin vaimeat kasvunäkymät muodostuvat vaikeaksi yhtälöksi. Pitkän tähtäyksen tavoitteena tulee olla velkaantumisen pysäyttäminen ja velkasuhteen kääntäminen laskuun.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Said Ahmed. [Suldaan Said Ahmed: Saa ottaa maskin pois varmaan?] — Sen voi ottaa pois.

17.49 **Suldaan Said Ahmed vas:** Arvoisa puhemies! Oikeudenmukainen yhteiskunta perustuu luottamukseen. Oikeudenmukainen yhteiskunta perustuu siihen, että voimme luottaa toisiimme, voimme luottaa siihen, että kadulla saa kävellä rauhassa, kodissaan voi olla turvassa ja keskusteluun on mahdollista osallistua kasvotusten ja verkossa ilman väkivallan pelkoa. Oikeudenmukainen yhteiskunta tarkoittaa, että jokainen sukupuolestaan ja taustastaan riippumatta voi luottaa siihen, että työtään voi tehdä ja mielipiteensä voi ilmaista, että politiikkaan voi lähteä ja vaaleissa voi kampanjoida ilman häirinnän pelkoa.

Arvoisa puhemies! Suomi on turvallinen maa elää. Kuitenkaan edes täällä kaikki eivät ole vapaita häirinnästä eivätkä kaikki ole kodissaan turvassa. Oikeudenmukainen yhteiskunta tarkoittaakin sitä, että voi luottaa siihen, että apua saa tarvittaessa ja että aina voi luottaa siihen, että asia tutkitaan ja ratkaistaan oikeudenmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävässä ensi vuoden budjetissa hallitus on päättänyt oikeusministeriön johdolla erilaisista toimista, jotka varmistavat ja lisäävät luottamusta yhteiskunnan eri alueilla.

Hallitus on päättänyt naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävän perustamisesta varmistaakseen, että jokainen voi olla kotonaan turvassa.

Laittomasta uhkauksesta tehtiin virallisen syytteen alainen rikos, mikä tarkoittaa, että esimerkiksi viranomaiset ja tutkijat voivat tehdä töitään turvallisemmin mielin.

Tänä vuonna perustetun vanhusasiainvaltuutetun tehtävänä taas on varmistaa, että jokaisen ikääntyvän ihmisen tarpeet otetaan paremmin huomioon.

Ihmisoikeus- ja rauhanjärjestöille sekä demokratiatyöhön on varattu rahaa, jotta vakaa demokratia, jossa jokaisen perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat, voidaan varmistaa nyt ja tulevaisuudessa.

Oikeusministeriön johdolla satsataan ensi vuonna myös ihmisten talousosaamiseen. Parempi talousosaaminen lisää ihmisten hyvinvointia, kun velkaa ei kerry yli oman maksukyvyn.

Oikeusministeriön hallinnonalalla luottamus rakentuu olennaisesti myös laadukkaan, nopean ja edullisen oikeusprosessin varmistamisella. Tähän tullaan panostamaan esimerkiksi todisteiden videotallentamisen kautta.

Budjetissa on rahaa varattu myös rikosten uhrien tukipalveluiden parantamiseen ja rikollisuutta ehkäisevään työhön. Rikoksiin syyllistyneiden ja vankien kuntouttavaa toimintaa lisätään ja nuorten vankien ja naisvankien tukitoimia kehitetään, jotta myös rikokseen syyllistyneillä on mahdollisuus päästä osaksi yhteiskuntaa.

Arvoisa puhemies! Oikeudenmukainen yhteiskunta perustuu luottamukseen. Siihen tarvitaan toimivaa oikeusjärjestelmää, vahvoja palveluita ja luottamusta siihen, että jokaisen perus- ja ihmisoikeudet turvataan kaikissa tilanteissa. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa voimme luottaa siihen, että jokainen saa apua ja oikeutta, kun sitä tarvitsee, että jokainen tulee nähdyksi ja kuulluksi sukupuolestaan tai taustastaan riippumatta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Löfström poissa. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

17.53 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Haluan ensimmäiseksi toivottaa edustajakollega Suldaan Said Ahmedin tervetulleeksi eduskuntaan ja onnitella. Tämä taisi olla teidän ensimmäinen täysistuntopuheenne, ja tästä se lähtee. [Suldaan Said Ahmed: Kiitoksia!]

Suomen talous on kasvanut koronakriisin jälkeen, ja samalla työllisyys on vahvistunut ennakoitua paremmin. Tästä huolimatta hallitus esittää eduskunnalle hyväksyttäväksi 7 miljardin euron alijäämäistä budjettia. Vaikka hallitus ottaa valtavasti lisää velkaa, ei rahaa kuitenkaan löydy sinne, missä tarve on suurin, esimerkiksi hoitojonojen purkamiseen. Monet asiantuntijat ovat jo varoittaneet vakavasta hoiva- ja hoitokriisistä. Olisin mielelläni kuullut pääministerin tai valtiovarainministerin vastauksen tähän kysymykseen äskeisessä debatissa, mutta eivät joko ehtineet tai halunneet vastata.

Suomen valtion velkataakka kasvaa siitä huolimatta, että suomalaisia verotetaan muita eurooppalaisia kireämmin. Kansainvälisessä vertailussa Suomen verotuksen progressiivisuus kasvaa jyrkästi tulojen kasvaessa. Mitä korkeammat tulot, sitä suuremmaksi ero kasvaa. Toisin sanoen suomalaiset maksavat jo nyt enemmän veroja kuin muut eurooppalaiset. Maksamme valtion- ja kunnallisveroa, polttoaineveroa, energiaveroa ja arvonlisäveroa. Marinin hallitus on myös avannut oven uusille veroille EU:n kautta, ja lisäksi hallituspuolueet ajavat maakuntaveron käyttöönottoa.

Ei ole mukava kiistellä siitä, kenen pitäisi saada ja miten iso pala kakkua, kun kakku on pienenemässä. Korkeat verot haittaavat yrityksiä ja työntekijöitä, jotka luovat sitä vaurautta ja hyvinvointia, joista me kaikki elämme. Liian korkeat verot johtavat kilpailukyvyn heikkenemiseen, mikä puolestaan heikentää hyvinvointia. Hyvä vero- ja elinvoimapolitiikka on perusta vakaalle valtion ja kuntien taloudelle, hyvinvointia kun ei voi rakentaa velalle. Työn on oltava kannattavaa ja verotuksen kohtuullista.

Arvoisa puhemies! Poliitikkojen ja tutkijoiden etsiessä Suomelle tietä kohti hiilineutraaliutta kohdistuvat katseet maanviljelyn ilmastopäästöihin. Keskustelu täällä koti-Suomessa on saanut kotimaista maataloutta syyllistäviä sävyjä. Toivoisin kuulevani yhtä huolestuneita puheenvuoroja ruoantuotannon kannattavuudesta. Kannattavuuden ja jaksamisen äärirajoilla olevien viljelijöiden taakaksi ei uusia ilmastotoimia voi kerta kaikkiaan laittaa. Ruoka ei ole luksustuote, se on elinehto. Maatalous ei ole sektori muiden joukossa vaan kaiken muun mahdollistaja. Viljelijöiden varassa toimivat tutkimus, koulutus, tiede ja taide, teollisuus, yliopistot ja paljon muita sektoreita yhteiskunnassamme. Ruokaahan tarvitsemme me jokainen ja päivittäin.

Maanviljelijää voi ilman muuta pitää kutsumusammattina, sen verran rankkaa työtä ja huonoa bisnestä se on. Maatalousyrittäjän keskimääräinen tuntipalkka vuonna 2019 oli Luken arvion mukaan 5 euroa ja 40 senttiä. Työtä tehdään omalla riskillä, ja se vaatii valtavaa sitoutumista. Jokainen voi itse pohtia, lähtisikö sillä palkalla investoimaan satojatuhansia uusiin tuotantotapoihin epävarmassa maailmassa ja ilmastossa. Viljelijöitä ei motivoida ilmastotoimiin poistamalla tukia. Maanviljelijät kyllä valvovat öitään sään heilahduksen takia jo paljon ennen kuin poliitikko Arkadianmäellä herää rankkasateisiin tai pohtimaan, mitä pitkä kuuma kesä tarkoittaa tuottajille.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Jos emme itse viljele peltojamme, ne kyllä taatusti kelpaavat muille, Kiinan valtion sijoitusyhtiöille, yhdysvaltalaisille miljardööreille tai australialaisille eläkerahastoille. Tämä on maataloutemme tulevaisuus, ellemme itse ota siitä vastuuta ja tee siitä kannattavaa ja kiinnostavaa, metsien hamstraus kun on jo alkanut. Vanha viisaus kuuluukin: maahan kannattaa sijoittaa, koska sen valmistus on lopetettu. Viisaat panostavat asioihin, joiden kysyntä ei tule loppumaan väestön kasvaessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.58 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa iltaa puhun vain kiteytetysti muutaman seikan.

Ensinnäkin haluan sanoa, että on merkittävää, että hyvän ja onnistuneen talouspolitiikan johdosta kaikki talousluvut näyttävät siltä, että niitä korjataan positiivisempaan suuntaan. Taloutemme elpyy, kuten olemme kuulleet, parhaimmiston joukossa Euroopassa, ja me pystymme myös taittamaan velkaantumisen kasvua arvioitua nopeammin. Nämä ovat hyvin tärkeitä asioita. On syytä olla huolissaan valtionvelasta, ja hyvä, että siitä ollaan huolissaan, ja talouspolitiikka on onnistunutta. On myös äärimmäisen tärkeää, että kiinnitämme samaan aikaan huomiota siihen, että meillä on myös toisenlaista velkaa. Se on hyvinvointivelkaa, se on koulutusvelkaa, se on hoivavelkaa, mikä syntyi koronakurimuksessa, ja on äärimmäisen tärkeä arvovalinta, että tämän hoitoon hallitus pistää nyt lisää voimavaroja.

Tässäkin suhteessa, puhemies, näyttäytyy mielestäni hyvin ikävältä, että tätä kritisoi muun muassa Suomen kokoomus ja vaatii miljardiluokan leikkauksia. Ilmeisesti näitäkään panostuksia ei saisi tehdä, ne pitäisi ilmeisesti jättää tekemättä ja sen lisäksi leikata vielä miljardi. On ollut kyllä enemmän kuin hämmentävää kuunnella, kun olemme puoli vuotta kysyneet kokoomukselta, missä on leikkauslista. Olisi reilua kertoa. Tammelantorilla ihmiset jo kysyvät, ovat puoli vuotta kysyneet, ja vastaus kuuluu heidän valtiovarainvaliokuntaryhmänsä vastaavalta, edustaja Heinoselta, että ”ei ei, minä kerron vain, mistä kokoomus ei leikkaisi”. Ja kun samaan aikaan koko hallitus saa osakseen valtavaa kritiikkiä ja sanotaan, että velkaannutaan ja pitäisi leikata miljardi, niin olisi kohtuullista, että kerrottaisiin sitten, mistä kokoomus tämän miljardinsa löytäisi.

Puhemies! Ihan loppuun haluan sanoa, kun tässä verot tulivat esiin, että mielestäni on tärkeä arvovalinta sekin, että tässä budjetin yhteydessähän ei missään nimessä lähdetä nostamaan tavallisen ihmisen verotusta, päinvastoin se hieman kevenee. Ja ne verot, mitä kerätään lisää, jotta voimme pitää huolta vanhuksista, lapsista, tulevat ihan sillä, että oikeudenmukaistetaan verotusta, otetaan suomalaisille veronmaksajille se, mikä meille kuuluu, eli ehkäistään sitä, että esimerkiksi voittoja sitten keinoteltaisiin verotettavaksi sellaisissa maissa, missä verotus on olematonta, ja siirrettäisiin omaisuuksia ja nostettaisiin voittoja ulkomailla. Samoin sitten suitsitaan esimerkiksi monikansallisten yritysten aggressiivisen verosuunnittelun mahdollisuuksia. Tämä on tärkeää, toimimme näin, [Puhemies koputtaa] puhemies, ja siitä minusta pitää sanoa, että linja on oikea. [Puhemies: Kiitoksia!] — Ehkä edustaja Heinonen tulee kertomaan nyt oikean linjan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lyhyt debattivastaus, edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

18.02 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On totta, että me kokoomuksesta olemme tuoneet esille huolemme siitä, että tämä maa velkaantuu ennätystahtia. Itse asiassa päivitin tuon edustaja Viitasen tekemän velkakakkaran, ja se on kyllä karua luettavaa, kun katsoo, mitä kaikkea ihan nyt tässä viime vuosina on tapahtunut. Tämä on se isoin huoli, edustaja Viitanen, että te ette ole pystyneet tekemään käytännössä yhden yhtä työllisyystoimea ja samaan aikaan te olette lisänneet pysyviä ja väliaikaisia menoja jopa noin 5 miljardilla. Eli valtava määrä uusia menoja ilman, että te olette [Puhemies koputtaa] etsineet niille lainkaan rahoituspohjaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

18.03 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni päälle.

Arvoisa puhemies! Ehkäpä edustaja Heinonen sitä kakkaraa päivitellessään sitten muistaa sen, kun olen ollut kuulevinani sieltä kokoomuksen suunnasta myös sellaista, että kokoomus ei sitä velkaa kritisoi, mitä ollaan otettu koronaolosuhteissa. Eli tässä lienee yhteinen se velkaantumisen syy, miksi kokoomuskin sitä velkaa olisi ottanut.

Mutta se, mistä olen äärimmäisen hämmentynyt ja mitä olemme puoli vuotta kysyneet, on se, että kun vaaditaan miljardin menojen leikkauksia, niin samaan aikaan, kun teiltä kysytään, että olisi kohtuullista kertoa, mistä se miljardi koostuu, te sanotte: ”Minä kerron, mistä se ainakaan ei koostu, haluaisin lisää rahaa sinne ja sinne.”

Puhemies! Minulla on, kuulkaa, tallessa tuolla laatikossa sellainen äänestyslista, joka oli tämän kauden alussa tuolla budjettiäänestyksessä, jossa edustaja Heinonen kummallisesti [Puhemies koputtaa] vaati satoja miljoonia lisämenoja. Kaivammeko sen esiin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja mennäänpä eteenpäin listalla. — Edustaja Elomaa poissa, edustaja Laiho poissa, edustaja Vanhanen poissa, edustaja Holopainen, Hanna poissa, ledamot Bergqvist borta, edustaja Räsänen poissa, edustaja Multala poissa, edustaja Heinäluoma poissa, edustaja Grahn-Laasonen poissa, edustaja Kalmari poissa. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

18.05 **Seppo Eskelinen sd:** No niin, arvoisa puhemies! Ilta pitenee, pidot paranee ja kuulijat vähenee.

Kuusi tuntiako tässä nyt on tätä tämänpäiväistä keskustelua ja debattia käyty, ja kyllähän tämä opposition musta kuva Suomen kasvusta ja työllisyydestä on järkyttävää katsottavaa ja kuunneltavaa, kun totuus on aivan toinen ja yritysten vahva usko, niin kuin kuvasin, on edelleen vahva kasvunäkymä. Tietysti nyt pitää vain huolehtia siitä pitkän aikavälin kasvusta, ja meillä on vielä tulossa EU-paketit ja muut, että meillä on eväitä todellakin nyt sitten rakentaa tätä kasvua ja työllisyyttä pitkällä aikavälillä, mikä sitten tämän meidän talouden perustan rakentaa.

Arvoisa puhemies! Eri talouden ennustajat ovat loppukesän aikana lähes kilpaa nostaneet omia kasvuennusteitaan ylöspäin, ja talouden kirkastunutta kuvaa ovat tukeneet monet myönteiset uutiset niin yrityselämässä kuin työllisyysluvuissa. Samalla ovat maltistuneet myös arviot julkisen velan lisääntymisestä, ja opposition puheet holtittomasta velkaantumisesta ovat kyllä menettämässä pohjaansa.

Suomi on selvinnyt — niin kuin tänään on moneen kertaan todettu — Eurooppa-vertailussa muihin maihin nähden koronaepidemiasta niin inhimillisesti katsottuna, talouden kuin työllisyydenkin näkökulmasta vähäisimmin vaurioin, ja synkimmät ennusteet epidemian alkuvaiheessa onnistuttiin onneksi välttämään määrätietoisella talous-, tuki- sekä lainsäädäntötyöllä. Jos emme olisi toimineet määrätietoisesti epidemiassa, olisivat yritykset jääneet ilman tukea, kunnat olisivat ajautuneet leikkausten kierteeseen ja terveyden-

huoltomme resurssit olisivat jääneet selvästi puutteellisiksi. Hallituksen tekemien kuntatalouden vahvistamistoimien myötä myös kuntien sopeuttamistarve on ollut hyvin vähäinen.

Hallituksen elvyttävä finanssipolitiikka ja yritysten tukeminen ovat siis palvelleet hyvin tarkoitustaan, mutta vielä emme valitettavasti ole tätä koronaa nujertaneet. On viruksen ärhäkämpi deltamuunnos ja rokotuskattavuuden hidastuminen, ja tietysti tämän päivän lukuja jos katsoo, kun parisataako oli nyt vain toisen rokotteen ottanut, niin että tietysti vähän synkkiä pilviä nämä rakentavat kaiken positiivisen rinnalla. Edelleen on tarvetta hallituksen aktiiviselle kasvu- ja talouspolitiikalle, ja säästökuurien aika ei todellakaan ole nyt, vaikka oppositio sitä kovaan ääneen huutaakin.

Koronaepidemian salliessa ja rajoitustoimenpiteiden lievetessä on ensiarvoisen tärkeää, että hallitus vahvistaa edelleen talouden toimintaa ja ihmisten luottamusta. Julkisen vallan panostukset luovat suoraan työtä ja saavat myös vahvasti yksityisiä investointeja liikkeelle, niin kuin Suomen yritysbarometri selvästikin osoittaa. Tarvitaan pitkäjänteistä kasvupolitiikkaa, johon lisätyökaluja saamme myös tulevista EU-rahoituselementeistä.

Meidän tulee pitää huolta yhteiskuntamme toimivuudesta erityisesti tässä ajassa, mikä vaatii myös panostuksia niin tutkimukseen, koulutukseen kuin myös turvallisuuden ylläpitämiseen ja siinä erityisesti poliisien määrärahojen pitkäjänteisyyteen, niin kuin hallitusohjelmassa on tavoitteeksi asetettu resurssien osalta, joten on helppo yhtyä siihen, mitä tänään pääministeri ja valtiovarainministeri totesivat. Koronaepidemian salliessa ja rajoitustoimenpiteiden lievetessä on ensiarvoisen tärkeää, että hallituksen politiikka tukee edelleen sitten tätä pitkän aikavälin kasvua, niin kuin olen todennut useampaan kertaan.

Arvoisa puhemies! On syytä muistaa, että myös julkisen talouden vahvistamisen aika tulee, mutta keskellä koronaepidemiaa se ei ole. Tätä viestiä ovat vahvasti ajaneet monet talouden niin kotimaiset kuin kansainvälisetkin asiantuntijat. Hallitus onkin viisaasti linjannut pitkäjänteisestä suunnitelmasta julkisen talouden vakauttamiseksi, jolla voidaan estää talouspolitiikan tempoilevuutta. Nyt onkin tärkeää huomata, että julkista taloutta voi myös vahvistaa myös oikeudenmukaisella tavalla leikkauslistoihin turvautumatta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

18.10 **Sebastian Tynkkynen ps:** Arvoisa herra puhemies! Olen kansanedustajana halunnut tuoda esille sitä seikkaa, että politiikassa meidän on pakko valita vaihtoehtojen välillä. On valittava, mihin asioihin haluamme panostaa ensisijaisesti, mihin asioihin voimme panostaa, jos varoja yhä tämän jälkeen riittää, ja mitkä ovat niitä kohteita, joihin meidän ei ole järkevää panostaa. Usein kuulee tässä yhteydessä väitettävän, että asioita ei voisi laittaa tällä tavalla vastakkain. Emme muka voisi laittaa esimerkiksi euroalueen tukipakettiin syydettyjä rahoja ja vaikkapa poliisien määrärahoja rinnakkain ja tämän jälkeen valita, kumpi niistä on meille tärkeämpi. Todellisuudessa näin ei kuitenkaan ole.

Todellisuudessa me voimme ja meidän pitääkin laittaa asioita rinnakkain ja valita niistä tärkeimmät, joihin meidän on satsattava. Itse asiassa se on juuri sitä työtä, mitä meidän päättäjinä tulisi tehdä. Kun hallituksen toimintaa on seurannut ja katsoo tätä ensi vuodenkin budjettia, niin vaikuttaa siltä, että tämä tehtävä on päässyt unohtumaan. Keväällä oltiin valmiita laittamaan 4 miljardia euromaiden talouksien paikkaamiseen, mutta nyt syksyllä kotimaamme poliisiviranomainen on ajettu niin ahtaalle, että se tiedotti juuri aloittavansa

yt-neuvottelut. Rahapulan takia henkilötyövuosia vähennetään jopa 250, ja jäljelle jäävät poliisit saavat ihmetellä dieselpumpulla, mihin polttoaineeseen meillä nyt olikaan varaa.

Arvoisa puhemies! Kun katsoo ensi vuoden budjetin valtaisaa 6,7 miljardin alijäämää, kertoo sekin osaltaan hallituksen kyvyttömyydestä laittaa asioita tärkeysjärjestykseen. Velkaannumme valtavasti aikana, jolloin oma taloutemme ja koko maailmankin talous on nousussa koronapandemiasta toivuttaessa. Tästä huolimatta hallitus perustelee huoletonta lisävelan ottamista koronalla. Todellisuudessa olemme jo kuroneet umpeen koronan aiheuttaman kuopan bruttokansantuotteeseemme ja kasvuluvut ovat sellaisia, joita Suomessa ei ole hetkeen nähty. Jos siis velkaannumme vahvan talouskasvun aikana näin valtavasti, miten voimme saavuttaa tasapainon hitaamman talouskasvun aikana?

Paljon on tässä yhteydessä puhuttu tarpeesta työllisyystoimille, ja yhä useammin keskustelu kääntyy juurikin hallituksen työllisyystoimien puutteeseen. Turvealalta on helppo hävittää työpaikat hetkessä, mutta vaikeampaa on luoda vastaava määrä työpaikkoja tilalle. Sen tietää valitettavan moni suomalainen, mutta hallitus ei tunnu tätä vieläkään ymmärtävän.

Koronakriisi on kaikessa ikävyydessään samalla tarjonnut hallitukselle mahdollisuuden piiloutua pandemian taakse ja tulla sitten näyttäytymään, kun se itselle on ollut suotuisaa. Vihervasemmistolainen politiikka on saanut jatkua koronakriisin oikeuttaman velkaantumisen ohella, ja kun maailmantalous on lähtenyt elpymään, on siitä haluttu ottaa kunnia itselle.

Hallitus haluaa esittäytyä varsinaisena vastuullisen talouspolitiikan harjoittajana ja todeta, kuinka budjetin alijäämä on saatu ensi vuodelle puolitettua tähän vuoteen verrattuna. Kyse on kuitenkin melkoisesta sanaleikistä, jossa asia ilmaistaan mahdollisimman positiivinen sanamuoto keksien. Jokaisen arvioitavaksi jää, onko se todellisuudessa meriitti, jos koronavuoden 14 miljardin velanotto puolittuu ensi vuodeksi, jolloin korona on jo käytännössä selätetty. Vaikka hallitus haluaakin kovasti nähdä Suomen vaikuttamassa maailmanlaajuisiin huoliin, ei hallitus voi ottaa itselleen kunniaa maailmantalouden elpymisestä. Maailmantalous elpyy, ja Suomi ja maamme työllisyys kohtaavat sen myönteiset vaikutukset hallituksen politiikan puutteista huolimatta.

Ennen kuin hallitus liikaa alkaa juhlimaan nousseista työllisyysluvuista, kiinnittäisin huomiota työttömien määrään. Kuten totesin, hallituksen päätöksillä on valitettavan helppoa saada aikaan uusia työttömiä. Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka ja sen seuraukset johtavat ennen pitkää siihen, että työpaikkoja häviää maastamme. Samaan aikaan kun työllisyys on maassamme noussut, työttömien määrä ei ole juurikaan muuttunut. Työllisyyden kasvu on siis tullut työvoiman ulkopuolelta, ja työttömiä on edelleen maassamme noin 200 000. Hallitus kuitenkin lykkää työllisyystoimia ja tuudittautuu siihen ajatukseen, että ongelma tulisi edes osittain ratkaistuksi ilman omia toimiakin.

Kehottaisin hallitusta keskittymään todellisuuteen. Hallituksen tehtävänä ei ole keskittyä siihen, [Puhemies koputtaa] miten valtava velanotto saadaan selitettyä hyväksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

18.15 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Talousarvio vuodelle 2022 jatkaa totutulla vasemmiston määrittelemällä talouspolitiikan linjalla — onnittelut vasemmistolle siitä. Samaan aikaan kuluttajien luottamus talouteen hipoo ennätyslukemia ja työllisyystilastojen

valossa hallitus olisi pian saavuttamassa 75 prosentin työllisyystavoitteensa. Tämän päivän keskustelun perusteella voi todeta, että hallituksessa eletään tällä hetkellä jalat ja pää ilmassa yhtä aikaa. Asioita tapahtuu, vaikka hallituksen oma panos talouskasvuun on ollut likimain pyöreä nolla. Toiveet on ladattu siihen, että tämä kasvu-ura jatkuu mahdollisesti aina eduskuntavaaleihin asti. Vuoden 2023 talousennuste näyttää kuitenkin haastavalta, ja siihen on enää reilu vuosi.

Arvoisa puhemies! Valitettava totuus ja näkymä on se, että elämme talouden suhdannevaihtelun aallonharjalla. Aalloilla on kuitenkin ikävä tapa löytää välillä myös pohjalle, ja tätä hetkeä varten hallitus ei ole valmistautunut. Suhdannepolitiikka ja rakenteet ovat kaksi täysin eri asiaa. Rakenteiden tulisi olla sillä tolalla, että ne kestävät muulloinkin kuin vain hyvällä säällä. Nyt menopuolta on paisutettu nousukauden huuman kustannuksella. Valitettavasti sama meno on jatkunut maassamme jo pitkään, eikä taloutemme kestä tulevia tyrskyjä. Sen sijaan, että menot ja panostukset olisi nykyisen hallituksen toimesta laitettu tärkeysjärjestyksessä jonoon, on niitä lyöty budjettikirjaan isoissa pinoissa mahdollisimman monta eri tahoa miellyttäen. Sehän on helppo tie. Veronmaksajan turvana ja Suomen uskottavuuden vaalijana toiminut menokehys on laitettu päreiksi liki miljardilla eurolla. On kiusallista, että samaan aikaan valtiovarainministerimme penää muilta EU-mailta talousvastuuta.

Arvoisa puhemies! Hallitus kyllä väläyttää ja valmistelee, ja talouspuheetkin kuulostavat välillä hienoilta. Työllisyystoimia on viime vuodet valmisteltu aina tulevaksi kevääksi tai syksyksi. Vuodenajat tätä seuratessa tulevat tutuiksi, mutta valmistelu ei ole tuottanut tulosta. Ehkä ensi keväänä nyt syksyllä aloitettu valmistelu johtaa jonkin sortin maan taloutta korjaaviin toimenpiteisiin. Missä on hallituksen rehellinen työllisyystoimilista? Sitä on tänään penätty, ja sitä ei ole hallitukselta vastauksena saatu.

Aikaisemmin on esitetty järkeviä talouspoliittisia ehdotuksia. Viimeksi esimerkiksi valtiovarainministeri Saarikko väläytti verotuksen keventämistä Kauppakamarin tilaisuudessa. Tämä olikin tervetullut ja yllättävä väläytys, sillä dynaamisemmalla veropolitiikalla talouden pyörät pyörisivät varmasti paremmin myös silloin, kun suhdanteet eivät ole suosiollisia. Valitettavasti tämäkin esitys tulee jäämään väläytyksen tasolle, niin kuin kaikki muutkin hallituksen työ- ja talouspoliittiset järkevät sellaiset — keskusta jää hallituksessa yksin. Kansa on alkanut oppia näitten välähdysten ja valmistelujen kaavan, eikä se tiedä hyvää jatkossa hallituksen kapenevalle uskottavuudelle.

Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan suosiollisen taloussuhdanteen, hallituksen talouspoliittinen bluffi ei ole vielä paljastunut riittävästi. Tehdyt näennäisuudistukset ja vaikeiden päätösten siirtäminen valmistelun varjolla tulevaisuuteen tulevat kuitenkin väistämättä jossain vaiheessa eteen. Hallitusta lienee turhaa enää kannustaa toimiin, mutta sen sijaan laitan luottoni luonnostaan vastuulliseen suomalaiseen mielenmaisemaan. Kansa tulee ja kansa tietää ja tulee tajuamaan asioiden todellisen tilan, ja se tulee näkymään vaaliuurnilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.20 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyyn tullut valtion tulo- ja menoarvio tulevalle vuodelle on oikeansuuntainen, mutta se sisältää myös ongelmia. On erittäin hyvä asia, että tämän vuoden valtiontalouden alijäämä, 14 miljardia, on vaihtumassa ensi vuoden talousarviossa 6,9 miljardin alijäämäksi. Luvut sinällään ovat kauheita, elämme siis velan varassa. Kannattaa muistaa, että valtion verokertymästä ansio- ja pää-

omatulojen verojen yhteismäärä lienee lähellä 10:tä miljardia, niin että saamme hieman mittakaavaa, minkä kokoisesta ongelmasta tässä on kysymys, eli verotulojen vähyydestä ja menojen valtavasta määrästä.

Totta kai tiedämme, että korona aiheutti valtiontaloudelle valtavan kuopan tuloihin. Tuloja menetettiin, ja näin ollen sitä piti peittää sitten velanotolla — ihan normaali julkisen talouden hoitokeino. Mutta kestävään valtiontalouteen, julkiseen talouteen, meidän on päästävä takaisin hyvin nopealla aikataululla. Ja tämä haaste on eduskunnan otettava tosissaan, ja pääministeri Marinin hallitus tekee tällä ensi vuoden budjetilla oman hyvän aloituksensa siihen suuntaan. Kannattaa muistaa, mitä sanoi tasavallan presidentti Sauli Niinistö yrittäjien valtakunnallisessa juhlassa viikonloppuna siitä, mikä meitä odottaa velkaantumisen tien päässä. No, siihen ei tarvita kovinmoista ennustajaa, kun allekirjoittanutkin sen ymmärtää: siellä odottaa koron nousu. Jos meillä on 146 miljardia velkaa ensi vuoden jälkeen ja jos siihen lasketaan vaikka 3 prosentin korko — jonain päivänä se korko lähtee nousemaan — niin jokainen voi kuvitella, että silloin pyöritään jo sellaisissa luvuissa, että yli 4 miljardin verran menisi korkoihin rahaa, elikkä Suomen valtion budjettiin syntyisi aivan valtava lovi pelkän koron nousun takia.

Meillä on talousennusteissa myös kuitenkin rohkaisevaa kehitystä, niin että ei pelkän velan määrään kannata tuijottaa. Ensinnäkin ensi vuoden talouskasvuksi ennustetaan 2,9:ää prosenttia — eri ennustustahojen ehkä jonkunnäköinen keskiarvo on tuo 2,9. Vuonna 23 olemme sitten niin sanotussa aivan normaalissa tasaisessa kasvussa: 1,0—1,5 prosentin kasvulukemia ennustetaan vuodelle 23. Vuosi 24 on jo hämärän peitossa. Eli kyllä meidän on huomioitava tulevia budjetteja tehtäessä, että pystymme mitoittamaan kansantalouttamme niin ja pitämään yritysten pyörät pyörimässä niin, että saamme tämän julkisen talouden kestävyysvajeen hoidettua.

Ja kaikkein tärkeintä tässä tehtävässä meillä eduskunnassa on pitää huoli siitä, että yksityisillä yrityksillä menee hyvin. Kun yritykset investoivat — ne yhden hengen yritykset palkkaavat sen ensimmäisen työntekijän taloon — niin se on erittäin tärkeä tapahtuma tämän kansakunnan kannalta. Meillä on tehty uudistuksia: sosiaali- ja terveydenhuoltouudistus on tehty, hyvinvointialueita suunnitellaan parhaillaan niin, että ne aloittaisivat 1.1.2023. Elikkä olemme hyvän tien alussa, mutta meidän on pidettävä huoli siitä, että terveyspalvelut tarjotaan joka puolella Suomea yhtä hyvinä, yhtä laadukkaina, mikä sote-uudistuksen tavoite olikin.

Mutta myös se on kaikkien Suomen alueiden kannalta tärkeä tekijä, että pystymme pitämään kansantalouden elinvoimaisena joka puolella Suomea, koska sitä kasvua tulee todella monelta puolen Suomea. Kysymyksessä ei ole vain suurten kasvukeskusten kasvu. Otetaan vaikka yksi esimerkki, jonka kaikki tiedämme ja muistamme: Kemiin on tullut valtava investointi, Kemi—Tornio-alue on kehittynyt hurjaa vauhtia. Sieltä tulee Suomen vientiteollisuuden tulosta lähes 10 prosenttia, kun tuo Kemin uusi biotuotetehdas lähtee pyörimään. Elikkä se on esimerkki siitä, että kasvua on joka puolella Suomea. Ja siitä periaatteesta meidän on pidettävä kiinni, että koko Suomea kehitetään, ja kansantalouden kasvu tulee sieltä, että Suomi menestyy jokaisella neliömetrillä.

Se, mikä iso ongelma meillä on — näkyy valtion ensi vuoden talousarviossakin — on se, että meillä on työvoimapula. Oikeat, hyvät arviot osoittavat sen, että seuraavan kymmenen vuoden aikana meidän on saatava satatuhatta uutta työntekijää tähän maahan. On selvä asia, että ihan koko tuota lukua ei pystytä saamaan uusista työntekijöistä, joita kotimarkki-

na tarjoaa, jonkun verran on pakko hyväksyä ja pitääkin hyväksyä työperäistä maahanmuuttoa.

Biotalouden puolesta, arvoisa puhemies, lopuksi vielä sanon sen, että metsäpuolella olemme törmäämässä siihen kauheaan totuuteen, että, niin kuin olen moneen kertaan aikaisemmin sanonut, meillä on energiapuolella nyt valtava vaje sähköntuotannossa, ja siihen tulemme tulevana talvena törmäämään kuin seinään. Se on niin valtava vaje. [Puhemies koputtaa] Elikkä tällä hetkellä tuomme semmoiset 2 000 megawattituntia [Puhemies: Kiitoksia!] energiaa, ja se on liian paljon tällaiselle maalle, joka on energiariippuvainen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindén poissa, edustaja Laakso poissa, edustaja Vestman poissa, edustaja Savola poissa, edustaja Packalén poissa, edustaja Satonen poissa, edustaja Kemppi poissa, edustaja Kivisaari poissa, edustaja Kankaanniemi poissa, edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Simula poissa. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

18.26 **Joonas Könttä kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tänään on käyty varsin värikästä keskustelua valtion talousarvioesityksestä tulevalle vuodelle, ja hyvä niin.

Tuossa aiemmin jo mainitsin siitä isosta huolesta, mikä liittyy nimenomaan siihen, mitä tapahtuu tämän lyhyen kasvupyrähdyksen, noin parin vuoden ajalle ajatellun kasvupyrähdyksen, jälkeen. Tämä on minusta se iso kysymys, kuinka silloin vältetään se matalan kasvun tie ja mahdollisesti korkojen nousun tie, joka olisi kuitenkin suomalaiselle taloudelle kaikista ikävin vaihtoehto.

Talouskasvu pitää turvata myös vuoden 23 puolella, ja itse näen nimenomaan niin, että työllisyyden kasvu on se avainasia tässä kysymyksessä. Karkeasti ajatellen 1 prosenttiyksikön nousu työllisyydessä tuo noin muutaman sata miljoonaa, ehkä jopa lähemmäksi miljardi euroa valtion kassaan. Tämä on se tie, jolla me pidämme Suomen sen kaltaisena yhteiskuntana, että sinne tehdään näitä investointeja, joihin edustaja Hoskonen viittasi ja joita on nyt saatu muun muassa Äänekoskellekin 200 miljoonaa euroa — sinne tehtiin Metsä Groupin iso investointipäätös, ja se työllistää sitten aikanaan noin 200 henkeäkin alihankintaketjuineen — eli tämä polku, miten me houkuttelemme yrityksiä ja yrittäjiä investoimaan tähän maahan, koska sieltä ne työpaikat tähän maahan ennen muuta syntyvät.

Mitä tulee Suomen suuntaan, on totta, että me olemme reilusti velkaantuneet tässä korona-aikana — minusta perustellusti. Kyllä virheitä on varmasti matkan aikana tehty, mutta perustellusti se iso kuva on ollut täysin oikea. Nyt kysymys on siitä, milloin velkaantuminen taittuu ja kuinka me turvaamme tämän polun työllisyydessä samankaltaiseksi, samansuuntaiseksi kuin se on verrokkimaissa, esimerkiksi Ruotsissa. Tämä on aivan oikea tavoite, että tällä hallituskaudella mennään kohti 75:tä prosenttia. Toivottavasti se saavutetaan, ja mielestäni hallituksen täytyy tehdä määrätietoisesti työtä sen eteen, että se saavutetaan, mutta edelleen välitavoitteet, 78 prosenttia kohti 80 prosentin työllisyystavoitetta, ovat se tie, millä tämä suomalainen hyvinvointiyhteiskunta, palvelut ja muut hyvä toimet, mitä yhteiskunta kansalaisille tarjoaa, turvataan.

Tämän sanottuani mielestäni on oltava valmius kuitenkin uudistaa tätä meidän järjestelmää. Meillä on tänään puhuttu täällä muun muassa asumistuesta ja sosiaaliturvajärjestelmästä. Ne ovat tärkeitä tukimuotoja ihmisille, jotka apua tarvitsevat, mutta mielestäni on ihan perusteltua kyseenalaistaa sitä, hyödyttääkö esimerkiksi asumistuki tällä hetkellä sitä henkilöä, joka sitä tukea tarvitsee, vai kenties sen asunnon omistajaa, tarjoajaa, vuokranan-

tajaa. Tämmöisiin rohkeisiin uudistuksiin meillä täytyy olla valmiutta, mutta ne eivät ole valitettavasti [Puhemies koputtaa] kovin nopeita keinoja. Se, mitä me voimme nyt tehdä, on turvata tämä talouskasvu [Puhemies huomauttaa ajasta] niillä keinoilla, joita hallituksella on käytössä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari poissa, edustaja Ovaska poissa. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

18.30 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa puhemies! Tehtävämme on rakentaa sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävää yhteiskuntaa lapsillemme ja lastemme lapsille. Samalla tehtävämme on huolehtia vammaisista ja kaikista apua tarvitsevista sekä ikääntyneistä, heistä, jotka ovat rakentaneet meille tämän maan. Tarvitsemme työtä ja kasvua, jotta voimme huolehtia jokaisesta ja pitää kaikki mukana.

Hallituksen ensi vuoden budjetti tukee kestävää kasvua ja vahvistuvaa työllisyyttä. Rohkaisemme ja tuemme yrityksiä investoimaan ja työllistämään. Olemme auttaneet yrityksiä koronan yli. Luottamusta tuo se, että yritysten verotus ei nouse. Tehtävämme on jatkossakin luoda yrityksille hyvin ennakoitava ja vakaa toimintaympäristö. Nyt yritykset tulevat saamaan esimerkiksi korotettua tukea siitä, että he työllistävät nuoren oppisopimusopiskelijan. Käytännön tekijät, kisällit, löytävät luontevan reitin tehdä työtä ja oppia mestarin rinnalla ja valmistua ammattiin. Tuki pienenee porrastetusti sitä mukaa, kun opiskelija kehittyy ja on koko ajan enemmän hyödyksi yritykselle.

Kuluva vuosi on herättänyt huolista ja peloista huolimatta luottamusta ja toiveikkuutta työmarkkinoilla. Työllisyys on nyt yli 72 prosenttia. Sipilän hallituksen hyvä pohjatyö ja tämän hallituksen oikeat päätökset ovat mahdollistaneet sen, että Suomi on päässyt mukaan myös kansainväliseen kasvuun. Pidetään huoli siitä, että kasvu ei jää lyhytaikaiseksi pyrähdykseksi, että pysymme kasvun aallolla mukana.

Arvoisa puhemies! Suomi on elänyt pitkään velkaantumisen tiellä. Viime vuosina olemme velkaantuneet koronan vuoksi. Budjetin alijäämä puolittuu kuitenkin nyt ensi vuonna. Se on oikea askel kestävän valtiontalouden suuntaan. Pitkällä aikavälillä Suomen velkaantuneisuus pitää saada laskuun, se on selvää. Velka otetaan ensin hallintaan ja sitten sitä lyhennetään. Jotta se onnistuu, meidän tulee pysyä mukana pitempiaikaisessa kasvussa. Valtiontalous saadaan tasapainoon noin 78 prosentin työllisyydellä ja 2 prosentin kasvulla. Nykyisillä toimilla lähestytään työllisyydessä 75:tä prosenttia. Jos työllisyyden vahvistuminen jatkuu nykyisellä kehitysuralla, tasapaino voidaan saavuttaa vuoteen 2025 mennessä.

Arvoisa puhemies! Jos tässä koronan jälkeisessä tilanteessa budjettia tasapainotettaisiin liian nopeasti, se veisi meitä epätasa-arvon, epävarmuuden ja laskevan, hiipuvan kasvun ja talouden tielle. Velkaantumisen äkkipysäytys tarkoittaisi voimakkaita leikkauksia, joita vaalikauden lopulla on joka tapauksessa tiedossa. Tämän hetken leikkaukset kohdistuisivat sinne, missä vaikutus olisi kaikkein tuhoisinta: lapsiin, nuoriin, lapsiperheisiin, koulutukseen, sosiaaliturvaan. Se johtaisi eriarvoisuuteen ja epäluottamuksen lisääntymiseen.

Arvoisa puhemies! Työllistymisen esteenä on tällä hetkellä laaja osaajapula, jota ratkaistaan työperäistä maahanmuuttoa helpottamalla ja jatkuvan oppimisen uudistuksella. Hallitus panostaa myös ensi vuonna koulutukseen ja kasvattaa inhimillistä pääomaa. Tavoitteena on edelleenkin parantaa koulutuksen laatua ja tasa-arvoa koko koulupolulla. Iloitsen siitä, että tieteen ja tutkimuksen rahoitus turvataan ensi vuodelle. Tulevia vuosia

ajatellen tarvitsemme parlamentaarista yhteistyötä, jotta voimme yhdessä ratkaista tieteen ja tutkimuksen rahoituksen pitemmällä aikavälillä. Meidän tulee tavoitella yhdessä tutkimuksen ja kehityksen investoinneissa 4 prosentin [Puhemies koputtaa] osuutta bruttokansantuotteesta. On paljon vielä tehtävää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen poissa, edustaja Kilpi poissa, edustaja Pirttilahti poissa, edustaja Kopra poissa. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

18.35 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies, hyvä ministeri ja hyvät edustajakollegat! Olemme tänään käyneet mielenkiintoista ja aika pitkää ja perusteellistakin keskustelua ensi vuoden valtion talousarviosta. Aamulla aloitimme sen käsittelyn valtiovarainvaliokunnassa ministerin johdolla, ja nyt olemme lähetekeskustelua käyneet sitten täällä istuntosalin puolella. Tämä iso kuva on tietysti ollut tässä keskustelussa laajasti esillä ja huoli siitä, että vaikka nyt bruttokansantuote kasvaa erittäin nopeasti, niin se tulee jo tällä vaalikaudella laskemaan ja jäämään tuonne noin 1 prosentin luokkaan, ja tämänkin vuoden alijäämä on tuo 6,9 miljardia.

Olemme tänään nostaneet kokoomuksen toimesta esille tämän poliisien määrärahan, joka siis tämän vuoden budjetissa on 838 miljoonaa euroa ja ensi vuoden talousarvioehdotuksessa 807,9 miljoonaa euroa, eli tuo noin 30 miljoonaa puuttuu poliisin määrärahoista, ja myös tulevina vuosina tämä suunta on edelleen laskeva. Jos tämä toteutuu, niin se tarkoittaa tuota noin 200—250 poliisin irtisanomista. Olemme tyytyväisiä siihen, että kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpon, voisi sanoa, suorasukaiseen toteamukseen siitä, että tulemme tekemään välikysymyksen asiasta, jos tämä turvallisuuslupaus nyt petetään ja poliisien määrää lähdetään leikkaamaan, sekä valtiovarainministeri että pääministeri ovat todenneet, että tuota poliisimäärää ei vähennetä ja poliisin määräraharesurssit tullaan turvaamaan.

Olen tänään nostanut esille myös liikunnan budjetin problematiikan ja toivonut, että siihen löydettäisiin ratkaisu. Olen ymmärtänyt, että myös hallituspuolueissa on ollut ymmärrystä sille, että urheilun ja liikunnan 20 miljoonan määrärahaleikkaukselle pyritään löytämään ratkaisu niin, että voisimme olla mieluumminkin samanlaisella tiellä kuin Ruotsissa, missä nimenomaan pandemiasta toipumiseksi lisätään noin 40 miljoonalla eurolla määrärahoja urheiluun ja liikuntaan, missä lapset ja nuoret tietysti tärkeänä kohteena.

Nostan vielä esille teiden korjausvelan. Viime vuonna Suomessa asvaltoitiin neljä- ja puolituhatta kilometriä teitä, ja tälle vuodelle asvaltointimäärä leikattiin noin kahteen- ja puoleentuhanteen kilometriin. Tänä vuonna itse asiassa huonokuntoisten asvalttiteiden määrä on kasvanut 700 kilometrillä eli korjausvelka on mennyt väärään suuntaan. Toivon, että nämä määrärahat, joita nyt tässä keltaisessa kirjassa on, riittävät siihen, että ensi vuonna jälleen korjausvelkaa saataisiin kurottua umpeen.

Kävin esimerkiksi Hausjärvellä keskustalaisen Pekka Lokinperän kanssa katsomassa Kalliontien kuntoa, ja kyllä ne tiet alkavat olla, arvoisat edustajakollegat, tuolla maaseudulla sellaisessa kunnossa, että jos niitä ei laiteta kuntoon nyt, niin ei niitä enää voida laittaakaan. Urat olivat 20 senttiä, tien runko pettänyt, ja tämä vain yhtenä esimerkkinä. Jokimaantie samanlainen, Nyryntie, Vojakkalantie, Hunsalantie. Näitä on maaseudulla todella paljon, ja vetoan teihin, arvoisat keskustalaiset, että olkaa näissä nyt aktiivisia ja pitäkää meidän maaseudunkin puolta.

Lopuksi nostan esille kaksi huolta.

Itse asiassa rauhanturvaajien ja kriha-veteraanien kuntoutusrahoista olen puhunut jo aiemmin. Ministeri Sarkkinen leikkasi tätä rahoitusta 70 prosentilla [Petri Huru: Törkeää!] 183 000:sta 65 000:een, ja nyt on tärkeää, että tuo leikkaus pystyttäisiin tältä vuodelta perumaan, ehkä siirtämään rahoitus budjettirahoituksen piiriin ja sitten tulevina vuosina varmistamaan, että me pidämme rauhanturvaajista ja kriisinhallintaveteraaneista huolta, kun he palaavat näistä tehtävistä.

No, lopuksi rintamalisän nostaminen. Ajatuksena toivoisin, että me voisimme tässä eduskunnassa tehdä jopa yksimielisen päätöksen veteraanijärjestöjen esittämästä tavoitteesta nostaa rintamalisää. Se itse asiassa vaatisi tältä vuodelta määrärahalisäyksiä. Viimeinen iltahuuto on kutsunut niin montaa meidän kunniakansalaistamme, että samalla noin 10 miljoonalla pystyttäisiin nostamaan rintamalisä nykyisestä 125 eurosta 200 euroon. Tämä niin sanottu 1 200 markan rintamalisätavoite on ollut ikiaikainen tavoite, [Puhemies koputtaa] ja toivon, että siihen päästäisiin. [Puhemies: Aika!] — Otan uuden puheenvuoron. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Holopainen, Mari poissa, edustaja Lohi poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

18.41 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu puhemies! Tosiaan tänä päivänä on käyty värikästä keskustelua kohta seitsemän tuntia ensi vuoden talousarviosta lähetekeskusteluna. Oppositio on kyllä maalannut budjetista mörköjä seinille, niin kuin edustaja Pylväs ryhmäpuheenvuorossa totesi, mutta niin kuin todettu, kyllä niitä mörköjä saa maalata seinille, mutta sitten pitää kyllä esittää vaihtoehtoja opposition suunnalta. Varsinkin kokoomuksen suuntaan pyytäisin jo tässä vaiheessa esittämään vaihtoehtoja.

Kun nyt talouskasvu on pääsemässä vauhtiin, niin ei sitä minun mielestäni pitäisi tukahduttaa alkuunsa liian suurilla leikkauksilla tai järjettömillä veronkorotuksilla, kuten finanssikriisin jälkeen on toimittu. Velkaantumisen pysäyttäminen vuonna 22 eli ensi vuonna edellyttäisi 6,7 miljardin euron sopeutusta. Näin suuri sopeuttaminen olisi jarrua talouskasvulle, mutta se edellyttäisi myös esimerkiksi sosiaaliturvasta tai koulutuksesta leikkaamista. Tässä vaiheessa kysyisinkin opposition suunnalta: mikä on se vaihtoehto, mistä leikataan, mistä otetaan näin iso summa, jos velkaa ei oteta? Totta kai aikaisemmin, tänä vuonna ja edellisenä vuonna, on jouduttu ottamaan velkaa koronan takia, ihan sen takia, että yritykset eivät kaadu ja työttömyys ei olisi räjähtänyt pysyvästi käsiin, ja myös senkin takia on jouduttu koronan aikana ottamaan velkaa, että kuntien terveyspalvelut ja laadukas koulutus on kyetty varmistamaan tämän epidemian aikana.

No, sote-uudistus on vihdoin saatu maaliin. Kokoomus olisi kesällä kaatanut sote-uudistuksen, ja se olisi vaarantanut ihmisten lähi- ja peruspalvelut.

Arvoisa puhemies! Paljon hyvää: perhevapaauudistus, hoitotakuun säätäminen, hoito-, kuntoutus- sekä palveluvelan purkaminen EU:n kestävän kasvun ohjelmasta saatavan rahoituksen avulla ovat toimia, joita hallitus on tehnyt pitääkseen meidän kansalaisista huolta. Mitä tulee perhevapaauudistukseen, niin opposition suunnalta kokoomus olisi tätä uudistusta halunnut leikata romuttamalla perheiltä kotihoidon tuen.

Vielä, puhemies, kun tässä on hieman aikaa, haluan kyllä kiittää muun muassa edustajia Mäenpää ja Östman. Olette ottaneet tässä keskustelussa maatalouden kannattavuuden ja sitä kautta maatiloille suuntautuvan ahdingon esille. [Puhemies koputtaa] Kyllähän se on

niin, että tilanne on vaikea maatiloilla, [Puhemies: Kiitoksia!] ja tähän kannattavuuskriisiin on vastattava tulevaisuudessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pylväs poissa — edustaja Asell, olkaa hyvä.

18.44 **Marko Asell sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme on valtion talousarvio 2022. Viimeisen reilun puolentoista vuoden haasteet kansantaloudellemme me kaikki tiedämme. Maamme on muiden maiden mukana joutunut taistelemaan koronapandemiaa vastaan, mutta nyt näyttää siltä, että olemme pääsemässä takaisin normaaliin elämään. Maailmantalous on kääntynyt vahvaan nousuun. Tosin monissa maissa on vielä matkaa siihen taloudelliseen tilanteeseen ja toimeliaisuuteen, mitä se on ollut ennen koronaa.

Rokotekattavuuden kasvaessa riittävän kattavaksi voimme luopua lopuistakin rajoitteista. Rajoitteet ovat haitanneet monia aloja, yrityksiä ja ihmisten elämää. Ne ovat olleet kuitenkin ihmisten hengen suojelemiseksi välttämättömiä. Niiden moninaista kirjoa ja erilaista tasoa eri alueilla ei ole aina ollut helppo hahmottaa. Onkin tärkeää, että tulevaisuuden varalta me täällä eduskunnassa rakennamme lainsäädännöstämme paremmin toimivan myös tämän tapaisiin kriiseihin.

Kaikesta huolimatta olemme voiton puolella, ja kansainvälisesti vertaillen olemme selvinneet hyvin niin terveysturvallisuuden kuin taloudenkin kannalta katsottuna. Olemme maailmassa ihan kärkimaita tämän kriisin hoidossa. Kiitos siitä hallitukselle ja eduskunnalle, mutta erityisesti kiitos kuuluu rajoituksia hyvin toteuttaville, vastuullisille kansalaisille ja yrityksille ja niille, jotka ovat myös ottaneet rokotukset taudin pysäyttämiseksi.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarviossa alijäämä on noin 6,9 miljardia, kun tänä vuonna alijäämä on hurjat 14,4 miljardia euroa — kokonaisuudessaan, kun mukaan luetaan kaikki lisätalousarviot. Alijäämät ovat tänä ja ensi vuonna suuria, mutta positiivista on se, että alijäämä enemmänkin kuin puolittuu ensi vuonna. Ja uusien ennusteiden mukaan on mahdollista saavuttaa julkisen talouden tasapaino aiemmin kuin vielä niissä pandemian pahimpien päivien aikaan tehdyissä skenaarioissa ajateltiin. Silloin katsottiin asian suhteen ihan tämän vuosikymmenen loppua. Nyt julkisen talouden tasapainoa voi tavoitella vuosikymmenen puoleenväliin mennessä. Vuoden 22 talousarvioesityksen loppusumma on 64,8 miljardia euroa. Suomi velkaantuu rajusti, mutta on siinäkin paremmassa asemassa moniin Euroopan maihin verrattuna. Positiivista on siis se, että talous on noussut nopeasti pandemian aiheuttaman kuopan jälkeen ja muun muassa työllisyysaste on kohonnut parhaimmillaan kesäkuussa 75 prosentin tuntumaan. Ne ovat kesäkuun luvuiksi parhaita vuosikymmeniin.

Monella alalla on myös törmätty pahenevaan työvoimapulaan, ja Suomen kasvun yhtenä hidasteena voidaan pitää osaajien puutetta. Tähän on reagoitava nopeasti. Se tarkoittaa varmasti myös osaavan työvoiman houkuttelua ja rekrytoimista ulkomailta, mutta erityisesti myös aktiivista työvoimapolitiikkaa ja panostuksia koulutukseen. Tämän takia onkin hyvä, että Marinin hallitus tekee näiden asioiden eteen toimia ja jatkaa hyvää työtään siitäkin huolimatta, että pandemia on haastanut ja haastaa vielä pitkään yhteiskuntaamme.

Työllisyydenhoidon pohjoismainen palvelumalli lisää resursseja, suuntaa työvoimapolitiikkaa passiivisesta aktiiviseen ja parantaa työllisyyspalveluja määrällisesti ja laadullisesti. Pitää taata resurssit kohdata työttömät työnhakijat ja löytää heille sujuvampia polkuja työmarkkinoille. Tämä tarkoittaa kohtaanto-ongelmaan puuttumista. Työnhakijoille pi-

tää löytää sopivia työpaikkoja ja tarvittaessa tarjota täydennyskoulutusta ja muuta palvelua, jotta työllistyminen mahdollistuu.

Osatyökykyisten työllistämiseen panostetaan myös aiempaa voimakkaammin. Yhtenä pitkävaikutteisena työllisyys- ja koulutusuudistuksena on mainittava oppivelvollisuuden laajennus, jonka piirissä ensimmäinen vuosikerta aloitti tänä syksynä toisen asteen opinnot. Nyt nuoria ei jätetä enää ysiluokan jälkeen omilleen ja katsota ehkä armeijan kutsunnoissa seuraavan kerran, että miten menee. Nuori on perusopetuksen jälkeen joko kunnan tai koulutuksen järjestäjän vastuulla, ja nuorelle on löydyttävä sopiva ja mielekäs opiskelupaikka. Pelkän perusasteen koulutuksen varassa olevien henkilöiden työllisyysaste on hieman yli 40 prosenttia, toisen asteen käyneillä se on noin 78 prosentin tasoa ja korkeakoulutetuilla reilusti yli 80 prosenttia. Oppivelvollisuuden laajentaminen ja maksuton toinen aste on mitä isoimmassa määrin työllisyyttä edistävä uudistus, mutta myös tasa-arvoa lisäävä uudistus.

Mutta arvoisa puhemies, luetteloin vielä niitä uudistuksia ja parannuksia, joiden toteutukseen budjettiesitys sisältää resursseja. Eli aika kuluu, joten jatkan [Puhemies koputtaa] siitä myöhemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. Edustaja Malm, olkaa hyvä.

18.50 **Niina Malm sd:** Arvoisa puhemies! Talousarvion valmistelun aika on ollut vaikeaa. Perheillä on ollut vaikeaa. Stressi, yksinäisyys, mielenterveysongelmat sekä vanhemmuuden ja parisuhteen ongelmat ovat lisääntyneet. Lasten ja nuorten perusterveydenhuollon palvelujen toiminta on vaikeutunut neuvoloissa, kouluterveydenhuollossa ja opiskeluterveydenhuollossa, kun koronaepidemian aikana on tehty näissä palveluissa runsaasti henkilöstösiirtoja ja terveystarkastuksia on vähennetty. Nuorisotilat ovat olleet kiinni, harrastukset ovat olleet tauolla, ja kavereiden kanssa hengailu on ollut vaikeaa nuorille, kun kouluunkaan ei ole aina päässyt. Tässä valossa on siis erinomaista, että hallitus panostaa edelleen nuoriin ja lapsiin. Työ kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi kouluissa jatkuu. Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tyttöjen kokema seksuaalinen häirintä on hirvittävää, ja siihen todella tulee puuttua. Oppilas- ja opiskelijaterveydenhuollon palvelujen vahvistaminen on yksi keino tähän, ja perusopetuksessa ja toisella asteella sitä on jatkettava, sillä erityisesti koronasta toivuttaessa ammattitaitoista opiskeluhuoltoa tarvitaan toden teolla.

Mutta tähän talouteen, arvoisa puhemies: Suomen kasvuluvut ovat tällä hetkellä pienempiä kuin monissa Euroopan maissa siitä syystä, että talouden koronakuoppa oli Suomessa muita maita pienempi. Vuonna 2020 bruttokansantuote laski Suomessa muita maita vähemmän. Bkt saavutti Suomessa kriisiä edeltäneen tason jo kesällä 2021, mikä oli yksi nopeimmista Euroopassa. Valtiovarainministeriö arvioi ensi vuoden kasvuksi 2, 9 prosenttia ja 1,4 prosenttia vuodelle 23. Kokoomuksen puheenvuoroja kuunnellessa voisikin melkein kysyä, harmittaako kokoomusta talouskasvu. Siinä unohtuu, kuka loppupeleissä oikeasti siitä hyötyy. Kokoaikatyötä odottavan palkansaajan, kaupan kassan tai varhaiskasvatuksen ammattilaisen tulevaisuus on vahvasti kiinni juuri talouskasvussa. [Sebastian Tynkkynen: Voi hyvänen aika!]

Suomessa on tehty todella pitkään niitä maltillisia palkkaratkaisuja, joista aiemmin jo puhuttiin. Korotusprosentit ovat olleet pieniä, joskus jopa pyöreitä nollia. Palkansaajapuoli on joustanut ja yrittänyt tehdä oman osansa kilpailukyvyn eteen. On selvää, että näin ei

voi jatkua ikuisesti. Muuten vastassa on se pyöreä nolla myös siellä palkkapussissa. Sen sijaan nyt kasvu on vahvaa, ja se on Marinin hallituksen talouspolitiikan ansiota. On valittu elvyttää, ja sillä on kiistatta ollut suuri vaikutus Suomen talouden nopeaan elpymiseen myöskin. Jos emme toimisi samoin kuin kansainväliset talousjohtajat, OECD tai EKP suosittavat, jäisimme kelkasta, ja lopputuloksena olisi luopuminen hyvinvointivaltion palveluista, kuten hoivasta ja koulutuksesta. SDP:lle nämä ovat asioita, joista emme suostu luopumaan. Kansainvälinen talous on meille mahdollisuus: se tuo leipää pöytään tehtaan ja palvelualan palkansaajalle, iltapäiväkerhon vetäjälle, hoitajille ja sosiaalityöntekijöille. Työ tiellä pitää, ja parasta sosiaaliturvaa on työ — työ, josta saa vielä palkkaa ja jolla voi oikeasti elää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, poissa. — Edustaja Huru.

18.53 **Petri Huru ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvioesitys vuodelle 2022 on 6,9 miljardia euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Suomi siis velkaantuu yhä enemmän nousukauden aikana, vaikka korona helpottaa ja talous kasvaa tulevat pari vuotta. Sen jälkeen on odotettavissa pienempää kasvua ja rakenteellista alijäämää.

Hallitus on lykännyt toistuvasti vaikuttavimpien työllisyyteen liittyvien päätösten toteuttamista ja edelleen siirtää niitä tulevaisuuteen. Esimerkiksi työn kannustavuuteen liittyviä toimia ei siis vieläkään nähdä.

Valtiovarainministeriö julkisti 27.9. taloudellisen katsauksen, jonka mukaan julkisen talouden velkaantumisen taittaminen niin, että julkinen taloudenpito lepäisi vakaalla ja kestävällä perustalla pitkällä aikavälillä, vaatisi yhteiskunnan voimavarojen laajempaa ja tehokkaampaa käyttöä, enemmän työllisiä, talouden ripeämpää kasvua ja kustannustehokkaampaa julkista sektoria.

Hallituksen velaksi elämisen rahat näyttävät valuvan maailman parantamiseen ja ilmastoposeeraukseen maailman kunnianhimoisimman ilmastopolitiikan myötä. Sen johdosta pahimmillaan teollisuutemme kustannuskilpailukyky on uhattuna ja investoinnit valuvat maailmalle tai esimerkiksi metsäpolitiikka valuu kansallisesta päätösvallasta EU:n suuntaan. Jos ajamme maataloustuotantomme tai teollisuuden liian ahtaalle, siirtyy se muualle ja tuotannon päästöt kasvavat ja huoltovarmuus kärsii.

Arvoisa puhemies! Myöskään turvallisuuteemme merkittävästi vaikuttaviin toimiin ei näytä riittävän rahaa maailman parantamiselta. Suomessa poliisitoimi on vakavasti aliresursoitu muihin EU-maihin verrattuna, ja edes poliisien määrän kaksinkertaistaminen ei nostaisi Suomea EU:n keskitasolle poliisien määrässä. Kun budjettiesitys julkaistiin, poliisiylijohtaja antoi heti lausunnon: ”Välitön arvioni nyt julkistetusta budjettipäätöksestä on se, että ensi vuonna poliisin henkilöstömäärä laskee 200—250 henkilötyövuotta.”

Myös pelastustoimen rahoituksessa on valmiiksi yli 80 miljoonan alijäämä, ja tulevaisuudessa tarvitaan jopa yli 1 000 palomiestä lisää. Samaan aikaan kuitenkin kunnista kuuluu tietoja suunnitelmista, joissa ollaan leikkaamassa asemaverkostoa ja palvelutasoa, eli leikataan juuri niistä palveluista, joita kansalaiset tarvitsevat hädän hetkellä. Pelastustoimen rahoitus ja henkilöstövaje eivät saa vaarantaa pelastustoimen tai ensihoidon palvelutasoa siirryttäessä hyvinvointialueille.

Myöskään hoitoalalle ei näytä löytyvän rahoitusta ja keinoja toimille, joilla palautetaan alan houkuttelevuus ja saadaan jo alaa vaihtaneet ammattilaiset hakeutumaan takaisin hoitotyöhön.

Myös kriisinhallinnan saralla ollaan kasvattamassa joukkojen määrää, joka onkin historiallisen alhaisella tasolla. On kuitenkin käsittämätöntä, että samaan aikaan kuitenkin hallituksen toimesta leikataan jälkihoidon rahoitusta, kun operaatioita lisätään ja ne ovat tänä päivänä yhä vaativampia. Kriisinhallinnan jälkihoidon riittävä rahoitus tuleekin lisätä valtion budjettiin.

Arvoisa puhemies! Vaikka hallituksen ministerien suusta onkin kuultu ”oma kansa ensin” -ajattelun olevan haitallista, toivottavasti hallitus kuitenkin talousarviossaan huomioi maailmanparantamisen sijaan ensisijaisesti suomalaisen Matin ja Maijan sekä heidän tarpeensa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Edustaja Suomela poissa. — Edustaja Tynkkynen.

18.58 **Sebastian Tynkkynen ps:** Arvoisa herra puhemies! Minua alkoi oikeasti todella pelottamaan täällä tänään pidetyt puheenvuorot. Nimittäin useampi punavihreä kansanedustaja hehkutti kovaan ääneen EU:n elpymispakettia ratkaisuna siihen, että Suomen taloutta aletaan korjaamaan, kuinka sillä rahalla aletaan luomaan näitä ja näitä työpaikkoja ja vihreää siirtymää ja niin edelleen.

Mutta siitä ei ole kuin noin puoli vuotta aikaa, kun minä seisoin juuri tässä paikassa kahdeksan ja puoli tuntia kertomassa, kuinka tämä EU:n elpymispaketti tulee olemaan oikeasti Suomelle haitallinen ja kuinka meiltä tulee lähtemään 4 miljardia euroa muualle Europpaan. Me tullaan maksamaan enemmän rahaa sinne kuin me tullaan saamaan. Moni teistä punavihreistä kansanedustajista ja ministereistäkin sanoo, että tämä tulee olemaan ainutkertainen paketti, että tähän ei tulla menemään uudelleen. Mutta jos nyt teidän budjettipuheissa tämä EU:n elpymispaketti ja sieltä palaava murto-osa siitä rahasta, mikä me ollaan sinne maksettu, onkin nyt pelastus Suomen taloudelle ja sitä kautta te lähdette ratkomaan tätä asiaa, kun te niin hehkutatte, niin miksi viime keväänä te halusitte tästä paketista vain ainutkertaisen?

Onko hallituksen suunta nyt muuttumassa? Puhuitteko te totta meille viime keväänä, kun te lupasitte, että tämä paketti on ainutkertainen? Onko niin, että tästä eteenpäin te olette alkaneet jo sisäisesti valmistautumaan siihen, että jatkossa, kun EU:sta tulee näitä velkapaketteja, Suomen hallitus aikoo suostua näihin paketteihin, koska te olette aloittaneet tämmöisen kampanjan, että useampi teistä punavihreistä kansanedustajista on tämän päivän budjettikeskustelussa hehkuttanut näitä paketteja ratkaisuna Suomen talouteen? Jokaiseen pakettiin, mihin maksetaan rahaa, me maksetaan paljon enemmän kuin me tullaan saamaan takaisin.

Minua todella pelottaa, tuletteko te pettämään kaikki teidän lupaukset, mitä te annoitte viime keväänä. Me tullaan vahtimaan, että varmana te ette tule käyttämään näitä paketteja propagandana Suomen hallituksen pelastamiseksi, koska ne tuhoavat ja nakertavat Suomen taloutta. Ei lähdetä näihin paketteihin mukaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Hoskonen.

19.01 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Energia nousee ensi vuoden suureksi asiaksi Suomen kansantalouden nousun kannalta. On erittäin hyvä, että meillä ollaan talousarviossa menossa siihen suuntaan, että alamme pikkuhiljaa palata normaaliarkeen koronan jälkeen. Se on erittäin positiivinen tilanne. Siihen pitää pyrkiä kaikilla järkevillä keinoilla.

Energian hinta tulee olemaan tulevana talvena ja ensi vuonna kokonaisuudessaan valtava ongelma. Meidän huippukäyttö sähkössä on hieman yli 15 000 megawattituntia silloin, kun on kova pakkanen — silloin eivät pyöri tuulimyllyt eikä paista aurinko. Sähköntuotantomme on liian pientä, sen me tiedämme. Olemme täysin Venäjän ja Ruotsin sähköntuonnin varassa. Tilanne on todella vaarallinen. Fingridin nettisivuilta löytyvästä sähköjärjestelmän tila -sivustosta näkyy, että tällä hetkellä megawatin vuorokausihinta on 115 euroa. Se on se vuorokausihinta, millä hinnalla saa sähköpörssistä vapaasti ostettua sähköä.

Euroopan markkina on kriisissä, kuten tiedämme. Siellä on tehty päätöksiä, jotka johtavat siihen, että sähköä ei sieltä tule — paremminkin sinne viedään, meille ei sieltä apua tule. Norja on parhaillaan rakentamassa Brittein saarille valtavaa kaapelia. Sinne on noin 2 700 megan siirtoyhteys valmiina ihan lähiaikoina, tänä syksynä joka tapauksessa. Elikkä Norja myy noin 400 euron megawattihintaan vihreää sähköä Brittein saarille. Tuskin se sitä Suomeen myy, kun paremman hinnan sieltä saa.

Kun me olemme tämän valtavan virheen tehneet, turvepäätöksen tehneet, se johtaa siihen, että asuntojen lämmityksessä erittäin hyvä suomalainen keksintö — suorastaan loistava, nerokas keksintö, CHP — käytännössä loppuu, koska ilman turvetta ei siitä CHP:stä sitä P:tä eli poweria tule, koska sen kattilan paine laskee ja sieltä ei kerta kaikkiaan saa enää sähköä ulos. Siinä menetämme pahimmillaan kovina pakkaspäivinä 1 800 megaa, [Petri Huru: Järjetön päätös hallitukselta!] ja se tarkoittaa sitä, että 1 800 megawatin leikkaus sähköenergian tuotannossa on suurin piirtein yhtä paljon kuin Olkiluoto 3:n tuotantomäärä, jos se nyt jonain päivänä lähtee liikkeelle. Ja kun poltetaan pelkkää puuta tai jotain muuta, niin sieltä ei saa sitten sähköä ollenkaan. Sieltä tulee lämpöä ja sitäkin pienemmällä teholla, jolloin puuta palaa vielä enemmän. Ruotsi lopetti viime talvena muutamina kylminä pakkaspäivinä paperintuotannon, koska sähkö maksoi pörssissä niin paljon, ettei kannattanut enää paperintuotanto. Suomella on sama edessä, jos ei jotain ihmettä tapahdu.

Me olemme erittäin vaarallisessa tilanteessa, arvoisa puhemies. Tilanne on todella vaarallinen. Me olemme riippuvaisia energiasta enemmän kuin mikään muu läntisen Euroopan maa. Kaikki meidän tuotantotalous tarvitsee valtavasti sähköä, ja sitä meillä nyt ei valitettavasti ole tällä hetkellä. Voi sanoa, että siitä on erittäin suurta niukkuutta. Ja sitten se, jäämmekö Venäjän-tuonnin varaan, on vielä isompi riski, sitä en mielelläni näkisi tapahtuvan, mutta nyt se on tapahtunut, ikävä kyllä. Kyse ei ole pelkästään sähköstä, kysymys on asuntojen lämmityksestä. Aivan oikein tässä salikeskustelussa ovat nousseet esille nämä erilaiset tuet, mitä maksamme asumistukia, ja siihen liittyvät olennaisena osana myös budjetissa näkyvät toimeentulotuet, ja ne helposti menevät tuonne 2,5 miljardiin euroon per vuosi. Ja tämä tulee iskemään sitten sinne, kun hinnat lähtevät nousemaan.

Lopuksi, arvoisa puhemies, nostan toisen asian vielä esille, joka on vähintään yhtä huolestuttava. Edustaja Timo Heinonen omassa puheenvuorossaan mainitsikin sen, ja moni muukin teistä, mutta hän viimeisimpänä. Hän puhui alemman tieverkon huonosta kunnosta. Meillä on noin 30 000 kilometriä sorapintaisia alemman tieverkon teitä, joiden kunto on tällä hetkellä aivan onneton. Jos joku sanoo teille, arvoisat edustajakollegat, että sinne tarvitaan lisää rahaa, niin kovin paljon lisää rahaa ei tarvita. Meillä on riittävä tekniikka tässä

maassa ja riittävä osaaminen, laitetaan ne tiet kuntoon. Palautetaan tiehöylät sinne teille niin, että keväisin ja syksyisin tehdään se perustienmuotoilu oikeaan muotoon, sitten pidetään huoli siitä, että tiestön runko on kuiva, ja sen jälkeen meillä ovat soratiet kunnossa.

Muistakaa, hyvät ystävät: Tässä talossa olemme puhuneet tuhansia puheenvuoroja biotaloudesta. Yksikään puutavararekka ei kulje, ellei alempi tieverkko ole kunnossa, eikä maatalous ole kannattavaa eikä ole turvallista, jos alempi tieverkko on tuossa kunnossa kuin se on. Esimerkiksi kotikunnassani oli muutamia kyliä viime keväänä motissa, kun ei sinne millään vehkeellä päässyt. Jos joku ihminen sai siellä veritulpan, niin hänen ensiapunsa oli sen varassa, pääseekö Medi-Heli — tai mikä on tämä helikopteripalvelu — käymään siellä potilaan hakemassa.

Eli tilanne on äärimmäisen vakava ja koskee tätä talousarviota. Kun valtiovarainministeri on paikalla, [Puhemies koputtaa] niin toivon, että viette sinne hallitukseen viestin, että nämä kaksi asiaa ovat semmoisia, joiden kanssa ei sovi leikkiä. Nämä ovat erittäin vakavia koko Suomen tulevaisuuden kannalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministerin aikataulusyistä tehdään sillä tavalla, että käytetään 3 minuuttia maksimissaan. — Olkaa hyvä.

19.07 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tässä vaiheessa takana on jo pitkä yhteinen päivä parlamentarismia ja budjetin ruodintaa yhdessä. Minusta on ollut kuitenkin havaittavissa tämän keskustelun kuluessa oppositio—hallitus-rajatkin ylittäen muutama yhteinen tärkeä teema, jotka meitä yhdistävät, ja politiikassa on aika ajoin, ja mielellään useammin kuin harvemmin, syytä keskittyä myös niihin asioihin.

Ensinnäkin on käyty sisäisen turvallisuuden puolesta voimakasta keskustelua, joka on keskittynyt nyt erityisesti poliisien määrärahoihin. Olen antanut täällä lupauksen, että hallitus käy läpi tämän tilanteen vielä kerran tunnistaen sen kehyksissä tehdyn sitoumuksen määrärahoista, lupauksen vahvistaa poliisin asemaa määrärahoilla ja poliisien määränä, mikä jo hallitusneuvotteluissa todettiin, [Petri Huru: Entäs pelastustoimi?] ja käymme nyt läpi, mitä lisäbudjetin ja täydentävän talousarvion puitteissa pystymme asialle tekemään, koska irtisanomiset poliisissa eivät ole hallituksen tavoite eivätkä Suomen etu. Uskon, että jaamme tämän näkemyksen laajasti.

Sitten, arvoisa puhemies, toinen semmoinen ehkä vielä isompi kattava teema ikään kuin kaiken pohjana on ollut vahva yhteinen käsityksemme kasvun merkityksestä. Suomi ei nouse pitkällä tähtäimellä millään muulla kuin rohkeudella satsata tulevaan niin, että me annamme vakaan ja ennustettavan toimintaympäristön yrityksille, jotka haluavat sijoittua tänne, haluavat tulla Suomeen, pysyä Suomessa, ja vahvistamme sellaista ”suunniteltu Suomessa, omistettu Suomessa, valmistettu Suomessa” -ajattelua, joka tuo tähän maahan sekä kasvua että pääomaa. Kestävä kasvu, joka on myös ympäristön ja ilmaston kannalta kestävää ja toisaalta vahvistaa sitä kestävyyttä, millä me rahoitetaan hyvinvointiyhteiskuntaa, on kaiken juju tästä eteenpäin, nyt kun koronakuopasta on noustu ennätyksellisen nopeasti.

Sitten on paljon eriäviä näkemyksiä. Opposition linjasta saamme tarkemman kuvan vaihtoehtobudjeteissa. Moni asia jäi vielä auki tässä keskustelussa, ensinnäkin se, mikä on se valtava liiallinen velka, mihin mittakaavaan muut puolueet kuin hallituspuolueet sen

asettaisivat, ja ennen kaikkea se, mihin olisitte olleet valmiita tekemään tiukennuksia ja nipistyksiä ajassa, jossa kotitalouksien luottamus huomiseen on ennätyksellisen korkealla.

Ilahdun myös tässä keskustelun loppupuolella esiin nousseesta vakavasta ja vaativasta energiapolitiikan tilanteesta ja nyt jo Euroopan mittakaavassa niin ikään arkisista asioista, teiden kunnosta. Tähän reiluun 60 miljardiin mahtuu paljon asioita, ja tämä salikeskustelu on sivunnut niistä vain aivan murto-osaa. On hienoa, että valiokunnat ruotivat kokonaisuuden perinpohjaisesti läpi, eivät vain niitä poliittisesti kuumimpia kiistakysymyksiä vaan ennen kaikkea niitä suomalaisten arkeen vaikuttavia asioita, joissa hallitus pyrkii parempaan ja vahvistamaan suomalaisten luottamusta niin yhteisten asioiden hoitajiin kuin Suomen tulevaisuuteen tavalla, jolla kestävä kasvu tulee todeksi.

Kiitos osaltani hyvästä keskustelusta, teidän puheenvuoroistanne.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

19.10 **Juha Mäenpää ps:** [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] ...hetken, niin kerron teille suomalaisesta omistamisesta ja suomalaisesta yrittämisestä ja suomalaisista ilmastoteoista.

Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä täällä valtion talousarvioesitys, joka on erittäin ilmastokiimainen ja tämmöinen sähköautokiimainen, ja jos ministerillä on kiirus, niin aloitan tämän täältä hieman toisesta suunnasta.

Olen huolissani Suomen taloudesta, ja hyvin voin yhtyä tuohon edustaja Hoskosen puheenvuoroon ja myös tähän ministerin puheenvuoroon, jonka käytitte aikaisemmin. Mutta meiltä tämän nykyisen hallituskauden aikana Kaipolan paperitehdas on mennyt kiinni. Se on ollut valtava pettymys, ja sinne riensivät demariministerit ottamaan kunnian, että he auttavat tätä Kaipolan seutua työllisyyden suhteen. Kaipolaan oli perusteilla erittäin ilmastoinnovatiivinen yritys. Kierrätystoiminta olisi työllistänyt heti kymmeniä, arvion mukaan tulevaisuudessa jopa 200 työntekijää. Kaipolaan oli tulossa yritys, joka tekee muovista öljyä — jätemuovista öljyä tai bensiiniä tai jotain muuta. Mutta, arvoisa ministeri, Suomen valtion eri rahoitusmekanismien kautta ei löytynyt sinne rahaa tämän yrityksen käynnistämiseksi. Tälle yritykselle löytyy kyllä rahaa ulkomailta, mutta jos halutaan pitää omistus suomalaisissa käsissä, niin silloin varmaan on viisaampaa, kun tätä rahaa ei ota käyttöön. Elikkä on mielestäni turhaa sananhelinää puhua suomalaisesta yrittämisestä, suomalaisesta omistajuudesta ja suomalaisista ilmastoteoista, jos niihin ei löydy rahaa tämmöisten valtion eri yritysten kautta, kuten nyt ilmastorahastojen tai mitä näitä nyt onkaan. Niitä on useampia, mutta mistään näistä sinne ei saatu rahaa.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän ilmastokiimaan ja sähköautokiimaan. Tänään Tekniikan Maailma muistaakseni julkaisi tämän tutkimuksen, elikkä ”vanhalla bensa-autolla ajaminen pidempään voi olla parempi ympäristölle kuin nopea siirtyminen sähköautoihin”. Mitähän tähän sanoo hallituksen toimintaa ohjaava Elokapinakin? Meillä on energian hinta nousussa, kulutus on nousussa, meillä on sähköverkko siinä mallissa, että se ei varmaan kestä näitä sähköautoja niin nopeassa tahdissa, ja se sähköverkon rakentaminenkin syö runsaasti energiaa ja aiheuttaa päästöjä.

Arvoisa puhemies! Luen täältä pieniä pätkiä: ”Uusien polttoainetehokkaiden autojen ostaminen ei välttämättä ole parempi vaihtoehto ympäristölle kuin vanhemman auton ajaminen pidempään, ilmenee uudesta japanilaistutkimuksesta. Mitä nopeammin vaihdat auton,

sitä enemmän hiilidioksidia se päästää. Sähköautoissa ei ole mitään eroa, koska kun uusien autojen kysyntä kasvaa, se lisää tuotannon päästöjä.” Olen tästä täällä puhunut aikaisemminkin, kestävästä kehityksestä.

Arvoisa puhemies! ”Tutkimuksen mukaan hiilijalanjälki olisi pienentynyt 1 prosentin, jos uusien autojen omistajat olisivat käyttäneet autojaan 10 prosenttia pidempään. Tämä tarkoittaa, että voimme vähentää hiilidioksidipäästöjä vain pitämällä ja ajamalla autolla pidempään, tämä japanilaisen tutkimuksen johtaja Kagawa sanoo.”

Sitten haluan ottaa vielä edustaja Hoskosen mainitsemaan turpeeseen tämmöisen lyhyen kommentin. En sinänsä mitään kaivosteollisuutta vastusta, mutta on tämä nyt kumma asia, että vihreä puolue on hallituksessa ja heidän toimestaan rajoitetaan turpeen nostoa. Samanaikaisesti rahoitetaan akkuteollisuutta Suomessa. Arvoisa puhemies, mitä arvelette, kumpiko jättää [Puhemies koputtaa] isommat arvet Suomen luontoon, akkuteollisuus vai turpeen nosto? — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

19.16 **Joonas Könttä kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä on aiemmin kuultu kollegoilta muutama hyvä tiestöön liittyvä puheenvuoro — kiitos niistä — ja olen aika lailla samaa mieltä kuin edustaja Hoskonen tuossa aiemmin: meillä ei ole ongelma pelkästään alempaan tieverkostoon, sorateihin, liittyvä rahoitus vaan myös ne käytänteet siellä, kuinka sitä soratieverkostoa ylläpidetään.

Eräs tapaus kotimaakunnastani Keski-Suomesta: Olin ajamassa tietä ja huomasin tietysti, niin kuin moni muukin meistä edustajista, että tie oli surkeassa kunnossa. Kysyin sitten urakoitsijalta, mistä tämä mahtaa johtua, kun meilläkin Keski-Suomessa itse asiassa valmistetaan erittäin hyviä tien kunnossapidon laitteita. Siellä oli aivan oikein hoidettu tämä tien kuntoon laittaminen, mutta urakoitsijan kanssa yhteistyössä tämä tien suolaaminen tulikin sitten niin monen tunnin päästä, että käytännössä meni se tehty työ hukkaan.

Eli tarvitaan myös koordinaatiota siihen, kuinka tätä rahoitusta käytetään, mitä tässäkin keltaisessa kirjassa on esitetty, niin että meillä toisaalta pysyy myös maalaisjärki tässä tiestön kunnossapidossa paremmin huomioituna.

Haluan kiittää hallitusta muutamasta toimenpiteestä, joista ensisijaisesti esimerkiksi opiskelijoiden tulorajojen nosto on erittäin kannatettava teko — siitä kiitos — ja tämä D-viisumi, jonka kautta toivottavasti saadaan nopeutettua maahantuloa ja houkuteltua ulkomaista osaamista tähän maahan. Pidän erittäin hyvänä myös sitä, että nyt selvitetään sitä mahdollisuutta ja toivottavasti otetaan se käyttöön, että eläkeläisille, jotka työtä vastaanottavat eläkkeellä jo ollessaan, voisi työn kannustavuutta parantaa. Meidän täytyy samaan aikaan miettiä sitä, kuinka sitä talouskasvua, jossa ollaan nyt ja ollaan ensi vuonna, saadaan ylläpidettyä myös vuonna 23 ja vuonna 24.

Olen paljon pohtinut sitä, että monella eläkeläisellä rahaa kuluu pakollisiin lääkkeisiin erittäin paljon ja tämä lääkkeiden omavastuu koetaan kuitenkin aika korkeana siitä pienestä eläkkeestä. En suoraan nyt esitä mitään tiettyä rahasummaa, koska täytyy muistaa, että kaikki esitykset aina jonkun verran maksavat, ja monesti varsinkin nämä iltaistunnot ovat eräänlaisia toiveiden tynnyreitä, mutta lähtisin pohtimaan sitä, voitaisiinko tätä lääkkeiden omavastuuta kenties alentaa siten, että kun on tällaisia niin sanottuja pakollisia lääkkeitä, mitkä ovat välttämättömiä, niin erityisesti niiden osalta pohdittaisiin sitä, että eläkeläisille jäisi enemmän rahaa kulutukseen.

Toinen tämmöinen ajatus siitä, kuinka voisimme ehkä sitä kotimaista kulutuskysyntää parantaa vaikkapa vuodesta 23 tai 24 alkaen, on opintolaina. Voisimmeko sitä kenties lisätä, koska sekin menee aika nopeasti opiskelijoilla kulutukseen, tai voitaisiinko siellä kenties mahdollistaa tietynlaisia superverohyvityksiä tai muita vastaavia?

Nämä ryhmät, esimerkiksi juuri opiskelijat ja eläkeläiset, pitkälti käyttävät sen käytettävissä olevan varannon, ja se sitä kautta kyllä auttaisi meidän kotimaista kulutuskysyntää, mikäli tämä talous sitten parin vuoden päästä [Puhemies koputtaa] lähtee laskusuhdanteeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

19.19 **Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Elämme nyt nopeaa nousukautta, mutta sitä ei valitettavasti valtion talousarviosta pysty päättelemään. Kuten valtiovarainministeri Saarikko totesi talousarvion tiedotustilaisuudessa, talouskasvu uhkaa jäädä vain hetkelliseksi, ja huolenaiheeni on, että olemme mittavan alijäämän ja pysyvien menolisäysten myötä suurissa ongelmissa tulevina vuosina. Haluan tässä kohtaa vielä muistuttaa, että vihervasemmistolaisen hallituksen velanotto jatkuu edelleen, sillä tässä budjetissa otetaan 6,9 miljardia euroa velkaa lisää. Koronakriisillä voi toki selittää osan velanotosta mutta kaikkea ei. Valtion budjetin tulopohja on romahtanut, mutta vieläkään hallituksella eivät hälytyskellot soi. Tämän päivän päättämättömyydellä vaikeat päätökset sälytetään seuraavalle ja sitä seuraavalle hallitukselle.

Vaikka hallitus mielellään puhuu sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja hyvinvointivaltion tärkeydestä, vasemmalla kädellä romutetaan pian koko järjestelmä. Kunnianhimoisuudesta kyllä puhutaan ilmastotoimien osalta, mutta missä on taloudenhoidon kunnianhimo? Hallitusohjelman mukaiset menoerät ja niin kutsutut tulevaisuusinvestoinnit on kyllä jo alkukaudesta pistetty täytäntöön, mutta mistä tulot? Polttoaineiden rajummasta verotuksesta vai kenties maakuntaverosta? Hyvä hallitus, missä on kunnianhimo siinä, että Suomeen saataisiin luotua hyvät olosuhteet tuottavalle yritystoiminnalle, että vienti vetäisi ja työpaikat säilyisivät, että tavallisilla suomalaisilla jäisi verojen ja pakollisten menojen jälkeen rahaa käytettäväksi, että työtä olisi kannattavaa ottaa vastaan ja että julkinen talous vahvistuisi? Näihin kysymyksiin ei tempputyöllistämisellä tai maahanmuuttajareservin kasvattamisella vastata. Tässä taloudellisessa tilanteessa hallitus antaa kiilusilmäisellä ilmastopolitiikallaan kilpailuetua muulle Euroopalle ja maailmalle.

Arvoisa puhemies! Elpymispakettirahoja on ripoteltu talousarviossa hallinnonalojen tulopuolelle, ja niillä rahoitetaan kaikkea kivaa, mutta varsinaista tuloahan ne eivät ole — elpymispakettitulot kun maksetaan tulevaisuudessa korkojen kera takaisin. Valitettavasti Suomi hävisi tuon päätöksen yhteydessä sekä rahallisesti että päätösvaltansa suhteen. Kyllähän ne miljoonat vähän kaunistavat tätä budjettia, ja toki rahalle on aina vastaanottajia, mutta onhan tämä vuosisadan huijaus. Elpymispakettirahat ovat velkaa erittäin huonoilla ehdoilla ja vieläpä niin, että velan antaja määrittelee itse rahojen käytön. Rahat on kaiken lisäksi käytettävä nyt parina tulevana vuonna kiireellä. On selvää, ettei kiireellä tuhlattu raha ole vaikuttavaa ja vastuullista politiikkaa. Minkäänlaisia tuotto-odotuksia minulla ei ole.

Haluan nyt muistuttaa edustajia ja hallitustakin siitä, että elpymispakettirahat eivät ole tuloa ja maksun aika koittaa niidenkin osalta tulevaisuudessa. Elpymispaketin lisäksi EU-maksut tulevat taas kasvamaan ensi vuonna. Nyt kaivattaisiin sitä luottamuspääomaa ja pe-

limerkkejä, joita Suomellakin kerrotaan olevan, jotta maksuja saataisiin kohtuullisemmiksi. Suomi maksaa ensi vuonna EU:lle 2 652 miljoonaa euroa ja saa EU:lta 1 214 miljoonaa euroa. Nettomaksettavaa siis muodostuu 1 438 miljoonaa euroa. Lisäksi Italiassa kuplii taas, ja ei varmaan aikaakaan, kun saamme jälleen kaivaa kuvetta yhteisvastuun merkeissä.

Arvoisa hallitus! Jo alkukaudesta oli selvää, että metsään mennään ja pahasti. Tavoitteet työllisyyden parantamisen osalta on siirretty tämän vuosikymmenen puoleenväliin, siis siihen aikaan, kun tätä hallitusta ei enää ole. Ovela taktiikka, jos nykyiset hallituspuolueet ovat silloin oppositiossa. Pääsette arvostelemaan tulevaa hallitusta omista virheistänne. Sekö on teidän tarkoituksenne?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen Ari, olkaa hyvä.

19.24 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu aina koulutuksen kunnianpalautuksesta, mutta siinä on ikävä kyllä hyvin paljon lapinlisää. Pahimpana pidän sitä, että varhaiskasvatuksen tukeen ei tullut mitään lisärahoitusta tässä talousarviossa. Tämä johtaa siihen, että varhaiskasvatuksen tuessa ollaan tekemässä samaa virhettä kuin perusopetuksen tuessa tehtiin kymmenisen vuotta sitten: säädetään lasten oikeudesta tukeen mutta ei määritellä siihen mitään konkreettisia tukitoimia. Näistä tärkein olisi ollut erityisen tuen lapsen oikeus varhaiskasvatuksen erityisopettajan tukeen. Konkreettisista tukitoimista ei säädetty, koska esitys on kustannusneutraali eikä siihen siis ole mitään rahaa. Jo 17 miljoonalla vuosittain olisi saanut 1:100-vaka-erityisopettajamitoituksen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Packalén, olkaa hyvä.

19.25 **Tom Packalén ps:** Arvoisa puhemies! Olen perinteisesti kannattanut budjettikuria vastustaen Kreikan tukipaketteja ja yhteistä velkaa. Jokaisen maan tulisi elää maksukykynsä mukaan, ja maan sisäiset asiat on laitettava sen mukaan tärkeysjärjestykseen. Kannatan kaikkia toimia, jotka kannustavat työskentelemään ahkerasti ja yrittämään. [Tuomas Kettunen: Hyvä!] Eli voin sanoa olevani talouspoliittisesti varsin oikeistolainen.

Elämme kuitenkin hullussa maailmassa, jossa tämänkin maan hallitus kannattaa yhteisvelkaa. [Tuomas Kettunen: Ei kannata!] Vielä hämmästyttävämpää on tietysti se, että myös kokoomus kannattaa sitä. [Kokoomuksen ryhmästä: Ohhoh!] Kun Suomi on jo ajettu sellaiseen suohon kuin missä nyt olemme, olen pohtinut, onko tiukka taloudenpito enää järkevää, jos kuitenkin joudumme maksamaan muiden maiden porsastelun. Kun kuitenkin olemme lähteneet velkaunionin tielle, eikö meidän pitäisi ottaa valtavasti halpaa lainaa, jos se kerran myös maksetaan yhdessä pois? Vaikka saattaa vaikuttaa, että tällä kysymyksellä olen menossa hallituksen linjalle, on ero kuitenkin selkeä siinä, mihin rahaa käytetään, sillä sekä hallituksen että kokoomuksen talouslinjoissa on mielestäni pahoja valuvikoja.

Itse käyttäisin rahan tuottavasti vaurastamaan tulevaisuutta. Tällä tarkoitan esimerkiksi koulutusta ja infrahankkeita. Loput rahat voisi sitten vaikka sijoittaa vaikkapa kultaan tai bitcoineihin tai kiinteistöihin ympäri maailmaa. Edelleen pyrkisin pitämään yhteiskunnan turhat kulut minimissä. Demarit ja hallitus haluavat kyllä ottaa lainaa, mutta he laittavat sen turhuuteen ja ideologisiin hankkeisiin. Kokoomus ei halua lainaa mutta haluaa, että maksamme muiden maiden lainoja. Itse en ymmärrä kumpaakaan osapuolta.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, jota en ymmärrä, on sisäisen turvallisuutemme ja poliisin väheksyminen. Toissa viikon kyselytunnilla te, hyvä hallitus, esititte, ettei poliisin määrärahoja olla leikkaamassa, koska määrärahat ovat budjetissa viime vuotta korkeammalla tasolla. On kuitenkin fakta, että poliisin määrärahojen alijäämä on talousarviossa edelleen yli 30 miljoonaa euroa. On myös fakta, että siinä missä yleinen kustannustaso kasvaa, myös poliisin toimintakustannukset kasvavat. Näin tapahtuu myös poliisille annettujen uusien tehtävien ja vaatimusten myötä. Teidän budjettirahoituksenne alijäämä tarkoittaa nyt poliisille yt-neuvotteluita ja leikkauksia toimintaresursseihin.

Hallitus, te otatte nyt lähes 7 miljardia velkaa, mutta siitä ei riitä edes 30:tä miljoonaa Suomen poliisille. Täällä on nyt luvattu, että se löytyy, mutta sitä en usko ennen kuin näen. Se, kenelle raha jaetaan ja riittää, on poliittinen arvovalinta. Teille on selkeästi tärkeämpää lahjoittaa rahaa pois Suomen rajojen ulkopuolelle.

Valtion yksi keskeinen tehtävä on huolehtia omien kansalaisten ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta. Jos tämä tie jatkuu, ideologianne tulee pahimmillaan maksamaan turvallisuutemme ja oikeusvaltiomme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

19.29 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Budjettiesitys sinällään sisältää paljon, paljon hyvää, ja siinä on toki myös paljon ongelmia, mutta en ajatellut nyt käyttää tätä aikaani näitten yksittäisten kohtien läpikäymiseen, vaan haluan puhua tästä isosta kuvasta, missä tällä hetkellä ollaan ja mihin tämä paljon täällä mainostettu talouden ja työllisyyden kasvu perustuu.

New Yorkin Columbian yliopiston professori Adam Tooze on osuvasti sanonut, että me elämme kokeellisen talouden aikaa. Tämän koronan jäljiltä on otettu 40 000 miljardia lainaa. Siinä summassa on mukana valtioiden, yritysten ja kotitalouksien laina. Ja tällä rahan painamisella, keskuspankkien markkinaoperaatioilla, on elvytetty koko maailman taloutta, ja siihen perustuu tämä myöskin tämä meidän nykyinen talouskasvumme.

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö kiinnitti huomiota keskuspankkitalouteen valtakunnallisilla yrittäjäjuhlilla viime viikonloppuna. Lainaan Niinistöä sanatarkasti: ”Keskuspankkirahoitusta on vaikea katkaista edes kasvun nopean nousun koitettua. Talouspoliittisessa keskustelussa on kuulunut vähän mielipiteitä, saati vastauksia, mitä tämän tien päässä on vastassa.” Juuri näin, hyvää pohdintaa. Suruttomassa velkaantumisessa on valtava riski.

Historiasta löytyy monia esimerkkejä, jolloin yksittäinen maa on pyrkinyt setelirahoituksella pitämään yllä talouskasvuaan ja väistämättä edessä on ollut romahdus. On hyvin vaikea uskoa, että kun velkaa nyt otetaan lähes koko maailmassa, siitä voisi seurata mitään parempaa pitkällä aikavälillä.

Jos tämä keskuspankkitalous, jossa me nyt elämme, toimisi, niin koko tähän asti opetettu ja tunnustettu kansantaloustiede olisi väärässä, myös se kansantaloustiede, jota itse olen sekä opiskellut että työkseni opettanut ennen eduskuntaan tuloa.

Arvoisa puhemies! Mikä sitten on Suomen kriisikestävyys, se on tässä mielestäni avainasia. Tämän hallituksen aikana budjetin loppusumma on 9,3 miljardia korkeampi suhteessa Sipilän hallitukseen. Siellä on koronaa mukana, mutta pääosin kyse on ihan muusta kuin koronasta. Pysyviä menoja on lisätty 1,4 miljardia, 2022 tullaan velkaantumaan 6,9 miljardia, ja menokehykset on rikottu 500 miljoonalla eurolla. Jos verrataan siihen,

mikä on tilanne esimerkiksi Ruotsissa, niin paitsi että siellä on bruttokansantuotteen kasvu parempaa kuin Suomessa tälläkin hetkellä, työllisyysaste korkeampi ja julkisen velan suhteessa ennen kaikkea valtava ero, niin siellä julkinen velka on tällä hetkellä 34,5 prosenttia bruttokansantuotteesta, kun se Suomessa on 70,8, ja Ruotsissa tämä julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on ennusteen mukaan ensi vuonna alenemassa, kun meillä se edelleen nousee.

Arvoisa puhemies! Johtopäätös tästä kaikesta on se, että Suomen hyvinvointi ja julkinen talous on rakennettu täysin sen varaan, että korko on maailman tappiin asti nolla. On tietenkin selvää, että jos korko on nolla, niin ei ole niin iso merkitys sillä, onko valtion velka 100 miljardia vai 150 miljardia. Mutta jos korko on vaikka 3 prosenttiyksikköä, niin silloin se tarkoittaa, että 150 miljardin velalla, jossa me tämän vaalikauden lopussa todennäköisesti ollaan, vuositason kustannus siitä korosta on 4,5 miljardia.

Me elämme ihan valtavalla riskillä, ja me olemme huonosti varautuneet siihen, jos tämä keskuspankkien kuplatalous tulee romahtamaan. Tämä on se viesti, jonka haluan sanoa, koska sen jälkeen, jos näin käy, tämä koskettaa ihan meistä jokaista, ollaan me sitten hallituksessa tai oppositiossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

19.34 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tuossa aiemmin aloitin puhumaan muutamasta veteraanien asiasta, ja nyt puhun sotiemme veteraaneista. Katsoin omasta kirjastani täällä istunnossa — olen kirjannut 18. tammikuuta 2019, eli vain muutama vuosi sitten, että meillä on veteraaneja keskuudessamme 10 326, ja heistä sotainvalideja oli noin 1 000, no, itse asiassa 1 104. Keski-ikä oli silloin 94. Sen jälkeen iltahuuto on kutsunut äärimmäisen montaa näistä miehistä ja naisista. Taitaa olla niin, että määrä putoaa tällä hetkellä... Suurin piirtein neljä, viisi veteraania kuulee viimeisen iltahuutonsa joka päivä, eli tämä joukko harvenee erittäin nopeasti. Sen takia toivoisin, että eduskunnassa voisi syntyä... Olen tätä jonkin verran taustoittanut, ja nyt haluan puhua siitä myös julkisesti, kun se ei ole ainakaan toistaiseksi eteenpäin edennyt, siis kahdesta asiasta.

Rintamalisä määriteltiin 1. huhtikuuta 2020 tulleen korotuksen jälkeen 125 euroon kuukaudessa. Veteraanien määrä vähenee ensi vuoteen mennessä niin, että edunsaajia on arvion mukaan vain noin 4 500 henkilöä ensi vuoden alussa. Eli kun 2019 heitä oli yli 10 000, niin nyt noin 4 500. Vuoden 2020 valtion tilinpäätöksen mukaan rintamalisään käytettiin 11,6 miljoonaa euroa. Kuluvalle vuodelle varattiin 9,9 miljoonaa euroa, ja valtiovarainministeriön esityksessä ensi vuodelle on 7,7 miljoonaa euroa. Jos korotus 200 euroon toteutettaisiin ensi vuoden alusta, kuluisi rintamalisiin 10,8 miljoonaa euroa — todellisuudessa ei kuitenkaan tätäkään, sillä ensi vuonnakin viimeinen iltahuuto kutsuu näistä veteraaneista yhä useampia. Eli jos ensi vuodelle veteraanien määrärahoja ei leikattaisi, niin samalla määrärahalla me voisimme yhdessä nostaa tuon rintamalisän tähän 200 euroon.

Tämä vanha 1 200 markan eli noin 200 euron tavoite on ollut veteraanijärjestöjemme yhteinen — voisi sanoa, että lähes iänikuinen — vaatimus, toive ja haave. Olisi hienoa, jos voisimme sen täyttää ennen kuin viimeinen veteraani joukostamme siirtyy pois.

Toinen asia on vammautumattomien veteraanien puolisoiden ja leskien kuntoutus. Tällä hetkellä 30 prosentin haitta-asteen sotainvalidien puolisoilla ja leskillä on itsenäinen kuntoutusoikeus, tai siis he saavat kuntoutusta sitä tarvitessaan tietyin ehdoin ja tietyn määrän. Tähän käytettiin viime vuonna hiukan vajaa miljoona euroa. Budjetoitu oli 2,5

miljoonaa euroa, joten rahaa jäi myös tälle vuodelle. Sotainvalidit hakevatkin tuohon haittaprosenttiin alennusta, ja he ovat esittäneet, että lievempivammaistenkin sotainvalidien lesket ja puolisot saisivat kuntoutusoikeuden. Mutta veteraanijärjestöjen keskuudessa on tässäkin herännyt ajatus, voisiko se olla niin, että oikeudenmukaista olisi, että myös vammautumattomien veteraanien puolisot ja lesket pääsisivät tämän saman etuuden piiriin.

Sotainvalidien puolisoiden ja leskien kuntoutuksesta on määrätty valtioneuvoston asetuksella, ja tämän asetuksen muutoksella voitaisiin myös vammautumattomien veteraanien puolisoiden ja leskien asiaa hoitaa, jos tähän olisi yhteistä tahtoa. Nykyisessä asetuksessa on 100 prosentin invalidien puolisoilla ja leskillä siis oikeus kuntoutukseen, ja uudistetussa asetuksessa voisi samalla tavoin turvata etuoikeuden 30 prosentin haitta-asteen invalidien puolisoille ja leskille ja muillekin — esimerkiksi 5 miljoonan määräraha olisi tähän todennäköisesti erittäinkin riittävä. Heidänkin ikänsä, hyvät kollegat, alkaa olla sellainen, että massoittain ei pyrkijöitä kuntoutukseen olisi. Tulisipa vain yksi vääryys lopulta korjattua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

19.39 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ensi alkuun täytyy kyllä kiittää edustaja Heinosta hyvästä puheenvuorosta mutta tähän samaan syssyyn sitten ilmoittaa, että kun opposition suunnalta on mustia pilviä maalattu niin talousarvion kuin tulevaisuuden talouskuvioittenkin osalta, niin täytyy muistaa se tosiasia, että Suomen talous on saatu kasvuun, ja myös muistuttaa siitä, että olemme yhdessä, yli puoluerajojen eduskuntana hoitaneet pandemian hyvin, mutta sitten on tehty myös oikeita päätöksiä, joilla taloutta ja yrityksiä on tuettu pahimman pandemian ohi.

Mutta, puhemies, taloudesta, talouskasvusta: Kasvuhan merkitsee työtä ja verotuloja sekä sitä myötä vähemmän sosiaalimenoja. Talouskasvu pienentää velanottoa sekä veronkorotusten ja leikkausten vaaraa. Tässäkään vaiheessa ei voi olla korostamatta sitä, että työpaikathan syntyvät aina yrityksiin ja paras työllisyystoimi on yritysten toimintaedellytyksistä huolehtiminen. Hallituksen päätöksethän muun muassa sähköveron alentamisesta, tuplapoistoista, yritysten tukemisesta koronakriisin yli ja investointiympäristöstä huolehtiminen ovat luoneet sitä työtä ja kasvua Suomeen.

Tässä ovat edustajat Könttä ja Hoskonen tuoneet esille muun muassa metsäteollisuuden investointeja Kemin suuntaan — ja Keski-Suomeen, Äänekoskelle uusi 200 miljoonan euron investointi. Myös sahateollisuuden, mekaanisen puuteollisuuden, suunnalla kotikaupungissani Kuhmossa paikallinen sahayhtiö on viimeisen 16 kuukauden aikana investoinut 34 miljoonan euron arvosta uuteen moderniin sahalaitokseen, koska uusiutuvan ja ilmasto- ja ympäristöystävällisen sahatavaran kysyntä vain kasvaa maailmanlaajuisesti. Ja niin paikallinen sahayhtiö Kuhmossa kuin myös Pölkky Kainuussa ovat lähteneet investoimaan sahateollisuuden suunnalla — yhtään väheksymättä sitä, että Oulun suunnassa Junnikkalan saha on tehnyt ison investoinnin.

Nämä kertovat siitä, että yritykset ja teollisuus luottavat tähän olemassa olevaan ympäristöön tässä maassa ja luottavat siihen, että me teemme kasvuhakuista, pitkäjänteistä, hyvää teollisuuspolitiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

19.42 **Marko Asell sd:** Arvoisa puhemies! Valtion budjetti on käsittelyssä, ja jatkan siitä, mihinkä jäin edellisessä puheenvuorossa.

Eli budjettiesitys sisältää määrärahat seuraavien hallitusohjelman mukaisten suurten uudistusten toteutuksen jatkamiseen: Muun muassa oppivelvollisuuden laajennus ja maksuton toinen aste, 0,7:n hoitajamitoitus, asiakasmaksujen uudistus, perhevapaauudistus. Perhevapaauudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.8.22 alkaen. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoitusta tiukennetaan hallitusohjelman mukaisesti. Suhdeluku vuonna 22 on 1:35 ja vuodesta 24 eteenpäin 1:30. Lastensuojelun jälkihuollon laajennus. Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaa rahoitetaan ensi vuonna 60 miljoonalla eurolla ja varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaa 80 miljoonalla. Oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja vahvistetaan yhteensä 20 miljoonalla. Ammatillisen koulutuksen opettajia ja ohjaajia palkataan lisää 70 miljoonan euron lisärahoituksella. Kaikille koulutusasteille tehdään tämän lisäksi normaalit indeksitarkastukset. Valtavat panostukset hyvinvointiin ja osaamiseen siis.

Ja, arvoisa puhemies, vielä poliisin määrärahoista, joista on nyt paljon syntynyt polemiikkia, siitä on peistä väännetty. Itse pidän tärkeänä, että meillä Suomessa poliisin määrärahat ovat riittävät ja hallitusohjelman tavoitteisiin nostaa poliisien määrää ylletään. Poliisi on yksi meidän arvostetuimmista instituutioista, joissain kyselytutkimuksissa ihan ykkösenä. Ihmiset saavat turvaa ja kokevat turvaa ja luottamusta poliisia kohtaan, ja poliisi varmasti haluaa pitää palvelutasonsa korkealla ja vastata myös lisääntyviin haasteisiin.

On kuitenkin myös tiedostettava ja todettava, että poliisin talousarvioon budjetoidut määrärahat ovat isommat kuin koskaan aiemmin. Tässä valossa on kyllä vahvasti liioittelua todeta, että Marinin hallitus olisi niitä leikkaamassa. Poliisin budjettia on aiempina vuosina paikkailtu siirtomäärärahoilla ja lisätalousarvioilla, minkä takia ne ovat tosiasiallisesti nousseet sinne 840 miljoonan euron tuntumaan. Tämä tulee eteen myös ensi vuoden osalta, kuten tässä valtiovarainministeri äskettäin ymmärtääkseni lupaili.

Samalla, kun varmasti lähes me kaikki pidämme tärkeänä, että poliisille turvataan määrärahat, on tervettä myös pohtia, onko rakenteissa jotain parannettavaa, ja viittaan tällä muun muassa poliisitutkija Heikki Mansikka-ahon juuri julkaistuun väitöskirjaan ”Poliisi, mistä tulet, minne menet?”. Poliisihallinnossa on tavoiteltu viimeisen 20 vuoden aikana neljä eri kertaa tuottavuuden ja palvelukyvyn parantamista hallintoa keventämällä, resursseja keskittämällä sekä aluekokoa kasvattamalla. Tämä tutkija ja entinen poliisi Heikki Mansikka-aho on tuoreessa väitöskirjassaan kuitenkin esittänyt, että poliisitoiminnan tärkeimmät palvelualueet ovat merkittävästi heikentyneet. Tämä näyttää johtuvan poliisipalvelujen keskittämisestä ja erityisesti poliisin operatiivisen henkilöstön vähentämisestä. Hänen mukaansa Suomeen olisi perustettava poliisille yhden viraston organisaatiomalli. Sen alle tulisi muodostaa matala, hyvinvointialueita myötäilevä rakenne, jossa henkilöstön voimavarat ja osaaminen pystytään nykyistä tehokkaammin hyödyntämään. [Toimi Kankaanniemi: Rajamäen linja!] Hänen näkemyksensä mukaan hyvinvointialueiden hajautettu poliisi voi tehokkaammin ja tarkoituksenmukaisemmin palvella kansalaisiaan. Mielenkiintoinen avaus ja tutkimus.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun esitän huoleni liikunnan rahoituksen tasosta ja tulevaisuudesta. Veikkauksen tuloutus koronan ja pelihaittojen ehkäisyyn liittyvän uudistuksen takia on pudonnut ensi vuoden liikunnan rahoituksessa, ja se tulee rokottamaan erityisesti liikuntapaikkarakentamisen rahoitusta. Kunnille on toki mennyt koronasta johtuvia korotettuja valtionosuuksia, joista toivottavasti osa myös liikuntaan ja muuhun ihmisten

hyvinvointia lisääviin toimiin liikuntasektorilla. Pidän kuitenkin tärkeänä, että liikunnan ja urheilun resurssit turvataan jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

19.47 **Petri Huru ps:** Arvoisa puhemies! Tänään lähetekeskustelussa olevassa hallituksen esityksessä 154/2021, rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemistä ja korvaamista koskevassa laissa, on käytännön kannalta joitain epäkohtia, jotka olisi syytä huomioida jo valmistelun yhteydessä.

Vahinkojen korvaamisessa ei ole nykyisessä lainsäädännössä huomioitu luomutuotantoa, joka näyttelee muun muassa valkoposkihanhivahingoissa merkittävää osaa. Esimerkiksi vuoden 2020 valkoposkihanhivahingoista Pohjois-Karjalassa 39 prosenttia on luomuviljelyssä olevalla alalla. Voidaan siis todeta, että yli kolmannes hanhivahingoista kohdistuu luomupelloille eivätkä viljelijät saa luomusta erillistä korvausta. Hanhet syövät nurmipelloilta tuotantokasvit ja jättävät rikkaruohot syömättä, minkä seurauksena ne yleistyvät. Rikkaruohojen torjunta luomutiloilla on kallista ja aikaavievää, koska rikkakasvien torjunta-ainetta ei voi käyttää. Tämä lisää luomutuotannon ja tavanomaisen viljelytavan kustannuseroa ja luo eriarvoisuutta näiden kahden tuotantotavan välillä. Tulevassa laissa luomu tulee huomioida korvauksia maksettaessa eikä laittaa viljelijöitä maksajiksi.

Arvoisa puhemies! Toinen kohta koskee korvaushakemuksia, joita käsitellään nykyisin ely-keskuksissa kaksi kertaa vuodessa. Kevätvahingot käsitellään alkukesästä ja korvaukset maksetaan viljelijöille yleensä syksyllä. Vastaavasti syksyn vahingot käsitellään tammi—helmikuussa ja korvaukset maksetaan saman kevään aikana. Uudessa laissa tämän osalta mentäneen huonompaan suuntaan ja korvauksia käsiteltäisiin ja maksettaisiin vain kerran vuodessa. Kevätvahinkojen korvaukset, jotka esimerkiksi hanhivahinkojen osalta ovat ne merkittävimmät, maksettaisiin jatkossa siis vasta seuraavan vuoden kevättalvella, eli aikaa vahingosta korvauksen maksuun tulisi lähes vuosi. Asiaa on perusteltu rahoituksen riittävyydellä, eli ilmeisesti pelätään, että syksyllä maksetut korvaukset voisivat viedä tähän varatusta budjetista suuren osan ja muiden lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ei riittäisi enää varoja.

Lakiin tulee kirjata, että korvaukset käsitellään ja maksetaan edelleen kaksi kertaa vuodessa, eikä laiteta maanviljelijöitä kärsimään vahinkojen ohella myös pidentyvistä korvausajoista. Lisäksi hallituksen tulee huolehtia, että rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen budjetoidaan riittävästi varoja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

19.50 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa puhemies! Turvallisuus on jotain, mitä selkeä enemmistö suomalaisista pitää tärkeimpänä ja arvokkaimpana asiana. Samalla turvallisuus on myös jotain, mitä me osaamme todellisesti arvostaa vasta sitten kun se on menetetty, hieman samaan tapaan kuin suhtaudumme myös terveyteen. Suomeahan on totuttu pitämään maailman turvallisimpana maana. Sillä on suora yhteys siihen, että Suomi on jo monena vuonna peräkkäin todettu maailman onnellisimmaksi maaksi. Meidän on ymmärrettävä, mikä yhteys näillä asioilla on keskenään, ennen kuin se on liian myöhäistä.

Turvallisuushan ei pysy yllä itsekseen. Maailma pienenee jatkuvasti, ja se kaikki, mikä tapahtuu tuolla jossain kaukana, voi tapahtua ja tapahtuukin meillä. Huumausaineita voi

kuka tahansa tilata anonyymiverkossa lapsellisen helposti vaikka tuohon Eduskuntatalon ovelle, ja siksipä lapsetkin pääsevät ennennäkemättömän helposti käsiksi koviinkin aineisiin. On sanomattakin selvää, että jo pelkästään tämä rikollisuudenala vaatii paljon työtä ja panostusta, jotta tilanne pysyy edes jollakin tavalla hallinnassa. Jotkut ovat toki sitä mieltä, että ongelmat poistuvat sillä, että kaikista huumausaineista poistetaan rangaistavuus, mutta se vasta olisikin poliisin näkökulmasta katsottuna erittäin vaikea asia. Ei valvonta siitä mihinkään katoaisi, ja miten sitä valvontaa tehdään, jos yhdessä kädessä huumausaine on laitonta ja kun se toiseen käteen siirtyy, se muuttuukin yhtäkkiä lailliseksi? Miten hoideltaisiin rattijuopumusasia? Kannabis saattaa näkyä testeissä vielä viikkojakin käytön jälkeen. Tässä on vain muutamia esimerkkejä. Ongelmia kyllä riittäisi.

Liikenteessähän meillä kuolee päälle 200 ihmistä vuodessa. Yli 20 vuotta sitten, kun aloitin poliisina, tuo luku oli semmoinen tasainen 500 vuodessa. Voisi kuvitella, että kehitys on ollut huimaa, mutta jos sitä verrataan muihin Euroopan maihin, olemme liikenneturvallisuuden parantamisessa selkeästi ihan sitä häntäpäätä. Liikkuva poliisi on lakkautettu, ja poliisilaitosten liikennesektorien poliisipartiot tekevät liikennevalvontaa, mutta sen työn määrä on romahtanut. Valtion tarkastusviraston raportinkin mukaan liikennesektorien poliisien työaika menee kiireellisten hälytystehtävien hoitamiseen. Liikenneturvallisuuskin on asia, joka ei pysy yllä itsekseen.

Rikostutkinnan puolella taas juttupinot ovat vuosi vuodelta kasvaneet tutkijoiden pöydillä, ja liian moni polttaa itsensä loppuun tutkinnassa. Samalla tapahtuu niin, että entistä vakavammat rikokset menevät suoraan keskeytykseen, kun rikosilmoitus on otettu vastaan. Esimerkiksi polkupyörävarkauksia ei juurikaan tutkita, ja tämähän on puolestaan avoin, terävä piikki rikollisille, jotka esimerkiksi rahoittavat tällä tavoin huumeidenkäyttöään. Kun me emme tee tälle tilanteelle mitään, yhteiskuntana me hyväksymme tämän tilanteen — olkaa hyvä, varastakaa vain. Näinkö pitää olla asianlaita suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa, oikeusvaltiossa? Kysynpähän vain. Näin. [Petri Huru: Ei pitäisi!]

Erityisen tiukoilla ovat lasten seksuaalisia hyväksikäyttöjä tutkivat poliisit. He ovat täysin yksin, he ovat työnsä vaurioittamia, eivätkä he voi valita, mitä juttuja otetaan hoidettavaksi ja mitä ei. Uskallan väittää, että tämän maan sisäinen turvallisuus lepää juuri tällaisten ihmisten harteilla ja niillä harteilla on ollut jo aivan liian pitkään liian paljon kuormaa. Mitä tapahtuu, kun ne pettävät? Kuka sitten tulee apuun? Sitä kannattaa jokaisen miettiä ihan tykönään.

Tänään kuulimme, kuinka pääministeri ja valtiovarainministeri lupasivat, että puuttuvat rahat poliisin budjettiin etsitään ja löydetään, kun kokoomus nosti esiin mahdollisuuden välikysymykseen asian tiimoilta. Se on erinomaisen hyvä asia ja ainoa järkevä ratkaisu, mikä tässä tilanteessa voidaan tehdä. Turhauttavaa on tosin se, että poliisi joutuu joka vuosi taistelemaan hampaat irvessä rahoituksen puolesta. Näin on ollut pitkään, niin pitkään kuin itse olen ollut poliisina, ja sama on jatkunut paljon pitempäänkin. Olisikohan korkea aika korjata tämä tilanne?

Arvoisa puhemies! Turvallisuus on meidän kansallisperintöä, eikä sitä saa tärvellä. Monessa maassa meidän turvallisuustilanteelle ollaan puhtaasti kateellisia. Tänään viimeksi Ruotsissa on räjähtänyt kerrostalossa, jossa asuvat poliisipäällikkö ja vakavassa rikosasiassa todistajana ollut henkilö. [Puhemies koputtaa] Naapurimaamme on luisumassa kovaa vauhtia tilanteeseen, johon pian on hyvin vaikea enää löytää toimivia ratkaisuja. [Puhemies: Aika!] Mitä sen jälkeen tapahtuu? Sellaistako me haluamme? [Petri Huru: Emme!] — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

19.56 **Pihla Keto-Huovinen kok:** Arvoisa puhemies! Turvallisuudesta huolehtiminen on yksi tärkeimmistä tehtävistä, mihin edustaja Kilpikin edellisessä puheenvuorossaan viittasi. Tätä budjettia tutkittaessa se ei kuitenkaan näy turvallisuuden kannalta kriittisissä osa-alueissa ja herättää jopa huolestuneen kysymyksen hallituksen prioriteeteista.

Hallituksen budjettiehdotuksessa oikeudenhoito jäi jälleen ilman kipeästi kaivattua lisärahoitusta. Tämä siitäkin huolimatta, että hallitusohjelmaan on kirjattu juhlava tavoite, että oikeudenhoidon riittävät resurssit turvataan ja oikeudenkäyntien kokonaiskestoa lyhennetään. Oikeusministeriön hallinnonalan reilun miljardin budjetilla hoidetaan suuri osa suomalaisen oikeusvaltion toiminnoista: tuomioistuinlaitos, oikeusapu ja edunvalvontatoiminta, syyttäjätoiminta, ulosottotoiminta ja vankeus- ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano.

Valtionvarainministeriön esitys oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoiksi vuodelle 2022 olisi merkinnyt noin 8 miljoonan euron määrärahojen laskua vuoteen 2021 verrattuna. Budjettiriihen lisäyksissä on siten käytännössä kyse valtionvarainministeriön pohjaan sisältyneiden leikkausten perumisesta eikä todellisista lisäyksistä. Esitys on edelleen täysin alamittainen suhteessa siihen, mitä oikeusministeriö esitti hallinnonalan määrärahoiksi valtiovarainministeriölle. Valtiovarainministeriö leikkasi oikeusministeriön esityksestä pois lähes 29 miljoonaa euroa ja hallitus palautti takaisin 8 miljoonaa. Tuomioistuinlaitos vaati vuoden 2022 budjettiin 19,5 miljoonaa euroa tasokorotusta henkilöstöresursseihin. Syyttäjälaitos esitti, että syyttäjien määrän nostaminen edes 450:een vaatisi noin 5,3 miljoonan pysyvän tasokorotuksen. Rikosseuraamuslaitos tarvitsisi taas 6,4 miljoonaa euroa tasokorotusta yksin työskentelyn vähentämiseksi, vankilaturvallisuuden parantamiseksi ja naisvankityöskentelyyn. Täten huomataan, että talousarviossa määrärahat ovat todella kaukana todellisesta tarpeesta.

Olen tässä salissa monesti muistuttanut siitä, että kansalaisten oikeusturvan välttämätön edellytys on sujuvasti toimiva ja riittävästi resursoitu rikosketju poliisin ja Syyttäjälaitoksen kautta tuomioistuinlaitokseen ja lopulta Rikosseuraamuslaitokseen. Tämä ketju on resursoitava tasapuolisesti, jotta asioiden käsittely ei ruuhkaudu ja jotta oikeudenhoito toimii sujuvasti. Kuitenkin jo tällä hetkellä tämän ketjun toimivuutta rapauttaa resurssipulan aiheuttama juttusuma, henkilöstön uupuminen sekä koronapandemian aiheuttamat istuntojen lykkääntymiset. [Petri Hurun välihuuto] Oikeushallinnon puolella valtaosa kuluista koostuu nimenomaan henkilöstömenoista. Tämä tarkoittaa sitä, että viime kädessä säästöjä voidaan saada vain henkilöstöresurssien vähentämisestä. Ja toinen iso osuus ovat ict-menot, joiden kasvu tällä hetkellä syö nimenomaan henkilöstöresursseja suoraan ydintoiminnasta. Asian tärkeyden huomioon ottaen ja suhteessa muihin hallinnonaloihin kyse ei ole valtiontalouden kannalta suurista summista. Tällä hallituksen esittämällä budjetilla oikeudenhoito joutuu kuitenkin jatkamaan nilkuttamista riittämättömällä perusrahoituksella.

Arvoisa puhemies! Oikeudenkäyntien viivästyminen on ollut jo pitkään ongelma Suomessa. Siihen on puututtu niin kansallisessa laillisuusvalvonnassa kuin myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännössä. Myös eduskunnan oikeusasiamies kiinnitti viime vuonna erityishuomioita viranomaisten riittävään resursointiin, vaikka ei ole tyypillisesti hänen tehtävänsä valvoa viranomaisten resursseja. Resurssitilanne on kuitenkin johtanut siihen, että ihmisten perusoikeudet jäävät toteutumatta, kun viranomaisten laki-

sääteisten tehtävien hoitaminen vaikeutuu. Jo viime vuosina asioiden käsittelyajat ovat pidentyneet kaikissa tuomioistuimissa ja asiaryhmissä. Kansalaisten kokemaa vääryyttä ei saada ratkaistuksi eikä hometaloriidalle pistettä käsittelyjen venyessä vuosien mittaisiksi. Pahimmassa tapauksessa juttu rajoitetaan ja käsittely päätetään sitä kautta. Kansalaisten oikeusturvan toteutumattomuudesta on yhteiskunnassamme tullut uusi hyväksytty normaali, eikä hallitus pysty hienoista tavoitteistaan huolimatta vastaamaan siihen tällä budjetilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

20.01 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Olemme täällä tänään käsitelleet koko päivän talousarvioesitystä vuodelle 2022, ja kaikki oleellinen on varmasti sanottu, mutta sanotaan nyt vielä vaikka muutama muistutuksen sana. Eli velka on velkaa, ja velasta on tämän talousarviokirjan pääkohdat tehty.

Täällä on tänään puhuttu paljon hallituksen tavoitteena olevasta 75 prosentin työllisyysasteesta — sen tavoitteen on yksinkertaisesti tultava. Olemme tänään kuulleet varsinkin hallituksen suunnalta, että se toteutuu tällä kaudella. Toivon ja varmasti kaikki muutkin toivovat, että se toteutuu.

Kummastelen sitä, että kun valtiontalous ja koko maailmantalous ovat nousussa, niin on kohtuullisen mielenkiintoinen yhtälö, että velkaannumme silti sen vajaan 7 miljardia euroa, ja siltikin poliiseja ollaan laittamassa kortistoon, koska heille ei ole riittävästi määrärahoja. Onko tämä nyt, arvoisat hallituspuolueiden jäsenet, niitä arvoisia hallituksen arvoja, mitä te edustatte? Tästä huolimatta, kuten mainitsin, talousarvioesitys vuodelle 22 on 6,9 miljardia euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Talousarvioesityksessä määrärahoiksi ehdotetaan 64,8 miljardia euroa, tuloiksi arvioidaan 57,9 miljardia euroa. Velaksi eläminen ei näytä loppuvan, ei sitten millään.

Arvoisa puhemies! Hallitus myös lykkäsi vaikuttavimpien työllisyyteen liittyvien päätösten toteuttamisen tulevaisuuteen. Aina niitä valmistellaan ja valmistellaan, tulevatko ne sitten vihdoin ensi keväänä? Epäilen sitä ja vahvasti.

Verotuksesta sen verran, että tämä hallitus ei helpotuksia varmastikaan tuo siihen segmenttiin. Ansiotulojen ja pääomatulojen verotukseen ei tehdä merkittäviä kevennyksiä, vaikka mielestäni syytä olisi, sillä OECD-järjestön viime vuonna julkaisemassa vertailussa Suomen kokonaisveroaste oli vertailumaista seitsemänneksi korkein. Toivottavasti valtiovarainministerin erinomainen ulostulo muutama päivä sitten poikisi jotain.

Arvoisa herra puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokassa korostetaan kestävää kehitystä ja panostetaan merkittävästi kävelyn ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen rahoitukseen. Julkisen liikenteen viimeisen kilometrin ratkaisu on kuitenkin unohtunut jälleen kerran ministeriön suunnitelmista. Taksiliikenteen palveluverkko on lakimuutosten jälkeen kaventunut merkittävästi. Kuvitelma siitä, että julkista liikennettä voitaisiin käyttää kattavasti niin, että rautatie- ja linja-autoasemille pääsisi kävellen tai pyöräillen, on kuolleena syntynyt ajatus. Monille matkustajille jo kilometrin siirtymä kävellen tai pyöräillä on täysin mahdoton ajatus erityisesti, jos on vähänkään matkatavaroita mukana. Junavuoroista ei ole iloa, jos junaan ei pääse. Eduskunta on useaan otteeseen edellyttänyt, että taksipalveluiden saatavuuden varmistamiseksi ryhdytään toimenpiteisiin.

Tahtoisin tähän loppuun kysyä, miten tulo- ja menoarviossa on otettu huomioon, että nykyisen lainsäädännön aikana myös taksiliikenneostoja on pakko lisätä, jos halutaan julki-

sen liikenteen toimivan koko maassa, vai onko niin, että ministeriö kantaa huolta vain suurimpien kaupunkien kulkijoista? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

20.04 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämän keltaisen kirjan alussa sivulla Y 9 on taulukko, jossa on keskikohdassa nettolainanotto ja velanhallinta. Siitä ilmenee, että vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaan valtio otti velkaa 18,962 miljardia ja tämän vuoden varsinaisen talousarvion mukaan velkaa otetaan 11,743 miljardia. Ja ensi vuoden talousarviossa, jota nyt käsittelemme, sitä on 6,912 miljardia. Yhteensä nämä tekevät 37,617 miljardia, eli valtionvelka kasvaa tässä lyhyessä ajassa nykyisen hallituksen aikana nyt tehtävien päätösten jälkeen 37,6 miljardilla eurolla. Tämän lisäksi hallitus on ottanut vastuulleen EU-tukipaketin, jonka arvo Suomen osalta on noin 6 miljardia euroa, jonka veronmaksajamme sitten aikanaan myös joutuvat maksamaan. Muut tahot ovat sitten velkaantuneet lisäksi tänä aikana miljardimäärin, muun muassa kunnat ja kuntayhtymät.

Arvoisa puhemies! Tällainen kehitys ei voi tietenkään jatkua. On selvää, että tässä ovat mukana koronan aiheuttamat tarpeet, joista eduskunta on ollut yksimielinen, mutta koronan vaikutusten lisäksi on otettu uutta velkaa useita miljardeja euroja, jotka on käytetty uusiin ja muihin menoihin.

Hallitus ei ole säästänyt yhtään mistään. Minkäänlaista arvopolitiikkaa hallitus ei ole tehnyt. [Tuomas Kettunen: Ei pidä paikkaansa!] Se on vain lisännyt kustannuksia. Myöskään talouskasvun edellytyksien parantamiseen hallitus ei ole juurikaan panostanut. [Tuomas Kettunen: Korona hoidettiin hyvin!] Tämän hetken talouskasvu, joka kaikkien ennusteiden mukaan on hyvin lyhytaikainen, johtuu maailmantalouden kasvusta, johon Suomi pääsee mukaan, ei välttämättä niin hyvin kuin esimerkiksi Ruotsi ja moni muu maa, mutta toki Suomeenkin osa siitä tulee. Mutta se ei ole kestävää kasvua.

Arvoisa puhemies! Olin viime lauantai-iltana, niin kuin edustaja Könttäkin, Jyväskyläs-sä Suomen Yrittäjien Yrittäjägaalassa, jossa tasavallan presidentti Sauli Niinistö piti juhlapuheen. Täällä äsken edustaja Satonen lainasi sanatarkasti presidentin puhetta. Se oli vakava viesti siitä tilanteesta, missä me nyt olemme, ja niistä näkymistä, mitkä meillä ovat edessä. Velkaantumista ilman kasvua ja kasvun edellytysten parantamista ei voida jatkaa, vaan edessä ovat erittäin vaikeat ajat, ja on aivan selvää, että tällaiset ajat ovat meillä nyt edessä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on väittänyt tehneensä suuria työllisyystoimenpiteitä. Niitä ovat muun muassa eläkeputken poisto, työllisyyden kuntakokeilu ja oppivelvollisuuden pidentäminen. Ne eivät kuitenkaan ole tähän tilanteeseen juurikaan parannusta tuoneet, vaan työttömyys jatkuu tavattoman suurena ja hallitus huutaa ulkomaista halpatyövoimaa Suomeen ratkaisemaan ongelmia. Kohtaanto-ongelma meillä on syvä, siihen pitää paneutua ja hoitaa suomalaisille työtä. Sen hallitus on valitettavasti tässä velkaantumisen huumassakin unohtanut.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

20.09 **Joonas Könttä kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Mielestäni aivan oikein edustaja Kankaanniemi tuossa kiinnitti huomiota siihen suureen velan määrään, joka on syntynyt, tosin aivan oikeista syistä: koronan hoidosta hyvinkin pitkälti.

Sen verran haluaisin korjata edustaja Kankaanniemeä, että vaikka mainitsitte, että oikeastaan eduskunta hyvin laajalla enemmistöllä, yksimielisestikin tämän koronavelan on kuitannut, niin täytyy muistaa, että ainakin silloin, kun kuntia päätettiin tukea reilusti, erityisesti kokoomus vastusti ja puhui ylimääräisen miljardin jakamisesta kunnille. Mielestäni perussuomalaiset eivät tähän samaan retoriikkaan silloin sortuneet. Korjatkaa, jos olen väärässä, mutta muistan elävästi, kuinka kokoomuksesta todettiin, että kuntia tuetaan liikaa [Välihuuto] — että kuntia tuetaan liikaa — ja nyt sitten kuntavaalien jälkeen olen kyllä huomannut, että moni kokoomusjohtoinen kunta on pyytänyt lisää rahaa. Se vaade on varmasti aivan oikea, mutta kyllä ne puheet ja teot ovat olleet tässä ristiriidassa.

Mitä sitten tulee hallituksen arvopolitiikkaan, onko tässä keltaisessa kirjassa seuraavalle vuodelle tehty arvovalintoja: Täällä on esimerkiksi yksi todella iso arvovalinta, joka liittyy Suomen puolustamiseen. Tämä hallitus on panostanut äärettömän paljon Suomen puolustusvoimiin. On toteutettu Laivue-hanke, hankitaan HX-hankkeen kautta uudet hävittäjät ja sitoudutaan myös siihen, että parannetaan merkittävästi Maavoimien materiaalisia valmiuksia. Kyllä se on arvovalinta, että Suomen puolustusvoimiin, isänmaan puolustamiseen, on laitettu eniten rahaa sitten sotien jälkeen. Ylitetään todennäköisesti myös tuo niin sanottu Nato-vaade 2 prosenttiyksiköstä bkt:stä. En pidä sitä kannanottona Naton puolesta tai vastaan, vaan totean vain, että myös kansainvälisesti vertaillen hallitus on tehnyt arvovalinnan ja hallitus panostaa Suomen puolustamiseen kertausharjoitusten, uusien sotilaiden, uuden materiaalin, uusien hävittäjien, uuden laivueen, kaiken tämän muodossa puhumattakaan kyberistä, jonka uhat kasvavat. Eli kyllä tässä on myös arvovalintoja.

Se on tietysti eri asia, onko joku eri mieltä, että ei pidä panostaa näin paljon Suomen puolustusvoimiin, ei pidä panostaa näin paljon siihen, että isänmaan turvallisuudesta pidetään huoli. Se on aivan oikein. Sen voi ääneen sanoa, jos on eri mieltä tämän kanssa, mutta minä olen ylpeä kyllä siitä arvovalinnasta, minkä tämä hallitus on tehnyt panostamalla Suomen puolustusvoimiin ja isänmaan turvallisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

20.11 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Vaikka edustaja Koposen puheenvuorosta on jo jonkun verran aikaa, niin en malta olla kommentoimatta, koska tiedän, että olette perillä asioista, olette hyvin sivistynyt mies. Te käytitte varhaiskasvatuksen osalta sanaa ”lapinlisä”, mutta tiedän, että edustaja Koponenkin tietää sen, että varhaiskasvatuksen osalta on tapahtunut merkittäviä asioita. Olemme muun muassa puuttuneet ryhmäkokoihin, alentaneet varhaiskasvatusmaksuja, pilotoineet kaksivuotista esikoulukokeilua, ja tässä budjetissa varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvotyölle tulee noin 80 miljoonaa. Olemme tuoneet myös kolmiportaista tuen mallia, mitkä eivät ole ihan mitättömiä toimia, enkä käyttäisi tässä yhteydessä termiä ”lapinlisä”.

Mutta, puhemies, koronan menestyksellinen hoito on ollut hyvää talouspolitiikkaa. Mukaan on toki mahtunut lainsäädäntöongelmia ja epäjohdonmukaisuuksia, mutta rinta kaarella voi todeta, että olemme kokonaisuutena onnistuneet hyvin. Korona on ja oli ensisijaisesti terveyskriisi. Se on tarkoittanut elämän suojelua ja ihmisen terveyden ensisijaisuutta rajoittamalla yhteiskunnan toimintaa, niin yksilönvapauksia kuin elinkeinoedellytyksiä.

Olemme toki astuneet reviirille, jossa länsimainen vapaus on ollut kaikkea muuta kuin vapautta. Tämä kaikki tietysti siksi, ettei viruksen kanssa ole voinut leikkiä huoletonta.

Rajoitusten vastapainoksi olemme tukeneet yrityksiä pahimman yli. Koronatukia on jaettu säkeittäin, ja niiden kohdentuminen on kehittynyt tukikierros kerrallaan. Yritysten toimintaedellytyksistä huolehtiminen on ollut täysin välttämätöntä. Monet uudet työpaikat syntyvät voimallisesti yrityksiin. Se logiikka on varsin selkeä. Lisääntyvä työ merkitsee kasvavia verotuloja ja suitsii sosiaalimenoja. Enemmän työtä, vähemmän murhetta.

Puhemies! Kasvua tarvitaan, jotta julkinen talous saadaan tasapainoon. Jos työllisyyden vahvistuminen jatkuu nykyisellä nousu-uralla, tasapaino voidaan saavuttaa vuoteen 2025 mennessä. Siinä meillä on hyvä tavoite, olkoon seuraava hallitus mikä tahansa. Nyt on askelmerkit, joista ei kannata hairahtua sivupolulle.

Puhemies! Onnistunut koronapolitiikka toteutettiin massiivisella velanotolla. Myös ensi vuoden talousarvio on merkittävästi alijäämäinen. Sitä näkymää on myös rehellistä katsoa silmiin. Vaikka velkaantuminen huolettaa, ei liian suuriin muutoksiin ole mahdollisuutta. Talouden voimakas sopeuttaminen tukehduttaisi kasvun, ja sitä me emme voi tehdä. Kädet taskussa emme kuitenkaan voi jäädä odottamaan. Kasvanut velka pakottaa meidät toimimaan entistä tehokkaammin. Työllisyysasteen kasvattamiseen tarvitaan määrätietoisia toimia. Ei liene yllätys, että keskusta on hallituksen työllisyystoimien lisäksi ollut valmis kokeilemaan myös isompia uudistuksia. Ja totta kai me liputamme niille nopeavaikutteisille työllisyystoimille, joita hallitus on ryhdikkäästi tehnyt, mutta lisää tarvitaan, koska huominen on jo seuraavana päivänä tätä hetkeä.

Puhemies! Me tarvitsemme talouskasvua hyvinvointivaltiomme turvaamiseksi. Velka hallintaan, jotta se ei kaadu lastemme niskaan. Ja kaiken talouden kasvun ja sopeuttamisen takana on aina ihminen ja hänen elämänsä. Talous, saatikka valtion budjetti, ei ole irrallisten lukujen luettelointia, vaan se on jyhkeä palanen arvovalintoja. Lopulta [Puhemies koputtaa] se on aina kuvaus hyvinvointivaltiosta tai sen tavoitteesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

20.17 **Ari Koponen ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos, edustaja Kivisaari, tunnistin muutamat sanat sieltä puheestanne.

Tuoreessa OAJ:n selvityksessä 57 prosenttia opettajista on harkinnut alan vaihtoa, kun kesäkuun alussa luku oli noin 33. Olisikin erittäin toivottavaa, että hallitus aloittaisi selvityksen opettajamitoituksesta.

Puhemies! Milloin sosiaali- ja terveysministeriö aikoo lähteä ratkomaan lastensuojelun ongelmia? Eduskuntatalon edessä oli vasta viime viikolla viimeksi asian tiimoilta mielenosoitus, ja täällä salissakin käsiteltiin hiljattain valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomusta, jossa sama hätähuuto esitettiin.

Lastemme ja perheiden hyvinvointi ja tulevaisuusperspektiivi on kaikkien yhteinen asia riippumatta puoluekannasta tai hallitus-oppositio-asetelmasta. Hallitus on lähtenyt hienosti ratkomaan lakiesityksellä koulukiusaamisen ja kouluväkivallan ongelmaa. Seuraavaksi puoluerajat ylittävää vastaavaa yhteistyötä tarvitaan lastensuojelun parantamiseksi.

Karuja lukuja tämänhetkisestä tilanteesta ei voi ylikorostaa. Lastensuojeluilmoitusten määrä on kaksinkertaistunut vuosikymmenessä. Niitä tehdään tällä hetkellä noin 400 kappaletta päivässä, ja käsiteltävät tapaukset ovat jatkuvasti vaikeutuneet. Sosiaalityöntekijät

sijoittavat joka toinen tunti lapsen sijaishuoltoon, ja lastensuojelun kulut ovat kasvaneet räjähdysmäisesti, kun huostaanottojen määrä on noussut. Kriisiytynyt tilanne edellyttäisi kokonaisvaltaista tarkastelua sekä rakenteellisiin ongelmiin puuttumisen lisäksi vahvempia resursseja, mitä ei tässäkään talousarviossa näy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

20.19 **Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Maahanmuuton hintalappu on asia, josta tämän salin vasen laita hiljenee täysin. Pakolaisten vastaanottaminen maksaa, perheenyhdistäminen maksaa, kaikenlaiset kotouttamistoimet, joilla ei saada edes tuloksia, maksavat, turvapaikanhakijoiden vastaanottaminen maksaa, ja, kuten tiedetään muttei myönnetä, myös ulkomainen työvoima pahimmassa tapauksessa maksaa, sillä ulkomaisen halpatyövoiman maksamilla veroilla ei kustanneta heidän Suomessa käyttämiään palveluita. Samaan aikaan suomalaisia on työttöminä, suurin osa valmiina vastaanottamaan työtä, jolla tulisi aidosti myös toimeen.

Vihervasemmistolainen maahanmuuttopolitiikka on Suomelle kallista, eikä sillä edes pelasteta maailmaa. Meidän on kannettava huolta ensisijaisesti suomalaisista, ei jaettava kehitysapua maailmalle tai vastaanotettava pakolaisia ja turvapaikanhakijoita Suomeen. He eivät ole suinkaan pelkkä taloudellinen uhka vaan myös turvallisuusuhka, kuten me kaikki hyvin tiedämme. Terrorismi, väkivaltaiset nuorisojengit, seksuaalirikosten huima nousu ja niin edelleen — kaikki seurausta surkeasta, löperöstä maahanmuuttopolitiikasta, ja te helpotatte sitä edelleen ettekä korvaanne lotkauta ongelmille ettekä haittamaahanmuuton hintalapulle.

Arvoisa puhemies! Hintalappu lasketaan jokaiselle suomalaiselle ekaluokkalaiselle, päiväkotia käyvälle viisivuotiaalle, palvelukodissa asuvalle papalle ja syöpähoidoissa käyvälle perheenäidille. Hintalappu on myös jokaisella pakolaisella ja turvapaikanhakijalla, mutta sitä on hallituspuolueiden vaikea myöntää. Asiat todellakin pitää panna tärkeysjärjestykseen, ja silloin ainakin minun maailmassani etusijalle menevät suomalaiset, joiden etua me täällä olemme ajamassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

20.21 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu puhemies! On käyty pitkään keskustelua, mutta hyviä asioita on hyvä nostaa. Budjetissa nimittäin on linjattu, että lentoliikenteen osalta viiden reitin — Jyväskylä, Joensuu, Kajaani, Kokkola—Pietarsaari ja Kemi—Tornio — maakuntalentojen rahoitus nyt turvataan 14.8.22 asti. Jatkossa tavoitellaan siirtymistä sitten markkinaehtoiseen liikenteeseen, ja on kyllä ollut mukava huomata välillä Helsinki—Kajaani, että ihmiset ovat alkaneet käyttää myös lentoliikennettä. Tämä lentoliikenne on elintärkeää kaikille näille maakunnille ja myös erityisesti Kainuun maakunnalle saavutettavuuden takia, että tämä kolmen tunnin saavutettavuus maakunnasta, Kainuusta, tänne Helsinkiin pystytään saavuttamaan tämän lentoliikenteen avulla. Matkustajien lisäksi lentokoneiden ruumassa sitten liikkuu myös paljon rahtia.

Yksi myös, jonka haluan nostaa esille — mennään tuonne kaivannaisteollisuuden suunnalle — on kaivosvero, joka tulisi voimaan nyt vuoden 23 tietämillä, ja on iloinen asia, että näistä kaivosverotuotoista 60 prosenttia ohjautuisi sinne kaivosten sijaintikunnille. Minun

mielestäni tämä on oikeudenmukainen suunta, ja tämä tieto otetaan monessa kaivoskunnassa varmasti ilolla vastaan.

Muita ilonaiheita, puhemies: esimerkiksi kotitalousvähennyksen nosto hoiva- ja hoitotyössä, eläkeikäisten korotettu työtulovähennys ja opiskelijoiden tulorajojen korotus. Tämä tulorajojen korotus on vain vuoden kokeilu, mutta mielelläni kannattaisin itse tätä ihan pysyväksi. Työnteosta opintojen ohella nimittäin ei pitäisi rangaista, vaan päinvastoin.

Puhemies! Aggressiivista verosuunnittelua on nyt lähdetty reippaasti suitsimaan. Ulkomaalaisten rahastojen kiinteistösijoituksista saatuja voittoja lähdetään verottamaan laajalla rintamalla, ja ylikansallisten yhtiöiden metsän ostosta saamat veroedut nyt poistuvat. Näin varmistetaan, etteivät Suomesta nyhdetyt eurot karkaa minnekään Caymansaarten aallokkoihin.

Arvoisa puhemies! Ilmastoasioissa me olemme yksimielisiä, ja hallituksella on vahva tahtotila torjua ilmastonmuutosta. Käytössä olevat toimet ovat toimivia ja keskustan ilmastopolitiikan linjausten mukaisia. Näillä toimilla Suomi kyllä tulee saavuttamaan tarvittavat ilmastotavoitteet vuoteen 2035 mennessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

20.24 **Johannes Yrttiaho vas:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Pääministeri Marin nosti tänään keskustelussa esille sen tosiasian, että uusien monitoimihävittäjien hankinta velkaannuttaa Suomea merkittävästi: ensi vuonna yli 1 500 miljoonaa euroa. Lausunto oli pääministeriltä ihan tervetullut mittatikku tähän talousarviokeskusteluun.

Hävittäjien kauppahinnaksi on päätetty noin 10 miljardia euroa. Kauppahinnan lisäksi tulevat vielä käyttökulut koko hankinnan 30 vuoden elinkaaren ajalta. Näiden kokonaissumma on epäselvä. Velaksi tehtävän hankinnan kokonaiskulut eivät siis ole tiedossa. Esimerkiksi Sveitsi, joka myös on hankkimassa uusia monitoimihävittäjiä, laskee hankintansa kokonaishinnaksi 30 vuoden elinkaarikuluineen summan, joka on kolme kertaa kauppahinta. Sveitsissähän kauppahinta on 4,6 miljardia ja hankkeen kokonaishinta 14 miljardia. Suomi näyttää laskevan kokonaiskulut epätavanomaisen pieniksi, kertoimella kaksi. Näin 10 miljardin kauppahinta saisi jatkokseen vain 10 miljardin käyttökulut, jotka siis yhdessä muodostaisivat vain noin 20 miljardin kokonaishinnan.

Mistä tällainen ero kustannusten laskennassa tai paremminkin esittämisessä sitten johtuu? Ainakin osin se johtuu siitä, että Suomi ei ota huomioon indeksimuutosten vaikutusta hankkeen kokonaishintaan. Nythän tässä budjetissa HX-hankkeen indeksikorotus on vielä varsin maltillinen, 1,5 prosenttia eli 22,5 miljoonaa tuon 1 500 miljoonan budjettisumman päälle, mutta 30 vuoden aikana indeksien vaikutus voi muodostua huomattavan suureksi. Kun eduskunta joulukuussa 2020 hyväksyi hävittäjien tilausvaltuuden, se hyväksyi samalla myös tulevat indeksikorotukset tietämättä lainkaan niiden suuruutta tai edes suuruusluokkaa. Piikki jäi siis eduskunnalta auki.

Arvoisa puhemies! Kun hallitus nyt on pääministerin suulla tunnustanut, että HX-hanke on isolta osalta julkisen talouden alijäämän taustalla ja syrjäyttää menoja monista tärkeistä kohteista, kuten palveluista ja sosiaaliturvasta, toivon, että hallitus vielä kerran ennen hankintapäätöstä todella paneutuisi hankkeen perusteisiin. Hallituksen tulisi selvittää itselleen ja eduskunnalle hankkeen kustannusten muodostuminen myös elinkaarikulujen ja indeksimuutosten osalta.

Tarvitaan myös vastaus kysymykseen, miksi Puolustusvoimat haluaa vaihtaa nykyiset Hornetit reilusti ennen niiden käyttöiän päättymistä. Mutta kaikkein tärkeintä olisi vielä käydä läpi ja päivittää ne sodankäynnin uhkakuvat, joihin hävittäjillä aiotaan vastata. On nimittäin esitetty perusteltuja arvioita, joiden mukaan hävittäjillä ei kyettäisi lainkaan torjumaan ilmeisintä nykysodan uhkaa eli ballistisia ja risteilyohjuksia. Hiljattain tämän arvion esitti Yleisradion Sannikka-ohjelmassa eversti evp. Ahti Lappi, eikä vastaamassa ollut puolustusministeri Kaikkonen pystynyt kritiikkiin lainkaan vastaamaan. — Kiitoksia, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

20.28 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kettuselle on nyt muistutettava kyllä siitä, että maakuntakenttiä, näitä viittä maakuntakenttää, ei budjettikirjassa ole mainittu millään tavalla eikä sieltä löydy tuota määrärahaa, josta mainitsitte. Se on ilmeisesti jossakin pöytäkirjamerkintänä, mutta se, mikä on pöytäkirjamerkinnän todellinen merkitys, paljastuu sitten aikanaan. Eli vähän sama kuin se arvovalinta, että poliisin määrärahat jätettiin budjettiesitykseen leikatuiksi ja nyt lupaillaan, että asiaa tarkastellaan. Ei tällä asialla kannata kyllä nyt pisteitä yrittää kerätä.

Kaivosveron osalta totean, että 11 tai 12 vuotta sitten käsiteltiin talousvaliokunnassa kaivoslaki, ministeri Pekkarisen esittelemä laki. Olin tuolloin siellä talousvaliokunnassa ja tein vastalause-esityksen kaivosverosta. Keskusta Pekkarisen johdolla ilmoitti, että ei käy. Esitimme silloisen vasemmistoliiton edustajan Matti Kankaan kanssa kaivosveroa, joka olisi ollut kunnalle tuleva kohtuullinen vero, mutta se ei silloin kelvannut, ja näinpä sitä ei silloin hyväksytty, mutta todella hyvä, jos se nyt tulee. Odotamme sitä.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikan osalta: Edustaja Kettunen mainosti kovasti hallituksen ilmastopolitiikkaa. Edustaja Hoskonen muutama aika sitten tässä salissa puhui aivan päinvastaista. — Valitettavasti, edustaja Kettunen, minun pitää olla samaa mieltä edustaja Hoskosen kanssa, joka kertoi kyllä sen totuuden esimerkiksi ilmastopolitiikan vaikutuksista energiapolitiikkaan. — Sitten on myös huomattava, että Euroopan unionissa on tällä hetkellä peräti 11 lakipakettia, joilla puututaan ilmastopolitiikan nimissä muun muassa metsiin, maaperän käyttöön, nieluihin ja niin edelleen, ja ne ovat kaikki äärimmäisen arveluttavia Suomen kannalta. Näihin kyllä odotan keskustalta selkeää linjaa. Tämä on vakava kysymys. Esimerkiksi meillä Keski-Suomessa, jossa metsät ovat koko elämän perusta niin taloudellisesti kuin matkailun ja monen muun toiminnan kannalta, uhka on suuri, ja keskusta on avainasemassa tässä suhteessa.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama asia tästä isosta kuvasta.

Euroopan keskuspankki niin kuin Yhdysvaltain FEDkin ovat pitäneet korkoja miinuksella jo vuosien ajan niin hyvänä kuin huononakin aikana, ja näin ollen se talouden pohja, jonka Euroopan keskuspankki on meille luonut, on täysin valheellinen pohja. Meillä ei tehdä tervettä talouspolitiikkaa Euroopan keskuspankin euroalueella vaan keinotekoisesti pidetään rahamarkkinoita ylilöysinä. Rahalla ei ole hintaa, ja silloin sitten rakenteisiin, jotka ovat monessa maassa ja myös Suomessa monelta osin varsin lahoja, ei tartuta vaan nämä rakenneuudistukset korvataan rahalla, velalla. Tämä tie tulee, niin kuin edustaja Satonen mainitsi, meillä vastaan lähivuosina hyvin karmealla tavalla, ja tähän presidenttikin kiinnitti huomiota.

Euroopan keskuspankki on ostanut ehkä 5 000—6 000 miljardin arvosta markkinoilta velkakirjoja ja tällä tavalla pitänyt yrityksiä ja muun muassa Italian valtiota ja sen pankkeja pystyssä täysin edesvastuuttomalla tavalla, ja Suomi on näistä veloista omalla jakoosuudellaan vastuussa. Jos 5 000 miljardin summasta lasketaan vajaan 2 prosentin osuus, niin siitä tiedetään, mikä on Suomen laskennallinen osuus tästä taakasta. Tämä politiikka, niin kuin presidentti totesi, on tulossa ennemmin tai myöhemmin tiensä päähän, ja siihen hallituksen pitäisi vakavasti valmistautua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

20.33 **Ari Koponen ps:** Puhemies! Ulkoministeriön budjetti ei jaksa yllättää. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan ensisijaisena tarkoituksena tulisi olla itsenäisyyden turvaaminen, Suomen ja suomalaisten hyvinvointi ja turvallisuus sekä Suomen kansainvälisen aseman lujittaminen. Silti budjetista suurin osa menee jälleen kehitysyhteistyömenoihin.

Afganistanin tilanteen olisi pitänyt viimeistään nyt toimia hälytyskellona. Suomi ehti satsata Afganistaniin kahden vuosikymmenen aikana kriisinhallinnan, humanitäärisen avun ja kehitysavun kautta lähes miljardin. Vaikka alueella on varmasti jotain hyvääkin saatu aikaiseksi, ovat tulokset laihoja, ja juuri nekin on mitä ilmeisimmin nyt tuhottu.

Talousarvion mukaisen valtionvelan arvioidaan olevan vuoden 22 lopussa noin 146 miljardia euroa, mikä on noin 56 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Onko meillä varaa jakaa velkamiljoonia ulkomaille? Ei ole. Eduskunnan tietopalvelun viimevuotisten laskelmien mukaan Suomen valtionvelka olisi jopa kolmanneksen nykyistä pienempi, jos kehitysapua ei olisi annettu 90-luvun alun jälkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.35 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu puhemies! Minulla loppui aika, ja tästä syystä, edustaja Kankaanniemi, jäivät kertomatta nämä keskustan ilmastopolitiikan eräät linjaukset, nimittäin öljylämmityksestä luopumisen tukeminen, biokaasuinvestoinnit ja kiertotalouden edistämisen erilaiset suunnitelmat. Ne ovat muutamia esimerkkejä kestävän kehityksen suunnasta, jolla ilmastonmuutosta tullaan torjumaan. Olen kyllä tyytyväinen, että keskustalainen ääni kuuluu näissä päätöksissä, ja oletan myös, että nämä toimet ovat edustaja Kankaanniemenkin mieleen.

Budjettia kokonaisuutena voidaan kyllä pitää myös Suomen maaseudun ja harvaan asuttujen alueiden voittona tästäkin näkökulmasta, ja uskon, että Kuhmonniemen asukkaatkin voivat huoletta elää maaseudun rauhassa.

Mitä tulee sitten, puhemies, energiapolitiikkaan tai metsäpolitiikkaan, niin en tiedä, oliko edustaja Kankaanniemi aikaisemmin salissa, kun toin esille, miten teollisuus, mekaaninen metsäteollisuus, tuolla pohjoisessa investoi tällä hetkellä. Totta kai kemiallisen metsäteollisuuden suunnalla isot sellutehdasinvestoinnit Kemiin ovat toteutumassa. Miten käy Kemijärvellä? Entäs Kainuussa KaiCell Fibersin tehdasinvestointi? Nämä ovat vain esimerkkejä siitä, kuinka teollisuus investoi. Kuhmossa mekaaninen puuteollisuus on investoinut jo nyt 34 miljoonalla. Nämä ovat niitä kasvun näkökulmia, ja kyllä tässä nyt meidän

kaikkien tulisi tunnustaa ja myös tunnistaa se, että puuteollisuuden merkitys on iso Suomelle ja myös maakuntien hyvinvoinnille. [Jenna Simula: Kerro vihreille!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

20.37 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Euroopan unioni on hyvin arveluttavalla tavalla ja Suomenkin hallituksen suostumuksella kaapannut metsäpolitiikan omaan haltuunsa, vaikka näin ei pitäisi missään tapauksessa olla. Se on tapahtunut ilmastopolitiikan kautta. Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan avulla komissio on kaapannut myös metsä- ja maatalouden — maatalouspolitiikan tietysti kuuluukin olla siellä. Maatalouspolitiikan osalta on käynyt niin, että hollantilainen sosialisti, komission varapuheenjohtaja Frans Timmermans on ottanut vallan maatalouspolitiikassa. Metsäpolitiikka on siis alistettu ympäristöpolitiikan ja ilmastopolitiikan osaksi ja alle. Ja kun Euroopassa näitä metsävaltioita, EU-jäsenmaita, joissa metsillä on suuri merkitys, on varsin harvoja — Suomi, Ruotsi ja muutama muu — niin on äärimmäisen vaarallista, että metsäpolitiikka pääsee näin siirtymään Brysselin herrojen ja rouvien haltuun.

Nyt kun Saksassa oli vaalit ja punavihreät saattavat muodostaa hallituksen, on äärimmäisen suuri vaara, että tämä suojelupolitiikka, todella kiilusilmäinen suojelupolitiikka, metsien osalta saa lisää vauhtia. Se merkitsee sitä, että suomalainen metsäteollisuus ja metsien hoito ei voi jatkua entisellään sillä tavalla kuin me haluamme. Ainakin perussuomalaiset haluavat, että se on suomalaisten käsissä ja suojelun ja talouskäytön tasapaino turvataan. On todennäköistä, valitettavasti, mainitsemieni 19 lakipaketinkin näkökulmasta, että tämä suojeluinto lyö yli. Ja on vaarassa käydä niin, että esimerkiksi biotalouskin, jota kovasti keskusta korostaa, ajetaan alas sen tähden, että puuta ei saa polttaa, puuta ei saa hyötykäyttää eikä juuri mitään tehdä suomalaisissa metsissä. Hakkuiden kiellot ja taloudellisen hyödyn ja toimeentulon kerääminen jäävät toisarvoiseksi asiaksi, ja tätä kautta sitten Suomen talouden selkäranka kaatuu, murtuu. Se on Kainuussa, se on Keski-Suomessa, Pohjois-Karjalassa, erityisesti Väli-Suomessa mutta koko maassakin aivan ratkaisevan tärkeä asia, että me palautamme yksiselitteisesti metsäpolitiikan kansalliselle tasolle ja pysäytämme tämän niin, että Bryssel ei vie metsäpolitiikkaa eikä alista sitä vain suojelupolitiikan osaksi.

Meillä on mahtavat hiilinielut. Ne tulee tietysti turvata hyvällä metsänhoidolla, kasvua edistämällä, monin toimenpitein — tuhkalannoitus, moni muu asia — joista edustaja Hoskonen, joka tuli paikalle, voi tietysti antaa meille hyviä neuvoja. Hän on erinomainen asiantuntija tässä asiassa. Toivon ja vetoan, että keskustan eduskuntaryhmä ja ministerit kuuntelevat tässä edustaja Hoskosta ja että myös Kainuussa kuunnellaan.

No, mitä vielä sanoisin tästä budjetin maaseutunäkökulmasta: En olisi kovasti kyllä ylpeilemässä, että budjetissa olisi jotakin erityistä hyvää maaseudulle. Tiestö rapistuu, niin kuin edustaja Hoskonen sen oikein sanoi. Eivät siellä palvelut parane, päinvastoin. Vaara on, että alaspäin mennään jopa kiihtyvällä vauhdilla. Tehkää maaseutuystävällistä politiikkaa nyt, kun sille on erinomaiset edellytykset muun muassa etätyön tultua hyväksi tavaksi tehdä töitä myös maaseudulla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.42 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa puhemies! En halua pitkittää tätä keskustelua, mutta olen kyllä tyytyväinen, että tämä ilta jatkuu hyvien puheenvuorojen osalta.

Totean vain sen, että Euroopan unionilla on yhteinen maatalouspolitiikka, Common Agricultural Policy, mutta sillä ei ole yhteistä metsäpolitiikkaa. Ja mitä tähän tulee, niin kyllähän linjan pitää Suomella olla selkeä, ja se on hallituksenkin linja, että yhteistä metsätalouspolitiikkaa Euroopan unionille ei pidä muodostaa vaan jokainen jäsenvaltio hoitaa itse metsäpolitiikkansa, koska siinä on vaaroja, mikäli tämmöiseen kehitykseen mentäisiin, että komissiolle annettaisiin valta hoitaa meidän Suomen metsiä. Nimittäin, niin kuin edustaja Kankaanniemi tuossa totesi, niin Keski-Suomelle kuin meille Kainuullekin metsät ovat se elinvoiman perusta ja lähtökohta ja myös maatalous. Mitä maatalouteen tulee, niin tämän yhteisen maatalouspolitiikan suunnaltahan EU-tukipaketin kokonaispotti Suomelle seitsemän vuoden rahoituskauden osalta nousi 6 prosentilla. Ja mitä tulee kansallisiin tukiin, niin kansalliset tuet on pidetty tällä tasolla, millä ne ovat. Näistä ei ole lähdetty leikkaamaan, ja se on ollut hallituksen tahto, ja hyvä niin. [Toimi Kankaanniemen välihuuto]

Mutta nyt tässä keskustelussa on hyvä tuoda esille myös maatalouden akuutti kriisi, nimittäin nämä nopeasti kasvaneet kustannukset, sitten myös sadon menetykset ja sitä seurannut rehupula erityisesti viljan osalta. Nämä ovat nyt akuutti kriisi varsinkin kotieläintiloille. Mutta olen siitä tyytyväinen, että maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä on nimennyt kriisityöryhmän, joka lähtee nyt etsimään ratkaisuja tähän maatalouden kannattavuuteen. Nimittäin kyllähän se keskeisin kysymys tällä hetkellä on se, miksi tuottajahinnat eivät reagoi markkinoiden muutoksiin, ja tätä vastausta moni odottaa. Tukipuolella tuet ovat säilyneet, mutta nyt kysymys kuuluu, että mitenkäs kauppa ja teollisuus reagoivat tähän tuottajien ahdinkoon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

20.45 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Katselin äsken iltauutisia, ja oikeastaan syy siihen, että tulin vielä yhden puheenvuoron käyttämään, on tässä uutislähetyksessä. Oli suorastaan järkyttävää, kun siinä Sitran asiantuntija kertoili, että meidän energiantuotanto tulevaisuudessa, vuoteen 2050 mennessä, on tuulivoiman varassa, maatuulivoiman. Se vaikuttaa tulevaan, tähän nyt käsittelyssä olevaan talousarvioon radikaalisti, jos me lähdemme tälle tielle suunnittelua tekemään.

Koko tuotantotaloutemme, joka tuo tähänkin tulevaan, ensi vuoden budjettiin pääosan verotuloista, tulee pelkästään tuotannollisen toiminnan kautta, ja se tuotannollinen toiminta on juuri se, joka kerää ulkomailta tulevat valuutat tähän maahan ja maksaa sitten verot, arvonlisäverot, palkkaverot, monet muut lakisääteiset maksut ja veronluonteiset maksut, joilla kansantaloutta pystyssä pidetään, ja on aivan edesvastuutonta, että meillä Suomen itsenäisyyden juhlavuoden rahaston asiantuntija sanoo, että se hoidetaan tuulivoimalla. Millä ihmeellä me hoidetaan tämän kansan metallintuotanto, metallisulatot, konepajat, koulut, sairaalat? Olen elämäni aikana metsää tallannut paljon, ja kovina pakkaspäivinä tuolla ulkona ei tuule ei sitten yhtään, ja aurinkokaan ei paista — ei tule tuulivoimaa, eikä tule aurinkosähköä. Ja koko valtava korttitalo, jota Sitra näköjään rakentaa, perustuu tälle käsittämättömälle harhautukselle.

Suomen energiantuotannon pitää perustua semmoiseen perusvoimaan, joka tulee tämän valtakunnan verkkoon aina, ja sanoipa Sitra mitä tahansa, ensi talvena meillä on tilanne edessä, että tulemme olemaan aivan varmasti erittäin suurissa vaikeuksissa, kun Euroopan

manner huutaa sähköä ja Saksa lopettaa ydinvoimaa ja muka lopettaa kivihiilen ja ruskohiilen. Millä ihmeellä Saksa pyörittää sähkönsä ja teollisuutensa ja kaiken sen, mihin Saksa sähköä tarvitsee? Se suoraan iskee Suomen valtion talousarvioon. Meidän tulovirta kuihtuu, markkinat kuihtuvat, ja Suomen valtion budjetti on ensi vuonna yhä enemmän alijäämäinen. On vastuutonta, että Sitra tekee tällaista mielipidemuokkausta. Sen tehtävänä ei ole olla mikään trollitehdas, vaan sen tehtävänä on tutkittua, luotettavaa tietoa kertoa ihmisille eikä tuollaisia puolivillaisia juttuja, joista vihmerimmät kansakouluasteellakin tietävät, miten tuo homma menee. Olen siihen erittäin pettynyt. Ja kun energiapolitiikasta ja turpeesta puhuttiin, siellä esitettiin semmoisia väitteitä, joilla ei ole mitään tekemistä totuuden kanssa.

Kaikki tämä vaikuttaa meidän talouteen ensi vuonna erittäin rajusti. Se iskee kuin salama kirkkaalta taivaalta, ja silloin kun se iskee, niin tämä kansakunta ei pysty tekemään mitään. Emme voi ostaa sähköä, emme voi ostaa lämpöä, kun emme itse pysty sitä tuottamaan.

Minua loukkaa tavattomasti se, että minua on tässä talossa sanottu aika kovilla sanoilla, kun olen näitä asioita esiin nostanut, sanottu, että minä olen väärässä, ja olen saanut siitä rangaistuksenkin. Kyllä se minulle sopii, mutta eihän valtiontaloutta näin voi hoitaa! Ei todellakaan voi hoitaa.

Edustaja Kankaanniemi puhui tästä metsäasiasta: Jos me aidosti haluamme tehdä ilmastopolitiikkaa ja sellaista politiikkaa, joka tuo Suomen valtion verokassaan ja kuntien verokassaan ja muutenkin yhteiskuntaan lisäarvoa, kasvua ja rahaa, niin kai se on pakko hoitaa metsien kautta. Meillä on kolme hiilinielua: metsät, pellot ja maaperä jonkun verran. Siinä ovat meidän hiilinielut. Tällaista taivastelua, mitä Sitrakin harjoittaa julkisuudessa ja pääsee vielä illan uutislähetykseen puhumaan palturia, pidän erittäin moitittavana, ja suorastaan mieli tekisi sanoa, että tuollainen organisaatio on syytä lopettaa, joka valtion rahoja käyttää tuommoisiin tarkoituksiin ja tekee sen vielä veronmaksajien vahingoksi ja Suomen valtiontalouden ja Suomen kuntatalouden vahingoksi. Ihmettelen suuresti, että Sitran pääjohtaja Katainen pitää suunsa kiinni asiassa. Tuollaisia lausuntoja kun näkee, niin ei tule kuin surulliseksi.

Lopuksi, arvoisa puhemies, sanon vielä yhden asian: Metsien kasvua voidaan todella kiihdyttää niin, että me pystymme päästökaupasta selviämään ilman minkäännäköisiä kustannuksia, mutta nyt on valittu tie, jolla halutaan metsät rauhoittaa, halutaan tehdä energia kalliiksi ja halutaan ajaa Suomesta tuotannollinen toiminta Suomen rajojen ulkopuolelle. Olen tähän tällaiseen kehitykseen äärimmäisen pettynyt, ja jos siitä minulle rangaistus tulee, että tämän tässä eduskunnan puhujapöntössä arvoisille edustajakollegoille sanon, jos siitä saan rangaistuksen, niin sekin minulle sopii, mutta jos ei tähän taloon järki pikkuhiljaa palaa, niin sitten tälle kansakunnalle käy huonosti. Ja en haluaisi olla sitä tämänikäisenä miehenä katselemassa vierestä hiljaa, enkä ole hiljaa.

Kiitän edustaja Kankaanniemeä hyvästä puheenvuorosta. Samoin edustaja Kettusta, joka käytti erinomaisen puheenvuoron [Puhemies koputtaa] nimenomaan siitä näkökulmasta, mikä oikein tässä maassa on. [Puhemies: Kiitoksia!] Toivon, että se tie löytyy tässä talossa ennen joulua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

20.50 **Joonas Könttä kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Oletettavasti nämä keskustelut ja kunnioitettujen puheenvuorojen hyvät huomiot eivät päädy iltauutisiin, mutta niin kuin tiedän ja entinen ministeri Kankaanniemikin tietää, ministerit varmasti näitä meidän puheenvuoroja lukevat tarkoin ennen nukkumaanmenoa, ja sillä lailla se viesti kyllä sitten perille menee. [Naurua] Siitä olen aivan varma.

On totta, että meillä on paljon uhkia, jotka liittyvät suomalaiseen lainsäädäntöön ja sitä kautta tähän meidän harjoittamaan politiikkaan ja elinkeinoelämään, ja jotka tulevat Euroopan unionista. Mutta uskon kyllä, että myös sillä tehokkaalla vaikuttamisella voidaan moni näistä uhkakuvista, joita ansiokkaasti tänään on täällä lueteltu, myös välttää.

Esimerkiksi mitä tulee metsäpolitiikkaan, niin muistan hyvin tapauksen, jossa Suomen hallitus laittoi aika tiukankin ja hyvät reunaehdot sisältäneen vaikuttamiskirjeen Euroopan unioniin ja komissioon. Jopa eräs hallituspuolue, jonka nimeä en nyt tässä ajan säästämiseksi mainitse, mutta jonka nimi kuitenkin liittyy väreihin, on ihmetellyt sitä, kuinka näin vahvasti voidaan hallituksessa toimia, että tämänlaisia kirjeitä lähetetään ja vaaditaan edustamaan ja puolustamaan sitä suomalaista hyvää pitkän linjan metsäpolitiikkaa, jossa metsänomistajat, suomalainen omistajuus on esimerkillisellä tavalla lisännyt suomalaisten metsänkasvua. Meillä kasvaa vuosittain toista sataa miljoonaa kiintokuutiota metsää. Me käytämme siitä murto-osan, joinakin vuosina ehkä lähemmäksi 80 miljoonaa kiintokuutiota, mutta kuitenkin yleisesti paljon vähemmän kuin mitä uutta kasvaa.

Ja se on aivan näin niin kuin edustaja Hoskonen ansiokkaasti äsken paalutti tuolta arvokkaasta eduskunnan puhujapöntöstä, että tämän metsäpolitiikan täytyy olla meidän omissa käsissämme. Se on suomalaisten vahvuus. Sitä kautta voidaan vastata myös tähän muuttuvaan ilmastoon, torjua ilmastonmuutosta. Ja jos jotain, niin suomalaisen metsätalouden pitäisi olla esimerkkinä Euroopan unionin jäsenvaltioille ja Euroopan unionille siitä, kuinka tehdään järkevää politiikkaa, joka paitsi puolustaa paikallista elämää, tuotantoa, paikallista omistajuutta, niin myös vastaa näihin isoihin globaaleihin uhkiin, joita meillä tänä päivänä maailmassa on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen Ari, olkaa hyvä.

20.52 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Mitä tulee EU:n yhteiseen ilmastotavoitteeseen, sen saavuttaminen tarkoittaa 660 gigawattia aurinkovoimaa vuoteen 2030 mennessä eli 58 gigawattia uutta aurinkovoimaa joka vuosi vuoteen 2030 asti. Asiantuntijoiden laskelmien mukaan se taas on yhtä kuin 50 000 uutta tuulivoimalaa ja noin 1,7 miljardia uutta aurinkopaneelia. Ja tämä siis vain ensimmäisen kymmenen vuoden aikana. Ongelmana on Ylelläkin viime viikolla julkaistun artikkelin mukaan, että miljardeihin aurinkopaneeleihin ja satoihintuhansiin tuulivoimaloihin tarvitaan valtavasti erilaisia maametalleja, terästä ja kuparia. Kun nämä metallit kaivetaan maasta ja prosessoidaan valmiiksi tuotteiksi, syntyy ympäristötuhoa. Voikin olla, että vihreä siirtymä on todellisuudessa kaikkea muuta kuin vihreä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja vielä edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

20.53 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Olen ollut aika paljon poissa tänä syksynä täältä, niin että nyt puhun, mutta en puhu sen tähden, että tilastoihin tulisi

merkintöjä, vaan sen tähden, että asia on äärettömän tärkeä. Ja kyllä palaan edelleen siihen, että metsäpolitiikkaa ollaan kaappaamassa Brysseliin käyttäen hyväksi ympäristö- ja ilmastoperiaatetta. Sehän leikkaa kaiken yli tänä päivänä — te annatte näin tapahtua. Metsäpolitiikka täytyy pitää suomalaisten käsissä, tämän talon päätösvallassa siltä osin, kun se on politiikkaa, ja sitten antaa yksityisten metsänomistajien, valtion ja kuntien ja seurakuntien huolehtia omista metsistään järkevällä tavalla sen lainsäädännön mukaan, mikä täällä säädetään.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä Suomessa käytetään sähköä juuri tällä minuutilla 9 451 megawattia. Tuotanto on 7 473 megawattia. Tuonti on tällä hetkellä 1 983 megawattia. Nämä luvut löytyvät, kun avaatte Fingridin nettisivun ja katsotte sähköjärjestelmän tila -kohdasta nämä luvut. Tuontia tapahtuu nyt näin: Ahvenanmaalle tuodaan Ruotsista 27 megawattia, Pohjanlahden yli tai ali 298 megawattia, Lapissa länsirajan yli 1 277 megawattia, pohjoisessa Norjasta 64 megawattia ja Venäjältä 1 358 megawattia. Meiltä viedään Viroon 1 013 megawattia tällä hetkellä. Eli tästä ilmenee se, että Suomi on tuontisähkön varassa ja esimerkiksi Venäjän ydinvoimaloiden varassa aivan liikaa. Venäjältähän tulee meille öljyä, maakaasua, sähköä, haketta, edustaja Hoskonen tietää, että tuleeko jopa turvettakin. Ainakin aika ajoin tulee turvettakin. Me olemme siis itärajan yli tuotavan energian osalta erittäin vahvasti riippuvaisia. Tätä minä en myöskään pidä ollenkaan hyvänä esimerkiksi turvallisuusnäkökulmasta katsoen, mistä edustaja Könttä tuossa puhui aikaisemmin, näistä Puolustusvoimien sinänsä osin tarpeellisista, osin ehkä harkintaakin edellyttävistä hankinnoista, joihin nyt tässä yhteydessä en puutu.

Arvoisa puhemies! Siis meillä on tällainen merkittävä sähköomavaraisuuden puute tällä hetkellä, ja kulutus kasvaa, ja meillä yritetään rajoittaa kaikkia toimenpiteitä, joilla lisättäisiin kotimaista, puhdasta energiaa. Ydinvoimalla tuotetaan tällä hetkellä 2 264 megawattia, ja sitä vastaan ollaan nyt Euroopassa taistelemassa. Meidän on pidettävä siitä kiinni. Yhteistuotanto teollisuuden osalta on 1 201 megawattia, kaukolämmön yhteistuotanto 1 219 megawattia, tuulivoima tällä hetkellä tuottaa 737 megawattia eli varsin vähän, ja viime talvena, kun seurasin tätä tammikuun kaikkein kovimmilla pakkasilla, tuulivoiman osuus oli monena päivänä nolla, puhdas pyöreä nolla. Olen edustaja Hoskosen kanssa aivan samaa mieltä, että nämä Sitran laskelmat ovat täysin tuulesta temmattuja, sellaisesta tuulesta, mikä ei puhalla, eli Suomen energiasähköhuoltoa ei voida rakentaa tuulivoiman varaan siinä määrin, kun mitä on puhuttu. Se sopii joihinkin kohtiin, mutta ei ympäri maan ratkaisevaksi tuotannoksi. Vesivoimalla tuotetaan 1 970 megawattia, ja näin ollen siis, kun kulutus on noin 9 400 megawattia... Sehän oli esimerkiksi viime tammikuussa 14 000 megawattia, kun teollisuus pyöri täysillä, lämmitys ja sähkön käyttö pimeään vuodenaikaan ja keskitalvella oli maksimissaan, ja silloin oltiin viitisen tuhatta megawattia suuremmassa käytössä kuin tällä hetkellä. Ja tilanne on tämä, mitkä luvut kerroin. Minusta [Puhemies koputtaa] tämä on huolenaihe.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle vanhemmuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 132/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Hallituksen esitys HE 133/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta

Hallituksen esitys HE 134/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 135/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021−2027

Hallituksen esitys HE 136/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2022 tuloveroasteikosta, tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain sekä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaisverolain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 147/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 148/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 149/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 150/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaupparekisterilain ja yritys- ja yhteisötietolain 4 §:n muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 151/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 8 luvun 5 a §:n ja 12 luvun 6 §:n muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 152/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain, jätelain ja EU-ympäristömerkistä annetun lain sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 153/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Hallituksen esitys HE 154/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle yrittäjien työttömyysturvaoikeuden väliaikaiseksi järjestämiseksi

Hallituksen esitys HE 119/2021 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 11/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 27. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 11/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun.

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Asian käsittely keskeytettiin.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 8 ja 130 §:n muuttamisesta sekä arvonlisäverolain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 125/2021 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 13/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 125/2021 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

29. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 29.9.2021 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.59.

Pöytäkirja PTK 105/2021 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola